

અનુક્રમણિકા

ઉત્તરાવલી : જન્યુઆરી - 2018

શ્રેણી	ચ્રૂપ	બુક પેજ નં.
૧	જૈન શાળા	૧ થી ૪
૨	જૈન શાળા	૫ થી ૮
૧	મહિલામંડળ	૧૦ થી ૧૪
૨	મહિલામંડળ	૧૫ થી ૧૯
૩	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૨૦ થી ૨૫
૪	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૨૬ થી ૩૧
૫	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૩૨ થી ૩૬
૬	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૩૭ થી ૪૩
૭	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૪૪ થી ૪૯
૮	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૫૦ થી ૫૬
૯	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૫૭ થી ૬૨
૧૦	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૬૩ થી ૬૯
૧૧	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૭૦ થી ૭૬
૧૨	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૭૭ થી ૮૩
૧૩	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૮૪ થી ૮૯
૧૪	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૯૨ થી ૯૮
૧૫	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૯૯ થી ૧૦૪
૧૬	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૧૦૬ થી ૧૧૧
૧૭	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૧૧૨ થી ૧૧૭
૧૮	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૧૧૮ થી ૧૨૩
૧૯	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૧૨૪ થી ૧૨૯
૨૦	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૧૩૦ થી ૧૩૭
૨૧	જૈન શાળા / મહિલામંડળ	૧૩૮ થી ૧૪૪
૧	English Medium Level - 1	145 to 148
૨	English Medium Level - 2	149 to 152
૩	English Medium Level - 3	153 to 156
૪	English Medium Level - 4	157 to 160

ઉત્તરાવલી : જાન્યુઆરી - 2018

શું ધાર્મિક શ્રેણીનો અભ્યાસ કરવો જરૂરી છે ?

વાંચો અને જાળો

સજ્હઠાંસ્યેણાં બંતે ! જીવે કેં જાણાયાર્દી ?

સજ્હઠાંસ્યેણાં નાણાવરણીજીજીં તુમ્માં ખવેર્દી ॥

શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં ભગવાન કહે છે કે, સ્વાધ્યાય કરવાથી જ્ઞાનાવરણીય કર્મનો ક્ષય થાય છે.

ભગવાન મહાવીર સ્વામીની પરંપરાને જીવંત રાખવા માટેનું સ્વાધ્યાય એક સશક્ત માધ્યમ છે, માટે જ્ઞાનની આરાધનાને વધારેમાં વધારે પુષ્ટ બનાવવી જ રહી. જે જ્ઞાન આપણાને આચાર્યાં પાસેથી મળ્યું છે તેનું ચિંતન, મનન અને પઠન કરવાથી દર્શન, ચારિત્ર અને તપ પણ દૃઢ બને છે.

જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાનું એક ઉત્કૃષ્ટ માધ્યમ ધાર્મિક શ્રેણીની પરીક્ષા છે. આ પરીક્ષા હરીકાઈ માટે નથી. માટે આ પરીક્ષામાં કોઈની સાથે સરખામણી ન કરતાં ‘આ તો મારા આત્માની સલામતી માટેનો મારો પુરુષાર્થ છે’ એમ વિચારીએ.

સભ્યક્યોગ ઉપયોગની પ્રવૃત્તિ આત્માના સદગુણોનો વિકાસ કરાવે છે માટે સ્વાધ્યાયરૂપ પરીક્ષાની તૈયારી કરતી વખતે અને પરીક્ષા દરમિયાન વધુમાં વધુ સમય શુભ અને શુદ્ધ યોગમાં વ્યતીત કરવો.

આજના વિષય યુગમાં મોબાઇલ, ઇન્ટરનેટ, ફેસબુક, ટ્રિવટર વગેરે અનર્થદંડનાં કારણોથી બચવા માટેનો રામબાણ છલાજ માત્ર ને માત્ર સ્વાધ્યાય છે. પરીક્ષાની તૈયારી એટલે સ્વાધ્યાય અને તે અભ્યંતર તપ જ છે. આપણા ભગવાન, આપણા આચાર્યા, આપણો ધર્મ અને આપણા તત્ત્વજ્ઞાનને ઓળખવા અને સમજવા માટેનો એકમાત્ર રસ્તો ધાર્મિક અભ્યાસ છે. વર્તમાનનો અભ્યાસ એ ભવિષ્યની મૂડી છે જે આ ભવના વૃદ્ધાવસ્થામાં અને પરભવમાં અનંત સુખ અપાવે છે. વર્તમાનમાં મળેલી શારીરીક અને માનસિક શક્તિનો સદ્ગુરૂદ્વારાને સમજણાને સન્માર્ગ વાળીએ તો જ માનવભવની સાર્થકતા છે.

તો ચાલો ધાર્મિક શ્રેણીના અભ્યાસમાં શ્રેણી ચઢીને હેય ત્યાગી, ઉપાદેય આદરી શ્રેયને પામીએ અને સાથે સહૃદ્દુ જિજ્ઞાસુ ભવીજનને જોડીએ.

- ધાર્મિક શિક્ષણ બોર્ડ સમિતી ના
જ્ય જિનેન્દ્ર !

શ્રી ગ્રેટર બોલ્ડે વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણશી ભીમશી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા જૈનશાળા નું પેપર

તા. ૦૯-૦૧-૨૦૧૮ • સમય : સવારે ૬ થી ૧૨ • શ્રેણી : ૧ • ગુણા : ૧૦૦

Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 1

પ્ર.: ૧ નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો : (૨૪) ૫૦

- (ક) ૧) ન પાલિયં આણાએ
 જ : ૧) ન પાલિયં ન તીરિયં ન કિંદ્રિયં ન સોહિયં આરાહિયં આણાએ
 ૨) કિંતિય સિદ્ધા
 જ : ૨) કિંતિય વંદિય ભહિયા જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા
 ૩) અરિહંતાણાં કાયં
 જ : ૩) અરિહંતાણાં ભગવંતાણાં નમોક્કારેણાં ન પારેભિ તાવ કાયં
 ૪) જિણાણાં મુત્તાણાં
 જ : ૪) જિણાણાં જાવયાણાં તિનાણાં તારયાણાં બુધ્યાણાં બોહિયાણાં મુત્તાણાં
 ૫) ઓસા સંક્રમણો
 જ : ૫) ઓસા ઉત્તિંગ પણાગ દગ મણી મજ્જડા સંતાણા સંક્રમણો
 ૬) સાભાઈયં પજજુવાસાભિ
 જ : ૬) સાભાઈયં સાભાઈયં સાવજજ જોગં પચ્યકખાભિ જાવ નિયમ પજજુવાસાભિ

(ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (૮)

જ : ખ)	૧) તસ્સ	જવાબ :	તેની
સાથે	૨) ઇચ્છાભિ	જવાબ :	ઇચ્છું છું
	૩) નમો	જવાબ :	નમસ્કાર હોજો
	૪) ઉદ્વિધા	જવાબ :	દ્રાસકો પમાડીયો હોય
	૫) જાવ	જવાબ :	જ્યાં સુધી
	૬) દેવયં	જવાબ :	આપ ધર્મદેવ સમાન છે
	૭) પણાગ	જવાબ :	પંચવણી તીલકૂગ
	૮) વંદાભિ	જવાબ :	વંદન કરું છું

(ગ) નીચેના શબ્દોનું માગાધી લખો : (૮)

૧)	આપ જ્ઞાન સ્વરૂપ છો.	જવાબ :	ચેદ્યં
૨)	ઓડકાર આવવાથી	જવાબ :	ઉડુઅણાં
૩)	સચિત ભાટી	જવાબ :	મણી
૪)	સલ્કાર કરું છું	જવાબ :	સક્કારેભિ
૫)	ધૂળ આદિથી ઢાંકયા હોય	જવાબ :	વત્તિયા
૬)	ત્યાં સુધી	જવાબ :	તાવ
૭)	વિરાધનાથી	જવાબ :	વિરાહણાએ
૮)	આચાર્ય ભગવંતોને	જવાબ :	આચરિયાણાં

(ઘ) એક વાક્યમાં જવાબ લખો :

(૫)

- ૧) તીર્થનું બીજું નામ શું છે ?
જ: ૧) તીર્થનું બીજું નામ ચતુર્વિધ સંધ છે.
 ૨) ભગવાન કેવા છે ?
જ: ૨) ભગવાન પરમ ઉપકારી, પરમ હિતકારી, પરમ સુખકારી છે.
 ૩) અરિહંત ભગવાને કેટલા કર્મ ખપાવ્યા છે ?
જ: ૩) અરિહંત ભગવાને ચાર કર્મ ખપાવ્યા છે.
 ૪) પાંચ અંગ કયા કયાં છે ?
જ: ૪) પાંચ અંગ - બે હાથ બે પગ ૧ માથું.
 ૫) ગુરુવંદનના પ્રકાર કયા કયા ?
જ: ૫) ગુરુવંદનના ત્રણ પ્રકાર ૧) જધન્ય વંદના, ૨) ભધ્યમ વંદના, ૩) ઉત્કૃષ્ટ વંદના.

(ચ) જોડકા જોડો :

(૫)

જવાબ

૧) વંદના	=	૮	કૃષ્ણ મહારાજા
૨) અરિહંત	=	૨૭	આહાર કરે
૩) સિદ્ધ	=	૯	કૃષ્ણ મહારાજા
૪) સાધુ - સાધ્વી	=	૧૫	તિક્ખુતો
૫) પ્રદક્ષિણા	=	૧૮	આહાર કરે

પ્ર.૦.૨ માગ્યા પ્રમાણે નામ લખો :

૧૫

- ૧) છઠા અને અઢારમા તીર્થકર.
જ: ૧) છઠા તીર્થકર - શ્રી પદ્મપ્રભ સ્વામી, અઢારમાં તીર્થકર - શ્રી અરનાથ સ્વામી
 ૨) ત્રીજા અને દસમા ગણાધર.
જ: ૨) ત્રીજા ગણાધર - વાયુભૂતિ, દસમા ગણાધર - મેતાર્ય
 ૩) બીજા અને સાતમા શ્રાવક.
જ: ૩) બીજા શ્રાવક - કામદેવ, સાતમા શ્રાવક - શક્તાલપુત્ર
 ૪) આઠમી અને ચૌદભી સતી.
જ: ૪) આઠમી સતી - સુલસા, ચૌદભી સતી - પુષ્પચૂલા
 ૫) પ્રથમ અને પાંચમું છ' કાયના ગોત્રનું નામ.
જ: ૫) પ્રથમ છ' કાયના ગોત્રનું નામ - પૃથ્વીકાય (માટી),
 પાંચમા છ' કાયના ગોત્રનું નામ - વનસ્પતિકાય (જાડ, પાન)
 ૬) ત્રીજું અને સાતમું કર્મ.
જ: ૬) ત્રીજું કર્મ - વેદનીય કર્મ, સાતમું કર્મ - ગોત્ર
 ૭) ચૌથું અને છહું તત્ત્વ.
જ: ૭) ચૌથું તત્ત્વ - પાપ તત્ત્વ, છહું તત્ત્વ - સંવર તત્ત્વ
 ૮) આપણાં દેવ કોણા છે ?
જ: ૮) આપણાં દેવ અરિહંત દેવ છે.

પ્ર.: ૩ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(૫) ૧૫

- (ક) ૧) ભારાઉપર સૌથી વધારે ઉપકાર કોના છે ?
- જઃ ૧) સિદ્ધ ભગવાનની યોગખાણ અરિહત કરાવે છે તેથી ઉપકારની દ્રષ્ટિ એ અરિહત ભગવાનની મુખ્યતા છે અને ગુણોની દ્રષ્ટિ એ સિદ્ધ ભગવાની મુખ્યતા છે .
- ૨) જ્ય જિનેન્દ્ર એટલે શું ?
- જઃ ૨) જ્ય જિનેન્દ્ર એટલે અનંત જિનેશ્વર ભગવંતોનો જ્ય હો .
- ૩) સૂર્યાસ્ત પછી શેનો ત્વાગ કરશો ?
- જઃ ૩) સૂર્યાસ્ત પછી, આહારનો ત્વાગ કરશું
- ૪) અત્યારે કોનું શાસન ચાલે છે ?
- જઃ ૪) યોવીસમાં તીર્થકર ભગવાન મહાવીર સ્વામીનું શાસન ચાલે છે .
- ૫) જ્યાં રૂપ ત્વાં શું બોલાય ?
- જઃ ૫) જ્યાં રૂપ ત્વાં નભો ઉવ્યજાયાણાં બોલાય .

જવાબ (ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૫)

સાથે	૧) જમતી વખતે	જવાબ : ભૌન
	૨) રજોહરણા	જવાબ : ઊનનો
	૩), વિરુદ્ધ ન જશો .	જવાબ : શિક્ષકની
	૪) વિવેકથી	જવાબ : સૌને પ્રિય
	૫) સમયને ઓળખે તે	જવાબ : ડાખ્યો

(ગ) સાચું કે ખોટું છે તે લખો :

(૫)

૧) સહન કરવામાં દસ ગુણા .	જવાબ : ખોટું છે .
૨) ઠવણી એ આસન મૂકવાનું સાધન છે .	જવાબ : ખોટું છે .
૩) જ્ઞાનાભ્યાસ કરી સમજણા કેળવવાથી મનને જીતાય .	જવાબ : સાચું છે .
૪) વિવેકથી ધર્મની શોભા વધે છે .	જવાબ : સાચું છે .

પ્ર.: ૪ કથાના આધારે જવાબ આપો.

૧૦

- ૧) દેવ કોનું રૂપ લઈ ભગવાન મહાવીરને ડરાવવા આવ્યો હતો ?
- જઃ ૧) દેવ પિશાચનું રૂપ લઈ ભગવાન મહાવીરને ડરાવવા આવ્યો હતો .
- ૨) તરલક્ષણાવાળા બાળકનું નામ શું હતું ?
- જઃ ૨) તરલક્ષણાવાળા બાળકનું નામ અમરકુમાર હતું .
- ૩) અમરકુમાર આગમાં જતાં જ રાજાને શું થયું ?
- જઃ ૩) અમરકુમાર આગમાં જતાં જ રાજા ચક્કર ખાઈને નીચે જમીન પર બેહોશ પડી ગયા .
- ૪) અતિમુક્ત અણાગારે કેટલા શાસ્ત્રોનું અધ્યયન કર્યું હતું ?
- જઃ ૪) અતિમુક્ત અણાગારે ૧૧ અંગસૂત્રોનું અધ્યયન કર્યું હતું
- ૫) નાનકડા વર્ધમાન કેવી રીતે જાણ્યું કે આ દેવની માયા છે ?
- જઃ ૫) નાનકડા વર્ધમાન અવધિક્ષાનથી જાણ્યું કે આ દેવની માયા છે .
- ૬) ગૌતમ સ્વામી કયું તપ કરતા હતા ?
- જઃ ૬) ગૌતમ સ્વામી છદ્દને પારણો છદ્દ કરતા હતા .

કોણ કોને કહે છે ?

૧) તું તારા પૂર્વભવનો વિચાર કર.

જઃ ભગવાન મહાવીર ચંડ કૌશિકને કહે છે .

૨) મારે કાંઈ જોઈતું નથી.

જઃ અમર કુમાર રાજ શ્રેષ્ઠિકને કહે છે .

૩) આપનું ધર કયાં છે અને આપ કયાં રહો છો ?

જઃ અતિમુક્ત કુમાર ગૌતમ સ્વામીને કહે છે .

૪) “શું કહ્યું ? પુત્ર સ્પષ્ટ કરા”.

જઃ અતિમુક્તના માતા - પિતા પુત્ર અતિમુક્તને કહે છે .

પ્ર.: ૫ કાવ્યની પૂર્તિ કરો :

૧૦

૧) વર્યા છે ભવ જીવોને.

જઃ ૧) વર્યા છે જ્ઞાન કેવળને, નમું છું ભાવથી તેને
વળી છે સિદ્ધ પરમાત્મા કરીને ભસ્મ કર્મોને
બિરાજે મુક્તિપદમાં જે, નમું છું ભાવથી તેને
ધરી ચારિત્ર આચાર્યો, ધરાવે ભવ જીવોને

૨) આપણો બનવું નહિ કરીએ .

જઃ ૨) આપણો બનવું મહાવીર, આપણો બનવું ગૌતમ
જંખુ જેવા થઈએ, મહાવીરનાં શાસનમાં
ચંદનવાળા બનીએ, મૃગાવતી બનીએ
સીતા જેવાં થઈએ, મહાવીરનાં શાસનમાં
જૂઢું નહિ બોલીએ, ચોરી નહિ કરીએ .

૩) દેવ અમારા ૨૧૨૧માં .

જઃ ૩) દેવ અમારા અરિહંતોને, ગુરુ અમારા નિગ્રંન્ધો .
ધર્મ દયા પ્રધાન છે, ભાઈ મહાવીરનાં સંતાન છે .
શ્રદ્ધા ભરી છે અંતરમાં ને રંગ લાગ્યો છે ૨૧૨૧માં .

૪) આપણો કોના સંતાનાં છીએ ?

જઃ ૪) આપણો મહાવીરના સંતાન છીએ .

૫) કોના માટે બલિદાન આપશું ?

જઃ ૫) ધર્મ માટે બલિદાન આપશું .

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

પ્ર.: ૧ નીચેના પાઠની પૂર્તિ કરો : (કોઈ પણ છ) (૨૪) ૫૦

- (ક) ૧) પઉભયહં વિમલ
 જ: ૧) પઉભયહં સુપાસં જિણાં ચ ચંદઘહં વંદે સુવિહિં ચ પુષ્ટદંત સીયલ સિજજંસ વાસુપૂજજં ચ
 વિમલ
 ૨) દંત વાણિજજે નિલ્લંઘણાકમ્બે
 જ: ૨) દંત વાણિજજે કેસવાણિજજે રસવાણિજજે લક્ખવાણિજજે વિસવાણિજજે જંતપિલણાકમ્બે
 નિલ્લંઘણાકમ્બે
 ૩) સ્વ સંબંધી પચ્યક્ખાણ
 જ: ૩) સ્વ સંબંધી શરીર માંદેલા પીડાકારી સઅપરાધી વિગાલેન્દ્રિ વિના આકુંદી હણાવા નિમિતે
 હણાવાના પચ્યક્ખાણ
 ૪) મુત્તાણાં મણાંત
 જ: ૪) મુત્તાણાં મોયગાણાં સંબ્યાસુણાં સંબ્યદરિસીણાં સિવ ભયલ મરૃય મણાંત
 ૫) પડિંગાહ ઓસહ
 જ: ૫) પડિંગાહ કંબલ પાપપુષ્ટેણોણાં પાઢિયારરૂ પીઠ ફલગ સિજજા સંથારએણાં ઓસહ
 ૬) જંકિચિ કોહાએ
 જ: ૬) જંકિચિ મિચાએ મણાદુક્કડાએ વયદુક્કડાએ કાય દુક્કડાઅ કોહાએ
 ૭) હીણાકખરં ધોસહીણાં
 જ: ૭) હીણાકખરં અચ્યકખરં પપહીણાં વિણાયહીણાં જોગહીણાં ધોસહીણાં

(ખ) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (૮)

૧)	વત્તિયા	-	જવાબ :	ધૂળ આદિથી ઢાંકયા હોય
૨)	કરણાયા	-	જવાબ :	કરેલ હોય
૩)	સીયલ	-	જવાબ :	શ્રી શીતલનાથ સ્વામીને
૪)	તાવ	-	જવાબ :	ત્યાં સુધી
૫)	મક્ખ્ય	-	જવાબ :	અક્ષય - ક્ષય રહિત
૬)	પચાસયરા	-	જવાબ :	પ્રકાશનાં કરનાર
૭)	ઉડુઅણાં	-	જવાબ :	ઓડકાર આવવાથી
૮)	કરેભિ	-	જવાબ :	કરું છું

(ગ) નીચેના શાબ્દોનું માગાધી લખો : (કોઈ પણ છ) (૮)

૧)	લોકમાં દીપક સમાન	-	જવાબ :	લોગપઈવાણાં
૨)	સાભા આવતાં હણ્યાં હોય	-	જવાબ :	અભિહયા
૩)	સ્તુતિ કરાયેલા	-	જવાબ :	અભિથુઆ
૪)	સ્પર્શ્યુન હોય	-	જવાબ :	ન ફાસિયં
૫)	આગારોથી	-	જવાબ :	અન્નથ
૬)	વિષેષ નિર્ભલ	-	જવાબ :	આગારેહિ
૭)	ભયને જીતનારા	-	જવાબ :	જિયભયાણાં
૮)	સૂક્ષ્મપણો	-	જવાબ :	સુહુભેહિ

(ઘ) સામાયિકના દોષ લખો : (૩)

૧) મનનો પાંચમો	-	જવાબ :	ભય દોષ
૨) વચનનો દસમો	-	જવાબ :	મુખુણ દોષ
૩) કાયાનો ત્રીજો	-	જવાબ :	ચલ દસ્તિ દોષ

પ્ર.૧૨ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (૧૦) ૧૬

- (ક)** ૧) જલચરને કેટલી છન્દ્રિય અને તમને કેટલી છન્દ્રિય હોય ?
- જ:** ૧) જલચરને પાંચ છન્દ્રિય અને મને પણ પાંચ છન્દ્રિય હોય.
- ૨) કાઉસગાનું ફળ બતાવતા બે મુદ્દા લખો.
- જ:** ૨) ૧) આત્મા પાપકર્મના બોજથી હળવો થાય છે. ૨) શુભધ્યાન વાળો થાય છે.
- ૩) આગાર એટલે શું ? તે કેટલા છે ?
- જ:** ૩) આગાર એટલે છુટ. આગાર બાર (૧૨) છે.
- ૪) સામાયિકમાં કયા પાઠથી તીર્થકરની સ્તુતિ થાય છે ?
- જ:** ૪) સામાયિકમાં લોગસ્સના પાઠથી તીર્થકરની સ્તુતિ થાય છે.
- ૫) ૧૮ પાપની પ્રવૃત્તિને શું કહે છે ?
- જ:** ૫) ૧૮ પાપની પ્રવૃત્તિને સાવધયોગ કહે છે.
- ૬) સામાયિક કરવાથી શું લાભ થાય છે ? બે મુદ્દા લખો.
- જ:** ૬) સામાયિક કરવાથી ૧) સર્વ જીવોને અભયદાન મળે છે. ૨) સમભાવની પ્રાપ્તિ થાય છે.
- ૭) વ્યક્તિકભ એટલે શું ?
- જ:** ૭) વ્યક્તિકભ એટલે વ્રતની ભર્યાદા તોડવાની સામગ્રી એકઠી કરવી.
- ૮) સામાયિકનો બીજો અને ચોથો અતિચાર લખો.
- જ:** ૮) સામાયિકનો બીજો અતિચાર વયદુષઘિંધાણો અને ચોથો અતિચાર સામાઇયસ્સ સંઘઅકરણાયાએ છે.
- ૯) નમોત્થુણાંના બીજા બે નામ કયાં છે તે લખો.
- જ:** ૯) નમોત્થુણાંના નામ ૧) શક્ષત્વ અને ૨) પ્રણિપાત સૂત્ર છે.
- ૧૦) કીર્તન કરવાથી શું લાભ થાય છે તે બે મુદ્દા લખો.
- જ:** ૧૦) કીર્તન કરવાથી ૧) જ્ઞાન વધે છે ૨) શ્રદ્ધા વધે છે.

(ખ) જોડી બનાવો : (૫)

		જવાબ
૧)	મહિયા	= કાંટો
૨)	કોટિ	= વાણીથી સ્તુતિ કરવી
૩)	શાલ્ય	= ભાવથી સ્મરણ કરવું
૪)	કિતિય	= કિયાનું સાધન
૫)	કરણાં	= પ્રકાર

ગી) સાચું છે કે ખોટું હોય તો સુધારીને લખો : (૪)

- ૧) માંકડને નણા છન્દ્રિય છે. **જવાબ :** સાચું છે.
- ૨) સામાયિકમાં ૧૮ ભાવનાનું ચિંતન કરવું જોઈએ. **જવાબ :** ખોટું છે.
સામાયિકમાં આત્મગુણોનું તથા બાર ભાવનાનું
ચિંતન કરવાનું હોય છે.
- ૩) પાપ ૪ છે. **જવાબ :** ખોટું છે.
પાપ અફાર છે.
- ૪) લોગસ્સનું બીજું નામ ઉત્કીર્તન સૂત્ર છે. **જવાબ :** સાચું છે

ગ્ર.: ૩ એક વાક્યમાં જવાબ લખો : (૧૦) ૨૦

- ક)** ૧) નવું જ્ઞાન શીખતી વખતે પહેલાં શું કરીશું ?
- જ:** ૧) નવું જ્ઞાન શીખતી વખતે પહેલાં ગુરુનો વિનય કરીશું. ઉધમ કરીશું, મૌન રાખીશું
- ૨) નાશવંત કોના જેવું છે .
- જ:** ૨) નાશવંત પાણીના પરપોટા જેવું છે. સંધ્યાના રંગ જેવું છે.
- ૩) દુનિયામાં મારું શું છે ?
- જ:** દુનિયામાં મારું કાંઈ નથી.
- ૪) ઘના અણાગાર જેવું શું કરીશ ?
- જ:** ૪) ઘના અણાગાર જેવું તપ કરીશ .
- ૫) સુખ અને દુઃખ કેવું છે ?
- જ:** ૫) સુખ અને દુઃખ અનિત્ય, કષણિક, નાશવંત છે.
- ૬) દુનિયામાં મારા આત્માને કોણા બચાવે ?
- જ:** ૬) દુનિયામાં મારા આત્માને કોઈ ના બચાવે .
- ૭) આત્માનો સ્વભાવ કેવો છે ?
- જ:** ૭) આત્માનો સ્વભાવ અજર - અમર છે .
- ૮) બધાંને મારા ભાનવાથી શું થાય ?
- જ:** ૮) બધાંને મારા ભાનવાથી રાગ - દ્રેષ થાય .
- ૯) દરરોજ જમતાં પહેલાં શેની ભાવના ભાવીશ ?
- જ:** ૯) દરરોજ જમતાં પહેલાં સુપાત્રદાનની ભાવના ભાવીશ .
- ૧૦) આત્માનું વજન છે ?
- જ:** ૧૦) આત્માનું વજન નથી.

(ખ) નીચેના જવાબ લખો : (૩)

- ૧) અભિગમનો પહેલો અને પાંચમો બોલ લખો .
- જ:** ૧) પહેલો અભિગમ - સચેતનો ત્યાગ, સચેત પાણી, કાચો લીલોતરી, મુખમાં પાન, માથામાં ફૂલ વગેરેનો ત્યાગ કરી સાધુ પાસે જવું .
પાંચમો અભિગમ - મનની એકાગ્રતા, મનની એકાગ્રતાથી વાખ્યાન વાંચણી સાંભળવા અને સ્વાધ્યાય કરવો .

- ૨) જ્ઞાનવૃદ્ધિનો ૨, ૫, ૮મો બોલ લખો.
જ: ૨) જ્ઞાનવૃદ્ધિનો બીજા બોલ - ઊંઘઘટાડીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.
 પાંચમો બોલ - જ્ઞાની પાસે અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે.
 આઠમો બોલ - શીખેલું જ્ઞાન વારંવાર ફેરવવાથી જ્ઞાન વધે છે.

(૧) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૨)

૧) જેમ બારવતો પાળીશ .	જ : આનંદ શ્રાવકની
૨) મહાન થઈને કરીશું .	જ : આત્મ ઉધ્ઘાર અને જગતનું કલ્યાણ।
૩) લોગસ્સનો પાઠ છે .	જ : શાશ્વત
૪) આત્માના દોષોની આલોચના એટલે	જ : નિદાનિ

(૩) હું કોણ છું તે કહો : (૪)

- ૧) મોક્ષમાં આત્માને કહેવાય ?
જ: ૧) મોક્ષમાં આત્માને અરૂપી અને અમર કહેવાય .
 ૨) સાચું શરણું આપે .
જ: ૨) અરિહંત, સિદ્ધ, સાધુ અને ધર્મ સાચું શરણું આપે .
 ૩) આના જેવી સેવા કર્યારે કરીશા ?
જ: ૩) નંદીષેણ જેવી સેવા કર્યારે કરીશા .
 ૪) શું ઘટાડીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે ?
જ: ૪) ઊંઘઘટાડીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે છે .
 ૫) આના જેવો વિનયવાન કર્યારે બનીશા ?
જ: ૫) ગૌતમ જેવો વિનયવાન કર્યારે બનીશા .

પ્ર.: ૪ વાર્તાના આધારે જવાબ આપો. ૧૦

- ૧) લાડકામાં નાગ છે તે બાલ પાર્શ્વકુમારે કેવી રીતે જાણ્યું ?
જ: ૧) લાડકામાં નાગ છે તે બાલ પાર્શ્વકુમારે અવધિજ્ઞાન દ્વારા જાણ્યું .

 ૨) ચંદનવાળાનું પહેલાં નામ શું હતું ? તેની ભાતાનું નામ શું હતું ?
જ: ૨) ચંદનવાળાનું પહેલાં નામ વસુમતી હતું . તેની ભાતાનું નામ ધારિણી હતું .

 ૩) મુનિ નંદીષેણાની પરીક્ષા કરવા દેવ ક્યું રૂપ લઈ આવ્યા ?
જ: ૩) મુનિ નંદીષેણાની પરીક્ષા કરવા એક દેવ ઘરડા સાધુ અને બીજા રોગી સાધુનું રૂપ લઈ આવ્યા .

 ૪) ભોયરામાં ચંદનબાળા કેટલા દિવસ હતાં ?
જ: ૪) ભોયરામાં ચંદનબાળા ત્રણ દિવસ હતાં .

- જ્ઞ : ૫) ચંદનબાળા કેટલાં સાધીનાં ગુરુષી બન્યાં ?

કોણ | બોલે છે ?

- ૧) અરે ભાઈ, તું આ શું કરે છે ?
 - ૨) તમે તો મારા પર અનંતો ઉપકાર કર્યા.
 - ૩) અરે છોકરા ! તુ કેવો બકવાટ કરે છે ?
 - ૪) મુનિરાજ ! મારી ભૂલ માટે ક્ષમા માગું છું.
 - ૫) મારાં કર્મ જ એવાં છે .

જવાબ : સંત મુનિરાજ બોલે છે.

જવાબ : ચંદુનભાળા બોલે છે.

જવાબ : તાપસ બોલે છે.

જવાબ : નંદીષેણ મનિ બોલે છે.

જવાબ : ચંદુનભાળા બોલે છે.

પ્ર.: ૫ કાવ્યની પૂર્તિ કરો :

90

- જ્ઞ : (૧) ભોક્ષ અભિલાખી વિશ્વાસ છે .
 (૧) ભોક્ષ અભિલાખી આ જીવડો, વિનવે તુજને આજને
 શરાણો આવ્યાંતારા અમે સહુ, તારામાં વિશ્વાસ છે

- જ્ઞ: (૨) પરમાત્મા માનું છું.
 (૨) પરમાત્મા ઉપકારી, ભને ભંજીલ દર્શાવી,
 ભારા દુર્ગુણ ના દેખ્યા, બસ કરુણા॥ વર્ષાવી
 એની આજ્ઞા ધરવામાં, હું હીણાપત માનું છું.

- જ) જે સુખ અમે વાળવાના .
જ: જે સુખ પાખ્યા કર્મ પ્રતાપે, જાગુ ગણીને રહીશું સુખેથી
 યત્ન કરીશું પણ ના ફળે તો, માંગણી કોઈના કરીશું મુજેથી
 લઈ લેવાની (૨) જો દાનત જાગે, તો દાનવત્તિમાં અમે વાળવાના .

- જ) અરિહ્ંત છે અપાર.
 જ: જ) અરિહ્ંત દેવો સર્વ જાણો છે, રાગ - દ્વેષના જિતનાર
 સિદ્ધ પરમાત્મા ભોક્ષમાં બિરાજે તેમનનું સુખ છે અપાર.

|| જ્ય જિનેન્દ્ર ||

શ્રી ગ્રેટર બોમ્બાઈ વર્ધમાન સ્થાનકવાસી જૈન મહાસંગ

Shree Greater Bombay Vardhman Sthanakvasi Jain Mahasangh-Mumbai સંચાલિત

માતુશ્રી મણિબેન મણિશ્રી ભીમશ્રી છાડવા ધાર્મિક બોર્ડ

Matushree Maniben Manshi Bhimshi Chhadva - Dharmik Shikshan Board

વાર્ષિક પરીક્ષા મહિલામંડળ નું પેપર

તા. ૦૯-૦૧-૨૦૧૮ • સમય : સવારે ૬ થી ૧૨ • શ્રેણી : ૧ • ગુણા : ૧૦૦

Dharmik Shikshan Board Certificate Course Level : 1

પ્ર.: ૧ પાઠની પૂર્તિ કરો :

(૨૪) ૫૦

- (ક) (૧) ભયલ નામધેય
- જ: (૧) ભયલ ભરૂય ભણાંત ભક્ખય ભવ્યાબાહ ભપુણારાવિત્ત સિદ્ધિગાંધ નામધેય
- (૨) તંજહા અણાવહૃયસ્સ
- જ: (૨) તંજહા તે આલેઉ ભણાદુખ્યાણાહાણો વયદુખ્યણાહાણો કાય દુખ્યણાહાણો
સામાધયસ્સ સંઈ અકરણાયાએ, સામાધયસ્સ અણાવહૃયસ્સ
- (૩) વંદામિ ચેછય
- જ: (૩) વંદામિ નભંસામિ સક્કારેમિ સભ્માણોમિ કલ્લાણાં મંગલં દેવયં ચેછય
- (૪) સંભવ સીયલ
- જ: (૪) સંભવ ભલિનંદણાં ચ સુભં ચ પઉમઘં સુપાસં જિણાં ચ ચંદઘં વંદે સુવિહિં ચ પુજ્ઝંતં
સીયલ
- (૫) પરિયાવિયા તસ્સ
- જ: (૫) પરિયાવિયા કિલામિયા ઉદ્વિયા ઠાણાં ઓઠાણાં સંકામિયા જીવિયાઓ વવરોવિયા તસ્સ
- (૬) સરણ દ્યાણાં સારહીણાં
- જ: (૬) સરણ દ્યાણાં જીવ દ્યાણાં બોહિયાણાં ધભદ્યાણાં ધભ દેસયાણાં ધભ નાયગાણાં ધભ
સારહીણાં
- (૭) ઉત્તમા આઇઅસુ
- જ: (૭) ઉત્તમા સિધ્ધા આરૂંગ બોહિલાભં સમાહિ વરમુતમં દિંતુ ચંદેસુ નિભલયરા આઇઅસુ
- (૮) બેલ સંચાલેહિ કાઉસંગો
- જ: (૮) બેલ સંચાલેહિ સુહુભેહિ દિહિસંયાલેહિ એવમાઈઅહિ આગારેહિ
અભંગો અવિરાહિઓ હુજ્જ મે કાઉસંગો

(ખ) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :

(૮)

(૧) સંધહિયા	જવાબ : સ્પર્શ કરી ખેદ પમાડ્યો હોય
(૨) જાવ	જવાબ : જ્યાં સુધી
(૩) વિસોહી કરણોણાં	જવાબ : આત્માને (વિશુદ્ધ) વધારે નિર્ભળ કરવાને
(૪) ચેછય	જવાબ : આપ જ્ઞાન સ્વરૂપ છો
(૫) વવરોવિયા	જવાબ : જુદા કર્યા - ભારી નાખ્યા હોય
(૬) ઠાણોણાં	જવાબ : એક જ સ્થાને સ્થિર રાખીને
(૭) મંગલં	જવાબ : આપ મંગલરૂપ છો
(૮) ગમણાગમણો	જવાબ : રસ્તામાં જતાં - આવતાં

(ગ) નીચેના શાબ્દોનું માગાધી લખો :

(૧)	કીડિયારાં વગેરે જીવોના દર	જવાબ :	ઉત્તિંગ
(૨)	ચક્કર આવવાથી	જવાબ :	ભમલીએ
(૩)	પ્રદક્ષિણા કરીને	જવાબ :	પયાહિણાં
(૪)	ધૂળ આદિથી ઢાંક્યા હોય	જવાબ :	વત્તિયા
(૫)	ઉપાધ્યાય ભગવંતોને	જવાબ :	ઉવજજાયાણાં
(૬)	અલગ કરું છું	જવાબ :	વોસિરાભિ
(૭)	જીવનથી જ	જવાબ :	જીવિયાઓ
(૮)	વિશેષ શ્રેષ્ઠ બનાવવા માટે.	જવાબ :	ઉત્તરી કરણોણાં

(૮)

(ઘ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧૦)

- જ : ૧) અરિહંત કોને કહે છે ? કેટલા કર્મનો ક્ષય કર્યો છે અને કયા કયા ?
 જ : ૧) અરિહંત અને તીર્થકર બંને એકજ કહેવાય. તીર્થની સ્થાપના કરનાર પુરુષને તીર્થકર
 કહેવાય.
 તેમણે ચાર કર્મનો ક્ષય કર્યો છે.
 જ્ઞાનાવરણીય, દર્શનાવરણીય, મોહનીય, અંતરાય કર્મ ક્ષય કર્યા છે.
 ૨) ભધ્યમ વંદના, ઉત્કૃષ્ટ વંદના કયા પાઠથી થાય છે ?
 જ : ૨) ભધ્યમ વંદના - તિકખુતોના પાઠથી
 ઉત્કૃષ્ટ વંદના - પ્રતિકભણાના ત્રીજા પાઠથી થાય છે.
 ૩) અરિહંત, સિદ્ધ, આચાર્ય અને સાધુ - સાધીજીના ગુણ કેટલા ?
 જ : ૩) અરિહંતના ગુણા - ૧૨
 સિદ્ધતા ગુણા - ૮
 આચાર્યના ગુણા - ૩૬
 સાધુ - સાધીજીના ગુણા - ૨૭
 ૪) પ્રદક્ષિણા ત્રણ વાર શા માટે ?
 જ : ૪) સભ્યગ્રજ્ઞાન, સભ્યગ્રદર્શન, સભ્યગ્રચારિત્ર જેવા ગુણો આપણામાં પ્રગટ થાય તે માટે
 પ્રદક્ષિણા ત્રણ કરાય છે.
 ૫) શ્રાવક કોને કહે છે ?
 જ : ૫) જે કેવળી પ્રરૂપિત ધર્મનું શ્રવણ (સાંભળે) કરે અને શક્તિ પ્રમાણો આચરે, તેને શ્રાવક કહે
 છે,
 શ્રદ્ધા પૂર્વક વિનય - વિવેક સાચવીને જે કિયા કરેતે શ્રાવક.

પ્ર. : ૨ નીચેના પ્રશ્નોના માગયા પ્રમાણો જવાબ લખો :

૧૫

- જ : ૧) પંદરમા અને એકવીસમા તીર્થકર.
 જ : ૧) પંદરમા તીર્થકર - શ્રી ધર્મનાથ સ્વામી
 એકવીસમાં તીર્થકર - શ્રી નમિનાથ સ્વામી
 ૨) બીજા અને સાતમા ગણાધર.
 જ : ૨) બીજા ગણાધર - અનિભૂતિજી
 સાતમા ગણાધર - અંકંપિતજી

- ૩) ચોથા અને નવમા શ્રાવક .
- જઃ ૩) ચોથા શ્રાવક - સુરાદેવ શ્રાવક
નવમા શ્રાવક - નંદિની પિતા શ્રાવક .
- ૪) સાતમા અને પંદરમા સતી .
- જઃ ૪) સાતમા સતી - મૃગાવતીજી
પંદરમા સતી - પ્રભાવતીજી .
- ૫) ત્રીજું અને છહું છ' કાયના ગોત્રનું નામ .
- જઃ ૫) ત્રીજું છ' કાયના ગોત્રનું નામ - તેઉકાય (અજિન)
છહું છ' કાયના ગોત્રનું નામ - ત્રસકાય (હાલતા ચાલતા જીવો) .
- ૬) પહેલું અને છહું કર્મ .
- જઃ ૬) પહેલું કર્મ - જ્ઞાનાવરણીય કર્મ
છહું કર્મ - નામ કર્મ .
- ૭) પાંચમું અને આઠમું તત્ત્વ .
- જઃ ૭) પાંચમું તત્ત્વ - આશ્રવ તત્ત્વ
આઠમું તત્ત્વ - બંધ તત્ત્વ .
- ૮) તત્ત્વ કેટલા પ્રકારના છે ? ફક્ત સંખ્યાઓ લખો .
- જઃ ૮) તત્ત્વ ના નવ પ્રકાર છે . બીજી રીતે તત્ત્વના ત્રણ પ્રકાર છે .

પ્ર.: ૩ પ્રક્રિયાના જવાબ લખો :

- (ક) ૧) ધર્મ એટલે શું ? ૧૦ ૧૫
- જઃ ૧) ૧) જેનો વિચાર કરવાથી, આચરણ કરવાથી, જેનું શરણું લેવાથી દુર્ગતિમાં ન જવું પડે તેને ધર્મ કહેવાય . ૨) જીવને દુર્ગતિમાં પડતાં અટકાવે અને આત્મા ગુણોને પ્રગટાવે તે ધર્મ ૩) ધર્મ એટલે ભલાઈ કરવી, બુરાઈ છોડવી .
- ૨) વાણી - વિવેક કોને કહે છે ?
- જઃ ૨) પોતાને કે બીજાને હિતકારી અને પ્રિયકારી વાણી બોલવી તેને વાણી - વિવેક કહે છે
- ૩) જમતી વખતે શું કરીશ તેના બે મુદ્દા લખો .
- જઃ ૩) ૧) જમતાં પહેલાં હું પાંચવાર નવકાર મંત્ર બોલી સુપાત્રદાનની ભાવના ભાવીશ
૨) ભોજનમાં સ્વાદ માટે ઉપરથી કાચું ભીહું વગેરે સચેત વસ્તુ વાપરીશ નહિ .
- ૪) બીજાનું ધન જોવાથી શેનું નુકસાન થાય છે ?
- જઃ ૪) બીજાનું ધન જોવાથી ૧) ચોરીનું મન થાય ૨) ધનનો લોભ જાગે .
- ૫) સંવરના પચ્ચક્ખાણમાં, દ્રવ્ય થકી એટલે શું ?
- જઃ ૫) ૧૮ પાપ અને પાંચે આશ્રવ સેવવાના પચ્ચક્ખાણ .
- ૬) જ્યાં ત હોય ત્યાં શું બોલાય ?
- જઃ ૬) જ્યાં ત હોય ત્યાં નમો આયરિયાણાં બોલાય .
- ૭) ગુચ્છો શોનો બનેલો છે અને એનો ઉપયોગ શું કરવાનો ?
- જઃ ૭) ગુચ્છો ઊનનો બનેલો હોય . તેને પકડવા માટે નાની લાકડાની દાંડી અથવા નાકી (બહેનના ગુચ્છામાં) હોય, કીડી, મંકોડા, કંથવા જેવા નાના જીવજંતુઓ આસન કે શારીર પર ચડી આવે તો ગુચ્છાથી જતના પૂર્વક દૂર કરાય . ગુચ્છાથી તેને પીડા થતી નથી .
- જઃ ૮) દરિદ્ર અને મૂર્ખ કોણાં છે ?
- ૮) તૃષ્ણાવાળો (ઇચ્છાવાળો) દરિદ્ર છે અને અમૂલ્ય ભાનવ ભવ ગુમાવે તે મૂર્ખ છે .

- ૬) ઉત્તમદાનકેટલા અને કયાં કયાં ?
- જઃ ૬) ઉત્તમદાન ચાર છે. અભ્યદાન, જ્ઞાનદાન, સુપાત્રદાન, ઉચિતદાન.
- ૧૦) જ્ય જિનેન્દ્ર બોલવાથી શું લાભ થાય છે તેના બે મુદ્દા લખો.
- જઃ ૧૦) જ્ય જીનેન્દ્ર બોલવાથી ૧) અનંત જિનેશ્વર ભગવંતોનો જ્ય થાય છે. ૨) જૈન ધર્મનું ગૌરવ વધે છે.

(ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૫)

- (૧) જે આશાનો દાસ હોય તે
- જઃ (૧) જે આશાનો દાસ હોય તે જગતનો દાસ હોય .
- (૨) વિવેક એક ધન ભંડાર છે .
- જઃ (૨) વિવેક એક કીંભતી ધન ભંડાર છે .
- (૩) દુઃખમાં ન રોશો .
- જઃ (૩) દુઃખમાં રોદણાં ન રોશો .
- (૪) ની સોભત કરીશ નહીં .
- જઃ (૪) કુભિત્રો ની સોભત કરીશ નહીં .
- (૫) વિનયથી નો વિકાસ થતાં આપણો સુખી થઈ એ છીએ .
- જઃ (૫) વિનયથી આત્માનો વિકાસ થતાં આપણો સુખી થઈ એ છીએ .

પ્ર.: ૪ કથાના આધ્યારે જવાબ આપો.

૧૦

- ૧) રમત રમતાં વર્ધમાનને શેની બેટ મળી ? કેવી રીતે ?
- જઃ ૧) રમત રમતાં પરિક્ષા કરવા આવેલ દેવ હારી જાય છે અને નક્કી કર્યા પ્રમાણે પિશાચનું રૂપ ધારણ કરે છે પરંતુ વર્ધમાન બીલકુલ ડર્યા નહિ અને એકજ મુદ્દી મારી દેવને નમાવી દીધા તેથી ખુશ થયેલ દેવ પ્રગટ થઈ મહાવીર નામ આચ્યુ.
- ૨) નવકાર મંત્ર મળવાથી જાણો અમરકુમારને શું મળ્યું ?
- જઃ ૨) નવકાર મંત્ર મળવાથી જાણો રૂભતાને નાવડી અને બેસહારાને સહારો મય્યો હોય તેવો આનંદ થઈ ગયો .
- ૩) અમરકુમારે સંસારની અસારતા કેવી રીતે જાણી ?
- જઃ ૩) ખુદ માતા પિતા પુત્રને વેંચવા તૈયાર થયા તેથી અમરકુમારને સંસાર સ્વાર્થી લાગે છે અસાર લાગે છે .
- ૪) બાળસહજ ચેષ્ટાથી અતિમુક્ત મુનિએ શું કર્યું ?
- જઃ ૪) બાળ સહજ ચેષ્ટાથી માટીની પાળી બાંધી પાણીને રોકી લીધું અને તેમાં પોતાનું પાત્ર પાણીમાં તરતું છોડી દીધું .
- ૫) દેવ કોનું રૂપ લઈ ભગવાન મહાવીરને ડરાવવા આવ્યા હતા ?
- જઃ ૫) દેવ પિશાચનું વિકરાળ રૂપ લઈ આવ્યા હતા .
- ૬) સંયમ જીવન દરભ્યાન પ્રભુ વીરને કોણો કોણો કષ્ટ આચ્યા ?
- જઃ ૬) સંયમ જીવન દરભ્યાન સંગમ દેવે, સંગમ ગોવાળે, જેવા અનેક લોકોએ કષ્ટ આચ્યા .

(ખ) કોણ બોલે છે, કોને કહે છે ?

૧) શું કદ્યું પુત્ર, સ્પષ્ટ કહો.

જઃ ૧) અતિમુક્તના ભાતા - પિતા બોલે છે, અતિમુક્તને કહે છે.

૨) તું પણ અમૃતનો દરિયો છે.

જઃ ૨) ભગવાન બોલે છે, ચંડકૌશિકને કહે છે.

૩) તમે ઢંઢેરા સાંભળ્યો ?

જઃ ૩) અમરની ભાતા તેના પિતાને કહે છે.

૪) તમને જેમ સુખ ઊપજે એમ કરો.

જઃ ૪) ભગવાન બોલે છે અતિમુક્તને કહે છે.

પ્ર. : ૫ કાવ્યની પૂર્તિ કરો :

૧૦

૧) નવ તત્ત્વો બલિદાન છે.

જઃ ૧) નવ તત્ત્વો નું જ્ઞાન છે, ભાઈ મહાવીરના સંતાન છે
જન્મયા છે તો ધર્મને માટે, જીવવું છે તો ધર્મને માટે
ધર્મ માટે બલિદાન છે.

૨) રમે છે મંત્ર બોલીને.

જઃ ૨) રમે છે જ્ઞાનના દાને, નમું છું ભાવથી તેને
અભિલ લોકે મુનિરાજો જગતના મોહ મારીને
ગુંથાયા આત્મ શુદ્ધિમાં, નમું છું ભાવથી તેને
અમારી આત્મ શુદ્ધિનો વહાલો મંત્ર બોલીને.

૩) વહેલા ઊઠી ઝણકાવીએ.

જઃ ૩) વહેલા ઊઠી જઈએ, નવકાર મંત્ર ગણીએ,
જ્ય જિનેન્દ્ર બોલીએ, મહાવીરના શાસનમાં
હસતાં - રમતાં રહીએ, ગુસ્સો નહિ કરીએ,
સંપ સેવા સાધીએ, મહાવીકનાં શાસનમાં
મોટા જ્યારે થઈએ, શાસનને ઝણકાવીએ.

પ્ર.: ૧ પાઠની પૂર્તિ કરો :

(૨૪) ૪૬

- (ક) ૧) મજજાએનાં વિહિં ભક્તિએનાં વિહિં
 જ: ૧) મજજાએનાં વિહિં વત્થવિહિં વિલેવણ વિહિં પુજાએનાં વિહિં ધૂપવિહિં પેજજવિહિં
 ભક્તિએનાં વિહિં
 ૨) અચ્છાખરં અકાલે કાંઈ
 જ: ૨) અચ્છાખરં પચાંદીએનાં વિષાયદીએનાં જોગદીએનાં ધોસદીએનાં સુહુદિનેનાં દુટુપડિચ્છિયં અકાલે કાંઈ
 ૩) અસણાં જોગનાં પચ્છાણાં
 જ: ૩) અસણાં પાણાં ખાઈમં સાઈમના પચ્છાણાં અબંતીના પચ્છાણાં મહિસોવનના પચ્છાણાં
 પચ્છાણાં માલાવનગ વિલેવણાના પચ્છાણાં સત્ય મુસલાદિક સાવજજ જોગનાં
 પચ્છાણાં
 ૪) ભે કિલાભો યાબે ?
 જ: ૪) ભે કિલાભો અઘકિલંતાણાં બહુ સુભેણાં ભે દિવસો વિષક્કંતો જતાબે ? જવાણિજજં યાબે ?
 ૫) સરણાં જાવયાણાં
 જ: ૫) સરણાં ગઈ પછુંણાં અઘડિહૃદ્ય વરનાણાં દંસણા ધરાણાં વિયકૃષુમાણાં જિણાણાં જાવયાણાં
 ૬) દંસણો કસાયાણાં
 જ: ૬) દંસણો ચરિતાચરિતે સુઅ સામાઈએ તિણું ગુજીણાં ચઉણું કસાયાણાં
 ૭) દંત વાણિજજે દવર્ગિદાવણાયા
 જ: ૭) દંત વાણિજજે કેસ વાણિજજે રસવાણિજજે લક્ખવાણિજજે વિસવાણિજજે જંત પીલણા
 કભે નિલંઘણા કભે દવર્ગિદાવણાયા
 ૮) સમકિત વાવન
 જ: ૮) સમકિત પરમત્થ સંથવોવા સુદિકું પરમત્થ સેવણા॥ વાવિ વાવન

(ખ) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :

(૮)

૧) જીવદ્યાણાં	જવાબ :	સંયમ રૂપી જીવનના દેનાર
૨) સિજજંસ	જવાબ :	શ્રી શ્રેયાંસનાથ સ્વામીને
૩) જાવ	જવાબ :	જ્યાં સુધી
૪) ઠાણાં સંપતાણાં	જવાબ :	સ્થાનને પાભેલા
૫) પડિક્કમાભિ	જવાબ :	પ્રતિક્રમણ કરું છું
૬) સભ્મં	જવાબ :	સભ્યક પ્રકારે, ભલીરીતે
૭) સંકામિયા	જવાબ :	સંક્રમણ કર્યું હોય, રાખ્યા હોય
૮) ભમ દિસંતુ	જવાબ :	મને આપો

(ગ) નીચેના શાબ્દોનું માગાધી લખો :

૧)	ધર્મધ્વાન કરીને	જવાબ :	જાણોણાં
૨)	પરિત્યાગ કરું છું.	જવાબ :	પણ્યકખાભિ
૩)	રસ્તામાં જતાં - આવતાં.	જવાબ :	ગામણાગમણો
૪)	ભયને જિતનારા.	જવાબ :	જિય ભયાણાં
૫)	આપ જ્ઞાન સ્વરૂપ છો.	જવાબ :	ચેછયં
૬)	સ્તુતિ કરાયેલા	જવાબ :	અભિથુઆ
૭)	ન હોય તો.	જવાબ :	ન ભવઈ
૮)	શ્રી ધર્મનાથ સ્વામીને.	જવાબ :	ધર્મં

(૮)

(ઘ) સામાયિકના રૂપ દોષમાંથી લખો :

૧)	મનનો ત્રીજો	જવાબ :	લાભાર્થ દોષ
૨)	વચનનો દુ	જવાબ :	વિકથા દોષ
૩)	કાયાનો રૂપ	જવાબ :	વિમાસણાં દોષ

નીચેનામાં સામાયિકનો કયો દોષ લાગે ?

૧)	શારીરનો મેલ ઉતારવો.	જવાબ :	મલદોષ
૨)	સામાયિકમાં રાગ - દ્વેષ કરવા.	જવાબ :	કખાય દોષ અને રોષ દોષ
૩)	સૂત્રના પાઠને ટૂંકા કરીને બોલવા.	જવાબ :	સંક્ષેપ દોષ

(૩)

પ્ર. :૨ નીચેના પ્રશ્નોના માગયા પ્રમાણે જવાબ લખો :

(૬) ૧૪

- ૧) જેને આંખ ન હોય તેને કેટલી છન્દ્રિય હોય અને એનું ઉદાહરણ આપો ?
- જ : ૧) જેને આંખ ન હોય તેને ત્રણા છન્દ્રિય હોય. દા. ત. કીડી, મકોડા.
- ૨) કાઉસગણની વિધિ બતાવો ?
- જ : ૨) કાઉસગણ પલાંઠીવાળીને બેસીને અથવા ઊભા રહીને બે હાથ નીચે રાખી, બંને આંખોને અર્ધખુલ્લી રાખી એક પદાર્થ પર દ્રાષ્ટિ સ્થિર કરીને કરાય.
- ૩) ચંદ્ર, સૂર્ય અને સાગરની ઉપમા કોને આપી છે ?
- જ : ૩) તીર્થકરને ચંદ્ર, સૂર્ય અને સાગરની ઉપમા આપી છે.
- ૪) અતિક્રમ એટલ શું ?
- જ : ૪) લિધેલા વ્રતને તોડવાની છાચા કરવી તે અતિક્રમ
- ૫) કોટિ અને યોગ કોને કહે છે ?
- જ : ૫) કોટી એટલે પ્રકાર કે મર્યાદા કે છેડો. જ્યારે યોગ એટલે મન, વચન અને કાયાનો વ્યાપાર અથવા પ્રવૃત્તિ.
- ૬) સામાયિકનો પહેલો અને ત્રીજો અતિચાર લખો ?
- જ : ૬) સામાયિકનો પહેલો અતિચાર મણાદુઘણાહાણો અને ત્રીજો અતિચાર કાયદુઘણાહાણો છે.
- ૭) પ્રણિપાત સૂત્ર એટલે શું ?
- જ : ૭) પ્રણિપાત એટલે વિશેષ નમસ્કાર
- ૮) સિધ્ધની સ્તુતિ કયા પાઠથી થાય છે ?
- જ : ૮) પહેલા નમોત્યુણાંથી સિધ્ધ ભગવાનની સ્તુતિ થાય છે.
- ૯) વંદના કરવાથી શું લાભ થાય તે બે મુદ્રા લખો ?
- જ : ૯) વંદના કરવાથી નીચું ગોત્રનો ક્ષય થાય. ઉચ્ચગોત્ર નો બંધ થાય છે.

(ખ) ખાલી જગતા પૂરો :

(૫)

- ૧) સામાયિકમાં તથા નું ચિંતન કરવું.
- જઃ ૧) સામાયિકમાં આત્મગુણોનું તથા બાર ભાવનાનું ચિંતન કરવું.
- ૨) આત્માની સાક્ષીએ દોષોની આલોચના એટલે
- જઃ ૨) આત્માની સાક્ષીએ દોષોની આલોચના એટલે નિંદામિ
(સામાયિકનો છફ્ટો પાઠ)
- ૩) અરિહંતને કર્મ ક્ષય કરવાના બાકી છે.
- જઃ ૩) અરિહંતને ચાર કર્મ ક્ષય કરવાના બાકી છે.
- ૪) સામાયિકમાં ની પ્રાપ્તિ થાય છે.
- જઃ ૪) સામાયિકમાં સમભાવ ની પ્રાપ્તિ થાય છે.
- ૫) વાણીથી સ્તુતિ કરવી એટલે
- જઃ ૫) વાણીથી સ્તુતિ કરવી એટલે કિંતિય.
- ૬) નમોત્થુણાંનું બીજું નામ અને છે.
- જઃ ૬) નમોત્થુણાંનું બીજું નામ શક્સતવ અને પ્રાણિપાત છે.
- ૭) જેનાથી પીડા થાય એટલે
- જઃ ૭) જેનાથી પીડા થાય એટલે શાલ્ય.
- ૮) , પાપની પ્રવૃત્તિને સાવધયોગ કહે છે.
- જઃ ૮) ૧૮, પાપની પ્રવૃત્તિને સાવધયોગ કહે છે.

પ્ર.: ૩ સંસ્કાર વિભાગ :

૨૦

ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૧૪)

- ૧) મારા જીવનનમાં કોને કેન્દ્રમાં રાખીશ ?
- જઃ ૧) ધર્મને કેન્દ્રમાં રાખીશ
- ૨) દુનિયામાં મારું કોણા છે ?
- જઃ ૨) આત્મા અને ધર્મ મારો છે.
- ૩) શ્રદ્ધાવાન કોનો જેવો બનીશ ?
- જઃ ૩) અમરકુમાર જેવો શ્રદ્ધાવાન બનીશ
- ૪) શું કાયમ ન ટકે ?
- જઃ ૪) આરોગ્ય, સંબંધો, શારીર, સંપત્તિ, યુવાની કાયમ ન ટકે.
- ૫) અરૂપી આત્મા કોના થકી દેખાતો નથી ?
- જઃ ૫) અરૂપી આત્મા આંખ થકી દેખાતો નથી.
- ૬) તકલીફમાં કોણા બચાવે ?
- જઃ ૬) તકલીફમાં કોઈ ન બચાવે.
- ૭) દરેક સમયે આપણાને કોણા શરણ આપે ?
- જઃ ૭) દરેક સમયે આપણાને અરિહંત, સિધ્ય, સાધુ અને ધર્મ જ શરણ આપે.
- ૮) આત્માને કયા કયા સ્પર્શ ન હોય ? પાઠમાં જે સ્પર્શના નામ આચ્યાં હોય તે લખો.
- જઃ ૮) આત્માને ભાર કે વજન નથી. ગરમ કે ઠંડો, મુલાયમ કે ખરખચો સ્પર્શ નથી
- ૯) સેવા કોના જેવી કરીશ ? ઘના અણાગાર જેવું શું કરવું ?

- જીઃ ૮) સેવા નંદીષેણ જેવી કરીશ . ધરા અણાગાર જેવું તપ કરીશ .
- ૧૦) મોક્ષ એટલે શું ?
- જીઃ ૧૦) જ્યાં જન્મ અને મૃત્યુ નથી તેને મોક્ષ કહે છે .
- ૧૧) જ્ઞાનવૃદ્ધિનો છદ્દો અને આઠમો બોલ લખો .
- જીઃ ૧૧) જ્ઞાનવૃદ્ધિનો છદ્દો બોલ - ગુરુનો વિનય કરીને અભ્યાસ કરવાથી જ્ઞાન વધે .
આઠમો બોલ - શીખેલું જ્ઞાન વારંવાર ફેરવવાથી જ્ઞાન વધે છે .
- ૧૨) અભિગમ એટલે શું ? પાંચમો અભિગમ લખો .
- જીઃ ૧૨) સાધુ - સાધીજી પાસે જતાં અથવા રસ્તામાં ભળે ત્યારે પાળવા યોગ્ય નિયમો એટલે અભિગમ .
પાંચમો અભિગમ - મનની એકાગ્રતા - મનની એકાગ્રતાથી વ્યાખ્યાન, વાંચણી સાંભળવા અને સ્વાધ્યાય કરવો .

ખ) જોડકા જોડો

(૬)

જવાબ

૧) શાલીભદ્ર	-	આત્મા	ત્યાગ
૨) પુણિાયા	-	ત્રીજો અભિગમ	સામાયિક
૩) અરૂપી	-	ત્યાગ	આત્મા
૪) અંજલી કરણા	-	કષ્ટ	ત્રીજો અભિગમ
૫) ઉત્તરાસંગ	-	સામાયિક	ચોથો અભિગમ
૬) મહાવીર	-	ચોથો અભિગમ	કષ્ટ

પ્ર. : ૪ વાર્તાના આધારે પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

૧૦

- ૧) ચંદનબાળાની હાલત ભોંયરામાં કેવી હતી ?
- જીઃ ૧) ચંદનવાળાના વાળ મૂંડાવી નાખ્યા હતા . પગમાં બેડી નાખી અને ઘરના ભોંયરામાં શુખ રીતે પૂરી તાળું દઈ દીધું હતું . તેની હાલત દયાજનક હતી .
- ૨) ભગવાન પાર્શ્વનાથને મેઘમાળીથી બચાવવા ધરણોન્દ્ર દેવે શું કર્યું ?
- જીઃ ૨) ધરણોન્દ્ર ધ્યાનસ્થ ભગવાનના માથ પર છત્ર કર્યું અને પગ નીચે લાંબી દાંડીવાળું કમળ રચી દીધું .
- ૩) નંદિષેણ મુનિની સેવા કેવી હતી ?
- જીઃ ૩) નંદિષેણ મુનિની સેવા ખરેખર અદ્ભુત અને અનન્ય હતી .
- ૪) કમઠ કેવો હતો ? તેણો શું શું ધારણા કર્યું હતું ?
- જીઃ ૪) કમઠ અજ્ઞાની હતો . માથે જટા ધારણા કરી હતી અંગે રાખ ચોળેલી હતી . સળગતી ધૂણીઓ વચ્ચે એક લંગોટ પહેરીને બેઠો હતો .
- ૫) ભોજન કરતાં પૂર્વે ચંદનબાળા શું વિચારે છે ? કઈ ભાવના ભાવે છે ?
- જીઃ ૫) ભોજન કરતાં પૂર્વે ચંદનબાળા વિચારે છે મારે આંગણો કોઈ સંત પધારે તો તેને ભોજન આપીને પછી મારું પારણું કરું . સુપાત્રદાનની ભાવના ભાવે છે .

- ૬) સેવા કઈ કીતે કરી શકાય ?
- જઃ ૬) સંસારમાં રહીને સેવા કરી શકાય અને સાચી છકાય જીવોની દ્યારુપ આત્માની સેવા સાધુ કરી શકે . આ બંને કીતે સેવા કરી શકાય .
- ૭) તાપસ અને નાગ મૃત્યુ પાભીને કયાં ઉત્પન્ન થયા ?
- જઃ ૭) તાપસ મૃત્યુ પાભી મેઘમાળી દેવ અને નાગ ધરણોન્ન નામનો નાગકુમાર દેવ થયા .
- ૮) કૌશાંબી નગરીના રાજા-રાણીનું નામ શું છે ?
- જઃ ૮) કૌશાંબી નગરીના રાજા શતાનીક અને રાણી મૃગાવતી .
- ૯) વરસીદાન એટલે શું ?
- જઃ ૯) દિક્ષા પૂર્વે એક વર્ષ દાન આપે તેને વરસીદાન કહે છે .
- ૧૦) પાર્શ્વનાથ ભગવાનને જન્મથી કેટલાં જ્ઞાન હતાં, કયાં કયાં ?
- જઃ ૧૦) ભગવાન પાર્શ્વનાથને જન્મથી ત્રણ જ્ઞાન હતા . મતિજ્ઞાન, શુતજ્ઞાન, અવધિજ્ઞાન

પ્ર.: ૫ કાવ્યની પૂર્તિ કરો :

૧૦

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

- ૧) મારા જીવનની પ્રાણ છે .
- જઃ ૧) મારા જીવનની નૌકા કેરું, તુજ હાથે સુકાન છે ચાહે હુબાડે કે તું તારે, પરવશ મારા પ્રાણ છે .
- ૨) એના મોંધા નથી રાખ્યું .
- જઃ ૨) એના મોંધા વચ્ચેનોની, હું હાંસી ઉડાવું છું .. કેખો મને વિદ્યા દેનારા, ગુરુને મેં શું આખ્યું, દક્ષિણા દેવાનું મેં યાદ નથી રાખ્યું .
- ૩) દેહ મય્યો અમે બળવાના .
- જઃ ૩) દેહ મય્યો છે ભવ તરવાને, ધર્મ કરીશું એના સહારે ખાવાપીવાના શોખ ભૂલીશું, ફરવા જઈશું તો દ્વાર તમારે કષ્ટ દિને (૨) તનને તપાવી, કચરો કરમનો અમે બળવાના .
- ૪) સાધુઓ સત્તાવીશ શાંતિ અપાર .
- જઃ ૪) સાધુઓ સત્તાવીશ ગુણોથી શોભતા, સદ્ગુણોના ભંડાર સંસારના સુખો સર્વ ક્ષણિક છે, ધર્મમાં શાંતિ અપાર .

॥ જ્ય જિનેન્ન ॥

પ્ર.: ૧ પાઠપૂર્તિ કરો : (કોઈ પણ બાર લખો)

(੨੪) ੫੫

(ક) ૧)	સચ્ચયં સંસુદ્ધં	
જ:	અણુતરં
કેવલિયં	પડિપુન્ન
ને આઉયં
૨)	કોધ દ્વેષ.	
જ:	માન
માયા	લોભ
રાગ
૩)	આભિહયા પરિયાવિયા	
જ:	વત્તિયા
લેસિયા	સંધાઈયા
સંધાંહિયા
૪)	પગામસિજજાએ છઘર્ય સંઘર્ષણાએ	
જ:	નિગામસિજજાએ
સંથારા ઉવર્ણણાએ	પરિયર્ણણાએ
આઉર્ણણા પસારણાએ
૫)	સત્ત્રિવાઈયં ચરમેહિ	
જ:	વિવિહા રોગાયંકા
પરિસહોવસર્ગા	ફાસાકુસંતુ
એયં પિયણા
૬)	મિઉળાહં લે !	
જ:	નિસીહિ
અહોકાયં	કાયસંફાસં
ખમહિઓજો
૭)	સિવ મવ્યાબાહ	
જ:	મયલ
મરુય	મણાંત
મક્ખ્ય
૮)	દોહિં બંધણોહિ મણાંદેણાં	
જ:	રાગ બંધણોણાં
દોસ બંધણોણાં	પડિક્કમાભિ
તિહિં દેહિં
૯)	સિંધાણોસુવા સુક્કેસુ વા	
જ:	વંતેસુ વા
પિતેસુ વા	પૂઅેસુ વા
સોણાએસુ વા
૧૦)	ચાઉક્કાલં અઘડિલેહણાએ	
જ:	સજજાયસ્સ
અકરણાયાએ	ઉભાઓકાલં
ભંડોવગરણાસ્સ
૧૧)	વથ પીઢ	
જ:	પડિ઱્ગાહ
કંબલ	પાયપુચ્છણોણાં
પાછિયારુ
૧૨)	સૂપ વિહિ પાણિય વિહિ	
જ:	વિગય વિહિ
સાગ વિહિ	માહુરય વિહિં
જેમણાવિહિં

૧૩) અદિકૃતાએ	ઓહાસણાભિકખાએ
જઃ દગ - સંસ્કર્ત - હડાએ	પરિસાડણાયાએ
રય-સંસ્કર્ત-હડાએ	પરિદ્વાવણાયાએ

જ્ઞ : (ખ) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :		(૧૨)
સાથે ૧)	કલ્લાણું	- હે ગુરુદેવ ! આપ કલ્યાણ રૂપ છો.
૨)	મરણા સંસપ્પાગો	- મરણાની છચ્છા કરે (બહુ હુઃખ પામું છું તેથી હવે તરત મરી જાઉં તો સારું)
૩)	સંકા	- જૈનધર્મને વિષે શંકા રાખવી તે
૪)	દવર્ણિદાવણાયા	- જંગાલ, ખેતર, પર્વત આદિ ને આગ લગડવાનો વેપાર કર્યો હોય.
૫)	તઘડિરૂવગ વવહારે	- સારી વસ્તુ દેખાડી નરસી વસ્તુ આપી હોય, ભેળસેળ કરી આપી હોય.
૬)	સબ્બ ધભાઈક્કમણાએ	- સર્વ ધર્મોનું ઉલ્લંધન કરનારી
૭)	વય દુઃખણિાહાણો	- સાભાયિકમાં વચન માટું પ્રવર્તાવ્યુ હોય
૮)	ન ભવઈ	- ન હોય તો
૯)	સિક્કખાવયાણાં	- શિક્ષાવ્રત (૮, ૧૦, ૧૧, ૧૨ મું વ્રત)
૧૦)	ધન - ધાન્યઘભાણાઈક્કમે	- રોકડ નાણું તથા અનાજની ભર્યાદાનું ઉલ્લંધન કરેલ હોય.
૧૧)	નમોકારેણાં	- નમસ્કાર કરીને.
૧૨)	અઘડિલેહિય - દુઃખડિલેહિય ઉચ્ચાર પાસવણા ભૂમિ	- લધુનીત તથા વડીનીત ભૂમિની પ્રતિલેખના કરી ન હોય અને કરી હોય તો ભાડી રીતે કરી હોય .

(૧) માગાધી શાષ્ટ લખો :	(૧૨)
જ્ઞ : ૧) આત્મ - સાક્ષીએ નિંદા કરું છું .	નિંદાભિ
સાથે ૨) આંખ, મુખ, આદિથી કુચેણા કરવી .	કુકુઈએ
૩) વસ્તુનો કાળ વીતી ગયા પછી બગડેલી વસ્તુ વહોરાવી હોય .	કાલાઇક્કમે
૪) પોતાનાં પુત્ર - પુત્રી સિવાય બીજાના વિવાહ મેળવી આપ્યા હોય .	પર વિવાહ કરણે
૫) પોતાનું રૂપ બતાવીને ભર્યાદા બહારથી કોઈને બોલાવેલ હોય અથવા વસ્તુ મંગાવેલ હોય .	રૂવાણુવાએ
૬) ઊંચી દિશાની ભર્યાદાનું ઉલ્લંઘન કરેલ હોય .	ઉંઘ દિસિયમાણાઇક્કમે
૭) ત્રસ જીવને લાકડી પ્રમુખના પ્રધાર કર્યા હોય .	વહે
૮) વ્યતીત થયો છે ?	વદ્ધકંતો ?
૯) મધ્યેથી .	સમાણો
૧૦) ખોટો ઉપદેશા, ખોટી સલાહ આપવી .	મોસોવાએસે
૧૧) પદ ઓછું ભણાયું હોય .	પયહીણાં
૧૨) લોકમાં રહેલા સર્વ સાધુ ભગવંતોને નભસ્કાર હો .	નભો લોએ સબ્બ સાહુણાં

(ઘ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

- ૧) અતિયાર અને અનાચારમાં શું ફરક છે ? (૨)
- જ: ૧) વતને ભંગ કરવાની તૈયારી તે અતિયાર અને એકાંશો કે સર્વાશે ભંગ અનાચાર કહેવાય છે. એટલે કે પચ્ચક્કખાણ ભૂલી જવાથી કે તેમાં શંકા ઉત્પન્ન થવાથી વતમાં જે દોષ લાગે છે, તે અતિયાર છે અને વત ને તોડવું તે અનાચાર છે.
- ૨) આવશ્યક સૂત્ર કોને કહે છે ? (૧)
- જ: ૨) જે સૂત્ર ચતુર્વિધ સંધને માટે સૌથી પહેલાં જાણવું અને ઉભયકાળ (સવાર - સાંજ) કરવું જરૂરી હોય છે. તેને આવશ્યક સૂત્ર કહે છે.
- ૩) 'ઇચ્છાભિઠાભિ'ને સાર-પાઠ શા માટે કહેવામાં આવે છે ? (૨)
- જ: ૩) તેમાં જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપની પ્રાપ્તિ માટે ચાર કખાયોનો ત્યાગ તથા પાંચ અણુવત, ત્રણ શુણાવત, ચાર શિક્ષાવત રૂપી શ્રાવક ધર્મમાં લાગેલ અતિયારોનું ભિચ્છાભિ દુક્કંડ દેવામાં આવે છે. માટે તે સાર પાઠ છે.
- ૪) 'ઇચ્છાભિ ખમાસમણો'ના પાઠમાં બાર આવર્તન કયા કયા છે ? (૨)
- જ: ૪) અહો, કાયં, કાય, જત્તાભે, જવણિ, જજંચભે આ છ આવર્તન અને બીજી વખત આ પાઠ બોલાય ત્યારે છ આવર્તન. એમ ૧૨ આવર્તન થાય.

પ્ર. : ૨ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કોઈ પણ આઠ લખો) (૧૬) ૨૫

- (ક) ૧) કરોળિયાંને કેટલી છન્દ્રિય હોય છે ? તેનું જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય લખો.
- તેના કુલ કોડ જણાવો.
- જ: ૧) કરોળિયાંને ચાર છન્દ્રિય હોય છે. તેનું જધન્ય આયુષ્ય - અંતર્મુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય છ માસ નુહોય છે.
- તેના કુલ કોડ - નવ લાખ કોડ છે.
- ૨) મનુષ્યના કુલ કેટલા બેદ છે ? કયા કયા ?
- જ: ૨) મનુષ્યના કુલ બેદ ત૦૩ છે.
- ગર્ભજ મનુષ્યનાં અપર્યાપ્તા - ૧૦૧ બેદ
ગર્ભજ મનુષ્યમાં પર્યાપ્તા - ૧૦૧ બેદ
સંમૂહિક્ષિમ મનુષ્ય નાં અપર્યાપ્તા - ૧૦૧ બેદ
- ૩) જગતમાં મુખ્ય કેટલા તત્ત્વો છે ? કયા કયા ? વ્યાખ્યા સહિત લખો.
- જ: ૩) જગતમાં મુખ્ય બે તત્ત્વો છે. જીવ અને અજીવ
- ૧) જીવ તત્ત્વ - જેણું સુખ હું : બનો અનુભવ કરી શકે, જેના માં જાણવાની અને જોવાની શક્તિ હોય તેને જીવ કહેવાય.
- ૨) અજીવ તત્ત્વ - જેના સુખ હું : બનો અનુભવ કરવાની શક્તિ નથી, જેનામાં જાણવાની અને જોવાની શક્તિ નથી. તેને અજીવ કહે છે. ધડીયાળ, છિત્રી, અંધારું વગેરે અજીવ છે.
- ૪) તેઉકાયનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય, કુલ કોડ, સંસ્થાન અને વર્ણન લખો.
- જ: ૪) તેઉકાયનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ત્રણ અહોરાત્રિનું છે. તેઉકાયના કુલ ત લાખ કોડ છે.
- તેઉકાયનું સંસ્થાન સોયનાં ભારા જેવું છે. તેઉકાયનું વર્ણ સફેદ છે.
- ૫) પંચેન્દ્રિય કોને કહેવાય ? તેના બેદ કેટલા અને કયા કયા ?
- જ: ૫) જેને સ્પર્શનેન્દ્રિય (કાયા), રસનેન્દ્રિય (જીબ), ધ્રાણોન્દ્રિય (નાક), ચક્ષુરિન્દ્રિય (આંખ), શ્રાત્રેન્દ્રિય (કાન) તેને પંચેન્દ્રિય કહીએ.
- તેના ચાર બેદ છે. ૧) નારકી ૨) તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય ૩) મનુષ્ય ૪) દેવ

૬) નરક કેટલી છે ? તેના ભેદ કેટલા અન કયા કયા છે ?

ત્રીજુ અને પાંચમી નરકનું નામ અને ગોત્ર લખો.

જ્ઞ: ૬) નરક સાત છે. તેના ૧૪ ભેદ છે.

૭ નરકના અપર્યાપ્તા અને

૮ નરકનાં પર્યાપ્તા એમ ૧૪ ભેદ થાય.

૩ જી નરક નું નામ - શિલા

૩ જી નરકનું ગોત્ર - વાલુકાપ્રભા

૫ મી નરકનું નામ - રિષ્ટા

૫ મી નરકનું ગોત્ર - ધૂમપ્રભા

૭) વાયુકાયની દ્યા કેવી રીતે પાળશો ? બાદર વાયરાનાં બે નામ લખો.

જ્ઞ: ૭) વાયુકાયની દ્યા

૧) ઉધાડે મુખે બોલવું નહિ. સાધુસંતો સાથે જતના રાખીને વાતચીત કરવી.

૨) તાળી પાડવી નહિ.

૩) હિંયકા ખાવા નહિ.

બાદર વાયરાનાં બે નામ

૧) પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઉત્તર, દક્ષિણ દિશાનો વાયરો

૨) ઊંચી, નીચી અને તિર્યિ દિશાનો વાયરો

૮) દેવતાના કુલ કેટલા ભેદ છે ? કયા કયા ? દેવતાની જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો.

જ્ઞ: ૮) દેવતાના કુલ ભેદ ૧૮૮ છે.

૧) ભવનપતિ દેવના - ૨૫

૨) વાણાવ્યંતર દેવના - ૨૬

૩) જ્યોતિષી દેવના - ૧૦ ૬૮ અપાર્યાપ્તા

૪) વૈમાનિક દેવના - ૩૮ ૬૮ પર્યાપ્તા
૬૮ ૧૮૮

આ ૮૮ દેવનાં અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તા એમ કુલ દવેનાં ૧૮૮ ભેદ થાય.

દેવતાની જધન્ય સ્થિતિ - ૧૦,૦૦૦ વર્ષ

દેવતાની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ - ૩૩ સાગરોપમની

૯) પ્રત્યેક વનસ્પતિ કોને કહેવાય ? તેનું જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય લખો.

પ્રત્યેક વનસ્પતિનાં બે નામ આપો.

જ્ઞ: ૯) જે વનસ્પતિમાં એક શારીરે એક જીવ હોય, તેને પ્રત્યેક વનસ્પતિ કહેવાય છે. પ્રત્યેક વનસ્પતિનું જધન્ય આયુષ્ય - અંતર્મુહૂર્ત નું પ્રત્યેક વનસ્પતિનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય - ૧૦,૦૦૦ વર્ષનું પ્રત્યેક વનસ્પતિનાં નામ - આમણા, કેરી, જાબું, જામફળ, સીતાફળ, દાડમ વગેરે.

૧૦) 'મારું આત્મસ્વરૂપ'નાં કોઈ પણ બે મુદ્રા જણાવો.

જ્ઞ: ૧૦) ૧) હું આત્મા છું, શરીર થી જુદો છું.

૨) જ્ઞાન અને દર્શન (જોવું અને જાણવું) એ મારો સ્વભાવ છે.

ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૬)

- ૧) કંદમૂળમાં જીવો હોય છે .
- જ: ૧) કંદમૂળમાં અનંતા જીવો હોય છે .
- ૨) અખાત્રીજના દિવસે થાય છે .
- જ: ૨) અખાત્રીજના દિવસે વરસીતપ પારણા થાય છે .
- ૩) સંવત્સરી મહાપર્વ ના દિવસે આવે છે .
- જ: ૩) સંવત્સરી મહાપર્વ ભાદરવા સુદ પાંચમ ના દિવસે આવે છે .
- ૪) શાશ્વતા સુખનું સ્થાન છે .
- જ: ૪) શાશ્વતા સુખનું સ્થાન મોક્ષ છે .
- ૫) લોભી લાલચને લીધે પોતાનું ગુમાવે છે .
- જ: ૫) લોભી લાલચને લીધે પોતાનું સ્વમાન ગુમાવે છે .
- ૬) લોભ અને ભાયા બંને થી થાય છે .
- જ: ૬) લોભ અને ભાયા બંને રાગ થી થાય છે .

ગ) જોડકા જોડો : (૩)

જવાબ

૧) બેધન્દ્રિયના બેદ	૩૦૩	૨
૨) નારકીના બેદ	૪૮	૧૪
૩) જીવના કુલબેદ	૨	૫૬૩
૪) તર્યાચના બેદ	૧૯૮	૪૮
૫) મનુષ્યના બેદ	૫૬૩	૩૦૩
૬) દેવતાના બેદ	૧૪	૧૯૮

પ્ર.: ૩ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (કથાના આધારે) ૧૦

- ૧) આનંદ શ્રાવકને એક રાત્રે ધર્મચિંતન કરતાં શું વિચાર આવો ? (૨)
- જ: ૧) એક રાતે આનંદ શ્રાવક ને ધર્મચિંતન કરતાં વિચાર આવો કે 'હું હવે ઘણો દુર્બળ થઈ ગયો છું . પણ મારા આત્મામાં અને શરીરમાં હજી શક્તિ છે . તો જ્યાં સુધી મારા ધર્મગુરુ, ધર્માચાર્ય મહાવીર પ્રભુ સદેહે પૃથ્વી પર વિચરી રહ્યા છે , ત્યાં સુધી હું મારી અંતિમ સાધના કરી લઉં .
- ૨) સોમિલે ગજસુકુમાલને શેનો ઉપસર્ગ આખો ? (૨)
- જ: ૨) નજીકમાં રહેલા તળાવમાંથી તેણો ભીની ભાટી લીધી અને ગજસુકુમાલના માથા પર પાળી બાંધી દીધી . સ્મશાનમાં બળી રહેલી એક ચિત્તામાંથી બળી ગયેલા લાકડાનાં અંગારા લઈને તેણો એક તૂટેલા વાસણામાં ભર્યા . તે બળબળતાં અંગારા તેણો ગજસુકુમાલ મુનિ ના માથા પર મૂકી દીધા . પછી તેને કોઈ જોઈ ન જાય તેવા ભય થી તે ત્યાંથી ભાગી ગયો .
- ૩) રાજેમતિની સુંદરતાનું વર્ણન કરતાં પણ થાકી જાય . (૧)
- જ: ૩) રાજેમતિ ની સુંદરતાનું વર્ણન કરતાં સરસ્વતી પણ થાકી જાય .

- ૪) રહેનેમિ, રાજેમતિનાં , ને જોઈને મોહિત થઈ ગયા. (૨)
- જઃ ૪) રહેનેમિ, રાજેમતિ નાં રૂપ, લાવણ્ય ને જોઈ મોહિત થઈ ગયા.
- ૫) શ્રીકૃષ્ણા વાસુદેવે દ્વારિકાનગરીના ભાર્ગ ઉપર એક સુંદર કન્યા ને જોઈ. (૧)
- જઃ ૫) શ્રીકૃષ્ણા વાસુદેવે દ્વારિકાનગરીના ભાર્ગ ઉપર એક સુંદર કન્યા સોના ને જોઈ
- ૬) આનંદ શ્રાવકે વ્રત અંગીકાર કર્યા અને આનંદ શ્રાવકે પડિમા ધારીને રહેવા લાગ્યા હતા. (૨)
- જઃ ૬) આનંદ શ્રાવકે ૧૨ વ્રત અંગીકાર કર્યા અને આનંદ શ્રાવક ૧૧ પડિમા ધારીને રહેવા લાગ્યા હતા.

પ્ર.: ૪

કાવ્ય પૂર્તિ કરો :

૧૦

- ૧) મેં દાનતો નિઝળ ગાયું.
- જઃ ૧) મેં દાનતો દીધું નહિ ને, શિયળ પણ પાણું નહિ
તપથી દમી કાયા નહિ, શુભ ભાવ પણ ભાવ્યો નહિ.
એ ચાર બેદે ધર્મમાંથી, કાઈ પણ પ્રભુ ન કર્યું
મારું ભ્રમણ ભવસાગરે, નિઝળ ગાયું ! નિઝળ ગાયું !
- ૨) નવકાર મંત્ર મેં ગ્રહ્યા.
- જઃ ૨) નવકાર મંત્ર વિનાશ કીધો, અન્ય મંત્રો જાણીને
કુશાસ્નોનાં વાક્યો વડે હણી આગમો ની વાણીને,
કુદેવની સંગત થકી કર્મો નઠારાં આચર્યા
મતિ ભ્રમ થકી રત્નો ગુમાવી કાચ કટકાં મેં ગ્રહ્યાં.
- ૩) અમૃત જરે હાર્યો હવે.
- જઃ ૩) અમૃત જરે તુજ મુખરૂપી, ચંદ્રથી તો પણ પ્રભુ
ભીજાય નહિ મુજ મન અરેરે ! શુ કરું હું તો વિભુ ?
પથ્રરથકી પણ કઠણ મારું, મન ખરે કચાંથી દ્રવે ?
મર્કટ સમા આ મન થકી, હું તો પ્રભુ હાર્યો હવે
- ૪) માર્ગ ભૂલેલા એ ગાવે.
- જઃ ૪) માર્ગ ભૂલેલા જીવન પથિકને, માર્ગ ચીંઘવા ઊભો રહું,
કરે ઉપેક્ષા એ મારગની, તો યે સમતા ચિત્ત ધરું.
'ચંદ્રપ્રભા' ની ધર્મ ભાવના, હૈયે સહુ માનવ લાવે,
વેરજેરનાં પાપ તજીને, ખંગલ ગીતો એ ગાવે.
- ૫) ધર્મ વાડીએ બદલે જાય.
- જઃ ૫) ધર્મ વાડીએ ન નીપજે, ધર્મ હાટે ન વેંચાય,
ધર્મ વિવેકે નીપજે, જો કરીએ તો થાય.
રાત્રિ ગુમાવી સૂઈને, દિવસ ગુમાવ્યો ખાય,
હીરા જેવો મનુષ્ય ભવ, કોડી બદલે જાય.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

પ્ર.: ૧ નીચેની પાઠપૂર્તિ કરો : (કોઈ પણ આઠ) (૧૬) ૫૦

- (ક) ૧) સુતાગમે જંવાઇછં
 જ: ૧) સુતાગમે અત્યાગમે તદુભ્યાગમે એવાશ્રી જ્ઞાન ને વિશે જે અતિયાર લાગ્યા હોય તે આ લોઉં છું જંવાઇછં
 ૨) જાણીપ્રીણી આકુણ્ણી
 જ: ૨) જાણીપ્રીણી સ્વસંબંધી શરીર માંહેલા પીડાકારી સઅપરાધી વિગલેન્દ્રિય વિના આકુણ્ણી
 ૩) સૂપ વિહિ પાણિયવિહિ
 જ: ૩) સૂપ વિહિ વિગયવિહિ સાગવિહિ ભાદુશવિહિ જેમણાવિહિ પાણિયવિહિ
 ૪) ઉચ્ચાર પાસવણા સંથરીને
 જ: ૪) ઉચ્ચાર પાસવણા ભૂમિકા પડિલેહીને ગમણાગમણો પડિક્કભિને દર્ભાદિક સંથારો સંથરીને
 ૫) ઇહલોગા સંસઘારો તસ્સ ભિંછાભિ દુક્કદમ.
 જ: ૫) ઇહલોગા સંસઘારો પરલોગા સંસઘારો જીવિયા સંસઘારો ભરણા સંસઘારો
 કામભોગા સંસઘારો તસ્સ ભિંછાભિ દુક્કડંમ.
 ૬) રાગ પરપરિવાદ
 જ: ૬) રાગદ્વેષ કલહ અભ્યાખ્યાન પૈશુન્ય પરપરિવાદ
 ૭) ચતારિ સરણાં સરણાં પવજજાભિ.
 જ: ૭) ચતારિ સરણાં પવજજાભિ અરિહંતં સરણાં પવજજાભિ સિદ્ધે સરણાં પવજજાભિ સાહુ સરણાં
 પવજજાભિ કેવલિ પત્રતં ધ્યમં સરણાં પવજજાભિ.
 ૮) પચ્છાકભિયાએ પારિસાડણિયાએ
 જ: ૮) પચ્છાકભિયાએ પૂરે કભિયાએ અદિકૃ હડાએ દગ સંસહુ હડાએ રય સંસહુ હડાએ
 પારિસાડણિયાએ
 ૯) સિવ ભવ્યાબાહ
 જ: ૯) સિવ ભયલ ભરૂય મણાંત મકખ્ય ભવ્યાબાહ

જ: ખ) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો. (૭)

સાથે	૧) અભિથુઆ	-	સ્તુતિ કરાવેલા
	૨) ઠાણાં સંપત્તાણાં	-	સ્થાનને પામેલા
	૩) ચરિતા ચરિતે	-	શ્રાવક ના દેશ વિરતિત ચારિત્રમાં
	૪) બહુ સુભેણાં	-	ધણાં શુભ યોગો - સમાધિ ભાવે
	૫) સંજુતાહિગરણો	-	હિંસાકારી જૂનાં હથિયાર સજાવી નવાં કર્યા હોય તેમજ હિંસા થાય તેવાં હથિયાર ભેગા કર્યા હોય.
	૬) આણાવણાઘારો	-	મર્યાદાની બહારથી વસ્તુ મંગાવી હોય
	૭) ફલગ	-	પાટિયું - આદિ પાટ

જીઃ	ગ) નીચેના શાબ્દોનું માગાધી લખો. (કોઈ પણ આઠ)	(૮)										
સાથે	૧) દોષોની નિંદા કરીને . ૨) પોષધવતનું રૂડી રીતે પાલન ન કર્યું હોય ૩) પોતાનું રૂપ બતાવીને બહારથી કોઈને બોલાવેલ હોય ૪) જેમ તેમ નિરર્થક બોલવું. ૫) દાંત, હાડકાં, શીંગડા વગેરેનો વેપાર કર્યો હોય . ૬) ભધુરાં ફળની જાત માપની મર્યાદા ૭) ધરવખરીની મર્યાદા ઓંંગી હોય . ૮) જમીન સંબંધી જૂદ ૯) ચારિત્ર ધર્મનું દાન કરનારા ૧૦) પ્રકાશના કરનારા	- નિંદા - પોસહસ્સ સમ્ભાં અણાણુપાલણ્યા - રૂવાણુવાએ - મોહરિએ - દંત વાણિજજે - માહૂરય વિહિં - દુવિય પમાણાછક્કે - ભોમાલિક - ધર્મદયાણા - પયાસયરા										
જીઃ	ઘ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (કોઈ પણ સાત)	(૧૪)										
૧)	મહાત્રત અને અણુવત વચ્ચેના કોઈ પણ ૪ તફાવત લખો .											
જીઃ	<table border="0"> <tbody> <tr> <td style="width: 50%;">મહાત્રત</td> <td style="width: 50%;">અણુવત</td> </tr> <tr> <td>૧) સાધુ ધારણા કરે છે .</td> <td>શ્રાવક ગ્રહણ કરે છે .</td> </tr> <tr> <td>૨) જાવ જજાવ માટે ધરાય છે .</td> <td>એકવરસથી જાવજજાવ સુધી પોતાની મરજી પ્રમાણો વ્રત ધરાય છે</td> </tr> <tr> <td>૩) ત કરણાને ત યોગ થી ધરાય છે</td> <td>શ્રાવકનાં વ્રતો ર કરણા અને ત યોગ અથવા ૧ કરણા અને ૧ યોગ થી અથવા ૧ કરણા ને ત યોગ થી દુ કોટિ થી અથવા ૧ કોટિ થી ત કોટિથી ગ્રહણ કરાય છે .</td> </tr> <tr> <td>૪) મહાત્રત ધારી સાધુના ગુણાસ્થાન દુથી ૧૪ છે .</td> <td>અણુવત ધારી શ્રાવક નું ગુણાસ્થાન પાંચમું છે .</td> </tr> </tbody> </table>	મહાત્રત	અણુવત	૧) સાધુ ધારણા કરે છે .	શ્રાવક ગ્રહણ કરે છે .	૨) જાવ જજાવ માટે ધરાય છે .	એકવરસથી જાવજજાવ સુધી પોતાની મરજી પ્રમાણો વ્રત ધરાય છે	૩) ત કરણાને ત યોગ થી ધરાય છે	શ્રાવકનાં વ્રતો ર કરણા અને ત યોગ અથવા ૧ કરણા અને ૧ યોગ થી અથવા ૧ કરણા ને ત યોગ થી દુ કોટિ થી અથવા ૧ કોટિ થી ત કોટિથી ગ્રહણ કરાય છે .	૪) મહાત્રત ધારી સાધુના ગુણાસ્થાન દુથી ૧૪ છે .	અણુવત ધારી શ્રાવક નું ગુણાસ્થાન પાંચમું છે .	
મહાત્રત	અણુવત											
૧) સાધુ ધારણા કરે છે .	શ્રાવક ગ્રહણ કરે છે .											
૨) જાવ જજાવ માટે ધરાય છે .	એકવરસથી જાવજજાવ સુધી પોતાની મરજી પ્રમાણો વ્રત ધરાય છે											
૩) ત કરણાને ત યોગ થી ધરાય છે	શ્રાવકનાં વ્રતો ર કરણા અને ત યોગ અથવા ૧ કરણા અને ૧ યોગ થી અથવા ૧ કરણા ને ત યોગ થી દુ કોટિ થી અથવા ૧ કોટિ થી ત કોટિથી ગ્રહણ કરાય છે .											
૪) મહાત્રત ધારી સાધુના ગુણાસ્થાન દુથી ૧૪ છે .	અણુવત ધારી શ્રાવક નું ગુણાસ્થાન પાંચમું છે .											
૨)	મુનિજીવનનું સેભ્પલનું વ્રત કર્યું ? તેના અતિચાર લખો .											
જીઃ ૨)	૧૦મું વ્રત છે . તેના અતિચાર આણવઘ્યાઓગે પેસવણાઘ્યાઓગે સંદાણુવાએ રૂવાણુવાએ બહિયા પોજાલ પક્કેવે .											
૩)	રાત્રિભોજનનો ત્યાગ કર્યા વ્રતમાં આવે છે ?											
જીઃ ૩)	રાત્રિભોજન નો ત્યાગ અપેક્ષા થી સાતમા વ્રતમાં રહેલો છે . ઉપભોગ - પરિભોગ ની કાળ આશ્રીત (રાત્રીની) મર્યાદા કરે તો તે પાલન થઈ શકે .											
૪)	કર્માદાન કોને કહે છે ? કોઈ પણ બે નામ લખો .											
જીઃ ૪)	જે ધંધા અને કાર્યોમાં વિશેષ હિંસા આદિ કારણોથી કર્માનો વિશેષ બંધ થાય છે તેને કર્માદાન કહે છે . હુંગાલકભે વણાકભે....											
૫)	પરિશ્રહ એટલે શું ? પરિશ્રહ કેટલા, કર્યા કર્યા ?											
જીઃ ૫)	પરિશ્રહ એટલે આસક્રિત (મૂળ્યાં) તે ૮ છે . જેત - વત્થુ છિરણણા - સુવણણા, ધન ધાન્ય દુપદ ચઉઘદ દુવિય .											
૬)	અદતાદાન એટલે શું ? નાની ચોરી શું છે ?											
જીઃ ૬)	કોઈપણ વસ્તુ ને તેના ભાલિકની આજા વિના લેવી તે અદતાદાન એટલે કે ચોરી છે . ચોરીની ભાવના વગર પોતાના ઉપયોગ તે માટે આજા વિના સામાન્ય કે તુચ્છ વસ્તુ લેવી તે નાની ચોરી છે .											

- ૭) સમકિત એટલે શું ?
- જ: ૭) સુદેવ સુગુરુ અને તેમના દ્વારા પ્રરૂપિત નવતત્ત્વ આદિ સુધર્મ પ્રત્યે યથાર્થ શ્રદ્ધા કરવી તે સમકિત છે.
- ૮) પ્રતિક્રિયા સૂત્રના અધ્યયન કેટલાં ? કયાં કયાં, નામ લખો.
- જ: ૮) પ્રતિક્રિયા સૂત્રના અધ્યયન દું છે.
૧- સામાયિક, ૨- ચાર્ચાસત્થો, ૩- વંદના, ૪- પ્રતિક્રિયા, ૫- કાઉસ્સો, ૬- પચ્ચાક્ખાણા

ચ) ધર્મધ્યાનના આધારે જવાબ લખો.

- ૧) ધર્મધ્યાનના પહેલો બેદ સંપૂર્ણ લખો. (૨)
- જ: ૧) પહેલો બેદ આણા॥ વિજાએ કહેતા વીતરાગ દેવની આજ્ઞાનો વિચાર ચિંતવવો. વીતરાગ દેવની આજ્ઞા એવી છેકે. સમકિત સહિત શ્રાવકનાં ૧૨ વ્રત અગીયાર પડીમા સાધુજીનાં પાંચ મહાવ્રત તથા ૧૨ ભીક્ષુની પડિમા. શુભધ્યાન શુભયોગ જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર તપ ને છકાય જીવની રક્ષા, સમય માત્રનો પ્રમાદ ન કરવો ચતુર્વિધિ સંધના ગુણ કીર્તન કરવા.
- ૨) ધર્મધ્યાનના આલંબન કેટલા, કયા કયા ? (૧)
- જ: ૨) આલંબન ચાર, ૧- વાયણા॥ ૨- પુરુષા॥ ૩- પરિયદૃષ્ટા॥ ૪- ધર્મમકહા
- ૩) એગચ્છાણુપ્રેહા કહેતા શેનું ચિંતન કરવું ? (૧)
- જ: ૩) એકલાપણાનો વિચાર ચિંતવવો કે જીવ એકલો આવ્યો છે અને એકલો જ જશે
- ૪) પરિયદૃષ્ટાએ એટલે શું ? (૧)
- જ: ૪) પરિયદૃષ્ટાએ શીખેલું જ્ઞાન વારંવાર સંભાળવું.

પ્ર. : ૨ ક) તત્ત્વ / સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો (કોઈ પણ આઠ) (૧૬) ૩૦

- ૧) ઇન્દ્રિય કેટલી ? ઇન્દ્રિય કોને કહે છે ? તે શેને ગ્રહણ કરે છે ?
- જ: ૧) ઇન્દ્રિય પાંચ છે. રૂપ પદાર્થોને આંશિક રીતે જ્ઞાવામાં સહાયભૂત થાય તેને ઇન્દ્રિય કહે છે. તે ઇન્દ્રિયો શબ્દ - રૂપ રસ - ગંધ - સ્પર્શ એકેક વિષયને ગ્રહણ કરે છે.
- ૨) પ્રાણ કેટલા ? ૬, ૭, ૮, ૯, ૧૦ નંબરના પ્રાણાના બોલ લખો.
- જ: ૨) મનબલ પ્રાણા, વચનબલ પ્રાણા, કાયબલ પ્રાણા, શ્વાસોચ્છવાસબલ પ્રાણા, આયુષ્યબલ પ્રાણા
- ૩) નિર્જરાના બેદ કેટલા છે તે લખો.
- જ: ૩) નિર્જરાના બેદ- ૧૨, ૧ - અણાસણા, ૨ - ઉણોદરી ૩ - વૃત્તિસંક્ષેપ ૪ - રસ પરિત્યાગ, ૫ - કાય કલેશ, ૬ - પ્રતિસંલીનતા, ૭ - પ્રાયશ્રિત, ૮ - વિનય, ૯ - વૈયાવચ્ચ, ૧૦ - સજ્જાય, ૧૧ - ધ્યાન, ૧૨ - કાઉસ્સો
- ૪) ઉઘ્મો બોલ આખો લખો.
- જ: ૪) પાખંડી ના ઉદ્દૂ બેદ
૧ - ક્રિયાવાદી - ૧૮૦, ૨ - અક્રિયાવાદી - ૮૪, ૩ - વિનયવાદી - ૩૨,
૪ - અજ્ઞાનવાદી - ૬૭
- ૫) જેના જવાબમાં પાંચ બોલ હોય તેના બોલના ફક્ત નામ લખો.
- જ: ૫) ૧ - જાતિ પાંચ, ૨ - ઇન્દ્રીય - પાચ, ૩ - શરીર પાંચ, ૪ - સાધુના પાચ મહાવ્રત,
૫ - સમકિત પાંચ, ૬ - ચારિત્ર પાંચ, ૭ - સમવાય પાંચ

- ૬) ભાત્ર સંખ્યા લખો. ૧) પર્યાપ્તિ ૨) યોગ ૩) કર્મ ૪) પાપ.
- જ: ૬) ૧) પર્યાપ્તિ - ૬ ૨) યોગ - પંદર ૩) કર્મ - આઠ ૪) પાપ - ૧૮.
- ૭) શ્રાવકના વ્રત કેટલા ? તેના ભાંગા કેટલા ?
- જ: ૭) શ્રાવકના વ્રત બાર. તેના ભાંગો ૪૮ છે (ઓગણાપચાસ)
- ૮) પ્રમાણાની વ્યાખ્યા લખો. પ્રમાણા કેટલા ? નામ લખો.
- જ: ૮) જેનાથી અર્થ, પદાર્થ જાણી શકાય તેને પ્રમાણા કહે છે. પ્રત્યક્ષ, અનુમાન, આગમ, ઉપમાન.
- ૯) રસ કેટલા ? કોઈપણ ચાર રસના નામ લખો.
- જ: ૯) રસ નવ પ્રકારના છે. ૧ - શૂંગાર રસ, ૨ - વીરરસ, ૩ - કરુણારસ, ૪ - હાસ્યરસ, ૫ - રૌદ્રરસ, ૬ - ભયાનકરસ, ૭ - અદ્ભુતરસ, ૮ - બિભત્સરસ, ૯ - શાંતરસ.

ખ યોગ્ય જોડકાં ગોઠવો :

(૪)

જવાબ

૧)	ગતિ	-	વૃત્તિસંક્ષેપ	મનુષ્ય
૨)	પર્યાપ્તિ	-	સ્થાપના	મન
૩)	શરીર	-	શુક્લ	કાર્ભણા
૪)	ઉપયોગ	-	પદ્ભ	વિભંગજ્ઞાન
૫)	નિર્જરા	-	મનુષ્ય	વૃત્તિસંક્ષેપ
૬)	લેશ્યા	-	કાર્ભણા	પદ્ભ
૭)	ધ્યાન	-	વિભંગજ્ઞાન	શુક્લ
૮)	નિક્ષેપા	-	મન	સ્થાપના

ગી) તત્ત્વ સંસ્કાર વિભાગના આધારે પ્રક્રિયા જવાબ લખો :

(૮)

- ૧) ટી. વી. જોવાથી સામુદ્દાર્યિક કર્મનું ફળ શું ?
- જ: ૧) સમુહમાં ટી. વી. જોઈને આનંદ કરવાથી તેના ફળ રૂપે રેલ્વે ખેન બસ અક્સમાત ધરતીકંપ વાવાઝોડું વગેરે આપત્તિઓમાં તે જીવો એક સાથે મૃત્યુ પામે છે.
- ૨) શ્રેષ્ઠ ધર્મ ક્યો ? અને કેવી રીતે ?
- જ: ૨) જે ધર્મ આત્માને કર્મ રહિત બનાવી મોક્ષ અપાવે તે જ શ્રેષ્ઠ ધર્મ છે. તેથી જૈન ધર્મ એજ શ્રેષ્ઠ ધર્મ છે.
- ૩) કેવલજ્ઞાન એટલે શું ? કેવલદર્શન એટલે શું ?
- જ: ૩) રાગ દ્રેષ ને સંપૂર્ણ પણો તેઓએ જીતી લીધા હોવાથી આખા જગતનું તેમને જ્ઞાન છે. તે કેવલ જ્ઞાન કહે છે. કેવલ દર્શન થી તેઓ આખા જગતને જોઈ શકે છે જોવા માટે આંખની જરૂર પડતી નથી તે કેવલ દર્શન છે.

ઘ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૨)

- ૧) અરિહંત અને સિદ્ધ હંમેશાં માં રહે છે .
- જ: ૧) અરિહંત અને સિદ્ધ હંમેશાં સમતાભાવમાં રહે છે .
- ૨) કરવાથી તમને સાચા ભિત્રો ભળે છે .
- જ: ૨) પ્રશંસા કરવાથી તમને સાચા ભિત્રો ભળે છે .
- ૩) વસ્તુના સ્વભાવને કહે છે .
- જ: ૩) વસ્તુના સ્વભાવને ધર્મ કહે છે .
- ૪) પ્રશંસાને ધર્મની ભાષામાં કહે છે .
- જ: ૪) પ્રશંસાને ધર્મની ભાષામાં ગુણાનુરાગ કહે છે .

પ્ર.: ૩ ક) વાર્તાના આધારે જવાબ લખો : (૫) ૧૦

- ૧) ધનરથની બને મહારાણીના એક એક પુત્રનું નામ શું હતું ? લખો .
- જ: ૧) ૧ - મેધરથ ૨ - દ્રઢરથ
- ૨) રોહિણોય ચોરે પોતાના ચોરપિતાને તેમના મૃત્યુ વખતે શું વચ્ચન આખ્યું હતું તે લખો .
- જ: ૨) રોહિણોય પોતે મહાવીર પ્રભુની વાણી કદીપણ નહીં સાંભળે .
- ૩) સંગમે તપસ્થી સંતને જોયા અને તેના હૃદયમાં શું ભાવો ઉત્પન્ન થયા તે લખો .
- જ: ૩) સંગમના હૃદયમાં શુભ ભાવો ઉત્પન્ન થયાં તે ખૂબ આનંદીત અને હર્ષિત થયા . તેમને વિચાર્યું ‘ધન્ય મારા ભાગ્ય ! મારા ધરે તપસ્થી સંત પદ્ધાર્ય મારા ધરે આજે સોનાનો સૂરજ ઉંઘ્યો .
- ૪) ધર્મરૂપી અણાગારના ગુરુનું નામ શું ? શિષ્ય સમુદ્દરાય સાથે કઈ નગરીમાં પદ્ધાર્ય ?
- જ: ૪) ગુરુનું નામ ધર્મધોષ અને શિષ્ય સમુદ્રાય સાથે ચંપા નગરીમાં પદ્ધાર્ય હતાં .
- ૫) શાંતિનાથ ભગવાનના ભાતા - પિતાનું નામ શું હતું ? તેમનું નામ શાંતિનાથ શા માટે પાડ્યું ?
- જ: ૫) શાંતિનાથ ભગવાનના પિતાનું નામ વિશ્વસેન અને ભાતાનું નામ અચિરાદેવી હતું . તેઓ ગર્ભમાં આવતા નગરમાં ભરકીનો રોગ થયો હતો તે શાંત થઈ ગયો . તેથી શાંતિનાથ નામ પાડ્યું .

ખ) ‘હા’ કે ‘ના’ લખો : (૩)

	જવાબ
૧) જૈનોના સોળમા તીર્થકર શ્રી શાંતિનાથ સ્વામી બન્યા ?	હા
૨) દેવોના ગળાની ભાળાઓ કાયમ કરમાયેલી હોય છે .	ના
૩) મહાવીર પ્રભુએ રોહિણોય ચોરને શ્રાવકધર્મ સાધુધર્મનું પાલન કરવાનું સમજાયું .	હા
૪) રાજા શ્રેષ્ઠાંકે કંબલ ભોંધા હોવા છતાં બધાં ખરીદી લીધાં .	ના
૫) “બેટા, શ્રેષ્ઠાંક તો આપણા સ્વામી છે, ખરીદ – વેચાણ કરવાની વસ્તુ નથી“ આવું ભદ્રામાતા કહે છે .	હા
૬) ચંપાનગરીમાં રહેતા સોમ - સોમદાત - સોમભૂતિ ત્રણો સર્ગા ભાઈઓ હતા .	હા

- ૧) સુંદર નથી ખેલ્યા કરું.
- જ્ઞ : ૧) સુંદર નથી આ શરીર કે સમુદ્ધાય ગુણ તણો નથી
ઉત્તમ વિલાસ કળા તણો દેદીઘમાન પ્રભા નથી,
પ્રભુતા નથી તો પણ પ્રભુ અભિમાન થી અક્કડ ફરું
ચોપાટ ચાર ગતિ તણી સંસારમાં ખેલ્યા કરું.
- ૨) હું શુદ્ધ આચારો ફેરા કર્યા.
- જ્ઞ : ૨) હું શુદ્ધ આચારો વડે સાધુ હૃદયમાં નવ રહ્યો
કરી કામ પર ઉપકાર ના યશ પણ ઉપાર્જન નવ કર્યો,
વળી તીર્થના ઉદ્ઘાર આદિ કોઈ કાર્યો નવ કર્યો
ફોગાટ અરે આ લક્ષ ચોરાશી તણાં ફેરા ફર્યા.
- ૩) નમું અનંત જળતીર.
- જ્ઞ : ૩) નમું અનંત ચોવીસી ઋષભાદિક મહાવીર
જેણો આર્ય ક્ષેત્રમાં ધાલી ધર્મની શીર
મહા અતુલ્ય બળી નર શૂરવીર ને ધીર
તીર્થ પ્રવર્તાવી, પહોંચ્યા ભવ જળતીર.
- ૪) મુનિવર હરિકેશી દોય કુમાર.
- જ્ઞ : ૪) મુનિવર હરિકેશી “ચિત્ત” મુનીશ્વર સાર
શુદ્ધ સંયમ પાળી પાભ્યા ભવનો પાર
વળી ઇષ્ટુકાર રાજા ઘેર કમલાવતી નાર
‘ભૃગુ’ ને યશા તેમના દોય કુમાર.
- ૫) જિન શાસન નાયક લીઓ અદ્ભુત.
- જ્ઞ : ૫) જિન શાસન નાયક ધન્ય શ્રી વીર જિણંદ
ગૌતમાદિક ગણાધરે વર્તાવો આનંદ
શ્રી ઋષભ દેવનાં ભરતાદિક સો પૂત્ર
વૈરાગ્ય ભન આણી, સંયમ લિયો અદ્ભુત.
- ૬) અથવ નકામું તો વાત કર્યાં.
- જ્ઞ : ૬) અથવ નકામું આપ પાસે નાથ શું બકવું ઘણું ?
હે દેવતા ના પૂજય ! આ ચારિત્ર મુજ પોતાતણું
જાણો સ્વરૂપ ત્રણ લોકનું ત્યાં મારું તો શું માત્રા ?
જ્યાં કોડ નો હિસાબ નહિ ત્યાં પાઈની તો વાત કર્યાં ?

પ્ર.: ૧ ક) પાઠ્યપૂર્તિ કરો : (કોઈ પણ ચાર)

(૧૦) ૩૦

૧) તિવિં ન સમણુંઝાણાંભિ

જ: ૧) તિવિં તિવિષેણાં નકરેભિ નકારવેભિ કરંતં પિ અન્ન ન સમણુંઝાણાંભિ

૨) દંતવાણિાજજે નિલ્લંછણાક્કે

જ: ૨) દંતવાણિાજજે, કેસવાણિાજજે, રસવાણિાજજે, લક્ખવાણિાજજે, વિસવાણિાજજે, જંત પીલણા કભે નિલ્લંછણાક્કે

૩) તેઉલેસાએ નવહિ બંભચેરગુતીહિં

જ: ૩) તેઉલેસાએ, પઉભલેસાએ, સુજીલેસાએ, પડિક્કમાભિ સત્તહિં ભય હૃષોહિં, અહિં મયહાણોહિં, નવહિ બંભચેરગુતીહિં

૪) સંજ્ય દિટ્ટઠી સંપત્તો

જ: ૪) સંજ્ય, વિરય, પડિહ્ય, પચ્યક્ખાય, પાવકભો અનિયાણો, દિટ્ટઠીસંપત્તો

૫) પસીયંતુ સિદ્ધા

જ: ૫) પસીયંતુ કિચિય વંદિય મહિયા જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા

ખ) ગુજરાતી અર્થ લખો.

(૫)

જવાબ

૧) નિસીહિ - અશુભપાપકિયાને રોકીને

૨) પાસં - શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામીને

૩) ખમાસમણાણાં - ક્ષમાવંત સાધુજીઓની

૪) તિકદૂ - એમ કરીને, વિચારીને

૫) મંગદયાણાં - ધર્મ માર્ગના દેનારા - દેખાડનારા

૬) સચિતનિકખેવણાયા - અચેતમાં સચેત વસ્તુ નાખીને

૭) કુવિય - ઘરવખરી

૮) દ્વેષ - અપ્રિય વસ્તુ વગેરે ઉપર દુર્ભાવ રાખવો

૯) સમાણો - મણેથી

૧૦) સૂપવિહિં - કઠોળની જાત, માપની મર્યાદા

ગ) નીચેના શાબ્દોનું માગાધી લખો. (ફક્ત પાચ લખો)

(૫)

જવાબ

૧) જીવનથી જ - જીવિયાઓ

૨) અસંતોષ - લોભ

૩) સર્વ પ્રકારના - સંબંધ

૪) મળેથી - સમાણો

૫) અવશ્રહમાં આવવાની - મિઓળાં

૬) શારીરમાં પીડા ઉપજવે તેવા - શારીર માંહેલા પીડાકારી

૮) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : (૭)

- ૧) સંથારાના મુખ્ય કેટલા પ્રકાર છે તેનાં નામ લખો. વર્તમાને કયા પ્રકારનો સંથારો થઈ શકતો નથી ?
- જા: ૧) સંથારાન ત્રણ પ્રકાર છે ૧) ભક્ત પ્રત્યાખ્યાન સંથારો, ૨) હંગિત મરણ સંથારો, ૩) પાદપોપગમન સંથારો. હંગિતમરણ અને પાદપોપગમન સંથારો વર્તમાને થતો નથી.
- ૨) ૧૮ પાપમાં વચ્ચના કેટલા પાપ છે ? ૧૮ પાપસ્થાનકના ભંગ કેટલા ? ફક્ત સંખ્યા લખો.
- જા: ૨) વચ્ચના દ્વારા પાપ છે. ૧૮ પાપનાભંગ હશે.
- ૩) કેવળી પ્રરૂપેલ ધર્મનું શરણું લેવા આપણે શું કરવું ?
- જા: ૩) કેવળી પ્રરૂપેલ ધર્મનું શરણું લેવા આપણે કુર્ધર્મનો ત્યાગકરી સુધર્મ, શ્રાવકધર્મ, સાધુધર્મ આરાધવો.
- ૪) જિનમાર્ગથી અધિક પ્રરૂપણ એટલે શું ?
- જા: ૪) આત્માને સંપૂર્ણ બ્રહ્માંડ (લોક)માં વાપેલો ભાનવો તે અધિક પ્રરૂપણ છે.
- ૫) સૌથી મોટું પાપ કર્યું ? વારસામાં કર્યું પાપ મળે ?
- જા: ૫) સૌથી મોટું પાપ મિથ્યાદંસણ શાલ્ય (૧૮ મું) છે. પરિગ્રહ નામનું પાપ વારસામાં મળે.
- ૬) તીર્થકરના ચિત્રને વાંદે તો કર્યું મિથ્યાત્વ લાગે ?
- જા: ૬) તીર્થકરના ચિત્રને વાંદે તો લોકોત્તર મિથ્યાત્વ લાગે.
- ૭) શિકાર કરવાથી કર્યું આયુષ્ય બંધાય ?
- જા: ૭) શિકાર કરવાથી નરકગતિ આયુષ્ય બંધાય.

૯) નીચેના બોલમાંથી સંમૂચ્ચિત મનુષ્ય ઉત્પન્ન થાય કે નહીં ?

હા કે ના લખો.

(૩)

જવાબ

૧) ભચ્છરનું લોહી	-	ના
૨) સાધ્વીજીના મૃત કલેવરમાં	-	હા
૩) ભરેલા ઉદરમાં	-	ના
૪) બિલાડીની ઉલટી	-	ના
૫) જુગાલિયા મનુષ્યની વડી નીતમાં	-	હા
૬) કાનના મેલમાં	-	ના

પ્ર.: ૨ ક) જવાબ લખો : છ આરાના આધારે.

(૧૦) ૨૦

- ૧) છ આરાના ભાવ કયા સૂત્રની સાક્ષીએ ? એક કાળચકનો સમય કેટલો ?
- જા: ૧) છ આરાના ભાવ જંબુદ્ધીપ પ્રજ્ઞાતિ વક્ષસ્કાર - ૨ સૂત્રની સાક્ષીએ. એક કાળચકનો સમય ૨૦ કોડા કોડી સાગરોપમ છે.
- ૨) અવસર્પિણીના પહેલા આરાનું નામ, કાળમાન, બેસતા આરે દેહમાન કેટલું ?
- જા: ૨) અવસર્પિણીના પહેલા આરાનું નામ સુષ્મસુષ્મ, કાળમાન - ચાર કોડા કોડી સાગરોપમ, બેસતા આરે દેહમાન ત ગાઉં છે.
- ૩) ૧૦ પ્રકારના કલ્પવૃક્ષ શેના બનેલાં છે ? પ્રથમ ત્રણ કલ્પવૃક્ષનાં નામ લખો.
- જા: ૩) ૧૦ પ્રકારના કલ્પવૃક્ષ વનસ્પતીકાયના બનેલાં છે. પ્રથમ ત્રણ કલ્પવૃક્ષનાં નામ ૧) મધુર રસવાળા ફળના કલ્પવૃક્ષ, ૨) રત્નજડાવ ભાજન પાત્રના કલ્પવૃક્ષ, ૩) ૪૮ જાતિના વાંજિત્રના કલ્પવૃક્ષ

- ૪) અવસર્પણીનો ધર્મકાળ લખો .
- જ: ૪) ૧કોડા કોડ સાગરમાં ૨૧૦૦૦ વર્ષ ઉણા॥ અધિક ૧લાખ પૂર્વ ત વર્ષ ને ૮॥ માસ
- ૫) અવસર્પણી કાળના પહેલા કેવળી કોણ થયા ? છેલ્લા કેવળી કોણ થયા ?
- જ: ૫) અવસર્પણી કાળના પહેલા કેવળી ઋષભદેવ થયા . છેલ્લા કેવળી જંબુસ્વામી થયા .

ખ) ખાલી જગ્યા ભરો : (૫)

- ભગવાન ભહાવીરને વૈશાખ સુદ , ચોથી , નદીને
ઉત્તર કિનારે ના ખેતરમાં યક્ષના ચૈત્યના ઇશાન ખૂણો,
..... વૃક્ષ નીચે આસને, આતાપના લેતા,
ઇહું તપ કરીને , ધ્યાન ધ્યાવીને કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું .
- જ: ભગવાન ભહાવીરને વૈશાખ સુદ દશમે, ચોથી પોરસીએ, ઋજુવાલિકા નદીને ઉત્તર
દિશાને કિનારે સામાનિક ગાથાપતિના ખેતરમાં ગુપ્ત યક્ષના ચૈત્યના ઇશાન ખૂણો, શાલ
વૃક્ષ નીચે ઉકુદુ આસને, તડકાની આતાપના લેતા, ચઉવિહારો ઇહું તપ કરીને શુકલ ધ્યાન
ધ્યાવીને કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું .

ગ) ફક્ત આંકડામાં જવાબ લખો : (૩)

	જવાબ
૧) કાળચક ભાત્ર કેટલા ક્ષેત્રમાં હોય છે ?	૧૦ ક્ષેત્રમાં
૨) અવસર્પણીનો પાંચમો આરો કેટલા વર્ષનો ?	૨૧ હજાર વર્ષનો
૩) ભગવાન ઋષભદેવના કલ્યાણાકની સંખ્યા ?	૫
૪) જંબુસ્વામીને કેવળજ્ઞાન કેટલા વર્ષ રહ્યું ?	૪૪ વર્ષ
૫) ઋષભદેવ કેટલાં વર્ષ કુંવરપણે રહ્યા ?	૨૦ લાખ પૂર્વ વર્ષ
૬) ઉત્સર્પણીકાળનો પાંચમો આરો કેટલા વર્ષનો ?	ત્રણ કોડાકોડી સાગરો પમનો

ઘ) ઉત્સર્પણીકાળના બીજે આરે કેટલા મેધ વરસે છે ? તેનાં નામ લખો . (૨)

પાંચમેધ વરસશે - ૧) પુજ્જરાવર્ત, ૨) ક્ષીર, ૩) ધૂત, ૪) અમૃત, ૫) રસ મેધ

પ્ર. : ૩ ક) કર્મ પ્રકૃતિને આધારે પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (૧૦) ૨૫

- ૧) તેજસ અને કાર્ભણા શરીરને અંગોપાંગ હોય ? હા કે ના ? તેનું કારણ લખો .
- જ: ૧) તેજસ અને કાર્ભણા શરીરને અંગોપાંગ હોતા નથી . કારણ કે તેજસ અને કાર્ભણા શરીર સૂક્ષ્મ છે તેથી .
- ૨) આનુપૂર્વિના કેટલા ભેદ ? તેનાં નામ લખો .
- જ: ૨) આનુપૂર્વિના ચાર ભેદ છે
- ૧) નરક આનુપૂર્વિ, ૨) તિર્થચ આનુપૂર્વિ, ૩) મનુષ્ય આનુપૂર્વિ, ૪) દેવઆનુપૂર્વિ .
- ૩) ચારે ગતિના જીવોની આયુષ્ય કર્મની જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો .
- જ: ૩) નારકી અને દેવગતિના જીવોની જધન્ય ૧૦,૦૦૦ વર્ષ ઉત્કૃષ્ટ ઉત્ત સાગરને પૂર્વ કોડ
વર્ષનો ત્રીજે ભાગ અધિક . મનુષ્ય અને તિર્થચની સ્થિતિ જધન્ય અંતમુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ ત પલ્યને
પૂર્વ કોડ વર્ષનો ત્રીજો ભાગ અધિક .
- ૪) સંજવલનનો કોધ, ભાન, ભાયા, લોભ કોના સમાન ? સંજવલન કષાયવાળાની ગતિ કઈ ?
- જ: ૪) સંજવલનનો કોધ - તે ભરતીથી થતાં પાણી મધ્યે લીટી સમાન
સંજવલનની ભાયા - તે વાંસની છોઈ સમાન
સંજવલનનો લોભ - તે પતંગિયા તથા હળદરના રંગ સમાન . ચારેની ગતિ દેવની

- ૫) અચક્ષુદર્શનાવરણીયની વ્યાખ્યા લખો .
 જ્ઞ : ૫) અચક્ષુદર્શનાવરણીય - આંખ સિવાયની બીજી ચાર ઇન્દ્રિયો તથા મન દ્વારા થતો વસ્તુનો સામાન્ય બોધતે અચક્ષુદર્શન તેના પર આવરણ તે અચક્ષુદર્શનાવરણીય

ખ) કચા કર્મની પ્રકૃતિનો ઉદય છે તે લખો : (માત્ર ૧૦ના જવાબ લખો). (૧૦)

જવાબ

૧) જીભ, ચામડી વગેરે અવયવો અસ્થિર હોય .	અસ્થિર નામ
૨) જેના ઉદયથી સ્થૂળપણું પામે .	બાદરનામ
૩) શરીરની સ્થિતી સારી મળે .	ઇષ્ટસ્થિતિ
૪) શરીરમાંથી દુર્ગંધ નીકળે .	અનિષ્ટ ગંધ
૫) વિશિષ્ટ શારીરિક બળ મળે .	બળવિશિષ્ટ
૬) ધનસંપત્તિનું ઐશ્વર્ય મળે .	ઐશ્વર્ય વિશિષ્ટ
૭) જેના ઉદયથી જીવને વ્યક્તિ માટે ઘૃણા ૭૫જે .	દુર્ગંધા
૮) બોલતાં બોલતાં ઊંઘે .	પ્રચલા પ્રચલા
૯) ચાખી શકે પણ વિશેષ જ્ઞાન નથાય કે શેનો સ્વાદ છે ?	રસવિજ્ઞાન આવરણ
૧૦) દ્યામણો અવાજ મળે .	દીનસ્વર
૧૧) રેખાબેન હમેશાં બીજા માટે અગ્રીતપાત્ર જ બને છે .	દુર્ભાગ્યનામ

ગ) પ્રશ્નાનો જવાબ લખો :

(૫)

શાતાવેદનીય કર્મ કેટલા પ્રકારે બાંધે ? તેની બધી પ્રકૃતિના માત્ર માગધી નામ જ લખો - અર્થ નહીં. શાતાવેદનીય કર્મની જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો .

જ્ઞ : શાતાવેદનીય કર્મ ૧૦ પ્રકારે બાંધે .

૧) પાણાણુ કંપયાએ, ૨) ભૂયાણુ કંપયાએ, ૩) જીયાણુ કંપયાએ, ૪) સત્તાણુ કંપયાએ, બહુણાં પાણાણાં ભૂયાણાં જીવાણાં સત્તાણાં ૫) અદુક્ખણાયાએ, ૬) અસોયણાયાએ, ૭) અજૂરણાયાએ ૮) અટિઘણાયાએ, ૯) અભણણાયાએ, ૧૦) અપરિયાવણાયાએ જધન્ય સ્થિતિ ૨ સમયની ઉત્કૃષ્ટ ૧૫ કોડા કોડી સાગરોપમની

પ્ર.: ૪ જવાબ લખો : કથા વિભાગના આધારે (કોઈ પણ પાંચ લખો) : ૧૦

- ૧) ઋષભદેવે સુનંદાને કેમ પત્તી બનાવી ?
 જ્ઞ : ૧) બાળયુગભ તાડવૃક્ષ નીચે રભી રહેલ, કભનસીબે તાડવૃક્ષનું ભોટું ફળ બાળપર પડતાં તેનું ભરણ થયું. યુગલભાતા પિતાએ તેનું નામ સુનંદા રાખ્યું. ભાતાપિતા મૃત્યુ પાખ્યા. બાલિકા એકલી ફરતી હતી. કેટલાંક યુગલો બાલિકાને નાભિરાજાપાસે લાવ્યા. નાભિરાજાએ તેને ઋષભદેવની પત્તી બનાવી .
 ૨) ઋષભદેવ ભગવાનનું શાસન કયાં સુધી ચાલ્યું ? ઋષભદેવના ગણાધર અને સાધુની સંખ્યા લખો .
 જ્ઞ : ૨) ૫૦ લાખ કોડ સાગરોપમ (અડ્ધો ૪થો આરો) સુધી ઋષભદેવ ભગવાનનું શાસન ચાલ્યું. ૮૪ ગણાધર હતા. ૮૪૦૦૦ સાધુનો પરિવાર હતો.
 ૩) પરીક્ષા કરનાર દેવે કામદેવની શું પ્રશંસા કરી ?
 જ્ઞ : ૩) હે કામદેવ ! તમે ધન્ય છો, કૃતાર્થ છો, તમારો માનવભાવ સફળ થયો . તમને નિંંઠ પ્રવચન ફળ્યું છે .

- ૪) બે કાચબાએ પાપી શિયાળને જોઈ સૌથી પ્રથમ શું કર્યું ? કષ નગરીમાં દ્રહ હતું ?
- જ: ૪) કાચબાઓ પણ પોતાની આંખોથી આ પાપી શિયાળને જોઈ તરી ગયા તરતજ પોતાના બધા આંગોપાંગો ઢાલની અંદર ગોપવીને શાંત થઈ ગયા વૈભવી વારાણસી નગરીમાં દૂર હતું.
- ૫) દેવે હાથીનું સ્વરૂપ બનાવી કામદેવને કેવી રીતે પીડા આપી ?
- જ: ૫) દેવે હાથીનું સ્વરૂપ બનાવ્યું પોતાની સુંદરી કામદેવને ઉપાડીને આકાશમાં ઉચે ફૂંગોયા. નીચે પડતાં કામદેવને પોતાના દંતશૂણમાં જીલી નીચે જમીન પર પાડીને પોતાના પગથી ત્રણાવાર રગદોયા.
- ૬) ભગવાન પાસે કામદેવે કેવી રીતે શ્રાવકધર્મ અંગીકાર કર્યો ? શું છચ્છા પ્રગટ કરી ?
- જ: ૬) હે ભગવન् હું નિંબંથ પ્રવચનમાં શ્રદ્ધા કરું છું, વિશ્વાસ કરું છું, રૂચિ કરુંછું, આદર કરુંછું, પરંતુ હું ગૃહત્યાગ કરીને દીક્ષા લેવા અસમર્થ છું આથી આપની પાસે પ્રભુ પાંચઅણુવત, ત્રણાણુણાવત અને ચાર શિક્ષાવત એમ બાર મ્રતધારી શ્રાવક ધર્મને ગ્રહણ કરવા છચ્છુછું.

પ્ર. : ૫ નીચેના પ્રશ્નોના યોગ્ય જવાબ લખો : ૫

- ૧) ગોચરી વહોરાવવા માટે તીર્થકરની આજ્ઞા શું છે ?
- જ: ૧) તિર્થકરની આજ્ઞા પ્રમાણો ગોચરી વહોરાવતાં પહેલાં, ગોચરી દેતી વખતે, કે ગોચરી દીધાં પછી કોઈપણ જીવની હિંસા ન થાય તેથી ગોચરી વહોરાવવી .
- ૨) આધાકર્મી આહાર એટલે શા ?
- જ: ૨) આધાકર્મી એટલે કે સાધુના નિભિતે પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેઉકાય, વાઉકાય, વનસ્પતિ અને ત્રસકાયની એ છ કાય જીવની હિંસા કરીને બનાવેલ આહારપાણી હોય તો વહોરાવાય નહીં.
- ૩) નીચેની વસ્તુ સાધુ - સાધીજી ભગવંતને વહોરાવાય ? હા કે ના ?
- જ: ૩) રાખનું પાણી - હા, ૨) અંજીર - ના, ૩) ભીંડાનું શાક - હા, ૪) કાજુ - હા ૫) લીંબુ - ના

પ્ર. ૬ : કાવ્યપૂર્તિ કરો : ૧૦

- ૧) ધન્ય પાંચે પાંડવ સંયમભાર.
- જ: ૧) ધન્ય પાંચે પાંડવ તજી દ્રૌપદીનાર સ્થવીરની પાસે, લીધો સંયમભાર.
- ૨) એક ભાસે સંથારે અધિકાર.
- જ: ૨) એક ભાસે સંથારે પહોંચા મુક્તિ મોજાર એ નેવું જણાનો, અંતગડમાં અધિકાર.
- ૩) સર્વાર્થ સિદ્ધ વખાણ.
- જ: ૩) સર્વાર્થ સિદ્ધ પહોંચા ચવી લેશો નિર્વાણ શ્રી જ્ઞાતા સૂત્રમાં જિનવરે કર્યા વખાણ.
- ૪) આરાધિક હુઈને નિસ્તાર.
- જ: ૪) આરાધિક હુઈને, કીધો જેવો પાર હુવા મોટા મુનિવર, નામ લિયા નિસ્તાર.
- ૫) શુદ્ધ સંયમ મોજાર.
- જ: ૫) શુદ્ધ સંયમ પાળી પાભ્યા કેવળસાર એ ચારે મુનિવર, પહોંચા મોજાર.

પ્ર.: ૧ અ) સામાચિક પ્રતિક્રમણને આધારે જવાબ લખો : (૧૦) ૩૦

- ૧) સાધકને સ્વાધ્યાય કેટલી વાર કરવાનો હોય ?
 જ: ૧) દિવસ અને રાત્રિના પહેલા અને ચોથા પ્રહોરે એમ ચાર પ્રહોર સ્વાધ્યાય કરવાનો હોય છે. અન્ય અસજ્જાય ટાળીને કાલિક સૂત્રો નો સ્વાધ્યાય આ ચાર પ્રહોર કરવાનો હોય અને ૪ સંધ્યાકાળ છોડીને આઠ પ્રહોર ઉત્કાલિક સૂત્રનો સ્વાધ્યાય કરી શકાય.
 ૨) ગોચરી - ચર્ચા એટલે શું ? ભિક્ષાચર્ચા એટલે શું ?
 જ: ૨) ગાય આદિ પશુઓનું ચરવું, થોડું થોડું ઉપર ઉપર થી ખાવું તેને ગોચર કહેવાય. એના માટે ગાય ગતિભ્રમણ કરે છે, તેથી તે ગોચર ચર્ચા. ગાય તો અદત પણ ગ્રહણ કરે છે તથા તેમાં છકાય જીવોની હિંસાપણ થાય છે. સાધુ તો ગૃહસ્થીને અને છકાયનાં જીવોને પીડા ન આપતાં માત્ર દીઘેલાં આહાર - પાણી જ ગ્રહણ કરે છે, માટે તેને ભિક્ષાચર્ચા કહે છે.
 ૩) શ્રમણ સૂત્ર કોણો કોણો કરવાના હોય ?
 જ: ૩) શ્રમણ સૂત્ર સાધુ, સાધી, શ્રાવક અને શ્રાવિકા એમ ચતુર્વિધ સંધે કરવા જોઈએ. ભગવતી સૂત્રનાં વીસમાં શતકનાં આઠમાં ઉદેશામાં ચઉંબિહે શ્રમણ સંધે પત્રતે કહીને સાધુ, સાધી, શ્રાવક, શ્રાવિકા એમ ચતુર્વિધ સંધને એક શ્રમણસંધ કહેલ છે. શ્રાવક દેશ શ્રમણ છે અને સાધુ પૂર્ણ શ્રમણ છે. શ્રાવક જીવનમાં એકવાર થવાવાળો સંથારો પણ રોજ બોલી શકાય છે તો શ્રાવકને શ્રમણ સૂત્ર રોજ બોલી શકે. દસમુંતત, પૌષધતત, દયાતત આદિ વ્રતો માં શ્રાવક ને પણ નિંદા, ગોચરી પ્રતિલેખનાં દોષ લાગે ત્યારે ૧, ૨, ૩ શ્રમણ સૂત્ર બોલવાના હોય છે. શ્રદ્ધા, પ્રરૂપણ અને સ્પર્શના થી દોષ લાગી શકે છે અને પાંચમું શ્રમણ સૂત્ર નિર્ગ્રથ પ્રવચનનું મહત્વ અને શ્રદ્ધાની વિશુદ્ધિ કરવા સંબંધી છે તેથી શ્રમણસૂત્રો રોજ બોલવા જોઈએ.
 ૪) અંકમાં જવાબ લખો ૧) ગતિ ૨) દંડક ૩) જીવાયોનિ ૪) કુણકોટી અને કુલકોટી
 જ: ૪) ૪ ગતિ, ૨૪ દંડક, ૮૪ લાખ જીવાયોની, ૧ કરોડ ૮૭। લાખ કુણકોટી, ૮ કોટી, ૧૮૨૪૧૨૦ પ્રકારે પોપદોષ લાગે છે.
 ૫) પાંચે શ્રમણ સૂત્રનાં નામ લખો.
 જ: ૫) ૧ - શાચ્ચા સૂત્ર, ૨ - ગોચર ચર્ચાસૂત્ર, ૩ - કાલપ્રતિ લેખના સૂત્ર, ૪ - અસંયમ સૂત્ર
 ૫ - પ્રતિક્ષા સૂત્ર

બ) મૂળ પાઠ લખો : (૧૦)

- ૧) શ્રાવકને ન કરવા યોગ્ય વ્યાપારના છેલ્લા ૪ શાઢનાં મૂળ પાઠ લખો.
 જ: ૧) નિલ્લંઘણ કર્મે, દર્વાર્ગાદાવણાયા, સરદાર તલાગ પરિસોસણાયા, અસર્જણ પોસણાયા
 ૨) સુક્કલેસાએ પડિક્કમાંબિ એક્કારસ.
 જ: ૨) સુક્કલેસાએ પડિક્કમાંબિ સત્તહિભયઠાણોહિ અંહિભયણોહિ નવહિ બંબચેરગુત્તિહિ દસવિહેસમણાધભે એક્કારસ.
 ૩) સંસુદ્ધ નિવ્યાણ.
 જ: ૩) સંસુદ્ધ સલ્લકતણ સિદ્ધભગ્ગ મુત્તિભગ્ગ નિજમણાભગ્ગ નિવ્યાણ.

- ૪) પ્રથમ ૪ મિથ્યાત્વના મૂળ પાઠ લખો .
- જ: ૪) ૧ - અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ, ૨ - અનાભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ ૩) - અભિનિવેશિક મિથ્યાત્વ,
૪) - સાંશાચિક મિથ્યાત્વ
- ૫) ગોયરૂગ ચરિયાએ , , , બલિ .
- જ: ૫) ગોયરૂગ ચરિયાએ લિક્ષ્યાચરિયાએ ઉંઘાડ - કવાડ - ઉંઘાડણાએ સાણાવચ્છાદારા
સંધળુણાએ મંડિપાહુંડિયાએ બલિ .

ક) નીચેના શાબ્દોના અર્થ લખો .

(૫)

જવાબ

૧) કાલાઈક્કમે	- વસ્તુનો કાળ વીતી ગયા પણી બગડેલી વસ્તુ વહોરાવી હોય
૨) બાલા	- સાપ કરે
૩) પૈશુન્ય	- ચાડી - ચુગલી કરવી
૪) અશાતના મિથ્યાત્વ	- સુદેવ - સુગુરુ - સુધર્મ અને નિર્ગ્રથ પ્રવચનની અશાતના કરવી તે
૫) છીએ	- છીંક ખાવાથી
૬) અદિહૃદાએ	- નજરે ન દેખાતા સ્થાનેથઈ લાવેલ ભિક્ષા લેવા વડે
૭) અપ્પિલેહણાએ	- પ્રતિલેખના ન કરવાવડે
૮) અપરિશુદ્ધ	- અશુદ્ધ ભિક્ષા
૯) પગામસિજજાએ	- ઘણું સૂતાં રહેવાથી
૧૦) પુંગાલ	- પુંગાલ

૬) નીચેના અર્થનો મૂળ પાઠ લખો :

(૫)

જવાબ

૧) સંકોચવાથી અને લાંબા કરવાથી	- પસારણાએ
૨) ચારકાળ	- ચાઉકાલં
૩) પરઠેલ ન હોય	- ન પરિહુંવિં
૪) શાયા સંબંધી કચકચ કરવાથી	- કજ્જરાઈએ
૫) ખાતર પાડી	- ખાતરખણી

પ્ર.: ૨ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

૭

- ૧) જીવનું પરિભ્રમણ કર્યારથી છે ? તેમાં સૌથી ઓછા ભવ કર્યા મળ્યા છે ? (૧/૨)
- જ: ૧) અનંતકાળથી જીવનું પરિભ્રમણ કરે છે . પંચેન્દ્રિપણો મનુષ્યના ભવ ઓછા છે .
- ૨) ક્ષમાપનાનું મૂલ્ય સમજાવવા ભગવાને ક્યું ઉદાહરણ આપ્યું છે ? (૧/૨)
- જ: ૨) આનંદ શ્રાવકને થયેલ અવધિજ્ઞાન માં ગૌતમ સ્વામીને શંકા થઈ તે તેમને ભગવાને ખમાવવા મોકુલ્યા .
- ૩) તુંગીયા નગરીના શ્રાવકો વિશે લખો . (૧)
- જ: ૩) નવ તત્ત્વનાં જાણાકાર, પાપ - પુણ્યના સ્વરૂપને જાણવા માં કુશળ, દેવોની સહાય ન છાયાનાર, ધર્મનો રંગ હાડ અને મિજજા માં હતો .
- ૪) પ્રભુએ સ્વમુખેથી શ્રાવકના કર્યા ગુણોના ગુણાગ્રામ કર્યા છે ? (૧)
- જ: ૪) સમ્યક્તલ, સમ્યક્જ્ઞાન પ્રિયધર્મી વિદ્યર્થી, અડગતા, પડિમાધારી અન્ય તીર્થીઓને નિરૂત્તર
કરવા સંબંધી, નિરતિયાર આરાધનાના ગુણાગ્રામ કર્યા છે .

- ૫) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રમાં પ્રભુએ શ્રાવક માટે શું કહ્યું છે ? (૧)
- જઃ ૫) શ્રાવક સામાયિક આદિની આરાધના કરતાં પાખીએ રાત્રિ પૌષ્ઠ કરે દેહને નહિ આત્માને પોષવાની વાત પ્રભુ જ કરે ને.
- ૬) મંડૂક શ્રાવકની વાત સૂત્રમાં આવે છે. (૧/૨)
- જઃ ૬) મંડૂક શ્રાવકની વાત ભગવતી સૂત્રમાં આવે છે.
- ૭) નિષધકુમારની વાત સૂત્રમાં આવે છે. (૧/૨)
- જઃ ૭) નિષધકુમારની વાત વહ્ણિન દશા સૂત્રમાં આવે છે.
- ૮) શ્રાવક કોણા થઈ શકે છે ? શ્રાવક ધર્મનું બીજું નામ શું છે ? (૧)
- જઃ ૮) મનુષ્ય અને તરીથચ પંચેન્દ્રિય શ્રાવક થઈ શકે. શ્રાવક ધર્મનું બીજું નામ દેશવિરતિ યારિત્રધર્મ અથવા સંયમા સંયમ છે.
- ૯) સંખ્યા લખો : શ્રાવકના મનોરથ, ગુણાસ્થાન, અભિગમ, જીવના ભેદ. (૧)
- જઃ ૯) મનોરથ - ૩, ગુણાસ્થાન - પાંચમુ, અભિગમ - પાંચ, જીવના ભેદ - ૨૦

પ્ર. : ૩ નવ તત્ત્વને આધારે જવાબ લખો :

૩૫

- અ) વ્યાખ્યા લખો :** (૪)
- ૧) ભોક્ષતત્ત્વ ૨) પ્રાયશ્વિત ૩) સાભંતોવહિવાઈયા ૪) પ્રમાદ ૫) નિર્માણ નામ.
- જઃ ૧) ભોક્ષ તત્ત્વ : સકળ આત્મ ગ્રદેશથી સકળ કર્મનું છુટવું સકળ બંધનથી મૂકાવું સકળ કાર્યની સિદ્ધ થાય તેને ભોક્ષ તત્ત્વ કહેવાય.
- જઃ ૨) પ્રાયશ્વિત : કરેલા અપરાધની શુદ્ધિ કરવી લાગેલા દોષગુરુ આગળ કપટ રહિત પ્રગાટ કરી તેની આલોચના લેવી.
- જઃ ૩) સાભંતોવહિવાઈયા : જીવ તથા અજીવનો સંગ્રહ કરે, પ્રશંસા સાંભળી આનંદ પામે અથવા દૂધ, દહી, ધી, તેલના વાસણા (ઉધારાં મૂકવાથી જીવ હિસા લાગે તે).
- જઃ ૪) પ્રમાદ : આત્માના લક્ષ સિવાયની પ્રવૃત્તિ તે પ્રમાદ, મદ વિષય કષાય, નિંદા, વિકથા સેવવા તે.
- જઃ ૫) નિર્માણ નામ : જેના ઉદ્યથી જીવને શરીરના અંગોપાંગ પોતાને સ્થાને વ્યવસ્થિત ભળે.

બ) ટૂંકમાં જવાબ લખો :

(૧૫)

- ૧) કર્મભૂભિએટલે શું ? તેનાં ક્ષેત્રો કયાં કયાં આવેલા છે ?
- જઃ ૧) અસિ - શાસ્ત્ર ચલાવવા, ભસિ - કલમ ચલાવવી. કૂષિ બેતી કરવી એ ત્રણ પ્રકારના વેપારે કરી જીવે તે કર્મભૂભિ. ભોક્ષ ભાર્ગને જાણાનારા તેનો ઉપદેશ કરનારા તિર્થકર આદિ ઉત્પન્ન થઈ શકે છે તે કર્મભૂભિ. ૫ ભરત + ૫ છરવત + ૫ મહાવિદેહ = ૧૫ કર્મ ભૂભિના ક્ષેત્રો છે. મધ્યલોકમાં ૧ લાખ યોજનનો જંબુદ્ધીપ છે. તેમાં ૧ ભરત ૧ છરવત ૧ મહાવિદેહ એ કર્મભૂભિના ત્રણ ક્ષેત્ર જંબુદ્ધીપમાં છે. તેથી જંબુદ્ધીપમાં ૩ + ધાતકી ખંડમાં ૬ + અર્ધપુજ્ઞ રવીપમાં ૬ એમ ૧૫ કર્મભૂભિના મનુષ્યનાં ક્ષેત્રો છે.
- ૨) દેવતાનાં કુલ બેદ કેટલા ? કુલ બેદની ભાત્ર સંખ્યા લખો. અનુત્તર વિમાન કોને કહેવાય ? તેનાં નામ લખો.
- જઃ ૨) દેવતાનાં કુલ ૧૮૮ બેદ છે.
- ભવનપતિનાં ૨૫ વાણાબ્યંતરના ૨૬ જ્યોતિષિના ૧૦ વૈમાનિકના ૩૮ બેદ છે. ૮૮ ના અપર્યાપ્ત અને પર્યાપ્ત, જે વિમાનમાં રહેવાવાળા દેવોના ઇન્દ્રિય વિષયો શાબ્દ, ૩૫,

ગંધ, રસ, સ્પર્શ વગેરે સર્વમાં શ્રેષ્ઠ હોય છે માટે અનુત્તર વિમાન કહેવાય . વિજય, વિજયંત, જયંત, અપરાજિત, સર્વાર્થ સિદ્ધ .

૩) સંઠાણ એટલે શું ? તેના નામ સમજણા સાથે લખો .

જઃ ૩) સંઠાણ એટલે આકાર ૧) પરિમંડળ (ચૂડીના આકારે) ૨) વહુ (વર્તુળ લાડવા જેવો) ૩) ત્રંસ (ત્રિકોણા) ૪) ચુરુંસ (ચોરસ) ૫) આયાત લાકડી જેવું .

૪) પુષ્ય કેટલા પ્રકારે બંધાય ? પાપ કેટલા પ્રકારે ભોગવાય ? પ્રત્યેક નામ, સૌભાગ્ય નામ, આદેય નામ, સુસ્વર નામ, યશોકીર્તિ નામ સમજાવો .

જઃ ૪) પુષ્ય ૮ પ્રકારે બંધાય અને પાપ ૮૨ પ્રકારે ભોગવાય . પ્રત્યેક નામ : જેના ઉદ્યથી જીવને સ્વતંત્ર શરીર મળે છે .

સૌભાગ્યનામ : જેના ઉદ્યથી જીવના વયન માન્ય અને આદરણીય હોય

સુસ્વર નામ : જેના ઉદ્યથી કુંઠ સારો હોય

યશોકીર્તિ નામ : જેના ઉદ્યથી યશ અને કીર્તિ ફેલાય

૫) વ્યાવહારિક જીવનમાં પાપતત્ત્વને જાણીને શું કરશો ?

જઃ ૫) ૧) દુઃખ પ્રતિકુળતા અનિષ્ટ સંયોગ પોતાના પાપકર્મના ઉદ્યે મળે છે માટે આર્તધાનન કરતાં સમતા ભાવ રાખવો ૨) પાપનો ડર રાખી આત્માને હળુકભી બનાવવા ૧૮ પાપનો ત્યાગ કરવો ૩) દુઃખનું મૂળ પાપ છે પાપનું મૂળ હિંસા છે હિંસાથી અશાતા બંધાય માટે પાપનો ત્યાગ કરવા પ્રયત્ન કરવો . ૪) પુષ્ય કરવું રહેલું છે પણ પાપ છોડવું અધરું છે . આ વાત જાણી પાપનો ત્યાગ કરવો અને સમભાવે દુઃખનો સ્વીકાર થાય તેવું જીવન જીવવું .

ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક શાબ્દમાં આપો .

(૫)

જવાબ

૧) સિદ્ધમાં કયો ભાવ હોય ?	ક્ષાયિક ભાવ
૨) જેને વર્ણા, ગંધ, રસ, સ્પર્શ હોય તેને શું કહેવાય ?	રૂપી
૩) ગુરુના ઉપદેશ વગર સિદ્ધ થાય તેને શું કહેવાય ?	પ્રત્યેક બુધ્ય
૪) નામ કર્મએ કયો ગુણ રોક્યો છે ?	અમૂર્તિ ગુણ
૫) આઠ કર્મનો જેનાથી વિનાશ થાય તે શેનાથી ?	વિનય
૬) સમજ અને સમકિતની હાજરીમાં થતી નિર્જરા ?	સકામ નિર્જરા
૭) લોકસ્વરૂપ ભાવના કોણો કરી ?	શિવરાજ ઋષિ
૮) ઉયોગને અશુભ પ્રવૃત્તિથી રોકવા તેને શું કહેવાય ?	ગુપ્તિ
૯) વિવેકી સમદાચિ જીવોએ નવતત્ત્વ કોણી પાસે ધારવા ?	ગુરુ ગમથી
૧૦) જે શરીર ભોક્ષગતિમાં સહાયક હોય તેને કયું શરીર કહેવાય ?	ઔદારિક શરીર

દ) નીચેનાની યોગ્ય જોડી બનાવો :

(૫)

જવાબ

૧) જગ્યાનું દાન દેવાથી	કાર્મણા શરીર	લયન પુન્ને
૨) ગંધહસ્તની જેમ ચાલે તેવી ગતિ	વીર્યાતરાય	શુલ વિહાય ગતિ
૩) જેમાં આઠ કર્મ સંગ્રહિત રહે	અપચ્યક્ખુભાણ વત્ત્રિયા	કાર્મણા શરીર
૪) જે કષાય અનંતો સંસાર વધારે	અલાભનો પરિષહ	અનંતાનુંબંધી

૫)	વીર્યશક્તિનો યોગ્ય ઉપયોગ ન થાય	ઉણોદરી	વીર્યાતરાય
૬)	પચ્યક્ખાણ ન કરવાથી લાગતી કિયા	લયાણપુન્ને	અપચ્યક્ખાણ વત્તિયા
૭)	વસ્તુની યાતના છતાં ન ભળે.	ધાન	અલાભનો પરિષહ
૮)	નિર્જરા ભાવના ભાવી	અનંતાનુંબંધી	અર્જુનમાળી
૯)	ભૂખ કરતાં ઓછું જમવું	શુભ વિહાય ગતિ	ઉણોદરી
૧૦)	એક વિષય પર મનની એકાગ્રતા	અર્જુનમાળી	ધાન

૭) અંકમાં જવાબ લખો :

૫

જવાબ

૧)	બંધ તત્ત્વના ભેદ	૪
૨)	મોહનીય કર્મની પ્રકૃતિ	૨૮
૩)	કેટલા ભેદે સિદ્ધ થાય	૧૫
૪)	સાતમી નરકના નરકવાસ	૫
૫)	કિયા કેટલી	૨૫
૬)	યતિધર્મ	૧૦
૭)	નામ કર્મની પ્રકૃતિ	૮૩
૮)	અરૂપી જીવના ભેદ	૧
૯)	નો કષાય	૬
૧૦)	પાપમાં નામ કર્મની પ્રકૃતિ	૩૪

પ્ર.: ૪ આગામને આધારે જવાબ લખો : ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૮)

- ૧) અંગ સૂત્રમાંથી સૂત્ર વિશ્લેષણયું છે.
- જઃ ૧) અંગ સૂત્રમાંથી દાખીવાદ સૂત્ર વિશ્લેષણયું છે.
- ૨) ૧૦ પૂર્વથી ૧૪ પૂર્વના જ્ઞાની સ્થિરની રચના
- જઃ ૨) ૧૦ પૂર્વથી ૧૪ પૂર્વના જ્ઞાની સ્થિરની રચના ઉપાંગ સૂત્ર છે.
- ૩) સાધુના આચાર તથા ભગવાન મહાવીરનું જીવન, માં છે.
- જઃ ૩) સાધુના આચાર તથા ભગવાન મહાવીરનું જીવન આચારાંગ સૂત્ર માં છે.
- ૪) જીવ અજીવ, ૨૪ દંડક, ગતાગત વગેરે માં આવે છે.
- જઃ ૪) જીવ અજીવ, ૨૪ દંડક, ગતાગત વગેરે મૂળ સૂત્ર માં આવે છે.
- ૫) જંબુદ્વીપ છ આરા ભરત ચક્રવર્તીનું વર્ણિન માં આવે છે.
- જઃ ૫) જંબુદ્વીપ છ આરા ભરત ચક્રવર્તીનું વર્ણિન જંબુદ્વીપ પ્રજ્ઞાપ્ત સૂત્ર માં આવે છે.
- ૬) જેનું અધ્યયન સાધુ માટે સર્વ પ્રથમ જરૂરી છે કહે છે.
- જઃ ૬) જેનું અધ્યયન સાધુ માટે સર્વ પ્રથમ જરૂરી છે તેને મૂળસૂત્ર કહે છે.
- ૭) સૌથી મોટું આગમ, છે.
- જઃ ૭) સૌથી મોટું આગમ ભગવતી સૂત્ર છે.
- ૮) પ્રશ્નવ્યાકરણ સૂત્રમાં વર્ણિન છે.
- જઃ ૮) પ્રશ્નવ્યાકરણ સૂત્રમાં પ આશ્રવ પ સંવર નું વર્ણિન છે.

- ૧) ભગવાનની વાણી સાંભળી પછી મેધકુમારે દીક્ષા લીધી તે વચ્ચેનું વર્ણિન કરો.
- જઃ ૧) અમૃતમય થી વાણી સાંભળી મેધકુમાર ભાવવિભોર બની પોતાના સંયમ ભાવ પ્રગટ કર્યા. ભગવાને કંદું જેમ સુખ ઉપજે તેમ કરો. શુભકાર્યમાં વિલંબ ન કરો. ઘરે આવી માતા પિતા પાસે દિક્ષાની અનુમતિ માંગી. માતા પિતાએ સંસારમાં રહેવા માટે ધંજું સમજાવ્યા મુનિજીવનની મુશ્કેલીઓ બતાવી. મેધકુમાર દૃઢ રહ્યા. વૈરાગ્યભાવ સામે માતાપિતાએ ૧ દિવસ નો રાજ્યાભિષેક કરાવી દીક્ષાની અનુમતિ આપી અને ધણા ઉત્સાહ અને ઠાઠમાઠથી દીક્ષા મહોત્સવ કરાવ્યો.
- ૨) મેધમુનિ સંયમ જીવનની એક જ રાત્રિમાં શું યાતના થાય છે ?
- જઃ ૨) નાના સાધુ હોવાથી સૌથી છેલ્લો નંબર સૂવાનો આવ્યો. પોતાનાથી વડીલ ગુરુજનો શારિરીક કામ માટે બહાર આવજા કરે તો રાત્રિ ના સમયે તે સંતોનાં પગ તેમને અથડાતા ભૂમિશયન વડીલ સંતોનાં પગની ઠોકર થી નિંદર માં ખલેલ પડી ત્યારે રાજ્ય હેલનાં પલંગની યાદ આવી ગઈ. તિરસ્કાર ની લાગણી થઈ અને તંગ આવી ગયા.
- ૩) જીવદયા અને કરુણાથી જીવને શું ફાયદો થાય છે ?
- જઃ ૩) સસલા ઉપરની કરુણા ના કારણો દાવનળ થી બચવા ખીચોખીચ ભરેલા માંડલામાં મેરુપ્રભ હાથીએ એક પગ ઉપર રાખ્યો. પોતે પગ નીચે મૂકશે તો રક્ષણ મેળવવા આવેલું સસલું મરણ ને શરણા થઈ જશે તેથી જીવદયા ની લાગણી થી એક ઉપર રાખેલ પગ ત્રણ દિવસ સુધી અધ્યર રાખ્યો ત્રણ દિવસે પગ નીચે મૂકવા ની સાથે તાડ લઈ ગયેલા પગને કારણો ધડામ દઇને નીચે પડી ગયો અને મેરુપ્રભ હાથી મૃત્યુ પાખ્યો. જીવદયાની અંતિમ લેશ્યા - ભાવને કારણો રાજ સુખ મળ્યું શ્રેણીક રાજાને ત્યાં ધારિણીરાણી ની કુદ્દી એ પુત્રપણો જન્મ મળ્યો. આ છે જીવદયા અને કરુણાનું સુખદ ફળ.
- ૪) મૃગાપુત્રનો આગલો ભવ ટૂંકમાં કહો.
- જઃ ૪) ભરતક્ષેત્રનાં શતદ્વાર નગરમાં ૫૦૦ ગામ નું બેડ હતું તેનો અધિપતિ ઈકાઈ રાઠોડ હતો. તે ધાતકી, કુર અને પાપમય જીવન જીવતો હતો. લોકો ઉપર ધણા વધારે કર નાંખતો હતો. તે વસૂલ કરવા પ્રજાને પીટતો, દંડ કરતો મારતો પીટતો અને વધ કરતો હતો. લોકોનું ધન લૂંટી લેતો યાત્રિકોને માર મારતો ધણા. પાપ કરવાથી તેના શરીરમાં ૧૬ જાતનાં મહારોગ થયા ત્યાંથી નરકમાં ગયો. નરકમાંથી નીકળી મૃગાપુત્ર તરીકે જન્માંધ વિકલાંગ જન્યો.
- ૫) મૃગા દારકનું ભાવિ શું છે તે લખો.
- જઃ ૫) ૨૬ વર્ષનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરી સિંહ પછી સાપ પછી બિજી નરકમાં પછી પક્ષી પછી ચોથી નરકમાં ફરી સર્પ ફરી નરક પછી સ્ત્રી છઢી નરક પછી પુરુષ પછી સાતમી નરક પછી જલચર પૃથ્વીકાય આદિ યોનિમાં જઈ લાખો જન્મમરણ કરી મોક્ષે જશે.
- ૬) સંયમમાર્ગની મહત્ત્વાદારીભદ્ર રાજાના ભાધ્યમે સમજાવો.
- જઃ ૬) ઇન્દ્રની ઇર્ષાથી હતપ્રભ થઈ ઇન્દ્રને જુકાવવાનો વિચાર કર્યો. મારી પાસે ઇન્દ્ર કરતા શું વધુ છે તે ન કરી શકે તે હું શું કરી શકુછું. એક જંબકારો થયો. દેવો સંયમ લઈ શકતા નથી તો જો મારે ઇન્દ્રને જુકાવવો હોય તો સંયમ લેવો જોઈએ અને ઇર્ષાનું ઇષ્ટ અને શ્રેષ્ઠમાં પરિવર્તન થઈ ગયું અને સંયમ લઈ મુનિ બની ગયા અને મુનિને ચરણમાં ઇન્દ્ર નભી ગયા. આ છે સંયમની મહત્ત્વા.

- જ) ઇન્દ્રના વૈભવનું વર્ણિન કરો .
- જ: જ) વૈક્રિય શક્તિથી ઇન્દ્રએ આઠ મુખવાળો હાથી બનાવ્યો . આઠ દંતશૂણ દરેક દંતમાં પુષ્ટરણી વાવ બનાવી વાવમાં કબળ . કબળની આઠ પાંખડી તેના પર તર નાટક થી આખું ગગન મંડળ ભરાઈ ગયું . દશાર્ધાભદ્ર રાજી અવાચક બની ગયા . ઇન્દ્ર નાં વૈભવ સામે હતપ્રભ બની ગયા .
- ઘ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (3)
- ૧) ભગવાન મહાવીર ચંપાનગરીથી નીકળી નગરમાં પધાર્યા .
- જ: ૧) ભગવાન મહાવીર ચંપાનગરીથી નીકળી દશાર્ધાભદ્ર નગરમાં પધાર્યા .
- ૨) ઇન્દ્ર કહે છે આપની પાસે મારા ભૌતિક સુખ શું વિસાતમાં .
- જ: ૨) ઇન્દ્ર કહે છે આપની આત્મશ્રદ્ધિ પાસે મારા ભૌતિક સુખ શું વિસાતમાં .
- ૩) ગૌતમ સ્વીમીએ વિચાર્યુ, આ બાળક કયા કર્મથી જેવા પાપ ભોગવે છે ?
- જ: ૩) ગૌતમ સ્વીમીએ વિચાર્યુ, આ બાળક કયા કર્મથી નરક જેવા પાપ ભોગવે છે .
- ૪) મારા ભગવાન મહાવીર સ્વામી સર્વજ્ઞ છે .
- જ: ૪) મારા ભગવાન મહાવીર સ્વામી પરમજ્ઞાની સર્વજ્ઞ છે .
- ૫) હે પ્રભુ, મારી બને આંખો સિવાય આંખુ સેવા માટે સોંપું છું .
- જ: ૫) હે પ્રભુ, મારી બને આંખો સિવાય આંખુ શરીર સેવા માટે સોંપું છું .
- ૬) મૃગાપુત્રની કથા આગમમાંથી લીધી છે .
- જ: ૬) મૃગાપુત્રની કથા વિચાક સૂત્ર આગમમાંથી લીધી છે .

પ્ર.: ૬ કાવ્યના આધારે કડી પૂરી કરો :

૧૦

- ૧) ભક્તાભર જના નામ
- જ: ૧) ભક્તાભર પ્રણાત મૌલિ મહિં પ્રભાણ॥
મુદ્યોતક દલિત પાપ તમો વિતાનમ
સભ્યક પ્રણાભ્ય જિન-પાદ-યુગાદ
વાલભનં ભવ-જલે-પતતાં જનાનામ્ભ
- ૨) ત્વત્ મંધકારમ્ભ
- જ: ૨) ત્વત-સંસ્તવે ન ભવ-સંતતિ-સત્ત્વિબદ્ધં
પાપં ક્ષણાત-ક્ષય મુપૈતિ શરીરભાજમ્ભ
આકાન્તલોક-મલિ-નીલમ-શોષમાશુ
સુર્યાશુ-ભિત્રભિવ શાર્વર મંધકારમ્ભ
- ૩) ધનાની મહાવત સાર.
- જ: ૩) ધનાની રીતે, હુવા નવે સંત
શ્રીઅનુતરોવવાઈ માં ભાખી ગયા ભગવંત
સુભાહુ પ્રમુખ, પાંચ પાંચસે નાર
તજુ વીરપેંલીધા, પંચ મહાવત સાર.
- ૪) યેડાની જન્મારો જીત.
- જ: ૪) યેડાની પુત્રી, રાખી ધર્મશું પ્રીત
રાજેમતી વિજયા, મૃગાવતી સુવિનીત
પદમાવતી મયણારેહા, દ્રૌપદી દમયંતી સીત
ઇત્યાદિક સતીઓ, ગઈ જન્મારો જીત

પ્ર.: ૧ સામાચિક અને પ્રતિક્રમણાને આધારે જવાબ લખો. ૩૦

ક) નીચેના પાઠપૂર્તિ કરો :

૧)	ઇઝુન્નાં	ધિજઝં	(૨)
જ:	૧) ઇઝુન્નાં	ધિજઝં	
૨)	તપ	કાઉસુંં	(૧૧/૨)
જ:	૨) તપ અતિથાર ચિન્તવનાર્થ કરેભિ કાઉસુંં		
૩)	પડિક્ઝમાભિ	ઉભાઓકાલં	
જ:	૩) પડિક્ઝમાભિ ચાઉકાલં સજાયસ્સ અકરણાયાએ ઉભાઓકાલ		

ખ) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (૫)

જવાબ

૧)	લોગસ્સ આસાયણાએ	- સમગ્ર લોકની આશાતનાથી
૨)	અભ્યાખ્યાન	- ખોટું આળ ચડાવવું
૩)	દુદુ પડિચ્છિય	- અવિનીતપણે જ્ઞાન લીધું હોય
૪)	જાણી - પ્રીણી	- જાણીને, ઓળખ્યા છતાંયે
૫)	સમણો	- સાધુ - મુનિરાજને
૬)	ભંડ કરંડગ	- આભૂષણોના કરંડિયા
૭)	પાઉસિયાએ	- જીવ તથા અજીવ ઉપર દેખભાવ કરવો તે. પ્રાદેષિકી કિયાથી
૮)	અવિતહભવિસંધિ	- સદા શાશ્વત છે.
૯)	પડિહ્ય	- રોકી દીધા છે.
૧૦)	અભુટ્ટિઓભિ	- આરાધનામાં હું.

ગ) નીચેના શાબ્દોના માગાધી અર્થ લખો : (૫)

જવાબ

૧)	રખે ! તરસ લાગે	- માણં પિવાસા
૨)	વનસ્પતિ	- ભૂત
૩)	ઉતાવળમાં ધ્રાસકો પડે તેવું બોલવું	- સહસાભક્ખાણે
૪)	શુદ્ધ અંત : કરણા	- ભાવ થકી
૫)	ઉદ્ભવંત થયો છું.	- આરાહણાએ

ઘ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : (૧૦)

૧)	હેય, જ્ઞેય અને ઉપાદેય એટલે શું ? એ કયા પાઠમાં સમજાવવામાં આવ્યું છે ?
જ:	૧) હેય એટલે છોડવા યોગ્ય , જ્ઞેય એટલે જાણવા યોગ્ય અને ઉપાદેય એટલે આદરવા યોગ્ય. આ ચોથા શ્રમણાસુત્રમાં સમજાવવામાં આવ્યું છે.
૨)	ગોચરી વખતે કોનાથી કયા કયા દોષ લાગી શકે છે ?
જ:	૨) ગોચરી વખતે ઉદ્ધૂગમના ૧૬ દોષ વહીરાવનાર ગૃહસ્થથી લાગે. ઉત્પાદનના ૧૬ દોષ વહોરનાર સાધુથી લાગે. એખણાના ૧૦ દોષ ગૃહસ્થ અને સાધુ બનેથી લાગે. એમ કુલ ૪૨ દોષ લાગી શકે છે.

- ૩) ઉત્તમ કોને કહેવાય ? ઉત્તમ કેટલા અને કયા કયા ?
- જ્ઞ: ૩) ઉત્તમ એટલે અનંતકાળથી ભટકતાં ભવ્ય આત્માઓને ઉત્થાનના માર્ગ લઈ જાય અરિહંત,
સિધ્ય, સાધુ અને કેવળી પ્રરૂપિત ધર્મ એ ચાર લોકમાં ઉત્તમ છે.
- ૪) નીચેની અશુચિમાં કયા બોલના સંમૂચ્છીભ જીવો ઉત્પન્ન થાય ?
- જ્ઞ: ૪) ૧) મૃત માણસના શારીરમાં વિગય જીવ કલેવરેસુ વા
૨) ગાયના છાણમાં વિકલેન્દ્રિય
૩) ગોરેણાંવની ગટરમાં નગર નિદ્રભણેસુ વા
૪) કફ / બળખો થૂકે તાં જેલેસુવા
- ૫) રસગૌરવ કોને કહેછે ? શાતા ગૌરવ કોને કહેછે ?
- જ્ઞ: ૫) દૂધ, દઢી વગેરે મધુર તથા સ્વાદિષ્ટ રસો છચ્છા પ્રમાણો પ્રાપ્ત થવાથી અભિમાન કરવું અને
પ્રાપ્ત ન થાય તો તેની લાલસા રાખવી તે રસગૌરવ અને સારું આરોગ્ય કે શારીરિક સુખનાં
સાધનો મળવાથી અભિમાન કરવું અને તે ન મળવા પર તેની છચ્છા કરવી તે શાતા ગૌરવ.

ચ) ફક્ત આંકડામાં જવાબ લખો : (૫)

જવાબ

૧)	જ્ઞાનના અતિચાર	૧૪
૨)	વિહરમાન તીર્થકર	૨૦
૩)	ખામણા॥	૬
૪)	પંચ પરમેષ્ઠીના ગુણો	૧૦૮
૫)	દેવલોક	૧૨
૬)	શિક્ષાપ્રત	૪
૭)	મિથ્યાત્વ	૨૫
૮)	કખાય	૪
૯)	લોકમાં મંગલ કેટલા ?	૪
૧૦)	અતિથિ સંવિભાગ વ્રત કેટલામું ?	૧૨

પ્ર.: ૨ ગતાગતના આધારે જવાબ લખો :

૨૮

- ક) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (૧૦)
- ૧) હરિવાસના જુગાલિયા તથા ઉત્તરકુરુના જુગાલિયા મરીને કયાં સુધી ઉપજે ?
- જ્ઞ: ૧) હરિવાસના જુગાલિયા મરીને જ. ભવનપતિ ઉ. બીજા દેવલોક સુધીમાં ઉપજે. તથા
ઉત્તરકુરુના જુગાલિયા જભવનપતિ ઉ. પ્રથમ કિલ્યાંબિક સુધીમાં ઉપજે.
- ૨) એકેન્દ્રિય અને વિકલેન્દ્રિય મરીને શોમાં ન જાય ?
- જ્ઞ: ૨) એકેન્દ્રિય અને વિકલેન્દ્રિય મરીને નારકી, દેવ કે જુગાલિયા થાય નહીં.
- ૩) કયા કયા જીવોની આગત રૂપ ભેદની છે ?
- જ્ઞ: ૩) ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્યો, શ્રાવક અને માંડલિક રાજાની આગત રૂપ ભેદની છે.
- ૪) કયા કયા જીવનો ગત પદ્ધત ભેદની છે ?
- જ્ઞ: ૪) ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્યો, પુરુષવેદ અને નપુસંક વેદની પદ્ધત ભેદની છે.
- ૫) પ૧૮ ભેદની ગત કોની છે ?
- જ્ઞ: ૫) જેયરની ગત પ૧૮ ભેદની છે.

- ૬) શ્રાવકની આગત એટલે શું ?
- જ: ૬) શ્રાવકની આગત એટલે કર્મભૂમિના પર્યાપ્તા મનુષ્ય તથા સંજી તિયુંચ પંચેન્દ્રિયના પર્યાપ્તા જીવોમાં પૃથ્વા સમયે શ્રાવક તરીકે રહેલા જીવોની આગત .
- ૭) ગતાગતના રૂર બોલમાં તિર્યંચના બોલ કેટલા ? નંબર લખો .
- જ: ૭) ગતાગતના રૂર બોલમાં ૧૪ થી ૧૮ નંબરના પાંચ બોલ તિર્યંચના છે .
- ૮) અસંજી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય શા માટે બીજીથી સાતમી નરકમાં ઉપજતા નથી ?
- જ: ૮) અસંજી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય બીજીથી સાતમી નરકમાં ઉપજે નહિ કારણ કે તેઓ એટલા વધારે ભયંકર પાપ ન કરી શકે .
- ૯) મોટી લટમાં કયા કયા જીવના બેદનો સમાવેશ થાય છે ?
- જ: ૯) ૧૦૧ સંમૂર્ચ્છિમ મનુષ્યના અપાર્યાપ્તા, ૧૫ કર્મભૂમિના અપર્યાપ્ત ને પર્યાપ્તા એ ૩૦, ૪૮ તિર્યંચ એમ મળીને ૧૭૮ ની મોટી લટ .
- ૧૦) કયા કયા દેવો મરીને પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિમાં આવે છે ?
- જ: ૧૦) ૬૪ જાતના દેવ (૨૫ + ૨૬ + ૧૦ + ૨ + ૧)

ખ) નીચેના બોલની સંપૂર્ણ ગતાગત લખો. (કોઈ પણ પાંચ) (૧૫)

- ૧) ચંદ્રની
- ૨) અસુરકુમાર દેવની
- ૩) માછલીની
- ૪) છરવત ક્ષેત્રના મનુષ્યની
- ૫) મન વગરનો હાથી
- ૬) તમારી

જ:	આગતિ	ગતિ
	૧) ચંદ્રની : ૫૦ ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય, ૩૦ અકર્મ ભૂમિના મનુષ્ય, ૫ સંજી તિર્યંચ પંચેન્દ્રિય	૪૬, ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય ૫ સંજી તિર્યંચ બાદર પૃથ્વી, બાદર પાણી પ્રત્યેક વનસ્પતિ આ ૨૭ ના અપ. ને પર્યાપ્તા
	૨) અસિપત્ર દેવની : ૧૧૧, ૧૦૧ સંત્રી મનુષ્ય ૫ સંજી તિર્યંચ પંચે, ૫ અસંજી તિર્યંચ પંચે તે ૧૧૧ પર્યાપ્તા	૪૬, ૧૫ કર્મભૂમિના મનુષ્ય ૫ સંજી તિર્યંચ બાદર પૃથ્વી, બાદર પાણી પ્રત્યેક વનસ્પતિ આ ૨૭ ના અપ. ને પર્યાપ્તા
	૩) માછલી : ૨૬૭, ૮૧ દેવ + (૮ થી ૧૨ દેવલોકના ૧૮ બેદ વર્જને) ૧૭૮ + ની મોટી લટ પ્રમાણો + ૭ નરકના પર્યાપ્તા.	૫૨૭, ૫૬૩ બેદમાંથી ૧૮ જાતિના દેવના અપ / પર્યા. એ ૩૬ બેદ વર્જને
	૪) છરવત ક્ષેત્રના મનુષ્યની : ૨૭૬ ૧૭૧ + ૮૮ દેવ પર્યા પ્રથમ ૬ નરકના પર્યા.	૫૬૩ અથવા મોક્ષની
	૫) મન વગરનો હાથી : ૧૭૮ મોટી લટ પ્રમાણો	૩૮૫, ૫૬ અંતરદ્વીપના મનુષ્ય, ૫૧ જાતિના દેવ, પહેલી નરક એમ ૧૦૮ ના અપ અને પર્યા એ ૨૧૬ તથા ૧૭૮ મોટી લટ
	૬) તમારી : ૨૭૬ ૧૭૧ + ૮૮ દેવ પર્યા. પ્રથમ ૬ નરકના પર્યાપ્તા	૪૨ - ૧૨ દેવલોક, ૮ લોકાંતિક એ ૨૧ ના અપ. / પર્યા.

ગી) માત્ર ‘હા’ કે ‘ના’ માં લખો :

(૩)

જવાબ

૧)	સમકિત દાસ્તિ બેછન્નિય ના અપર્યાપ્તામાં જઈ શકે ?	હા
૨)	તેઉકાયનો જીવ ભરી સંતુર બની શકે ?	હા
૩)	આણત દેવલોકનો દેવ બાદર પૃથ્વીકાયમાં જઈ શકે ?	ના
૪)	હાથી ભરીને મહાશુક દેવલોકે જઈ શકે ?	હા
૫)	વાસુદેવ ખૂબ તપશ્ચર્યા કરે તો મોક્ષ જઈ શકે ?	ના
૬)	સાપ ભરીને છઢી નરકે જાય.	ના

પ્ર.: ૩ શાધનીય મહાપુરુષોના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો (અંકડામાં) ૭

- ૧) ઉત્તમ પુરુષો હોય છે અને તેઓ આર્થ દેશોમાં જ જન્મે છે.
- જ: ૧) ઉત્તમ પુરુષો દુઃ હોય છે અને તેઓ ૨૫ ૧/૨ આર્થ દેશોમાં જ જન્મે છે.
- ૨) પાંચ મહાવિદેહમાં ઉત્કૃષ્ટ પ્રતિવાસુદેવની સંખ્યા હોય છે જ્યારે ભરત ક્ષેત્રમાં અવસર્પિણી કાળમાં વાસુદેવની સંખ્યા હોય છે.
- જ: ૨) પાંચ મહાવિદેહમાં ઉત્કૃષ્ટ પ્રતિવાસુદેવની સંખ્યા ૧૪૦ હોય છે જ્યારે ભરત ક્ષેત્રમાં અવસર્પિણી કાળમાં વાસુદેવની સંખ્યા ૪૫ હોય છે.
- ૩) ચક્રવર્તીની ભાતાને સ્વખ આવે છે જ્યારે બળદેવની ભાતાને સ્વખ આવે છે.
- જ: ૩) ચક્રવર્તીની ભાતાને ૧૪ સ્વખ આવે છે જ્યારે બળદેવની ભાતાને ૪ સ્વખ આવે છે.
- ૪) તીર્થકર ગતિમાંથી આવે છે. મહાવિદેહના તીર્થકરનો સંયમકાળ લાખ પૂર્વનો છે.
- જ: ૪) તીર્થકર ૨૧ ગતિમાંથી આવે છે. મહાવિદેહના તીર્થકરનો સંયમકાળ ૧ લાખ પૂર્વનો છે.
- ૫) ૧ મહાવિદેહ ક્ષેત્રની વિજય છે જ્યારે ચક્રવર્તીના નિધાન છે.
- જ: ૫) ૧ મહાવિદેહ ક્ષેત્રની વિજય તરફ જ્યારે ચક્રવર્તીના નિધાન ૮ છે.
- ૬) વાસુદેવ ખંડના રાજા છે જ્યારે તેમનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય લાખ પૂર્વનું છે.
- જ: ૬) વાસુદેવ ત ખંડના રાજા છે જ્યારે તેમનું ઉત્કૃષ્ટ આયુષ્ય ૮૪ લાખ પૂર્વનું છે.
- ૭) સંપૂર્ણ સંસારકાળમાં તીર્થકરની પદવી વાર મળે છે જ્યારે ચક્રવર્તીની પદવી વાર મળે છે.
- જ: ૭) સંપૂર્ણ સંસારકાળમાં તીર્થકરની પદવી ૧ વાર મળે છે જ્યારે ચક્રવર્તીની પદવી ૨ વાર મળે છે.

પ્ર.: ૪ વ્યવહાર સમકિતના દુષ બોલના આધારે જવાબ આપો. (કોઈ પણ પાંચ) ૧૫

- ૧) વ્યવહાર સમકિતના પહેલા, ત્રીજા, સાતમા, અગિયારમા દ્વારના ફક્ત નામ લખો તથા છઢીએ, આઠમા, દશમા અને બારમા દ્વારની ફક્ત સંખ્યા લખો.
- જ: ૧) પહેલા - સદહણા ચાર, ત્રીજા - વિનિય દસ, સાતમા - ભૂષણ પાંચ, અગિયારમા - ભાવના ૪. છઢી - પાંચ, આઠમા - આઠ, દશમા - ૬, બારમા - ૬
- ૨) સ્થિરીકરણ એટલે શું ? પ્રભાવના એટલે શું ?
- જ: ૨) ધર્મથી વિમુખ થતા જીવોને ધર્મમાં સ્થિર કરવા તે સ્થિરીકરણ. સત્ય ધર્મની પ્રભાવના, ઉત્ત્રતિ અને પ્રચાર કરવો તે પ્રભાવના.
- ૩) સમકિતી ઉત્કૃષ્ટ કેટલી સ્થિતિના કર્મ બાંધે ? તથા ઉત્કૃષ્ટ કેટલા કાળમાં મોક્ષ પામે ?
- જ: ૩) સમકિતી જીવ ઉત્કૃષ્ટ અંત કોડા કોડી સાગરના કર્મ બાંધે એથી વધારે બાંધતો નથી. તે જીવ ઉત્કૃષ્ટ અર્ધપુદ્ગત પરાવર્તનમાં (અનંત કાળયક) અવશ્ય મોક્ષ પામે છે.

- ૪) કઈ રૂચિમાં તેલ અને પાણીનું દ્રષ્ટાંત આખ્યું છે ? અને જિનમતને જાણ્યો નથી છતાં શ્રદ્ધા રાખે તે કઈ રૂચિ ?
- જ: ૪) બીજ રૂચિમાં તેલ અને પાણીનું દ્રષ્ટાંત આખ્યું છે . સંક્ષેપ રૂચિ માં જેણો અન્ય મતોને જાણ્યા નથી તેમ જ જિનમતને પણ જાણ્યો નથી છતાં શ્રદ્ધા રાખે છે .
- ૫) ઉપાસક દશાંગ સૂત્રમાં કયા કયા દ્વાર બતાવ્યા છે ? ફક્ત નામ લખો .
- જ: ૫) શુદ્ધતા ત્રણ અને જયણ એ આ બે દ્વાર બતાવ્યા છે .
- ૬) મોહનીય કર્મની કેટલી અને કઈ કઈ પ્રવૃત્તિનો ક્ષય કર્યો હોય તેને નિશ્ચયથી સમકિતી કહેવાય છે ?
- જ: ૬) જેણો અનંતાનુંબંધી કોધ, ભાન, ભાયા, લોભ એ ચાર અને દર્શન મોહનીયની ત્રણ સમકિત મોહનીય, મિથ્યાત્વ મોહનીય અને મિશ્ર મોહનીય એ મોહનીય કર્મની ઊ પ્રકૃતિનો ક્ષય કર્યો હોય તેને નિશ્ચયથી સમકિતી કહે છે .

ખ) દસ વિનય કયા આગમમાં બતાવ્યા છે ? સંપૂર્ણ દ્વાર લખો . (૫)

દસ વિનય ઉવવાઈ સૂત્રમાં બતાવ્યા છે . જેનાથી સમકિત પ્રાપ્ત થાય છે . તેને વિનય કહે છે ૧) અરિહંતનો વિનય કરે ૨) સિદ્ધનો વિનય કરે ૩) આચાર્યનો વિનય કરે ૪) ઉપાધ્યાયનો વિનય કરે . ૫) સ્થવિરનો વિનય કરે એ પાંચને વંદના, ભક્તિ, બહુમાન કરે અને ગુણાનુવાદ કરે . ૬) કુળનો વિનય કરે . તે એક આચાર્યાના શિષ્ય સમૂહનો વિનય કરે . ૭) ગણાનો વિનય કરે તે ઘણાં આચાર્યાના શિષ્ય સમૂહનો વિનય કરે . ૮) ચતુર્વિધ સંધનો વિનય કરે . ૯) સ્વધર્માનો વિનય કરે . ૧૦) સંભોગીનો વિનય કરે . જૈનશાસનમાં વિનય ધર્મનું મૂળ કહેવાય છે . વિનય કરવાથી અનેક સદગુણોની પ્રાપ્તિ થાય છે .

પ્ર.: ૫ ક) વાર્તાના આધારે જવાબ લખો : (૭) ૧૦

- ૧) દેવોએ કઈ નગરી બનાવી હતી ? તે નગરી કોની હતી ?
- જ: ૧) દેવોએ દ્વારિકા નગરી બનાવી હતી . તે નગરી કૃષ્ણાની હતી .
- ૨) યક્ષાયતનમાં કોની મૂર્તિ હતી ? તેના હાથમાં શું હતું ?
- જ: ૨) યક્ષાયતનમાં મુદ્ગાર પાણી યક્ષની એક મૂર્તિ હતી . તે પ્રતિભાના હાથમાં લોખંડનું મુદ્ગાર હતું .
- ૩) નંદ ભણિયારે કઈ દિશામાં, કયા પર્વતની નજીક વાવ બંધાવી હતી ?
- જ: ૩) નંદ ભણિયારે છશાન દિશામાં વૈભાર પર્વતની નજીક વાવ બંધાવી .
- ૪) અર્જુન મુનિએ દીક્ષા લીધા પછી કેટલા ભહિના સુધી તપશ્ચર્યા કરી અને અંતે કેટલા દિવસનો સંથારો કર્યો ?
- જ: ૪) અર્જુન મુનિએ છ ભહિના સુધી તપશ્ચર્યા ચાલુ રાખી અંતે ૧૫ દિવસનો સંથારો કર્યો .
- ૫) નંદ ભણિયાર દેડકાને કયું જ્ઞાન થયું ? તે કોના પગ નીચે કચડાઈ ગયો ?
- જ: ૫) નંદ ભણિયાર દેડકાને જાતિ સ્મરણ જ્ઞાન થયું . તે એક નવજવાન ધોરેસવારના ડાબા પગ નીચે આવી જતા કચડાઈ ગયો .
- ૬) શ્રાવકપણું એટલે શું ? સાધુપણું એટલે શું ?
- જ: ૬) આગાર વિનય એટલે શ્રાવકપણું અને અણાગાર વિનય એટલે સાધુપણું .
- ૭) શુક પરિવાજકે થાવચ્ચા મુનિ સાથે કયા કયા વિષયો પર પ્રશ્નશર્યા કરી ?
- જ: ૭) શુક પરિવાજકે થાવચ્ચા મુનિ સાથે સરિસવય, કુલત્થા, ભાસ, અક્ષય, અવ્યય વગેરે વિષયો પર પ્રશ્નશર્યા કરી .

ગી) કોણ બોલે છે અને કોને કહે છે ? (૧૧/૨)

- ૧) માટે જહું દીક્ષા લઈને કર્મો તોડવા તૈયાર થયો છું .
 જ્ઞ : ૧) થાર્વર્યા પુત્ર બોલે છે , ફૂઝા વાસુદેવ ને કહે છે .
 ૨) નમસ્કાર હોજો તે અરિહંતોને જેઓ મોક્ષે પદ્ધારી ગયા છે .
 જ્ઞ : ૨) સુદર્શન શોઠ બોલે છે , પોતાને જ કહે છે .
 ૩) ચાલ , હું પણ પ્રભુની પાસે જઈને તેમને ભાવથી વંદન કરું .
 જ્ઞ : ૩) નંદ મણિયાર દેડકો બોલે છે , પોતાને જ કહે છે .

ખ) મને ઓળખો : (૧૧/૨)

જવાબ	
નંદ મણિયાર	૧) મનુષ્ય ભવમાં ગુમાવેલું મેં તર્યારી ભવમાં મેળવ્યું .
થાવચ્ચા પુત્ર	૨) મૃત્યુ જોઈ મારી મતિ પ્રગાટી .
અર્જુન માળી	૩) હું ખૂની મટી મુનિ બન્યો .

પ્ર.: ૬ નીચેની પંક્તિઓ પૂર્ણ કરો :

૧૦

- ૧) ત્રીજી કરી સંપૂર્ણ લખો .
 જ્ઞ : ૧) બુદ્ધચા વિનાપિ વિબુધા - ર્થિત - પાદપીઠ !
 સોતું સમુદ્ધત - મતિર્વિગત - ત્રયોહમ !
 બાલં વિહાય જલ સંસ્થિત ભિન્દુ - બિભ
 મન્ય : ક છ ચિંદ્રિતિ જન : સહસા ગ્રહીતુમ ॥૩ ॥
 ૨) યૈ : શાન્ત રૂપમસ્તિ : ॥
 જ્ઞ : ૨) યૈ : શાન્ત રાગ - રુચિભિ : પરમાણુભિસ્તં
 નિર્માપિત સ્ત્રીભુવનૈક - લલામ - ભૂત !
 તાવન્ત એવ ખલુ તે ઘણાવ : પૃથિવ્યાં
 યતે સમાનમપરં ન હિ રૂપ મસ્તિ ॥૧૨ ॥
 ૩) નિર્ધૂમ પ્રકાશ : ॥
 જ્ઞ : ૩) નિર્ધૂમ વર્તિરૂપવર્જિત તૈલ - પૂર : !
 ફૂત્સં જગત્ - ત્રયમિં પ્રકટી - કરોષિ !
 ગાભો ન જાતુ ભરુતાં ચલિતા - ચલાનાં
 દીપોપર સ્ત્વમસિ નાથ ! જગત્ - પ્રકાશ : ॥૧૬ ॥
 ૪) મન્યે વરં ભાવનરેપિ ॥
 જ્ઞ : ૪) મન્યે વરં હરિ - હરાદય એવ દખા
 દખેષું યેષુ હૃદયં ત્વયિ તોષમેતિ ।
 કિં વીક્ષિતેન ભવતા ભુવિ યેન નાન્ય :
 કશ્ચિન્મનો - હરતિ નાથ ! ભવાન્તરેપિ ॥૨૧ ॥

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

પ્ર.: ૧ સૂત્ર વિભાગ : (કોઈ પણ ચાર)

૩૦

ક) પાઠપૂર્તિ કરો :

(૧૨)

- ૧) દેવસિય તિતીસત્રયરાએ
- જ: ૧) દેવસિય વઈક્ષભ આવસ્સિયાએ પડિક્ષમાભિ ખમાસમણાણા દેવસિયાએ આસાયણાએ
તિતીસત્રયરાએ
- ૨) છહિ સુકકલેસાએ
- જ: ૨) છહિ લેસાહિ, કિણહલેસાએ, નીલ લેસાએ, કાઉલેસાએ, તેઉલેસાએ, પઉભલેસાએ,
સુકકલેસાએ
- ૩) સમણોડહ વિવજિજાઓ
- જ: ૩) સમણોડહ સંજ્ય, વિરય, પડિહ્ય, પચ્ચક્ખાય, પાવકભો, અનિયાણો, દિંહિસંપન્નો,
માયા મોસો વિવજિજાઓ
- ૪) ઇટ્ટં સમાણાં
- જ: ૪) ઇટ્ટં , કંત, પિયં, મણુન્ન, મણાભં, ધિજજં, વિસાસિયં, સમયં, અણુમયં, બહુમયં, ભંડ,
કરંડગા, સમાણાં
- ૫) જ ધોસહીણાં
- જ: ૫) જ વાઈં વચ્ચામેલિયં, હીણાક્ખરં, અચ્ચક્ખરં, પયહીણાં, વિણાયહીણાં, જોગાહીણાં,
ધોસહીણાં

ખ) ગુજરાતીમાં અર્થ લખો :

(૫)

જવાબ

૧) નિંધાયણાઠાએ	-	મૂળથી નાશ કરવાને માટે
૨) આવસ્સિયાએ	-	આવશ્યક કરણી કરતા થયેલ અતિયારથી
૩) ફાસેણાં	-	સ્પર્શથી (કોમળ, મુલાયમ)
૪) સમણુજજણાભિ	-	ભલું જાણું નહીં
૫) સંસઘઅંગો	-	સુખની ઇચ્છા કરે
૬) સસરક્ખાભોસે	-	સચેત રજ્યુકત વસ્તુને સ્પર્શવાથી
૭) ભૂયગામેહિં	-	ચૌદે પ્રકારના ભૂતગામ
૮) મિચ્છતં	-	મિથ્યાત્વને
૯) મિત્તી	-	મિત્રતા છે
૧૦) પાયચ્છિંતં	-	પ્રાયશ્ચિતની

ગ) અર્ધમાગધી લખો :

(૫)

જવાબ	
૧)	ઉતાવળથી લેવા વડે સહસ્રાગારે
૨)	કઠોળની જાત, ભાપની મર્યાદા સૂપવિહીં
૩)	પોતાની સ્ત્રીના મર્ભ ઉધાડા કરવા સદારમંતબેએ
૪)	પ્રકારના વિહે (ચોથું શ્રમણાસૂત્ર)
૫)	વિશેષ નિર્ભલ નિભલયરા

ઘ) પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પણ ચાર)

(૬)

૧)	તીર્થકર ૧૬૦ કે ૧૭૦ કેવી રીતે થાય ?
જ:	૧) મહાવિદેહ ક્ષેત્ર કુલ પાંચ છે. તે દરેક મહાવિદેહ ક્ષેત્રના ઉર્વવિજય છે. તે દરેક વિજયમાં તીર્થકર હોય તો ઉર્વવિજય \times ૫ મહાવિદેહ ક્ષેત્ર = ૧૬૦ થાય. તેમાં ૫ ભરત ક્ષેત્રના અને ૫ છરવત ક્ષેત્રના એમ ૧૦ તીર્થકર ઉમેરતા ૧૭૦ તીર્થકર થાય.
૨)	સિધ્ધના મુખ્ય આઠ ગુણ છે તે કયા કયા ?
જ:	૨) કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન, અત્યાબાધ આત્મિક સુખ. ક્ષાયિત સમકિત વીતરાગતા, અક્ષય સ્થિતિ, અમૂર્ત. અગુરુલઘુ અને અનંત શક્તિ.
૩)	સંશી તિર્થચ પંચેન્દ્રિય જીવો શ્રાવક કેવી રીતે બને ? તિર્થચ શ્રાવકની સંખ્યા કેટલી ?
જ:	૩) જાતિસ્મરણ જ્ઞાન દ્વારા, અવિધિજ્ઞાન દ્વારા, એકબીજાને બોધ આપવાથી કે મનુષ્યક્ષેત્રમાં તીર્થકરની વાણી સાંભળીને તિર્થચ શ્રાવક બને.
૪)	ભરત, છરવત તથા મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં તીર્થકર કયારે કયારે હોય ?
જ:	૪) ભરત અને છરવત ક્ષેત્રમાં અવસર્પિણી કાળના ત્રીજા આરાના અંત ભાગમાં ૧ તથા ચોથા આરા દરમિયાન બાકીના ૨૭ તીર્થકર હોય ઉત્સર્પિણી કાળના ત્રીજા આરામાં ૨૭ અને ચોથા આરાની શરૂઆતના ભાગમાં ૧ તીર્થકર હોય. મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં સદાકાળ હોય.
૫)	રસ ગૌરવ કોને કહે છે ?
જ:	૫) રસ ગૌરવ - દૂધ, દઢીં વગેરે ભધુર તથા સ્વદિષ્ટ રસો છથ્થા પ્રમાણો પ્રાપ્ત થવાથી અભિમાન કરવું અને પ્રાપ્ત ન થાય તો તેની લાલસા રાખવી તે.

પ્ર.૧૨ દંડકના આધારે જવાબ લખો :

૩૦

ક) જોડકા જોડો (કોઈ પણ પાંચ)

(૫)

જવાબ	
૧)	ચોવીસ દંડક - ૧) સભ્યક ટણી જીવાભિગમ
૨)	પર્યાપ્તિ - ૨) યોગ જીવની પોદ્યગલિક શક્તિ
૩)	મતિજ્ઞાન - ૩) જીવાભિગમ સભ્યક ટણી
૪)	આત્મપ્રદેશનું કંપન - ૪) જીવની પોદ્યગલિક શક્તિ યોગ
૫)	કાર્મણા કાયયોગ - ૫) વિગ્રહગતિ કેવળી
૬)	અણાહારક - ૬) કેવળી વિગ્રહગતિ

જી:	ખ) વ્યાખ્યા લખો (કોઈ પણ પાંચ)	(૫)
સાથે	<p>૧) જ્ઞાન - એટલે જેનાથી વસ્તુને વિશેષરૂપ જાણવી તે.</p> <p>૨) લેશ્યા - કષાય અને યોગની પ્રવૃતીથી ઉદ્ભવતા આત્માના શુભાશુભ પરિણામને લેશ્યા કહેછે. જેના દ્વારા આત્મા કર્મોથી લેપાય તે લેશ્યા.</p> <p>૩) ક્રષાય - એટલે જેનાથી સંસાર વધે તે.</p> <p>૪) આહારક સમુદ્ધાત - આહારકનું પુતળું બનાવવા આત્મપ્રદેશોને શરીરની પહોળાઈ જેટલો દંડ કાઢી વિદિશામાં સંખ્યાત યોજન સુધી ફેલાવવા તે.</p> <p>૫) ઇન્દ્રિય - જે સાધન રૂપી પદાર્�ોને આંશીક રીતે જાણવામાં મદદરૂપ થાય તે ઇન્દ્રિય છે. ઇન્દ્રિય એટલે સાધન. જીવ જેના દ્વારા વિષયને ગ્રહણ કરે તે ઇન્દ્રિય છે.</p> <p>૬) નારાય સંધયણ - તેમાં બે પડખે મર્કટબંધ હોય.</p>	
જી:	ગી) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પણ પાંચ)	(૫)
	<p>૧) પાંચમી નરકની જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો.</p> <p>જી: ૧) પાંચમી નરકની જધન્ય સ્થિતિ ૧૦ સાગર અને ઉત્કૃષ્ટ ૧૭ સાગરોપમ</p> <p>૨) વાયુકાયમાં દર્શન અને શરીર કેટલા તે લખો.</p> <p>જી: ૨) વાયુકાયમાં દર્શન - ૧ અને શરીર - ૪ છે.</p> <p>૩) પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિમાં આગતિ લખો.</p> <p>જી: ૩) પૃથ્વી, પાણી, વનસ્પતિ એ ત્રણ એકેન્દ્રિયમાં ત્રણ ગતિનો આવે. મનુષ્ય તર્યારી, દેવનો મનુષ્યમાં વેદ ક્યા ક્યા હોય ?</p> <p>જી: ૪) મનુષ્યમાં વેદ ત્રણ તથા અવેદી.</p> <p>૫) વિજય વિમાનના દેવને જ્ઞાન કેટલા હોય ? તેમની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના કેટલી ?</p> <p>જી: ૫) વિજય વિમાનના દેવને ત્રણ જ્ઞાન હોય. તેમની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના ૧ હાથની છે.</p> <p>૬) સિદ્ધને ઉપયોગ લખો અને સિદ્ધની આગતિ લખો.</p> <p>જી: ૬) સિદ્ધને ઉપયોગ બે - કેવલ જ્ઞાન, કેવલ દર્શન. સિદ્ધ ની આગતિ આવે ૧ મનુષ્યગતિનો.</p>	
ઘ) મને ઓળવો (કોઈ પણ પાંચ)		(૫)
		જવાબ
૧)	મને સંધયણ હોય જ નહીં.	દેવ તથા નારકી
૨)	મારી સ્થિતિ ૨૭ સાગરની છે.	પાંચમી ગ્રેવેચકના દેવની ઉત્કૃષ્ટ તથા છાફી ગ્રેવેચકના દેવની જધન્ય.
૩)	મારામાં મનુષ્ય સિવાય કોઈ આવી ન શકે.	નવમા દેવલોકથી પાંચ અનુત્તર વિમાન અને સિદ્ધ ભગવંત
૪)	અમારામાં નયુસેક હોય જ નહીં.	દેવના દંડકમાં
૫)	સહૃથી વધારે જીવો અમારામાં ઉપજે.	વનસ્પતિકાય
૬)	અમને અભિલાષા કે ઇચ્છા પણ કહેવામાં આવે છે.	સંજ્ઞા
૭)	મારું શરીરકેડથી ભાથા સુધી શોભાયમાન છે.	ન્યાયોધ પરિમંડળ સંસ્થાન

ચ) સવાલના જવાબ લખો (કોઈ પણ પાંચ)

(૧૦)

- ૧) આહાર દ્વાર સંપૂર્ણ લખો.
- જ: ૧) આહાર ગણ પ્રકારનો : ૧) ઓજ આહાર : જીવ જ્યારે થોનિમાં ઉત્પન્ન થાય છે ત્યારે પ્રથમ સમયે લેવાતા પુદ્ગલનો આહાર શરીર પર્યાપ્તિ પૂર્ણ ન થાય ત્યાં સુધીનો આહાર ૨) રોમ આહાર : શરીરના છિદ્રો દ્વારા લેવાતો આહાર ૩) કવળ આહાર : કોળિયાથી લેવાતો આહાર
 આહારના બીજા ગણ પ્રકાર ૧) સચિત આહાર : સચિત પુદ્ગલોનો લેવાતો આહાર
 ૨) અચિત આહાર : અચિત પદ્ગલોનો લેવાતો આહાર ૩) મિશ્ર આહાર : સચિત અને અચિત બંનેના મિશ્ર પદ્ગલોનો લેવાતો આહાર.
- ૨) જુગાલિયા મનુષ્યના સંઘયણા, સંઠાણા અને સમુદ્ધાત લખો.
- જ: ૨) જુગાલિયા મનુષ્યને એક વજાંસભનારાય સંઘયણા, સમચતુરંસ્ત્ર સંઠાણા, સમુદ્ધાત ગણ - વેદનીય, કષાય, મારણાંતિક
- ૩) સંમૂચ્છીભ મનુષ્યનો યોગ દ્વાર, ઉપયોગ દ્વાર તથા ઉપજવાનો દ્વાર લખો.
- જ: ૩) સંમૂચ્છીભ મનુષ્યને યોગ તુ : ઔદારિક શરીર કાયયોગ, ઔદારિક મિશ્ર શરીર કાયયોગ, કાર્ભણા શરીર કાયયોગ,
 ઉપયોગ - ૪ - ભતિઅજ્ઞાન, શ્રુતઅજ્ઞાન, અચ્છુદર્શાન, ચક્ષુદર્શાન
 ઉપજવાનો દ્વાર : એક સમયમાં ૧, ૨, ૩ જીવ સંખ્યાતા, ઉત્કૃષ્ટ અસંખ્યાતા ઉપજે.
- ૪) ગર્ભ જ મનુષ્યની અવસર્પણી કાળની જ. તથા ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના લખો.
- જ: ૪) ગર્ભજ મનુષ્યની અવસર્પણી કાળની જ અવગાહના આંગુલના અસંખ્યાતમાં ભાગની
 ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના જુદી જુદી નીચે મુજબ
 પહેલો આરો બેસતા - ગણ ગાઉની
 પહેલો આરો ઉત્તરતા બીજો આરો બેસતા - બે ગાઉની
 બીજો આરો ઉત્તરતા તથા ત્રીજો આરો બેસતા - એક ગાઉની
 ત્રીજો આરો ઉત્તરતા તથા ચોથો આરો બેસતા - પાંચસો ધનુષ્યની
 ચોથો આરો ઉત્તરતા અને પાંચમો આરો બેસતા - સાત હાથની
 પાંચમો આરો ઉત્તરતા તથા છહ્ફો આરો બેસતા - બે હાથની
 છહ્ફો આરો ઉત્તરતા - એક હાથની
- ૫) સંક્ષી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયનો સ્થિતિ દ્વાર લખો.
- જ: ૫) સંક્ષી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયનો સ્થિતિ દ્વાર : જલચરની જધન્ય અંતમુહૃત્ત ઉત્કૃષ્ટ પૂર્વ કોડ વર્ષની, સ્થળચરની જધન્ય અંતમુહૃત્તની ઉત્કૃષ્ટ ગણ પલ્યની.
 ઉત્તસર્પણીની જધન્ય અંતમુહૃત્તની ઉત્કૃષ્ટ પૂર્વ કોડ વર્ષની. ભુજ પરિસર્પણી જધન્ય અંત મુહૃત્તની ઉત્કૃષ્ટ પૂર્વ કોડ વર્ષની ખેચરની જધન્ય અંતમુહૃત્તની ઉત્કૃષ્ટ પલ્યના અસંખ્યતા ભાગની
- ૬) અસંક્ષી તિર્યચ પંચેન્દ્રિયની અવગાહનાની ગાથા લખો.
- જ: ૬) અવગાહનાની ગાથા (પાઠાવલી પેજ નં. ૨૦૫ પર)
 જોયણા સહસ્ર, ગાઉંઅં, પુહુતંત તતો જોયણાં પુહુતં |
 દોણડ તું ધણુહ પુહતં સમુચ્છીમે હોઈ ઉચ્ચત ||

પ્ર.: ૩ કાળ અને અવગાહનાના આધારે જવાબ લખો. (કોઈ પણ પાંચ) ૫

૧) એક આવલિકામાં કેટલા સમય થાય ? તથા કેટલી આવલિકાની એક સેકન્ડ થાય ?
જ: ૧) એક આવલિકામાં અસંખ્યાતા સમય થાય. ૫૮૨૫ આવલિકા એ દુસેકન્ડ થાય.

૨) ક્યા સૂત્રોમાં (આગમમાં) કાળનું ભાપ બતાવેલ છે ?
જ: ૨) ભગવતી સૂત્ર, જંબુદ્ધીપ પ્રજ્ઞાપ્તિ સૂત્ર અને અનુયોગ દ્વારા સૂત્રમાં કાળનું ભાપ બતાવેલ છે.

૩) એક પુદ્ગાલ પરાવર્તન કેટલા કાળચકનું થાય ?
જ: ૩) એક પુદ્ગાલ પરાવર્તન અનંત કાળચકનું થાય.

૪) શરીરની અવાગહના એટલે શું ?
જ: ૪) શરીરની અવાગહના એટલે બે પગપર ઉભા રહીને બે હાથ ઊંચા કરીને જીવ જેટલા આકાશ પ્રદેશ ને રોકી શકે તેટલી ઊંચાઈ.

૫) ઉત્તમ પુરુષો પોતાના આત્મ અંગુલથી કેટલા ઊંચા હોય છે ?
જ: ૫) ઉત્તમ પુરુષો પોતાના આત્મ અંગુલથી ૧૦૮ આંશુલ ઊંચા હોય છે.

૬) લોકમાં કેટલા પ્રકારના પદાર્થ છે ? ક્યા ક્યા ?
જ: ૬) લોકમાં ત્રણ પ્રકારના પદાર્થ છે. મનુષ્યકૂતુ, ઉપાધિજન્ય, શાશ્વતા.

પ્ર.: ૪ ૩૨ અસજ્જાયના આધારે જવાબ આપો. (કોઈ પણ પાંચ) ૧૦

૧) અસજ્જાયો કોને લાગુ પડે ?
જ: ૧) અસજ્જાયો આગમ સૂત્રના મૂળ પાઠને જ લાગે છે.

૨) યૂપક અસજ્જાય કયારે લાગુ પડે ?
જ: ૨) બાલયંત્રની, શુક્લપક્ષની એકમ, બીજ ત્રીજની રાત્રીનો પ્રથમ ગ્રહર

૩) રાજવ્યૂદગ્રહ અસજ્જાય વિશે જણાવો.
જ: ૩) યુધ સ્થાન કે રણભૂમિથી નજીક, યુધ ચાલે ત્યાં સુધી અસજ્જાય

૪) ૨૧થી ૨૮મી અસજ્જાય શા માટે કહી છે ?
જ: ૪) આ દિવસો દરમિયાન લોકો છન્દ મહોત્સવ, કાર્તિકેય મહોત્સવ, યજ્ઞ મહોત્સવ કે ભૂત મહોત્સવના નામે મહોત્સવ કરતા. એ દિવસોમાં પોતાના નામ આદિના મહોત્સવો ઉજવાતાં હોવાથી દેવાદિનું આવાગમન વધુ રહે છે માટે.

૫) કાલિક અને ઉલ્કાલિક સૂત્રોની સંખ્યા લખો. અકાળમાં જ કયું સૂત્ર કરવામાં આવે છે ?
જ: ૫) ૮ ઉલ્કાલિત સૂત્રો છે. ૨૭ સૂત્રો કાલિક સૂત્રો છે. આવશ્ય (પ્રતિકમણ) સૂત્ર કરવામાં આવે છે.

૬) અશુચિસામન્ત અને સ્મશાન સામન્તની વિગત જણાવો.
જ: ૬) અશુચિની દુર્ગંધ આવે કે દેખાય ત્યાં સુધી અસજ્જાય. સ્મશાનભૂમિની ચારે તરફ ૧૦૦ હાથ સુધી અસજ્જાય.

પ્ર.: ૫ મોક્ષમાર્ગના આરાધના ના આધારે જવાબા લખો. (કોઈ પણ પાંચ) ૫

- ૧) મોક્ષમાર્ગની આરાધના કરવા શું કરવું જોઈએ ?
- જ: ૧) મોક્ષમાર્ગની આરાધના કરતા સભ્યક પરકમ કરવું જોઈએ. અહિસા સંયમ અને તપરૂપી ધર્મની આરાધના કરવી. સુદેવ, સુગુરુ અને સુધર્મ પર શ્રદ્ધા કરવી પોતાની વૃત્તિ વચન અને વર્તનમાં ધર્મને ઘુંટવો.
- ૨) હું અત્માગુણોને કઈ રીતે પ્રગટાવીશ ?
- જ: ૨) ભગવાન ઋષભદેવ આદિ મહાપુરુષોના જીવન ચરિત્રને જાણીને વિવિધ ધર્મકથા આદિ વડે આત્મગુણોને પ્રગટાવીશ.
- ૩) દર્શનગુણાને પ્રાપ્ત કરવા કેટલા ઉપાયો બતાવવામાં આવ્યા છે ?
- જ: ૩) દર્શનગુણાને પ્રાપ્ત કરવા ૧૦ ઉપાયો બતાવવામાં આવ્યા છે.
- ૪) કર્મબંધને અટકાવવાનો શ્રેષ્ઠ ઉપાય ક્યો છે ?
- જ: ૪) કર્મબંધને અટકાવવાનો શ્રેષ્ઠ ઉપાય ચારિત્ર છે
- ૫) સ્વાધ્યાય તપમાં શું કરી શકાય ?
- જ: ૫) પ્રશ્નાદિ પૂછવા, શીખેલુ ફેરવવુ, ચિંતન કરવું, ધર્મકથા કરવી, આદી સ્વાધ્યાય તપમાં કરી શકાય.
- ૬) મોક્ષમાર્ગની આરાધના કરતો આરાધક કયારે સિદ્ધ બને છે ?
- જ: ૬) તે જ ભવે અથવા પરંપરાએ સિદ્ધ થાય.

પ્ર.: ૬ કથા વિભાગના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

- ૧) ભગવાન પ્રથમ ભવમાં કયા ક્ષેત્રમાં શું હતા ? તેમનું નામ શું હતું ?
- જ: ૧) જંબુદ્વિપના પંચિમ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં કઠિયારા હતા એમનું નામ નયસાર હતું.
- ૨) ભગવાનનો ૧૮ મો, ૧૮ મો અને ૨૦, ૨૫ મા ભવના નામ લખો.
- જ: ૨) ૧૮ માં ભવે સાતમી નરક, ૧૮ મે ભવે સિંહ, ૨૦ મે ભવે યોથી નરક, ૨૫ મેં ભવે નંદનકુમાર.
- ૩) સાડાબાર વર્ષમાં ભગવાને કેટલા દિવસના ઉપવાસ કર્યા અને કેટલી નિદ્રા લીધી ?
- જ: ૩) ૪૧૬૬ દિવસના ઉપવાસ અને ૪૮ મિનિટની નિદ્રા લીધી.
- ૪) ભગવાને કોના તપ આરાધનાની પ્રશંસા કરી ? કેટલા જીવોએ એમના શાસનકાળમાં તીર્થકર નામ કર્મ બાંધ્યું ?
- જ: ૪) કાંકદિના ધના અણગારના તપ આરાધનાની પ્રશંસા કરી છે જીવોએ એમના શાશનકાળમાં તીર્થકર નામ કર્મ બાંધ્યું.
- ૫) પ્રભુની દેશના કઈ ભાષામાં કયા રાગમાં બોલાતી અને કયાં સુધી સંભળાતી હતી ?
- જ: ૫) અર્ધમાગધી ભાષામાં, માલકોંસ રાગમાં બોલાતી અને ૧ યોજન ૪ ગાઉ. અંદાજે ૧૪ ક્રિ. મી. સુધી સંભળાતી હતી.

૧) મન્યે વર ભવાન્તરેપિ

મન્યે વરું કરિ હરાદ્ય એવ દૃષ્ટા
 દૃષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં ત્વયિ તોષમેતિ
 કિ વીક્ષિતેન ભવતા ભુવિ યેન નાન્ય
 કશ્ચિન્ભનો હરતિનાથ ! ભવાન્તરેપિ

૨) મંદાર તત્ત્વિર્બા

મંદાર-સુંદર-નમેરુ-સુપારિજાત
 સંતાનકાદિ કુસુમોલ્કર-વૃદ્ધિ-રૂઢ્યા
 ગંધોદ-બિન્દુ-શુભ-મન્દ-મરુત્વપાતા
 દિવ્યા દિવ : પતતિ તે વચસાં તત્ત્વિર્બા .

૩) કુન્તાશ્રા લભન્તે

કુન્તાશ્ર-ભિન્ન-ગજ-શોણિત-વારિ-વાહ
 વેગાવતાર-તરણા-તુર-યોધ-ભીમે
 યુષ્ણે જયં વિજિત-દુર્જ્ય-જેય-પક્ષા
 સ્વત્પાદ-પંકજ-વના-શ્રયિષો લભન્તે

૪) શ્રીજી કડી સંપૂર્ણ લખો.

બુદ્ધયા વિનાપિ વિબુધા-ર્થિત-પાદપીઠ
 સ્લોતું સમુધત-મતિર્વિગત-ત્રપોહમ
 બાલં વિહાય જલ સંસ્થિત ભિન્દુ-બિન્દુ
 મન્યઃક ઈચ્છતિ જનઃ સહસાગ્રહીતુમ્ભ.

|| જ્ય જિનેન્દ્ર ||

પ્ર.: ૧ સામાચિક અને પ્રતિક્રમણાને આધારે જવાબ લખો : ૧૫

- ક) ૧) સર્વકાળની આશાતના શબ્દનો અર્થ શું છે આ શબ્દ જે પાઠમાં આવે છે તેનું નામ લખો. (૧)
- જ: ૧) સર્વકાળની આશાતના એટલે ભૂતકાળ, ભવિષ્યકાળ અને વર્તમાનકાળ એમ ત્રણો કાળની બધી આશાતનાઓ.
- ૨) આપણા પરસેવામાં સંમૂચ્ચિત મનુષ્યો ઉત્પન્ન થાય કે નહિ તે કહો. (૧/૨)
- જ: ૨) સંમૂચ્ચિત મનુષ્ય ઉત્પન્ન ન થાય.
- ૩) જેવું કરે તેવું ભરે તે પાપ ક્યું ? (૧/૨)
- જ: ૩) અભ્યાખ્યાન
- ૪) કયા શ્રાવક ગોચરી કરવા જઈ શકે છે ? (૧)
- જ: ૪) દશમું વ્રત ધારણા કરવાવાળા અથવા શ્રાવકની ૧૧મી શ્રમણાંભૂત પરિમા ધારણા કરવાવાળા શ્રાવક ગોચરી કરવા જઈ શકે છે.
- ૫) યાદ હોય કે ના હોય તેવા સર્વ અતિયારોનું પ્રતિક્રમણ કયાં બતાવેલું છે ? તે બતાવતા મૂળ શબ્દો લખો. (૨)
- જ: ૫) પાંચમા શ્રમણાંસૂત્રમાં જે સભરામિ, જે ચન સભરામિ, જે પરિક્રમામિ, જે ચન પરિક્રમામિ, તસ્સ સવ્યસ્સ, દેવસિયસ્સ, અછયારસ્સ, પરિક્રમામિ.
- ૬) જધન્ય ૨૦ તીર્થકર કેવી રીતે થાય છે ? (૨)
- જ: ૬) હાલ તીર્થકર અરિહંત ભગવંતો માત્ર મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં છે. મહાવિદેહની ઉર વિજયમાંથી વર્તમાને ૮૨૮ વિજયે એક તીર્થકર છે. તેથી એક મહાવિદેહ માં કુલ ૪ તીર્થકર જ છે. માટે ૫ મહાવિદેહક્ષેત્ર × ૪ તીર્થકર = ૨૦ તીર્થકર હાલ બીરાજે છે.
- ૭) અમારા અધ્યયન કેટલા ? ૪ થા શ્રમણાંસૂત્રના આધારે લખો. (૩)
- જ: ૭) ૧) આચારાંગ - ૨૮ અધ્યપન
- ૨) બૃહત્કલ્ય - ૬
- ૩) વ્યવહાર સૂત્ર - ૧૦
- ૪) સૂયગડાંગ સૂત્ર - ૨૭ પ્રથમ શ્રુતસ્ઞધના ૧૬ + બીજા શ્રુતસ્ઞધના ૭ એમ
- ૫) જ્ઞાતાધર્મકથા - ૧૮
- ૬) નિશાથ સૂત્ર - ૩

જ: ખ) નીચેના શબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (૨૧/૨)

- સાથે ૧) જોગ - કાર્યોનો
- ૨) બોહયાણ - બીજાને બોધ પમાડનારા
- ૩) અહોકાય - (આપનાં) ચરણો ને
- ૪) ભણામં - મનને અતિ વહાલું.
- ૫) આગમે - સુત્ર, સિદ્ધાંત

ગી) માગાધી લખો :

(૨૧/૨)

જવાબ

૧)	સમકિતની શ્રદ્ધા	-	સમ્મત સદ્ધણા॥
૨)	કાર્યોનો	-	જોગં
૩)	અક્ષય	-	ક્ષયરહિત - મફુખ્ય
૪)	આજ્ઞા	-	અભણ્ણુણાએ
૫)	નહિ આચારવા યોગ્ય	-	અણાયારો

પ્ર. : ૨ ક) પાંચ જ્ઞાનના થોકડાના આધારે જવાબ લખો.

(કોઈ પણ અગ્રિયાર લખો)

(૨૨) ૩૦

૧)	ઔત્પાતિકા બુદ્ધિ કોને કહેવાય ?			
જ:	૧) તે પૂર્વે જોયેલું ન હોય કે સાંભળેલું ન હોય, છતાં તેમાં એકદમ વિશુદ્ધ અર્થ સમજી શકે તેવી બુદ્ધિ ઉત્પન્ન થાય અને તે બુદ્ધિ ફળ ને ઉત્પન્ન કરે તે ઔત્પાતિકા બુદ્ધિ છે.			
૨)	પ્રતિપાતિ અવધિજ્ઞાન કોને કહેવાય ?			
જ:	૨) જે ઉત્પન્ન થયેલું અવધિજ્ઞાન અમુક સમય પછી કોઈપણ ક્ષણે એક જ વખતે અથવા અનુકૂળે સર્વથા નાશ પામે તે પ્રતિપાતિ અવધિજ્ઞાન.			
૩)	ઇન્દ્રિય પ્રત્યક્ષ જ્ઞાનની વ્યાખ્યા લખો. કેટલા પ્રકાર ? કયા કયા ?			
જ:	૩) જે પોતે ઇન્દ્રિય દ્વારા જાણે છે તે ઇન્દ્રિય પ્રત્યક્ષ છે. તેને વ્યવહારદ્રષ્ટિ થી પ્રત્યક્ષ કહેલ છે. વાસ્તવિક રીતે તો તે પરોક્ષ જ છે. પાંચ પ્રકાર શ્રોત્રેન્દ્રિય, ચક્ષુઇન્દ્રિય, ધ્રાણોન્દ્રિય, રસનેન્દ્રિય, સ્પર્શનેન્દ્રિય.			
૪)	અસુરકુમાર દેવ, તમઃપ્રભાના નારકીનો અવધિજ્ઞાનનો જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ વિષય લખો.			
જ:	૪)	અસુરકુમાર તમઃપ્રભાના નારકી	જધન્ય રૂપ યોજન ૧૦।૦	ઉત્કૃષ્ટ અસંખ્યાતા દ્વિપ સમુદ્ર ૧।।૦।૦
૫)	શ્રુતનિશ્ચિત અને અશ્રુતનિશ્ચિતના બે તફાવત લખો.			
જ:	૫)	શ્રુતનિશ્ચિત	અશ્રુતનિશ્ચિત	
	૧) સાંભળવુ, જોવુ વગેરે રૂપે ભતિ વિસ્તરે ૨) ઇન્દ્રિય અને મનને આધારે ઉત્પન્ન થાય ૩) બીજુ નામ ભતિ છે	૧) ન સાંભળેલુ, ન જોયેલુ, તેમાં ભતિ વિસ્તરે ૨) ક્ષયોપશમ ભાવથી ઉત્પન્ન થાય. ૩) બીજુ નામ બુદ્ધિ છે		
૬)	મનઃપર્યવજ્ઞાનની વ્યાખ્યા લખો. કેટલા પ્રકાર ? કયા કયા ?			
જ:	૬)	મનઃપર્યવજ્ઞાનાવરણીય કર્મના જ્ઞયોપશમ થી અઢીદ્વિપમાં રહેલાં સંજી જીવોના વ્યક્ત મનના પરિચિંતિત ભાવોને પ્રગટ કરે તે જ્ઞાન મનઃપર્યવજ્ઞાન છે. ઋજુભતિ, વિપુલભતિ.		
૭)	શ્રુતજ્ઞાન અનંતમાં ભાગનું ઢંકાય જાય તો શું થાય			
જ:	૭)	જો તેટલું જ્ઞાન ઢંકાય તો જીવ ભટીને અજીવ થાય, ચૈતન્ય ભટીને જડ થાય માટે જીવના સર્વ આત્મપ્રદેશો અક્ષરના અનંતમાં ભાગનું જ્ઞાન સદા પ્રગટ રહે છે.		
૮)	અંત:ગત અવધિજ્ઞાન કોને કહેવાય ? કેટલા પ્રકાર ? કયા કયા ?			
જ:	૮)	જે અવધિજ્ઞાન થી કોઈ એકદિશાના રૂપી પદાર્થો જાણી શકાય છે. તે અંત:ગત અવધિજ્ઞાન. ત્રણાભેદ પુરત : અંત:ગત, માર્ગત : અંત:ગત, પાશ્ર્વત અંત:ગત		
૯)	જ્ઞાન એટલે શું ? કેટલા પ્રકાર ? કયા કયા ?			
જ:	૯)	જેનાથી પદાર્થ ને વિશેષ રૂપે જાણાવું તે જ્ઞાન. ૨ પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ.		

- ૧૦) ઇહા સમજાવો
- જ્ઞ: ૧૦) અવગ્રહથી ગ્રહણ કરેલ વિષયની વિચારણા તે ઇહા . નિર્ણય થાય નહીં કે મને કોણા બોલાવે છે ? સંશય ની વિચારણા કે મિત્ર હશે કે ભાઇ ?
- ૧૧) શુતક્ષાનની વ્યાખ્યા લખો.
- જ્ઞ: ૧૧) શુતક્ષાનાવરણીય કર્મના ક્ષયોપશમથી શાબ્દ દ્વારા અર્થનું અને અર્થ દ્વારા શાબ્દ નું યથાર્થ જ્ઞાન થાય અથવા સૂતક્ષાન તે શુતક્ષાન છે .
- ૧૨) અયોગી ભવસ્થ કેવળજ્ઞાનના ભેદ કેટલા ? ફક્ત નામ લખો .
- જ્ઞ: ૧૨) ઈ ભેદ છે . પ્રથમ સમય, અપ્રથમ સમય, થરમ, અથરમ .

ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૫૦/૨)

- ૧) જે જીવ સંજ્ઞા સહિત છે તે છે .
- જ્ઞ: ૧) જે જીવ સંજ્ઞા સહિત છે તે સંજીશુત છે .
- ૨) વંજનાવગ્રહ સમજવા માટે , નું દાખાંત છે .
- જ્ઞ: ૨) વંજનાવગ્રહ સમજવા માટે પ્રતિબોધક, સરાવલા નું દાખાંત છે .
- ૩) મનુષ્ણના અવધિજ્ઞાનનું સંસ્થાન આકારે, વંતરના અવધિજ્ઞાનનું સંસ્થાન ને આકારે .
- જ્ઞ: ૩) મનુષ્ણના અવધિજ્ઞાનનું સંસ્થાન વિવિધ આકારે, વંતરના અવધિજ્ઞાનનું સંસ્થાન પટહુ (ઢોલ) વાજિંત્ર ને આકારે .
- ૪) , ગુણ મન : પર્યવજ્ઞાનની પ્રાપ્તિનું કારણ છે .
- જ્ઞ: ૪) શાંતિ, સંયમ ગુણ મન : પર્યવજ્ઞાનની પ્રાપ્તિનું કારણ છે .
- ૫) જે માં રહેલા છે તેનું કેવળજ્ઞાન તે ભવસ્થ . સયોગી કેવળીનું ગુણસ્થાન છે .
- જ્ઞ: ૫) જે મનુષ્ણ ભવ માં રહેલા છે તેનું કેવળજ્ઞાન તે ભવસ્થ . સયોગી કેવળીનું ગુણસ્થાન ૧૩મું છે .
- ૬) ઋષભદેવના શિષ્યોના પર્દિશા, મહાવીર સ્વામીના શિષ્યોના પર્દિશા .
- જ્ઞ: ૬) ઋષભદેવના શિષ્યોના ૮૪૦૦૦ પર્દિશા, મહાવીર સ્વામીના શિષ્યોના ૧૪૦૦૦ પર્દિશા .

ગ) જોડકાં જોડો : (૨૦/૨)

જવાબ				
૧)	અર્થાવગ્રહના ભેદ	-	૧૪	૬
૨)	શુતક્ષાનના ભેદ	-	૩	૧૪
૩)	અસંજીશુતના ભેદ	-	૧૦	૩
૪)	શુતનિશ્ચિતમતિ જ્ઞાનના ભેદ	-	૬	૨૮
૫)	અવગ્રહના ભેદ	-	૨૮	૧૦

પ્ર.: ૩ કષાયના થોકડાના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

- ૧) કષાય એટલે શું ? આ થોકડો કયા આગમ અને કેટલામાં પદમાંથી લીધેલ છે ?
- જ્ઞ: ૧) કષાય એટલે જેનાથી સંસાર વધે . જેમાં જીવો વિવિધ દુઃખો, દ્વારા કષ્ટ પામે તે પત્રવણ || સુત્ર પદ ૧૪ .

- ૨) નિર્જર્યા એટલે શું ?
- જ: ૨) કર્મ ફળ ને ભોગવીને તે કર્મ નું આત્મપ્રદેશ થી ખરી જવું તે ઉદ્ય માં આવી ને તે કર્મનું નોકર્મ થઈ જવું. ઉદા. છાણાનું બળી ને રાખ થવું.
- ૩) લોભની ઉત્પત્તિના ચાર કારણા સમજાવો .
- જ: ૩) ખેત - ક્ષેત્ર, તે ખેતર વગેરે ખુલ્લી જમીન માટે
વત્થુ - વાસ્તુ, ઢાંકી જમીન માટે, મકાન વગેરે માટે
શરીર - શરીરને કારણો ઉપજે
- ૪) ચણીયા અને વેદા સમજાવો . છાણાને બાંધવા તે શોનું ઉદાહરણ છે ?
- જ: ૪) ચણીયા કષાયયુક્ત આત્મા કર્મ પુદ્ગલને ગ્રહણ કરે તે .
વેદા - અબાધાકાળ પૂર્ણ થતાં કર્મનું ઉદ્યમાં આવવું અથવા ઊદીરણા દ્વારા ઉદ્ય આવલિકામાં ખેંચેલ કર્મનું ફળ દેવું. બાંધવા નું ઉદાહરણ છે .
- ૫) દેશવિરતીની ઘાત અને યથાભ્યાત ચારિત્ર ગુણાની ઘાત કોણા કરે છે ? ચાર કષાયના કુલ ભાંગા કેટલા ?
- જ: ૫) દેશવિરતીની ઘાત - અપ્રત્યાભ્યાનાવરણીય
યથાભ્યાત ચારિત્ર ગુણાની ઘાત - સંજવલન . ૩૪૦૦ ભાંગા કષાય ના

પ્ર.: ૪ ક) ધ્યાનના થોકડાના આધારે જવાબ લખો : (૮) ૧૫

- ૧) શુક્લધ્યાનના ચાર અવલંબન સમજાવો .
- જ: ૧) ખંતિ - ક્ષમા કોધનો વિજય
મુત્તી - નિર્લોભતા, લોભ નો વિજય
અજજવે - સરળતા, ભાયાનો વિજય
મદ્દ્વે - નભ્રતા, ભાન નો વિજય
- ૨) ક્યા ધ્યાનને આલંબન કે અનુપ્રેક્ષા નથી ? શા માટે ?
- જ: ૨) આર્ત ધ્યાન, રૌદ્ર ધ્યાન, કારણ લોકમાં તે બે અશુભ ધ્યાનના આલંબન અનેક હોવાથી તે જીવને દરેક ઠેકાણો તેવા આલંબન મળી રહે છે માટે .
- ૩) રૌદ્રધ્યાનના ચાર પાયા લખો .
- જ: ૩) હિંસા, જૂઠ, ચોરી, પરિશ્રહ કે ભોગ ઉપયોગ નું ચિંતન કરવું આનંદ માનવો .
- ૪) આર્તધ્યાનના ચાર પાયા લખો .
- જ: ૪) મનોજ્ઞ વસ્તુની અભિલાષા કરવી .
અમનોજ્ઞ વસ્તુ ને દૂર કરવાની અભિલાષા કરવી .
રોગ વગેરે અનિષ્ટો નો વિયોગ ચિંતવવો .
ભોગોમાં આસક્ત બની તેની વિયોગ ન થાય તેમ ચિંતવવું .

જ: ખ) અર્થ સમજાવો : (૪)

- સાથે**
- ૧) નિસર્ગ રૂચિ : કોઈના ઉપદેશ વિના ખભાવથી ધર્મમાં શ્રદ્ધા રૂચિ થવી .
- ૨) અવ્યય : દેવ આદિના ઉપસર્ગથી ચલિત ન થવું .
- ૩) સંઠાણવિજાન : ત્રણ લોકના આકાર નો વિચાર ચિંતવવો .
- ૪) પરિયકૃષ્ણા : શીખેલા જ્ઞાનનું પુનરાવર્તન કરવું .

જીવના જીવમાં કયા કયા ધ્યાન હોય છે ? (3)

સાચે	૧) મિથ્યાત્વી નારકી અને દેવમાં -	આર્ત અને રૌદ્ર
	૨) ચરમશારીરી જીવોમાં -	આર્ત, રૌદ્ર, ધર્મ, શુક્લ
	૩) તિર્યચ શ્રાવકમાં -	આર્ત, રૌદ્ર, ધર્મ
	૪) અભવીમાં -	આર્ત, રૌદ્ર
	૫) વર્તમાને ભરતના સાધુ -સાધીમાં -	આર્ત, ધર્મ
	૬) મહાવિદેહ ક્ષેત્રના શ્રાવક - શ્રાવિકામાં . -	આર્ત, રૌદ્ર, ધર્મ

પ્ર.: ૫ સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો. ૧૦

- ૧) અચેત પાણી એટલે શું ? તે કેટલા પ્રકારના છે ?
- જીવના ૧) સચેત પાણી માં યોગ્ય પ્રમાણ માં શાસ્ત્ર બેળવવાથી પાણી જીવ રહિત થાય છે તેને અચેત પાણી કહે છે . તે ૨૧ પ્રકારના છે .
- ૨) વ્રત પચ્ચક્ખાણા કરવાથી થતા લાભો (કોઇ પણ ચાર)
- જીવના ૨) ૧) અપચ્ચક્ખાણાની કિયા નો આશ્રવ બંધ થાય છે .
૨) વ્રતી, સમકિતી જીવને અંત : કોડા કોડી સાગરથી વધુ કર્મ બંધાતું નથી .
૩) ભૌતિક વસ્તુની છચ્છાઓ નિર્બણ બની ધીરે ધીરે શાંત થાય છે .
૪) વ્રતથી અનર્થદંડથી બચી શકાય છે .
- ૩) સાત નિન્હવમાંથી ૧, ૩, ૪, દનું નામ લખો . નિન્હવની વ્યાખ્યા લખો .
- જીવના ૩) જમાલી, આખાઢ, અશ્વ મિત્ર, રોહગુપ્ત
- ૪) કયા કર્મનો ઉદ્યે કડવા શબ્દ સંભળવા મળે ? કયા તીર્થકરને કોણો કડવા શબ્દો સંભળાવેલા ?
- જીવના ૪) અશાના વેદનીય કર્મના ઉદ્યના કારણો ગોશાલકે ભગવાન મહાવીર સ્વામીને કડવા શબ્દો સંભળાવેલા .
- ૫) પચ્ચક્ખાણા એટલે શું ? (કોઇ પણ ચાર)
- જીવના ૫) આત્માને મોક્ષ માર્ગ સ્થાપે, જીણવટથી જિન દર્શનની દ્યાને સમજાવે, પાપભીરું આત્માને આચારરૂપી પાંખ આપે, ‘જતના એ ધર્મ’ સમજાવે.

પ્ર.: ૬ વાર્તાના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

- ૧) મહાગોપ કોણા છે ? કેવી રીતે ?
- જીવના ૧) શ્રીમણી ભગવાન મહાવીર મહાગોપ છે . આ સંસારરૂપી ભયાનક વનમાં અનેક જીવો સન્નાર્ગ થી ભ્રષ્ટ થઈ રહ્યા છે . પ્રતિક્ષણ મરણા ને પ્રાપ્ત થઈ રહ્યા છે . ખવાય છે , છેદાય છે , ભેદાય છે , વિકલાંગ કરાય છે . તેનું ધર્મરૂપી દંડથી રક્ષણ કરી તેને ભદ્દ કરી મોક્ષરૂપ વાડામાં પહોંચાડે છે . માટે ભગવાન મહાવીર મહાગોપ છે .
- ૨) ગોશાલકને કયું જ્ઞાન હતું ? તેનાથી કયા વિષયોમાં સત્ય ઉત્તર આપતા ? સકડાલપુત્ર કોના અનુયાયી હતા ?
- જીવના ૨) ગોશાલક ને અષ્ટાંગ નિભિત નું જ્ઞાન હતું . તે જ્ઞાનથી લાભ, અલાભ, સુખ, દુખ જીવન અને મરણા ના વિષયમાં સત્ય ઉત્તર આપતા હતા . સકડાલ પુત્ર ગોશાલક ના આજીવિકા મતના અનુયાયી હતા .

- ૩) બહુપુત્રિકાદેવી અને સકડાલપુત્રની વાર્તા કયા સૂત્રના કયા અધ્યયનના આધારે છે ?
- જ: ૩) બહુપુત્રિકાદેવી - નિરયાવલિકા સૂત્ર અધ્યયન ચોથું.
સકડાલપુત્ર - ઉપાસક દશાંગ સૂત્ર અધ્યયન સાતમું.
- ૪) સુભદ્રા મરીને કયાં ઉત્પન્ન થઈ ? તેમને બહુપુત્રિકાદેવી કેમ કહેવાય છે ?
- જ: ૪) સુભદ્રા મરીને સુર્ધમ દેવલોકમા ઉત્પન્ન થઈ. આ દેવી જ્યારે શકેન્દ્ર પાસે નાટક કરવા જાય છે ત્યારે ઘણા છોકરા છોકરી બાળક બાળિકાઓ ની વિકુર્વણા કરે છે અને પોતાની દેવતાંથી શરીર અને આભરણની કાંતિ, અદ્ભૂત વેક્ષિય શરીરની શક્તિના પ્રભાવ અને તેજને બતાવે છે માટે તે.....
- ૫) સુભદ્રાએ સંયમ લીધા પછી શું કર્યું ?
- જ: ૫) બાળક બાળિકાઓ માં આસક્ત થવા લાગી. બાળકો પર અનુરાગ, સેહ કરવા લાગી. રમવાના રમકડાં, પાણી, મીઠાઈ, ખીર, દૂધ, કુલની માળા વગેરે પદાર્થોની ગવેષણા. કરવા લાગી. મલિશ કરતી, મહેંદી કરતી, પીઠી લગાવતી, બિન્દી લગાવતી. ચંદન સુગંધિત ચૂર્ણ લગાવતી. પોતાનો સંયમનો સમય બાળક બાળિકાની પાછળ વિતાવવા લાગી.

- પ્ર.: ૭ કાવ્ય પૂર્તિ કરો :** ૧૦
- ૧) મોટા તે પંચ ટાણે રે પ્રાણી.
- જ: ૧) મોટા તે પંચ મહાવત પાણે, છકાયના પ્રતિપાણ રે પ્રાણી
અમર લિક્ષા મુનિ સૂર્યતિ લેવે, દોષ બેંતાલીશ ટાળ રે પ્રાણી.
- ૨) માયાને કહેજો ટાણે તો ના ટાણે.
- જ: ૨) માયાને કહેજો છોડે એના બાણા, નિર્ભળ થઈને આપું હું આહવાન
સુખના મળે તો ના મળે, દુઃખના ટાણે તો ના ટાણે.
- ૩) સંયમ વિના પકડી લીધી
- જ: ૩) સંયમ વિના ના સિદ્ધિ .. ના સિદ્ધિ એ વાત જે એ સાચી સમજ લીધી
રંગિલા રાહ ને છોડી .. હાં છોડી ... એણે કાંટાળી કેડી પકડી લીધી
- ૪) પથમે હજારો મેરા ધ્યાન હો.
- જ: ૪) પથમે હજારો વિદ્ધભી, આપે ડિગાને જો અગર
ચાહે સામને શૈતાન હો, વિચલિત ન મેરા ધ્યાન હો.
- ૫) એક વચન જિનરાય રે પ્રાણી.
- જ: ૫) એક વચન એ સદ્ગુરુ કેરું, જો બેસે દીલમાંય રે પ્રાણી
નરક ગતિમાં તે નહિ જાવે, એમ કહે જિનરાય રે પ્રાણી.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

પ્ર.: ૧ સામાચિક - પ્રતિક્રમણાને આધારે સવાલના જવાબ લખો : ૧૫

- અ) ૧) ખમાસણો એટલે શું ? (૧)
- જ: ૧) ક્ષમાશ્રમણ જે ક્ષમાપૂર્વક તપ કરે તેને ખમાસમણો.
- ૨) જધન્ય ૨૦ તીર્થકર્કેવી રીતે થાય છે ? (૧)
- જ: ૨) મહાવિદેહ ની ઉર વિજયમાંથી વર્તમાને ૬૨૮ વિજયે એક તીર્થકર્કર છે. તેથી એક મહાવિદેહ માં કુલ ૪ તીર્થકર્કર અને પાંચ મહાવિદેહ માં $5 \times 4 = 20$
- ૩) ખમત એટલે શું ? ખામણા એટલે શું ? (૨)
- જ: ૩) ખમત એટલે ક્ષમા માંગુ છું. “ખામણા” એટલે ક્ષમા આપું છું. આ શાબ્દો એકબીજાને ખમાવતી વખતે બોલવામાં આવે છે.
- ૪) સાધુપણાની યાદ કરાવનાર શાબ્દો પ્રતિક્રમણમાં કયા આવે છે ? તે લખો. (૨)
- તે શાબ્દો જે પાઠમાં આવે છે તેનું નામ લખો.
- જ: ૪) પાંચમા શ્રમણાસૂત્રમાં સમણોડહં, સંજ્ય, વિરય. પાંચમા શ્રમણાસૂત્રમાં. તેનું નામ પ્રતિજ્ઞા સૂત્ર છે.
- બ) પાઠપૂર્તી કરો : (૪)
- ૧) તસ્સ સંજ્ય (૨)
- જ: ૧) તસ્સ સવ્યસ્સ દેવસિયસ્સ અછયારસ્સ પડિક્રમાભિ સમાણોડહં સંજ્યં
- ૨) પડિક્રમાભિ મિચાએ. (૨)
- જ: ૨) પડિક્રમાભિ ખમાસમણાણાં, દેવસિયાએ, આસાયણાએ તિત્તિસન્યરાએ, જંકિયિ મિચાએ.

ક) ગુજરાતી માં અર્થ લખો : (૨૧/૨)

જવાબ

- ૧) સિજંતિ - સિદ્ધ થાય છે
- ૨) પુષ્ટણા - પુષ્ટવું
- ૩) ધિજં - ધૈર્ય રૂપ
- ૪) વહે - ત્રસ જીવને લાકડી પ્રમુખનાં પ્રહાર કર્યા હોય
- ૫) ઠવણા પાહુંડિયાએ - બિક્ષુકો ને દાન આપવા માટે સ્થાપિત કરી રાખેલ બિક્ષા લેવા વડે

સ) અર્ધમાગાધી લખો : (૨૧/૨)

જવાબ

- ૧) રોકી દીધા - પડિહય
- ૨) પ્રમાદ કરવાથી - પમાયા ચરિયં
- ૩) બને કાળ - ઉભાઓ કાણાં
- ૪) રખે ઠડી લાગે - માણાં સીયં
- ૫) અપરાધ થયો હોય. - વઈક્કમં

- અ) ૧) પરસ્પર અભ્યાસ એટલે શું ?** (૫)
- જ:** ૧) જેતે રકમને તે જ રકમ વડે ટેટલીવાર ગુણ॥ કરવી તેને પરસ્પર અભ્યાસ કહેવાય.
- ૨) જધન્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાત કોને કહેવાય ?
- જ:** ૨) જધન્ય સંખ્યાતા - માત્ર બે ની સંખ્યા, મધ્યમ સંખ્યાતા ઉ, ૪, ૫ થી ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતાથી એક ન્યૂન સુધી ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતા જધન્ય પરિત અસંખ્યાત કરતા એક સંખ્યા ન્યૂન .
- ૩) ૧, ૪ અને ૭ મું અનંતના નામ લખો.
- જ:** ૩) જધન્ય પરિત અનંત, જધન્ય યુક્ત અનંત, જધન્ય અનંત અનંત જધન્ય પરિત અનંત તેમાંથી ૧ ન્યૂન ને ઉ. અસંખ્ય.
- ૪) ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતા કોને કહેવાય ?
- જ:** ૪) જધન્ય પરિત અસંખ્યાતા કરતાં એક સંખ્યા ન્યૂન . તે સંખ્યાને ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતા કહેવાય.

બ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૪)

- ૧) સંખ્યાના બોલ છે. તેમાં મુખ્ય પ્રકાર છે.
- જ:** ૧) સંખ્યાના ૨૧ બોલ છે. તેમાં મુખ્ય ઉ પ્રકાર છે.
- ૨) પાલા પ્રકારના, તેની લંબાઈ - પહોળાઈ
- જ:** ૨) પાલા ચાર પ્રકારના, તેની લંબાઈ - પહોળાઈ ૧ લાખ યોજન
- ૩) કંદમૂળના એક ટુકડામાં શરીર અને એક શરીરમાં જીવો હોય છે.
- જ:** ૩) કંદમૂળના એક ટુકડામાં અસંખ્ય શરીર અને એક શરીરમાં અનંત જીવો હોય છે.
- ૪) એક આવલિકાના સમય જેટલા સમય જાણાવા .
- જ:** ૪) એક આવલિકાના સમય જધન્ય યુક્ત અસંખ્યાત જેટલા સમય જાણાવા .
- ૫) રાશી નથી .
- જ:** ૫) ઉત્કૃષ્ટ અનંત અનંતની રાશી નથી .

ક) ૧) શલાકા ભરવાની રીત લખો. (૩)

- જ:** ૧) શલાકો પાલો ભરવાની રીત : પ્રથમ અનવસ્થિત પાલો સરસવના દાણાથી શિખા સુધી ભરી અસત્તુ કલ્પનાથી કોઈ દેવ ઉપાડે અને ૧ દાણો જંબુદ્ધિપમાં બીજે દાણો લવણ સમુદ્રમાં એમ એક દ્વીપ અને એક સમુદ્રમાં નાખે. તે ખાલી થવાના પ્રતિકરૂપે એક દાણો શલાકા પાલામાં નાખે. જ્યાં છેલ્લો દાણો નાંખ્યો હોય, જંબુદ્ધિપથી લઈને તે દ્વીપ કે સમુદ્ર સુધી લાંબો પહોળો અને ગોળ નવો અનવસ્થિત પાલો બનાવે, ભરે અને પહેલાંની જેમ ખાલી કરે અને પ્રતિકરૂપે બીજે દાણો શલાકામાં નાખે. આ રીતે ૧ - ૧ દાણો દ્વીપ, સમુદ્રમાં નાંખતાં નાંખતાં અનવસ્થિત પાલો ખાલી થતાં દરેક વખતે તેના પ્રતિકરૂપે ૧ દાણો શલાકા પાલામાં નાંખતાં જતાં અને મોટા મોટા અનવસ્થિત પાલા બનાવતા જતાં શલાકા પાલો ભરાઈ જશે .

૨) વૈરાગ્ય બિંદુના ઉ મુદ્દા લખો. (૩)

- જ:** ૨) વૈરાગ્ય બિંદુ ના ત્રણા મુદ્દા : ૧) પાણીના એક ટીપામાં અસંખ્ય પર્યાપ્તા જીવ હોય છે. ૨) નરકના એક પલ્યોપમ ના આયુષ્માં અસંખ્ય વર્ષો પસાર થઈ જાય છે. આપણો એવા કેટલા પલ્યોપમ અને સાગરોપમ વર્ષો નરક માં પસાર કરી આવ્યા. ૩) જુગાલિયા નું ૧ પલ્યુ કે ઉ પલ્ય આયુષ્મ એટલે કેટલા અસંખ્ય વર્ષો થાય.

- અ)** ૧) પુદ્ગાલ પરાવર્તન એટલે શું ? તેનો કાળ કેટલો ? (૧૧/૨)
જ: ૧) જીવ દ્વારા લોકમાં રહેલાં સર્વ પદ્ગાલો ને તે તે રૂપે ગ્રહણ કરીને છોડવા તે પદ્ગુલ પરાવર્તન કરેવાય . તેનો કાળ અનંત ઉત્સર્પિણી અને અનંત અવસર્પિણી .
 ૨) બાદર પુદ્ગાલ પરાવર્તન સમજાવો ? (૧૧/૨)
જ: ૨) એક જીવ પોતાના ભરણ દ્વારા ઉત્સર્પિણી અને અવસર્પિણી સમસ્ત સમયો વિના કુમથી જેટલા સમયમાં સ્પર્શ કરી લે છે . તેને બાદરકાળ પુદ્ગાલ પરાવર્તન કરે છે .
 ૩) આહારક વર્ગણાનું પુદ્ગાલ પરાવર્તન કેમ નથી થતું ? (૧)
જ: ૩) આહારક શરીર એક જીવને વધુમાં વધુ સંપૂર્ણ સંસારકાળમાં ચાર જ વાર પ્રાપ્ત થાય છે . તેથી.....

બ) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૪)

- ૧) પુદ્ગાલ પરાવર્તનના બેદ છે તે દરેકના બેદ છે .
જ: ૧) પુદ્ગાલ પરાવર્તનના બેદ ૪ છે તે દરેકના ૨ બેદ છે .
 ૨) દ્રવ્ય પુદ્ગાલ પરાવર્તનના બેદ છે .
જ: ૨) દ્રવ્ય પુદ્ગાલ પરાવર્તનના ૭ બેદ છે .
 ૩) ગ્રહણ યોગ્ય વર્ગણા છે .
જ: ૩) ગ્રહણ યોગ્ય વર્ગણા ||૮ છે .
 ૪) સર્વ જીવોએ ચોવીસે દંડકમાં તેજશ, કાર્ભણ અને શાસોચ્છવાસ પુદ્ગાલ પરાવર્તન વાર કર્યા તેના પ્રશ્નો થાય .
જ: ૪) સર્વ જીવોએ ચોવીસે દંડકમાં તેજશ, કાર્ભણ અને શાસોચ્છવાસ પુદ્ગાલ પરાવર્તન અનંત વાર કર્યા તેના ૭૨ પ્રશ્નો થાય .
 ૫) કાળથી સર્વથી થોડા નો કાળ છે અને સર્વથી વધુ નો કાળ છે .
જ: ૫) કાળથી સર્વથી થોડા કાર્ભણ નો કાળ છે અને સર્વથી વધુ વૈક્રિય નો કાળ છે .

ક) (૧) વૈરાગ્ય બિંદુના રમુદા : (૨)

- જ:** ૧) વૈરાગ્ય બિંદુ : ૧) દુનિયામાં દેખાતી દુર્ગાધી વસ્તુઓ જેની પાસે ઉભા રહેવા તૈયાર નથી તે જ પુદ્ગુલ અનંતીવાર આપણા ઔદારિકરૂપે ભૂતકાળમાં હતા . ૨) દુનિયામાં દેખાતી ખરાબ વર્ણવાળી વસ્તુઓ જે પુદ્ગાલ ની છે તે જ પુદ્ગાલ અનંતી વાર આપણાને ઔદારિક શરીરરૂપે ભૂતકાળ માં હતા .

- (૨) પુદ્ગાલ પરાવર્તન કયા સૂત્રનું કેટલામું શતક, કેટલામો ઉદેશો તે લખો . (૨)
જ: ૨) ભગવતી સૂત્ર, શતક - ૧૨, ઉદેશો - ૪

- (૩) સર્વ જીવાએ કેટલા પુદ્ગાલ પરાવર્તન કર્યા છે , તેનો અલ્યબહૃત્વ લખો . (૩)
જ: ૩) ૧) સર્વ જીવે સર્વથી થોડા વૈક્રિય પુદ્ગાલ પરાવર્તન કયા ૨) તેથી વચ્ચન પુદ્ગાલ પરાવર્તન અનંતગુણા || ૩) તેથી મન પુદ્ગાલ પરાવર્તન અનંતગુણા || ૪) તેથી શાસોચ્છવાસ પુદ્ગાલ પરાવર્તન અનંતગુણા || ૫) તેથી ઔદારિક પુદ્ગાલ પરાવર્તન અનંતગુણા || ૬) તેથી તેજસ પુદ્ગાલ પરાવર્તન અનંતગુણા || ૭) તેથી કાર્ભણ પુદ્ગાલ પરાવર્તન અનંતગુણા ||

પ્ર.: ૪ અ) આયુષ્યના ૧૮૦૦ ભાંગાના આદ્યારે જવાબ લખો :

૧૩

- ૧) જીવ કેટલા પ્રકારે ઉત્પન્ન થાય ? તેનાં નામ લખો (૧)
- જ: ૧) જીવ બે પ્રકારે ઉત્પન્ન થાય છે ૧) સાંતર ૨) નિરંતર
- ૨) કેટલા પ્રકારે જીવ આયુષ્ય બાંધે તેનાં નામ લખો (૧)
- જ: ૨) જીવ બે પ્રકારે આયુષ્ય બાંધે છે . ૧) સોપકભી ૨) નિરૂપકભી
- ૩) અપવર્તનીય - અનપવર્તનીય આયુષ્યનું બીજું નામ લખો. (૧)
- જ: ૩) અપવર્તનીય આયુષ્ય નું બીજું નામ સોપકભી અનપવર્તનીય નું બીજું નામ નિરૂપકભી
- ૪) નિધત્ત આયુષ્યના ડોડો ભાંગા લખો. (૨)
- જ: ૪) ૧ સમુચ્ચય જીવ અને ૨૪ દંડકના એકેક જીવ ઉપરના છ બોલનો બંધ કરે તેથી $24 \times 6 = 144$ ભાંગા થાય તેવીજ રીતે ૧ સમુચ્ચય જીવ અને ૨૪ દંડકના ઘણા જીવો છ બોલનો બંધ કરે તેથી $24 \times 6 = 144$ ભાંગા ૧૪૪ + ૧૪૪ = ૩૦૦ ભાંગા થાય.

બ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૪)

- ૧) પાંચ સ્થારમાં જીવો ૩૫જે અને નીકળે.
- જ: ૧) પાંચ સ્થારમાં જીવો નિરંતર ૩૫જે અને નિરંતર નીકળે.
- ૨) નો અંતિમ ભવ હોય તો આયુષ્ય જ હોય છે.
- જ: ૨) મનુષ્ય નો અંતિમ ભવ હોય તો આયુષ્ય નિરૂપકભી જ હોય છે.
- ૩) બોલ સાથે જીવ આયુષ્ય નિધત્ત કરે છે.
- જ: ૩) છ બોલ સાથે જીવ આયુષ્ય નિધત્ત કરે છે.
- ૪) સૂત્ર પદનો અધિકાર છે. આયુષ્યના ૧૮૦૦ ભાંગા.
- જ: ૪) પત્રવણા પદ સૂત્ર દ્વારા પદનો અધિકાર છે. આયુષ્યના ૧૮૦૦ ભાંગા.
- ૫) એટલે આકર્ષણ થવું.
- જ: ૫) આકર્ષ એટલે આકર્ષણ થવું.

ક) ૧) આકર્ષનો અલ્યુબહુત્વ લખો :

(૨)

- જ: ૧) આકર્ષનો અલ્યુબહુત્વ : સર્વધી થોડા (અનંત) જીવ આઠ આકર્ષે કરી જાતિ નિધત્ત આયુષ્ય ને બાંધનારા તેથી સાત આકર્ષે કરી આયુષ્ય બાંધનાર સંખ્યાતગુણા, તેથી છ આકર્ષે આયુષ્ય બાંધનાર સંખ્યાતગુણા, તેથી પાંચ આકર્ષે આયુષ્ય બાંધનાર સંખ્યાતગુણા, તેથી ચાર આકર્ષે આયુષ્ય બાંધનાર સંખ્યાતગુણા, તેથી ત્રણ આકર્ષે આયુષ્ય બાંધનાર સંખ્યાતગુણા, તેથી બે આકર્ષે આયુષ્ય બાંધનાર સંખ્યાતગુણા, તેથી એક આકર્ષે આયુષ્ય બાંધનાર સંખ્યાતગુણા.

- ૨) નીચેના જીવોને કયું આયુષ્ય હોય ? (૨)

જવાબ

૧)	ત પદ્ધનો હાથી	-	નિરૂપકભી
૨)	વિકલેન્દ્રિય જીવો	-	સોપકભી
૩)	સાધુ	-	બન્ધે
૪)	સિંબંધર સ્વામી	-	નિરૂપકભી

પ્ર.: ૫ વિરહ પદને આધારે જવાબ લખો :

૧૨

- અ) ૧) ૨૪ મુહૂર્તનો વિરહ હોય તેના ફક્ત નામ લખો . (૨)
- જ: ૧) પહેલી નરકનો, ભવનપતિ, વાણાત્યતંર, જ્યોતિષી ૧, ૨ દેવલોક અને મનુષ્ય સંમુચ્છિમ માં વિરહ ૨૪ મુહૂર્તનો હોય
- ૨) જધન્ય ૧ સમય ન હોય તેવા વિરહના ફક્ત નામ લખો . (૨)
- જ: ૨) ચંદ્રગ્રહણનો વિરહ, સૂર્યગ્રહણનો વિરહ, સમુચ્ચયગ્રહણનો વિરહ, ભરતઈરવતમાં તીર્થકર, ભરત ઈરવત માં ૪ તીર્થ, ભરત ઈરવતમાં સામયિક છેદો પસ્થાનીય ચારિત્ર, ભરત ઈરવતમાં પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રનો વિરહ.
- ૩) ક્યા પદમાં વિરહ નથી ? (૧)
- જ: ૩) સ્થાવર માં વિરહ નથી

બ) ઉત્કૃષ્ટ વિરહ લખો :

(૪)

- ૧) ઈરવત ક્ષેત્રના ૪ તીર્થ, લાંતકદેવ, નૂતન શ્રાવક, વિકલેન્દ્રિય.
- જ: ૧) દેશાંદ્રા ૧૮ કો. કી. સાગર, ૨) ૨૨ ૧/૨ દિવસ નો ૩) ૧૨ દિવસ ૪) અંતમુહૂર્તનો
- ૨) વૈરાગ્યના બિંદુના રમુદા :
- જ: ૨) વૈરાગ્ય બિંદુ ના બે મુદા : ૧) જગતમાં પુણ્ય કરનારા પણ ઘણાજ છે . તેથી જ બાર મુહૂર્તે એક જીવ દેવગતિ માં આવે જ છે વિચારો આપણો નંબર પુણ્ય કરનારા માં કે પાપ કરનારા માં છે . ૨) છ મહિને એક જીવ મોક્ષ જાય છે ? છતા અનંતવાર આવા છ મહિના પસાર થઈ ગયા તો આપણો નંબર ન લાગ્યો ? કેટલા છ મહિના હજુ કાઢવા છે .

ક) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૩)

- ૧) મહિને એક જીવ અવશ્ય જાય અને મહિને એક જીવ અવશ્ય નરકે જાય છે .
- જ: ૧) છ મહિને એક જીવ અવશ્ય મોક્ષ જાય અને છ મહિને એક જીવ અવશ્ય સાતમી નરકે જાય છે .

પ્ર.: ૬ સંસ્કાર વિભાગ :

૧૦

અ) પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૪)

- ૧) ભૂલ માફ કરવાથી શેનો લાભ ?
- જ: ૧) કોઈની ભૂલ માફ કરવાથી તપ દ્વારા નિર્જરા તથા સંવર નો લાભ મળે .
- ૨) વસ્તુ બગડી જાય અને શોક કરીએ તો શું નુકસાન થાય ?
- જ: ૨) વસ્તુ બગડી જાય તો શોક કરવાથી અશાંતિ થાય, સંબંધો માં તિરાઠ પડે . ઘણાં કર્મનો બંધ થાય માટે શોક ન કરવો
- ૩) આત્માને નુકસાન કેવી રીતે થાય ?
- જ: ૩) વસ્તુ બગડી જાય તો આત્માને નુકશાન નથી પરંતુ ભાવ બગડે તો જરૂર નુકશાન છે .

- બ)** ૧) મનની દુર્લભતા સમજાવો - ત મુદ્દા. (૧૧/૨)
- જ:** ૧) મનની દુર્લભતા ના ત મુદ્દા : અનંતા એકેન્દ્રિય અસંખ્યાતા વિકલેન્દ્રિય અને અસંખી તિર્થચ
પંચેન્દ્રિય ને મન ભયું જ નથી ૨) અસંખ્ય નારકીને મન ભયું છે પણ ધર્મનું ક્ષેત્ર નથી ભયું.
૩) અસંખ્ય દેવતા ને મન ભયું છે પણ ધર્મની પૂર્ણ સાધના કરી શકતાં નથી.
- ૨) કાયા પર કાબૂ કઈ રીતે રાખવો - ૨ મુદ્દા. (૧૧/૨)
- જ:** ૨) કાયા પર કાબૂ કઈ રીતે રાખવો ૨ મુદ્દા : ૧) સુખ સગવડતાનાં સાધનો ઓછાં ઉભાં કરવાં
૨) શરીરને કસવું જેથી દરેક સંયોગો માં સમભાવ રહે.

ક) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૩)

- ૧)જીવનને શાણાગારે છેજીવનને સળગાવે છે.
- જ:** ૧) વિવેકી ભાષા જીવનને શાણાગારે છે. અવિવેકી ભાષા જીવનને સળગાવે છે.
- ૨) આપણા જીવનનાઆપણો જ છીએ.
- જ:** ૨) આપણા જીવનના શિલ્પી આપણો જ છીએ.
- ૩)નામકર્મના ઉદ્યે, અનંતા જીવો વચ્ચે એક જ શરીર હોય છે.
- જ:** ૩) સાધારણા નામકર્મના ઉદ્યે, અનંતા જીવો વચ્ચે એક જ શરીર હોય છે.
- ૪) ઉપાશ્રયમાં પ્રવેશતાવારશાબ્દ બોલવો.
- જ:** ૪) ઉપાશ્રયમાં પ્રવેશતા ત્રણ વાર નિસ્સંહિ શાબ્દ બોલવો.

પ્ર.: ૭ કથા વિભાગને આધારે જવાબ લખો :

૧૦

- ૧) તેતલી પુત્રએ મરવાના કયા કયા પ્રયત્ન કર્યા ? (૨)
- જ:** ૧) તેતલી પુત્રએ મરવા માટે અનેક પ્રયત્ન કર્યા ૧) તેમણે તાલપૂર નામનું કાતિલ જેર ચૂસી
લીધુ. ૨) તેતલીપુત્રે તલવાર નો પ્રહાર પોતાના ગળા પર કર્યો ૩) અશોક વાટિકા માં જઈને
દોરડા નો ફાંસલો કરી પોતાના ગળામાં નાખી ઝાડ પર લટકી ગયા. ૪) વજનદાર પત્થર
ડોકપર બાંધી પાણીમાં કુદકો માર્યો. ૫) સૂકા ધાસના ઢગલામાં આગ લગાડી બળતી
અનિભાં કુદી પડ્યા.
- ૨) તેતલીપુત્રને કયું જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું ? તેમાં શું જોયું ? (૨)
- જ:** ૨) તેતલીપુત્રને જાતિસ્મરણજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું. તેમાં તેમણે પૂર્વાભવમાં પોતે મહાપતિ નામે રાજ
હતા. પોતે દીક્ષા લઈ ૧૪ પૂર્વનો અભ્યાસ કરી ઘણાવર્ષ સાધુપણું પાળી એકમાસનો સંથારો
કરી સાતમાં મહાશુક દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થયા હતા તે જોયું.
- ૩) જીવો સૂતા સારા કે જાગતા સારા ? શા માટે ? (૨)
- જ:** ૩) જે જીવ અધાર્મિક, અધર્મનું અનુકરણ કરનાર અધર્મદ્રિય, અધર્મનું કથન કરનાર છે. તે
જીવો સૂતાં રહે તે સારુ તે જાગતા હોય તો અનેક પ્રાણી, ભૂત, જીવ અને સત્ત્વના દુઃખ,
શોક, કે સંતાપ નું કારણ બને છે. જે જીવો ધાર્મિક, ધર્મ નું અનુસરણ કરનાર ધર્મપ્રિય, ધર્મ
નું કથન કરનાર છે. તે જાગતા રહેતે સારું તેઓ અનેક પ્રાણી, ભૂત, જીવ અને સત્ત્વના દુઃખ
શોક કે સંતાપ નું કારણ બનતા નથી તેઓ પોતાને અને પર ને તથા સ્વપરને ધર્મ માં જોડે છે.
તેથી અમુક જીવો સૂતાં સારા અમુક જીવો જાગતા સારા.

- ૪) તામલી તાપસ છહુનું પારણું કેવી રીતે કરતા ? નિયાણું શા માટે ન કરવું ? (૨)
- જ: ૪) તામલી તાપસ ભિક્ષામાં રંધેલા ભાત (ચોખા) લઈ આવતા અને તેને ૨૧ વાર પાણીથી ધોઈને તેનો આહાર કરતાં . નિયાણું કરવાથી ફળની ભર્યાદા બંધાઈ જાય છે . તે તપનું અવમૂલ્યન કરે છે . નિયાણારહિત કરેલી તપસાધના ફળની સિદ્ધિ કરાવે છે .
- ૫) તેતલીપુત્ર, જ્યંતિ શ્રાવિકા અને તામલીતાપસનો અધિકાર કરા આગમમાં છે ? (૨)
- જ: ૫) તેતલીપુત્ર જ્ઞાતાર્થકથાસૂત્ર, જ્યંતિ શ્રાવિકા, અને તામલીતાપસ ભગવતીસૂત્રમાં આવે છે .

પ્ર.: ૮ કાવ્ય વિભાગાને આધારે કાવ્યપૂર્તિ કરો : ૧૦

- ૧) દેવતા ચોર્યાશી
- જ: ૧) દેવતા તિર્યચ નારકી, ચાર ચાર લાખ પ્રકાશી
ચોદ લાખ મનુષ્યના, એમ લાખ ચોર્યાશીતે મુજ
- ૨) ચાડી ભરોસો
- જ: ૨) ચાડી કીધી પારકી , કીધો થાપણ મોસો,
કુદેવ, કુગુરુ, કુધર્મ નો, ભલો આણ્યો ભરોસોતે મુજ
- ૩) કુંભાર ભરાવાં
- જ: ૩) કુંભાર ના ભવે જે કીધાં, કાચાં નિંબાડા પકવાં,
તેલી ભવે તલ પીલ્યાં પાપે પિંડ ભરાવાંતે મુજ
- ૪) છીપાના અભ્યાસ
- જ: ૪) છીપાના ભવે છેતર્યા, કીધાં રંગણા પાશ,
અંગિન આરંભ કીધા ઘણાં, ઘાતુર્વાદ અભ્યાસતે મુજ
- ૫) ખાડંણા વિશેષ
- જ: ૫) ખાડંણા પીસણા ગારનાં, આરંભ કીધા અનેક,
રંધણા હંધણા અંગિનાં, કીધાં પાપ વિશેષતે મુજ

પ્ર.: ૧ નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પણ ચાર)

(૮) ૧૫

- અ:** ૧) અનર્થદંડના પ્રકાર કેટલા ? તેના મૂળ શાબ્દો અર્થ સહિત લખો.
- જ:** ૧) જીવ અનર્થદંડે છે પ્રકારે દંડાય છે.
 ૧) અવજ્જાણી ચરિયં - માટુ ધ્વાન ધરવાથી.
 ૨) પમાયા ચરિયં - પ્રમાદ કરવાથી
 ૩) હિંસઘયાણ - હિંસા થાય તેવાં શાસ્ત્રો આપવાથી
 ૪) પાવકભોવએસ - પાપ કર્મનો ઉપદેશ આપવાથી
 ૨) પંચપરમેષ્ઠિના પાંચ પદમાં સાધુ - સાધી, સિમંધર સ્વામી અને મહાવીર સ્વામીનો સમાવેશ કયા પદમાં થાય છે ?
- જ:** ૨) સાધુ - સાધી - છેલ્લા પદમાં નમોલોઓસવ્યસાહૂણાં
 સિમંધર સ્વામી - પ્રથમ પદમાં નમોઅરિહંતાણાં
 મહાવીર સ્વામી - દ્વિતીય પદમાં નમો સિદ્ધાણાં
 ૩) કેટલું આયુષ્ય હોય તો કેવળજ્ઞાન થઈ શકે ? અને કેવળી ભગવાનનું ચારિત્ર કયું ?
- જ:** ૩) જધન્ય ગર્ભ સહિત નવ વર્ષ, ઉત્કૃષ્ટ કોડપૂર્વમાં નવ વર્ષ ઊણુ, આટલાં આયુષ્ય વાળાને કેવળજ્ઞાન થઈ શકે અને તેમને યથાભ્યાત ચારિત્ર હોય.
- ૪) મિથાત્વ એટલે શું ? તેના પ્રકાર કેટલા છે ?
- જ:** ૪) તત્ત્વની ખોટી ભાન્યતાને મિથાત્વ કહે છે, દર્શન મોહનીય કર્મના ઉદ્યથી જીવ - અજીવ વચ્ચે નવ તત્ત્વમાં શ્રદ્ધા ન હોવી. સુદેવ, સુગુરુ અને સુધર્મમાં ઓછી અધિક કે વિપરીત શ્રદ્ધા હોવી તે મિથાત્વ છે. મિથાત્વના ૨૫ પ્રકાર છે.
- ૫) દુષ્પિતિલેખન અને દુષ્પિતાર્જનનો અર્થ શું છે ?
- જ:** ૫) આણસ પૂર્વક, ઉતાવળથી, વિધિપૂર્વક ન જોયું તે દુષ્પિતિલેખના છે. ઉતાવળમાં વિધિ વિના, ઉપયોગ હીન દશામાં પ્રમાર્જન કરવું તે દુષ્પિતાર્જન છે.

બ) શાબ્દના અર્થ લખો :

(૨)

જવાબ

- ૧) દુરુહીને - ઉપર બેસીને
 ૨) મુચ્યંતિ - ભવોપગ્રાહી કર્મોથી મુક્ત થાય છે.
 ૩) મિચાએ - મિથાભાવે કરેલી
 ૪) જલ્લ - મેલ

ક) શાબ્દો માગધી ભાષામાં લખો :

(૨)

જવાબ

- ૧) અંગીકાર કરું છું - પવજામિ
 ૨) સંયતિ છું - સંજ્ય
 ૩) અતિચાર વિષે - અદ્યચારો
 ૪) નહિ કરવા વડે - અકરણાયાએ

૬) આંકડામાં જવાબ લખો :

(૩)

જવાબ

૧)	અસમાધિનાં સ્થાન	-	૨૦
૨)	આર્યાના ગુણ	-	૩૬
૩)	શ્રાવકની પદિમા	-	૧૧
૪)	ગુણાત્મકાના અતિચાર	-	૩૦
૫)	બાધ્ય પરિગ્રહના પ્રકાર	-	૮
૬)	ગુપ્તિના પ્રકાર	-	૩

પ્ર.: ૨ ગુણાસ્થાનના થોડકાના આધારે જવાબ લખો. (કોઈ પણ દસ્તાવેજ નથી)

(૨૦) ૪૦

ક) ૧) ગુણાસ્થાનની એવી ગાથા લખો.

જ: ૧) નામ લક્ષણ ગુણા ઠિક કિરિયા સત્તા બંધ વેદે ય |
ઉદ્ય ઉદ્દિરણા ચેવ, નિજજરા ભાવ કારણા || ૧ ||

૨) તૃ, દૃ, દૃ, ૧૨, ૧૫, ૧૮ માદ્રાના નામ લખો.

જ: ૨) તૃ - સ્થિતિ દ્વાર, દૃ - બંધ દ્વાર, દૃ - ઉદ્દિરણા, ૧૨ - કારણા દ્વાર, ૧૫ - આત્મા દ્વાર,
૧૮ - ઉપયોગ દ્વાર

૩) ૨, ૪, ૭, ૧૦, ૧૧, ૧૩ માં ગુણાસ્થાન નામ લખો.

જ: ૩) ગુણાસ્થાન નામ - ૨ - સાસ્વાદન ગુણાસ્થાન, ૪ - અવિરત સમ્યગ દ્રષ્ટિ ગુણાસ્થાન,
૭ - અપ્રમત્ત સંયતિ ગુણાસ્થાન, ૧૦ - સૂક્ષ્મ સંપરાય ગુણાસ્થાન, ૧૧ - ઉપશાંત ભોહનીય
ગુણાસ્થાન, ૧૩ - સયોળી કેવળી ગુણાસ્થાન

૪) બીજા ગુણાસ્થાનનું ફળ લખો. આ ગુણાસ્થાને જીવના ભેદ કયા કયા છે ?

જ: ૪) બીજા ગુણાસ્થાનનું ફળ - ૪ ગતિ, ૨૪ દંડક, ૮૪ લાખ જીવાયોનિમાં પરિબ્રમણ કરે. બે -
તે - ચૌ ના અપર્યાપ્તા અને અસંશી તિ. પંચેના અપર્યાપ્ત અને સંશી પંચેના પર્યા . - અર્પા
એમ છ ભેદ.

૫) આઠમાં ગુણાસ્થાનનું બીજું નામ શું છે ? શા માટે ?

જ: ૫) આઠમાં ગુણાસ્થાનનું બીજું નામ અપૂર્વકરણ ગુણાસ્થાન છે. આ ગુણાસ્થાનકે શુક્લધ્વાનની
પ્રાપ્તિ કરી. તેના પ્રથમ પાયા દ્વારા પ્રતિસમય અનંતગુણા વિશુદ્ધિના પરિણામથી
સ્થિતિધાત આદિ પાંચ અર્પૂર કરણા કરી કોઈ કાળે પૂર્વે પરિણામ આવ્યાં ન હતાં તે આવ્યા
તેથી અપૂર્વકરણ કહેવાય છે.

૬) ૧૪માં ગુણાસ્થાનનું લક્ષણ લખો.

જ: ૬) ૧૪માં ગુણાસ્થાનનું લક્ષણ - અયોળી કેવળી ગુણાસ્થાનનું જે ગુણાસ્થાનમાં કેવળજ્ઞાનીના
યોગનો સંપૂર્ણ નિરોધ થઈ જવાથી અયોળી અવસ્થા પ્રાપ્ત થાય તેને અયોળી કેવળી
ગુણાસ્થાન કહે છે.

૭) પ્રમાદ કેટલા છે ? કયા કયા ? પ્રમાદ કયા ગુણાસ્થાને જીય છે ? તે ગુણાસ્થાનનું નામ લખો.

જ: ૭) પ્રમાદ પાંચ છે. ૧) ભધ, ૨) વિષય, ૩) કખાય, ૪) નિદ્રા, ૫) વિકથા
૭ માં ગુણા. જીય તેનું નામ અપ્રમત્ત સંયતિ ગુણા

- ૮) ઉજા ગુણાસ્થાને કેટલી અને કઈ કઈ પ્રકૃતિનો ઉદ્ય હોય ?
- જ: ૮) અનંતાનું બંધી છ તથા ભિશ્ર મોહનીય ૧ એમ પાંચ પ્રકૃતિનો ઉદ્ય હોય છે. ભિશ્રાત્વ મોહનીયનો ક્ષયોપક્ષમ સમકિત મોહનીયના ઉદ્યનો અભાવ અને મોહનીયની બાકીની ૨૧ પ્રકૃતિનો ઉદ્ય હોય છે.
- ૯) વેદક સમકિત કોને કહેવાય ? રૂથા ગુણાસ્થાને કેટલી વાર આવે ? તેની સ્થિતિ કેટલી છે ? આ સમકિત કચા ગુણાસ્થાનક સુધી હોય ?
- જ: ૯) સમકિત મોહનીયના છેલ્લાં દલિકોનું જ્યારે જીવ વેદન કરે છે. ત્યારે વેદક સમકિત કહેવાય છે. વેદક સમકિત એકવાર આવે, તેની સ્થિતિ ૧ સમયની છે. આ સમકિત ૪ થી ૭ ગુણ સુધી હોય.
- ૧૦) શ્રેષ્ઠી કેટલી છે ? કઈ કઈ ? કઈ શ્રેષ્ઠીવાળો નિયમો તેજ ભવે મોક્ષ જાય ?
- જ: ૧૦) શ્રેષ્ઠી બે પ્રકારની છે. ૧) ઉપશામ શ્રેષ્ઠી, ૨) ક્ષપક શ્રેષ્ઠી. ક્ષપક શ્રેષ્ઠી અપદિવાઈ હોવાથી. ક્ષપક શ્રેષ્ઠીથી જીવ નીચે પડતો નથી તેજ ભવે મોક્ષ જાય છે.
- ૧૧) જીવ પાંચમા ગુણાસ્થાને કચારે આવે તે લખો. આ ગુણાસ્થાને કર્મબંધના કચા કચા કારણ ન હોય ?
- જ: ૧૧) દર્શન સપ્તક અને અપ્રત્યાખ્યાની કોધ, માન, માયા અને લોભ એમ ૧૧ પ્રકૃતિનો ક્ષયોપક્ષમ કરે. ત્યારે દેશવિરતી ગુણાસ્થાને આવે. ભિશ્રાત્વ અને અપ્રત ન હોય.

- ખ) ટૂંકમાં જવાબ લખો :** (૫)
- ૧) જે જીવ શ્રેષ્ઠીમાં કાળ કરે તો કઈ ગતિમાં જાય ? તે ગુણાસ્થાને કાળ ન કરે તો કયાં જાય ?
- જ: ૧) શ્રેષ્ઠીમાં કાળ કરે તો પાંચ અનુત્તર વિમાનમાં ઉપજે, કાળ ન કરે તો ૧૦માં ગુણો જાય
- ૨) દેશવિરતી ગુણાસ્થાન કોને કહેવાય ?
- જ: ૨) સાધુના મહાત્રતની જેમ સંપૂર્ણ વિરતિ ન હોવાથી દેશ વિરતી કહેવાય છે.
- ૩) રૂથા ગુણાસ્થાનની ગતિ કઈ ?
- જ: ૩) જધન્ય ૧ લે દેવલોકે ઉપજે, ઉત્કૃષ્ટ બારમે દેવલોકે ઉપજે.
- ૪) વીતરાગીનાં ગુણાસ્થાન કેટલા ? કચા કચા ? (ફક્ત નંબર લખો).
- જ: ૪) વીતરાગીનાં ગુણાસ્થાન ૪, (૧૧ થી ૧૪)
- ૫) સમકિતના ગુણાસ્થાન કેટલા ? કચા કચા ? (ફક્ત નંબર લખો).
- જ: ૫) સમકિતના ગુણાસ્થાન ૧૨ (૧૬, ઉજુવર્જને)

- ગ) યોગય જોડી ગોઠવો :** (૬)

		જવાબ
૧)	ચારિત્ર આત્માનાં ગુણાસ્થાન	૮ થી ૧૪
૨)	શુક્લ ધ્યાનના ગુણાસ્થાન	૮ થી ૧૪
૩)	અણાહારક કેવળીનું ગુણાસ્થાન	૧૪ મું
૪)	પ્રમાદના ગુણાસ્થાનક	૧ થી ૬
૫)	૭ યોગનું ગુણાસ્થાન	૧૪ મું
૬)	દેવગતિના ગુણાસ્થાન	૧ થી ૪

ઘ ખાલી જગતા પૂરો :

(૬)

- ૧) ઉદયભાવ થી ગુણાસ્થાન સુધી હોય.
- જ: ૧) ઉદયભાવ ૧થી ૧૪ ગુણાસ્થાન સુધી હોય.
- ૨) વિકલેન્ડ્રિયના અને ગુણાસ્થાન છે.
- જ: ૨) વિકલેન્ડ્રિયના ૧ લું અને ૨ જું ગુણાસ્થાન છે.
- ૩) નરક ગતિના થી ગુણાસ્થાન છે.
- જ: ૩) નરક ગતિના ૧થી ૪ ગુણાસ્થાન છે.
- ૪) વિભંગ જ્ઞાનના અને ગુણાસ્થાન છે.
- જ: ૪) વિભંગ જ્ઞાનના ૧, ૨ અને ૩ ગુણાસ્થાન છે.
- ૫) જ્ઞાનાવરણીય કર્મની સત્તા થી ગુણાસ્થાન સુધી હોય.
- જ: ૫) જ્ઞાનાવરણીય કર્મની સત્તા ૧ થી ૧૨ ગુણાસ્થાન સુધી હોય.
- ૬) જ. ઉ. અંતમુહૂર્તની સ્થિતી અને ગુણાસ્થાનની છે.
- જ: ૬) જ. ઉ. અંતમુહૂર્તની સ્થિતી ઉ જા અને ૧૨ મા ગુણાસ્થાનની છે.

- ચ) ૧) વેદનીય કર્મની સત્તા, બંધ, ઉદિરણ॥ કેટલા ગુણાસ્થાન સુધી હોય ?

(ફક્ત નંબર લખો)

(૩)

તેમજ વેદ, ઉદય, નિર્જરા કેટલા ગુણાસ્થાન સુધી હોય ?

- જ: ૧) વેદનીય કર્મની ૧થી ૧૪, ૧થી ૧૩ ૧થી ૬ સુધી
તેમજ વેદ, ઉદય, નિર્જરા ૧ થી ૧૪ ગુણાસ્થાન સુધી હોય.

પ્ર.: ૩ જીવ પરિણામ પદ – અજીવ પરિણામ પદના આધારે

૧૫

- ક) ૧) જીવ પરિણામ એટલે શું ? તેના પ્રકાર કેટલા ?

(૨)

- જ: ૧) પરિણામ એટલે દ્રવ્યનું વિવિધ પર્યાયરૂપે પરિણામન થવું તે ૨) જીવની ગતિ વગેરેની
પર્યાયના પરિવર્તન થી થવાવાળી અવસ્થા તે જીવ પરિણામ. જીવ પરિણામ ૧૦ પ્રકારના
છે.

- ૨) ચારિત્ર કેટલા પ્રકારના છે ? કયા કયા ?

(૨)

- જ: ૨) ચારિત્ર ૭ પ્રકારના છે. ૧) સામાયિક ચારિત્ર, ૨) છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર, ૩) પરિહાર
વિશુદ્ધ ચારિત્ર, ૪) સૂક્ષ્મસંપરાય ચારિત્ર, ૫) યથાખ્યાત ચારિત્ર, ૬) દેશ વિરતિ (શ્રાવક),
૭) અવિરતિ

- ૩) શારીરમાં આઠ પ્રકારના સ્પર્શ કયા અંગોમાં છે ?

(૨)

- જ: ૩) ખરબચડો – પગની એડી, સુવાળો – તાળવુ, હલકો – વાળ, ભારે – હાડકાં, ઠંડો –
કાનની બૂટ, ગરમ – કલેજું, રૂક્ષ – જીભ, સ્નિગ્ધ – આંખની કીકી.

૪) નીચેના પરિણામની ફક્ત વ્યાખ્યા લખો. (૪)

- જ: ૧) સંસ્થાન પરિણામ, ૨) રસ પરિણામ, ૩) વર્ષા પરિણામ, ૪) પ્રતર ભેદ
- ૧) સંસ્થાન પરિણામ : સંસ્થાન એટલે આકાર ઓછા માં ઓછા બે પ્રદેશી સ્કુંધથી અનંત પ્રદેશી સ્કુંધમાં પાંચમાંથી કોઈને કોઈ એક સંસ્થાન હોય છે.
- ૨) રસ પરિણામ : મૂળ રસ પાંચ છે. તીખો, કડવો, કસાયેલો, ખાટો, મીઠો. ખારો રસ બધાં પુદ્ગલોમાં હોય છે. તે પાંચ રસમાં ભણે છે. માટે તેને સબરસ કહે છે. દરેક પુદ્ગલમાં પ રસ હોય છે.
- ૩) વર્ષા પરિણામ : મૂળ વર્ષા પાંચ છે. કાળો, નીલો, રાતો, પીળો, ધોળો. એ પાંચ વર્ષાના સંયોજનથી અનેકવર્ષા બની શકે છે. જેમ બદામી, કેસરી, જાંબળી, ગુલાબી વિ. દરેકે પુદ્ગલમાં આ પાંચે વર્ષા હોય છે.
- ૪) પ્રતર ભેદ : વાંસ, નેતર, કેળનું ઝાડ અને અબરખ વગેરેના પ્રતર (૫૩) ની જેમ, જે ભેદ થાય છે તે પ્રતર ભેદ છે.

ખ) ટૂંકમાં જવાબ લખો : (૩)

જવાબ

- ૧) કીડીને લેશ્યા કેટલી ? કઈ કઈ ? ૩ (પ્રથમ - ૩)
- ૨) અપકાયમાં દાઢિ કેટલી ? કઈ કઈ ? ૧, મિથ્યાદાઢિ
- ૩) અપરાજિત દેવલોકના દેવના ચારિત્ર કેટલાં ? ૧ અવિરતી

ગ) હા કે ના લખો : (૨)

જવાબ

- ૧) વનસ્પતિમાં રવેદ છે. ના
- ૨) મગાનો લોટ, સૂંઠ પાવડર ચૂર્ણ ભેદ છે. હા
- ૩) ચોરસ આકારે જધન્ય ૪ આકાશ પ્રદેશ છે. હા
- ૪) જધન્ય ૧ ગુણાનું ૧ ગુણાથી બંધન થાય. ના

પ્ર.:૪ સંસ્કાર વિભાગ : ૧૦

ક) ૧) નાનાને વડીલો પ્રતે અણાગમો થાય ત્યારે શું ના વિચારાય - ૪ મુદ્દા લખો :

જ: ૧) શું બધું વડીલોને પૂછીને જ કરવું જોઈએ ? ૨) વડીલોને ન ગમે એટલે ન કરવું એવું કોણો કર્યું ? ૩) મારે જે કરવું હોય તે હું કરું તેમાં વડીલોએ માથું ભારવાની જરૂરત નથી. ૪) ભણાવ્યાં, ગણાવ્યાં, મોટાં કર્યા એનાં શું ઉપકાર કરી દીધો.

૨) માન કેવી રીતે ઘટશો - ૪ મુદ્દા લખો :

જ: ૨) આજે જે તન, ધન, વતન સાધનનું અભિમાન કરીએ છીએ એ આપણી પાસે કયારથી છે ? શું ગયા ભવમાંથી બધું સાથે લઈને આવેલાં ? અને એ રહેશો કયાં સુધી ? જે સ્ભશાનમાં પણ સાથેના આવે તે પરભવમાં સાથે ન આવે. જેના પહેલાં ખાલી હાથ ! તેના છેલ્લા ખાલી હાથ ! માટે પહેલાં હતું નહીં ! પછી રહેવાનું નથી તેનું માન શા માટે કરવાનું ?

૩) અવાજ ધીમો રાખું, મૌન રાખું કેવી રીતે કરશો ?

જ: ૩) ધીમા અવાજે કોધ થઈ શકતો નથી, કોધ આવતા અવાજ મોટો થાય છે માટે અવાજ ધીમો હોય તો કોધને કાબુ કરી શકાય. મગાજ ગરમ હોય ત્યારે મોહું ન ખોલીએ. પહેલા મગાજને ઠંકુ પડવા દઈએ પછી બોલવું. આ રીતે અવાજ ધીમો રાખી એ આ કોધથી બચવાનો સરળ ઉપાય છે.

ખ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

- ૧) ખામેભિ મિશ્છાભિ થી આરાધનાથી સંથારો કરું .
- જ: ૧) ખામેભિ મિશ્છાભિ વંદાભિ થી આરાધનાથી સંથારો કરું .
- ૨) મારાં અશુભ કર્મોને કારણો જ ના વિચાર ભારાથી વિરુદ્ધ છે .
- જ: ૨) મારાં અશુભ કર્મોને કારણો જવડીલો ના વિચાર ભારાથી વિરુદ્ધ છે .
- ૩) આત્માના પરિણામ , અધ્યવસાય એટલે કે ભાવ ન બગાડું .
- જ: ૩) આત્માના પરિણામ લેશ્યા , અધ્યવસાય એટલે કે ભાવ ન બગાડું .
- ૪) માલિકી ભાવ એટલે
- જ: ૪) માલિકી ભાવ એટલે અધિકાર .
- ૫) બધું ભારા મનને જ મળવું જોઈએ .
- જ: ૫) બધું ભારા મનને અનુકૂળ જ મળવું જોઈએ .
- ૬) ભારો તો એક આત્મા અને જ્ઞાન દર્શન તે જ ભારા .
- જ: ૬) ભારો તો એક આત્મા ભારા ગુણો અને જ્ઞાન દર્શન તે જ ભારા .
- ૭) અવગુણ દુર્ગુણો લાવે છે .
- જ: ૭) અવિનય અવગુણ દુર્ગુણો લાવે છે .
- ૮) સંતાનોને ન બગાડું ન બગાડું .
- જ: ૮) સંતાનોને ન બગાડું સંબંધો ન બગાડું .

પ્ર.: ૫ કથા વિભાગ : (કોઈ પણ પાંચ)

૧૦

- ૧) રેવતી કોણ હતી ? તેણો શું વિચાર કર્યો ?
- જ: ૧) રેવતી મહાશતક શ્રાવકની પત્ની હતી . તેને મનમાં એવો વિચાર આચ્યો કે જો હું ભારી ભાર શોકયોને ભારી નાખું તો તેની સંપત્તીપર ભારો અધિકાર થઈ જાય અને મહાશતકની સાથે હું એકલાં જ મનુષ્ય જીવનનાં વિપુલ સુખોને ભોગવું .
- ૨) જિનરક્ષિત ચલાયમાન કેમ થઈ ગયો ?
- જ: ૨) રયણાદેવીએ જિન રક્ષિતને કહ્યું “હે ! જિનરક્ષિત તુ પણ જિનપાલની ભાફક . તુ પણ મને રડતી મૂકી ભારી પરવા કર્યા વિના ચાલ્યો જઈશ ? ભારી સામે જોઈશ નહી િ ! ” આવા પ્રણાયમન , સરળ , મધુર રયણાદેવીના વચ્ચનો સાંભળીને જિનરક્ષિત ચલાયમાન થઈ ગયો .
- ૩) મહાવીર સ્વાભીએ ગૌતમને શું કહ્યું ?
- જ: ૩) હે ગૌતમ ! મહા શતકની સાધનામાં સ્ખલના થઈ ગઈ છે . મહાશતકે રેવતીની સામે સત્ય ભાષણ કર્યું છે . તે ઉચિત નથી માટે તમે જઈને કહો કે તે દોષ સેવન માટે આલોચના કરે . પ્રાયશ્ચિતનો સ્વીકાર કરે .
- ૪) દેવીએ ભાક્ટી પુત્રોને શું ઉપસર્ગ આચ્યો ? તેમનો અંત શું આવે છે ?
- જ: ૪) દેવીએ ભાક્ટી પુર્ણને જતાં જોયા તે ગુસ્સે થઈને તલવાર કાઢીને આંકાશ માં શીઘ્રગતિએ ઉડવા લાગી તેમને કહેવા લાગી તમે શું ભારો ત્યાગ કરીને જશો ? હું તમારા બશેના માથાં કાપીને ફેકી દઈશ . તેમાં તે નિષ્ઠળ ગઈ ત્યારે તેણો કામ ઉત્પાદક અનુકૂળ ઉપસર્ગો આપવાના શરૂ કર્યા . અંતે જિનરક્ષિત ચલાયમાન થાય છે . તેને મોતને શારણ થવું પડે છે . જિનપાલ ચલાયમાન નથી થતા . જિનપાલ દિક્ષા લઈ સદ્ગતિને પ્રાપ્ત કરે છે .

૫) ચંપાનગરીના સાર્થવાહનું, તેની પત્ની અને પુત્રોનું નામ શું હતું ?
 જ: ૫) ચંપાનગરીના સાર્થવાહનું નામ - માકંદી હતું. તેમની પતિનું નામ ભદ્રા હતું તેમના બે પુત્રો
 ૧) જિનપાલ ૨) જિન રક્ષિત હતું.

૬) જિનપાલ - જિનરક્ષિતની કથા આપણાને શું બોધપાઠ આપે છે ?
 જ: ૬) જિનપાલ - જિનરક્ષિતની કથા ચતુર્વિધ સંઘને પાંચ છન્દ્રિયોના વિષયમાં આશકત ન
 થવાનો સુંદર બોધ આપે છે. વીતરાગની આજ્ઞાનું જે પાલન કરશે તે પાછળ ન જોનારા
 જિનપાલની જેમ હેમખેમ ચંપાનગરી સમાન મોક્ષ નગરીમાં પહોંચી જશે. કામભોગ અને
 વિષયો તરફ દ્રષ્ટિ કરશે તે દુખી થઈ પરિભ્રમણામાં ફસાશે.

પ્ર.: ૬ કાવ્ય પૂર્તિ કરો :

૧૦

૧) કાદવમાં ખરડી આખું જીવન મારું.
 જ: ૧) કાદવમાં ખરડી ને કાયા, પાછો ધોવા બેઠો,
 માયામાં તુબકી મારીને, એવો તરવા બેઠો,
 ખબર નથી કે એક દિવસ, આ ભવસાગરમાં તૂબવાનો .. રોજ કરું
 નાટકીયા જેવું છે હે પ્રભુ, આખું જીવન મારું,

 ૨) ભૂખ - તરસ પીવું.
 જ: ૨) ભૂખ - તરસ ને ઠંડી ગરભી, કેમ કરી સહેવાશે ?
 તત તત સાગર, એવા સ્થાને કેમ રહેવાશે ?
 દાહ જવરની તીવ્ર વ્યથા, ત્યાં કોને હું બનાવું ? ના રેના ..
 ધગધગાતું ઉકળતું સીસું, હવે નથી પીવું.

 ૩) આગમને જ્ઞાનને ઠોસ કરવા.
 જ: ૩) આગમને અનુસરવા, હુનિયાથી જૂદું જીવવું છે બ્રમમાં
 લોકો કહે છે ધનથી જીવાય છે, વીતરાગ કહે છે.
 જ્ઞાનથી જીવાય છે જ્ઞાનને ઠોસ કરવા.

 ૪) ઊંડી ખીણામાં દિલમાં જગાવી.
 જ: ૪) ઊંડી ખીણામાં જેને નંખાવે, વળી ગર્દન અસિથી ઉડાવે
 મુનિ જાંઝરિયા, કેવા વીર થયા મહાસંત ... કયારે થઈ શું ?
 સર્વ જીવોને ખમી ખમાવી, મૈત્રી ભાવના દિલમાં જગાવી.

॥ જ્ય જિનેન્દ્ર ॥

પ્ર.: ૧ મોટા બાસંદિયાના આધારે નીચેના બોલનો બાસંદિયો લખો : ૩૫

ક) માત્ર અંકમાં (કોઈ પણ આઠ) (૮)

જ: બોલનું નામ જીવના ભેદ ગુણાસ્થાન યોગ ઉપયોગ લેખ્યા

૧) સમુચ્ચય સમકાળી ૬ ૧૨ (૧, તૃવર્જનો) ૧૫ ૮ ૬

૫ જ્ઞાન ૪ દર્શન

૨) એકેન્દ્રિય ૪ ૧ પ્રથમ ૫ ૩ ૪ પ્રથમ

૩) યથાભ્યાત ચારિત્રી ૧ ૪ (૧૧ થી ૧૪) ૧૧ ૮ ૧

૪) આહારક શરીર ૧ ૨ (૬, ૭) ૧૨ ૭ ૬

૫) ભાષક ૫ ૧૩ (પ્રથમ) ૧૪ ૧૨ ૬

૬) શ્રુતજ્ઞાની ૬ ૧૦ (૨, ૪ થી ૧૨) ૧૫ ૭ ૬

૭) મનયોગી ૧ ૧૩ (પ્રથમ) ૧૪ ૧૨ ૬

૮) અપકાય ૪ ૧ લું ૩ ૩ ૪ પ્રથમ

૯) સંમૂર્ચ્છિભ મનુષ્ય ૧ ૧ લું ૩ ૪ ૩ પ્રથમ

૧૦) અકખાયી ૧ ૪ (૧૧ થી ૧૪) ૧૧ ૮ ૧ શુકલ

જ: ખ) સંપૂર્ણ બાસંદિયો લખો (કોઈ પણ ચાર) (૮)

૧) નરકગતિ : જીવના ભેદ ત તે ૧) સંજી પંચે નો અપર્યાપ્તો, ૨) સંજી પંચે નો પર્યાપ્તો, ૩) અસંજી પંચેનો અપર્યાપ્તો.

ગુણાસ્થાન - પ્રથમ - ૪

જોગ - ૧૧ તે ૪ મનના, ૪ વચ્ચનના, ૧ વૈક્રિય, ૧ વૈક્રિય ભિશ, ૧ કાર્મણા કાયયોગ

ઉપયોગ - ૮ તે ૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, ૩ દર્શન

લેખ્યા - ૩ પ્રથમ

૨) સ્ત્રીવેદ : જીવના ભેદ - ૨ સંજીના,

ગુણાસ્થાન - ૮ પ્રથમના,

જોગ - ૧૩ તે આહારકના બે વર્જને

ઉપયોગ - ૧૦ કેવલજ્ઞાનના બે વર્જને

લેખ્યા - ૬

૩) યક્ષુદર્શની : જીવના ભેદ - ૬ યૌરેન્દ્રિય, અસંજી પંચેન્દ્રિય ને સંજી પંચેન્દ્રિય એ ત્રણાના અપર્યાપ્તા ને પર્યાપ્તા.

ગુણાસ્થાન - ૧૨ (૧ થી ૧૨)

જોગ - ૧૪ કાર્મણા યોગ વર્જને

ઉપયોગ - ૧૦ કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન વર્જને

લેખ્યા - ૬

૪) સૂક્ષ્મ : જીવના ભેદ - ૨ (સૂક્ષ્મ એકેન્દ્રિયનો અપર્યાપ્તા ને પર્યાપ્તા)

ગુણાસ્થાન - ૧ પ્રથમ

જોગ - ૩, ૨ ઔ, ૧ કાર્મણા નો

ઉપયોગ - ૩, ૨ અજ્ઞાન, ૧ અયક્ષુદર્શન

લેખ્યા - ૩ પ્રથમ

૫) સમુચ્યય કેવળી : જીવના ભેદ - ૨ સંજીવિના
 ગુણાસ્થાન - ૧૧ તે ૪ થી ૧૪
 જોગ - ૧૫
 ઉપયોગ - ૮ તે ૩ અજ્ઞાન વર્જને
 લેશ્યા - ૬

૬) માર્ગથા પ્રમાણે કરો :

(૬)

જવાબ

૧)	અચરમભાં ગુણાસ્થાન	-	૧૬૦
૨)	સાકાર ઉપયોગભાં જોગ	-	૧૫
૩)	વિભંગ જ્ઞાનીભાં જીવના ભેદ	-	૨ સંજીવિના
૪)	દેવગતિભાં લેશ્યા	-	૬
૫)	સમુચ્યય જીવભાં ઉપયોગ	-	૧૨
૬)	નો સૂક્ષ્મ નોભાદરભાં જીવના ભેદ	-	નથી ૦

૭: ઘ) અલ્ય બહુત્વ લખો (કોઈ પણ ચાર)

(૮)

- ૧) સંજ્ય દ્વાર : સર્વથી થોડા સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રી સંખ્યાતા .
 તેથી પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રી સંખ્યાત ગુણ॥ .
 તેથી યથાખ્યાત ચારિત્રી સંખ્યાત ગુણ॥ .
 તેથી છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રી સંખ્યાત ગુણ॥ .
 તેથી સામાયિક ચારિત્રી સંખ્યાત ગુણ॥ .
 તેથી સંજતિ વિશેખાધિક .
 તેથી સંજતાસંજતિ અસંખ્યાત ગુણ॥ .
 તેથી નો સંજતિ નો અસંજતિ , નો સંજતા સંજતિ અનંતગુણ॥ .
 તેથી અસંજતિ અનંતગુણ॥ .
- ૨) સમકિત દ્વાર : સર્વથી થોડા સાસ્વાદન સમકિતી અસંખ્યાતા .
 તેથી ઉપશામ સમકિતી સંખ્યાત ગુણ॥ .
 તેથી ભિશ્રાદાદિ અસંખ્યાત ગુણ॥ .
 તેથી ક્ષયોપશામ અને વેદક સમકિતી માંહો માંહે તુલ્ય અને અસંખ્યાત ગુણ॥ .
 તેથી ક્ષાયિક સમકિતી અનંતગુણ॥ .
 તેથી સમુચ્યય સમકિતી વિશેખાધિક
 તેથી ભિથ્યાદ્રાદિ અનંતગુણ॥
- ૩) ક્ષાય દ્વાર : સર્વથી થોડા અક્ષાયી (અનંતા)
 તેથી ભાન ક્ષાયી અનંતગુણ॥ .
 તેથી કોધ ક્ષાયી વિશેખાધિક
 તેથી ભાયા ક્ષાયી વિશેખાધિક
 તેથી લોભ ક્ષાયી વિશેખાધિક
 તેથી સક્ષાયી વિશેખાધિક

- ૪) ગતિ દ્વાર : સૌથી થોડી મનુષ્યાણી (સંખ્યાતી)
 તેથી મનુષ્ય (સંમૂચ્છીમ સહિત) અંસંખ્યાતગુણ॥
 તેથી નારકી અંસંખ્યાત ગુણ॥
 તેથી તિર્યચાણી અંસંખ્યાત ગુણ॥
 તેથી દેવતા અંસંખ્યાત ગુણ॥
 તેથી દેવી સંખ્યાત ગુણી
 તેથી સિદ્ધભગવંત અનંતગુણ॥
 તેથી તિર્યચ અનંતગુણ॥
- ૫) સમુચ્ચય કેવળી દ્વાર : સર્વથી થોડા જુગલિયા
 તેથી સંમૂચ્છીમ મનુષ્ય અંસંખ્યાત ગુણ॥
 તેથી અસંજી તિર્યચ પંચેન્દ્રિય અંસંખ્યાત ગુણ॥
 તેથી વીતરાળી અનંતગુણ॥
 તેથી સમુચ્ચય કેવળી વિશેષાધિક

ચ) માગ્યા પ્રમાણો જવાબ લખો : (૫)

- ૧) માત્ર ત્રણ શુભલેશ્યા ક્યા બોલમાં લાભે ?
 જઃ ૧) માત્ર ત્રણ શુભલેશ્યા - પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રમાં
 ૨) માત્ર પહેલું અને ચોથું આ બે ગુણાસ્થાન ક્યાં લાભે ?
 જઃ ૨) માત્ર પહેલું અને ચોથું ગુણાસ્થાન - જુગલીયામાં
 ૩) જીવના ૧૦ બેદ ત્રસ્કાય સિવાય બીજે ક્યાં લાભે ?
 જઃ ૩) જીવના ૧૦ બેદ ત્રસ્કાય સિવાય - અભાષકમાં
 ૪) મનયોગી, કાયયોગી અને અયોગીમાં સૌથી વધુ કોણ ?
 જઃ ૪) મનયોગી, કાયયોગી અને અયોગીમાં સૌથી વધુ - અયોગી
 ૫) બાસઠિયાના ૧૦માં અને ૧૭માં દ્વારનું નામ લખો.
 જઃ ૫) બાસઠિયાના ૧૦મું દ્વાર - જ્ઞાનદ્વાર, ૧૭મું દ્વાર - પર્યાપ્તા દ્વાર

પ્ર.: ૨ રૂપી - અરૂપીના આધારે નીચેના જવાબ લખો.

૧૦

- ક) ૧) દ્રવ્ય કેટલા છે ? તેમાંથી રૂપી કેટલા અને અરૂપી કેટલા ? ક્યા ક્યા ?
 જઃ ૧) દ્રવ્ય છ છે. તેમાંથી માત્ર એક પુદ્ગાલ દ્રવ્ય જ રૂપી છે. બાકીના પાંચ દ્રવ્ય અરૂપી છે.
 (ધર્માસ્તિકાય, અધર્માસ્તિકાય, આકાશાસ્તિકાય, જીવાસ્તિકાય, કાળ)
 ૨) રૂપી અને અરૂપીમાં શું તફાવત છે ? તે બનેમાં કેટલા બોલ છે ?
 જઃ ૨) જેમાં ૧ થી ૫ વર્ષાં, બે ગંધ, ૫ રસ અને ૪ - ૮ સ્પર્શ છે તે રૂપી છે. જ્યારે જેમાં વર્ષાં, ગંધ,
 રસ અને સ્પર્શ નથી તે અરૂપી છે. રૂપી ચૌસ્પર્શીના ૩૦ બોલ છે જ્યારે રૂપી આઠ સ્પર્શીના
 ૫૧ બોલ છે. તેવી જ રીતે અરૂપીના ૬૧ બોલ છે.
 ૩) રૂપી ચૌસ્પર્શીના બોલ બતાવતી ગાથા લખો.
 જઃ ૩) ક્રમટ્રઠ પાવઠાણાય, મણાવય જોગાય ક્રમ દે હે
 સુહુમ ઘણેસિ ખંધે, એ સવે ચઉફાસા.
 ૪) આઠ સ્પર્શી કોન કહેવાય ? વ્યાખ્યા લખો.
 જઃ ૪) જેમાં પાંચ વર્ષાં, પાંચ રસ, ૨ ગંધ તેમ જ શીત, ઉણા, લુખો, સ્નિધ, ભારે, હળવો,
 ખરખરો અને સુંવાળો આ આઠ સ્પર્શ હોય તે આઠ સ્પર્શી કહેવાય.

- ૫) દ્રવ્ય લેશ્યા અને ભાવ લેશ્યા રૂપી છે કે અરૂપી ? શા માટે ?
જ: ૫) દ્રવ્ય લેશ્યા રૂપી છે કારણ કે તે બાધ્ય પુદ્ગાલ પરિણામ રૂપે છે જ્યારે ભાવ લેશ્યા અરૂપી છે કારણ આત્માના પરિણામ રૂપે છે.

જ: **ખ)** નીચેના બોલ રૂપી છે કે અરૂપી તે લખો તેમજ કેટલા સ્પર્શ હોય ? **(૫)**

સાથે	૧) જંબૂદ્વીપ	-	રૂપી	-	૮ સ્પર્શી
	૨) આયુષ્ય કર્મ	-	રૂપી	-	ચૌસ્પર્શી
	૩) નારકીનું શરીર	-	રૂપી	-	આઠસ્પર્શી
	૪) કેવળજ્ઞાન	-	અરૂપી	-	-
	૫) ચાર સંજ્ઞા	-	અરૂપી	-	-

પ્ર.: ૩ ઉપયોગ અધિકારના આધારે જવાબ લખો : **૧૦**

જ: **ક)** નીચેના જીવ કેટલા અને કયા ઉપયોગ લઈને નીકળે છે કે લખો. **(૫)**

સાથે	૧) આઇસ્કિમભાં રહેલા જીવ	-	૩ ઉપયોગ - ૨ અજ્ઞાન અને ૧ દર્શન
	૨) કબૂતર	-	૮ ઉપયોગ - ૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, ૨ દર્શન
	૩) તમઃપ્રભા નારકીનો જીવ	-	૫ ઉપયોગ - ૨ જ્ઞાન, ૨ અજ્ઞાન, ૧ દર્શન (ચક્ષુ)
	૪) સંજી મનુષ્ય	-	૮ ઉપયોગ - ૩ જ્ઞાન, ૩ અજ્ઞાન, ૨ દર્શન
	૫) જ્યોતિષી દેવ	-	૫ ઉપયોગ - ૨ અજ્ઞાન, ૧ અચક્ષુદર્શન

ખ) નીચેના પ્રક્રિયાના જવાબ લખો : **(૫)**

૧) ચારે ગતિમાં આવતા કે જતા જીવને કયા કયા ઉપયોગ કયારેય ન જ હોય ?

જ: ૧) મન : પર્યવ્યાન, કેવળજ્ઞાન, ચક્ષુદર્શન અને કેવળદર્શન. આ ચાર ઉપયોગ ચારે ગતિમાં આવતાં કે જતાં જીવને ન હોય.

૨) જીવ કયા કયા બોલમાં પાંચ ઉપયોગ લઈને આવે ?

જ: ૨) જીવ સાતમી નરક ના બોલમાં અને તુ વિકલેન્ડ્રિય. તેમ જ તિર્થચ પંચેન્દ્રિયમાં પાંચ ઉપયોગ લઈને આવે.

૩) પહેલી નરકેથી તીર્થકર નામ ગોત્ર બાંધેલ જીવ કેટલા ઉપયોગ લઈને નીકળે, કયા કયા ?

જ: ૩) પહેલી નરકેથી તીર્થકર નામ ગોત્ર બાંધેલ જીવ ત જ્ઞાન અને ૨ દર્શન લઈને નીકળે.

૪) ગર્ભજ મનુષ્ય કેટલા ઉપયોગ લઈને નીકળે ? કયા કયા ?

જ: ૪) ગર્ભજ મનુષ્ય ૮ ઉપયોગ લઈને નીકળે. ત જ્ઞાન, ત અજ્ઞાન અને ૨ દર્શન.

૫) મિથ્યાત્વી જીવને ચારે ગતિમાં ભતિ અજ્ઞાન અને શુતઅજ્ઞાન સાથે જ હોય ? કયા કયા ?

જ: ૫) મિથ્યાત્વી જીવને ચારિ ગતિમાં ભતિ અજ્ઞાન અને શુતઅજ્ઞાન સાથે જ હોય. તેમ જ વિભંગજ્ઞાન હોય છે.

પ્ર.: ૪ સંસ્કાર વિભાગના આધારે જવાબ લખો : **૧૦**

૧) અવેદી ગુણને પ્રગટાવવા શું કરવું જોઈએ ? આત્મવિશ્વાસ વધારવા માટે મારો અભ્યાસ શું છે ?

જ: ૧) અવેદી ગુણને પ્રગટાવવા ૫ છન્દ્રિયના ૨૩ વિષયો પ્રત્યે ઉદાસીનતા રાખવી જોઈએ. તેમ જ આત્મ વિશ્વાસ વધારવા માટે મારો અભ્યાસ મારા શ્વાસથી પણ વધુ ધર્મ પર વિશ્વાસ છે એ હોવો જોઈએ.

- ૨) લોભને સંતોષથી જીતવાની સાધનાના માત્ર નામ લખો .
- જ્ઞ: ૨) લોભને સંતોષથી જીતવાની સાધનાના નામ :
 ૧) લોભ તો પાપનો બાપ, જીવનું કેટલું ને જોઈએ કેટલું ?
 ૨) પર પદગલમાં સુખ નથી માટે પરબરવની ચિંતા કરો .
 ૩) છચ્છા લાવે સુખશીલતા, સંતોષ લાવે સહનશીલતા .
 ૪) દુઃખનો બોધ દિલના રાખ, અંતે થવાની રાખ.
 ૫) નાનાં નાનાં વ્રત પચ્ચકુખાણા લેવા, સંયમ અને સંથારાને નજર સામે રાખવા .
 ૬) લોભના ખાડામાં સંસારના અખાડામાં
- ૩) સમતા રાખી એકાવતારી કોણ બન્યું ? મારા - તારાના ભાવ ન રાખે તો શાનો લાભ થાય ?
- જ્ઞ: ૩) સમતા રાખી ચંડકૌશિક નાગ એકાવતારી બન્યા . મારા - તારાના ભાવ ન રાખે તો સંવર અને નિર્જરાથાય, કાયકલેશ તપનો લાભ મળે .
- ૪) લોભ માટે બીજા કયા કયા શબ્દો વાપરવામાં આવ્યા છે ?
- જ્ઞ: ૪) લોભ માટે છચ્છા, અપેક્ષા, તૃણા, ઋષિ, આસક્રિત, મમતા, રાગ, મોહ વગેરે શબ્દો વાપરવામાં આવ્યા છે .
- ૫) મારા આત્મશાનુ કોણ છે ? મારા આત્મગુણો કયા છે ?
- જ્ઞ: ૫) મારા આત્મશાનુ રાગ અને દ્રેષ, વિષય અને કષાય, પાપ અને પ્રમાદ જેવા દુર્ગુણો જ છે . જ્યારે ક્ષમા, સંતોષ આત્માના અનંત ગુણ છે . જ્ઞાન દર્શન આત્માનો ગુણ છે . જોવું અને જાણવું આત્માનો સ્વભાવ છે .

પ્ર.: ૫ કથા વિભાગના આધારે જવાબ લખો : (ફક્ત મુદ્દાસર જવાબ લખો)

૧૦

- ૧) નભિરાજા કયા દેવલોકમાંથી કેટલું આયુષ્ય ભોગવીને આવ્યા હતા ?
 તેમનો માતા - પિતાનું નામ શું હતું ?
- જ્ઞ: ૧) નભિરાજા મહાશુક દેવલોકમાં ૧૭ સાગરની સ્થિતિનું આયુષ્ય ભોગવીને આવ્યા હતા .
 તેમના માતા પિતાનું નામ યુગબાહુ અને મદનરેખા હતું .
- ૨) મોટો વિજેતા કોણ છે ? શ્રેષ્ઠ વિજય કયો છે ? સમજાવો .
- જ્ઞ: ૨) જે દુર્જ્ય સંગ્રામમાં ૧૦ લાખ યોધાઓને એકલો જ જીતી લે છે તેના કરતાં વિષય કષાયમાં રક્ત પોતાના આભાને જ જે જીતી લે તે, જીતનાર મોટો વિજેતા કહેવાય . આત્માને વશ કરવાનો વિજય જ સૌથી શ્રેષ્ઠ વિજય છે . વિષયી આત્માને જ્ઞાન આત્મા દ્વારા જીતવાથી સાચાં શાશ્વત સુખને પામી શકાય છે . પાંચ છન્દ્રિયો ચાર કષાય અને દશમું મન એ બધાને જીતવાનું મુશ્કેલ છે પણ એક આત્માને જીતવાથી એ દશને જીતી શકાય છે . માટે જ આત્માને જીતનાર મોટો વિજેતા કહેવાય છે .
- ૩) દેવદત્તા મરીને કયાં જરૂર અને તેનું ભવિષ્યનું ભવબ્ધમણ કેવું હરૂ ?
- જ્ઞ: ૩) દેવદત્તા ૮૦ વર્ષનું આયુષ્ય ભોગવીને મરણ પામી રત્નપ્રભા નામની પ્રથમ નારકીમાં ઉત્પત્ત થરૂ . ત્યાંથી તિર્યંચ ભૂજપર આદિ રૂપમાં જન્મીને બીજી નરકમાં, ત્યાંથી તિર્યંચ ખેચર આદિમાં જન્મી ત્રીજી નરકમાં, ત્યાંથી સ્વયી સ્વણયર તિર્યંચ થઈને ત્યાંથી ચોથી નરકમાં આભ યોથી, પાંચમી, છઢી, સાતમી નરકમાં જન્મ ધારણ કરશો . ત્યારબાદ તિર્યંચ યોનિમાં

અનેક જન્મ ભરણ કરી યોરેન્દ્રિય, તેજન્દ્રિય, બેધન્દ્રિય, વનસ્પતિ આદિ એકેન્દ્રિયમાં વારંવાર ઉત્પન્ન થશે. ત્યાંથી નીકળીને ગંગપુરનગરમાં શ્રેષ્ઠી કુળમાં પુત્રરૂપે ઉત્પન્ન થશે. ત્યાં જૈન ધર્મ પામી સંયમની આરાધના કરી સુધર્મ નામના દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થશે. ત્યાંથી અચીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થશે. ત્યાં ચારિત્ર ગ્રહણ કરીને તેનું યથાવતું પાલન કરીને સિદ્ધિને પામશે.

- ૪) દેવદત્તા કોણ હતી ? તેનાં લગ્ન કોની સાથે થયાં હતાં ?
દેવદત્તા એ કયા સૂત્રનો કયા અધ્યયનનો અધિકાર છે.
- જઃ ૪) દેવદત્તા રોહિતક નગરમાં રહેતા દત્ત ગાથાપતિ. તેમ જ તેની પ ભાર્યા કૃષ્ણાશ્રીની પુત્રી હતી. તેનાં લગ્ન વૈશ્રમણ નામના રાજાના પુત્ર પુષ્પનંદી સાથે થયા હતા. દેવદત્તા દુઃખવિપાક સૂત્ર અધ્યયન દ્વારા અધિકાર છે.
- ૫) ઇન્દ્રએ યજ્ઞ કરાવી, બ્રાહ્મણોને દાન વગેરે આપીને દીક્ષા અંગીકાર કરવાની પ્રેરણ॥ આપી ત્યારે નભિરાજર્ષિએ શો જવાબ આપ્યો ?
- જઃ ૫) ઇન્દ્રએ યજ્ઞ કરાવી, બ્રાહ્મણોને દાન વગેરે આપીને દીક્ષા અંગીકાર કરવાની પ્રેરણ॥ આપી ત્યારે નભિરાજર્ષિએ જવાબ આપ્યો કે, હે બ્રાહ્મણ ! જે વ્યક્તિ એક મહિનામાં ૧૦, ૧૦ લાખ ગાયોનું દાન આપે તેના કરતાં કર્દી પણ દાન ન કરનારનો સંયમ અધિક શ્રેષ્ઠ છે. યજ્ઞ કાર્ય સાવધ કાર્ય છે. તેમાં પશુવધ અને સ્થાવર જીવોની હિંસા થાય છે. જ્યારે સંયમપાલન સંપૂર્ણ નિર્વધ છે. યોગ્ય પાત્રને દાન આદિ આપવું તે પુણ્યજનક છે, હતાં દાન સંયમથી શ્રેષ્ઠ નથી. તીર્થકર પણ એક વર્ષ દાન આપ્યા પણી અંતે તો દીક્ષા જ ગ્રહણ કરે છે. અને આપણાને બોધ આપે છે કે દાન કરતાં પણ સંયમ શ્રેષ્ઠ છે.

પ્ર. : ૬ કાવ્ય વિભાગના આધારે પંક્તિ પૂરી કરો :

૧૦

- ૧) નથી થાતી અવસર દેજો .
- જઃ ૧) નથી થાતી ધર્મક્રિયા, એનો રંજ ધરણો મનમાં,
દિલહું તો દોડે છે, પણ શક્તિ નથી તનમાં,
મારી હોંશ પૂરી થાયે, એવો શુભ અવસર દેજો .
- ૨) રાગ નથી વીરની વાણી .
- જઃ ૨) રાગ નથી એને દ્રેષ નથી કોઈ, પ્રેમનો પારા વાર,
નિશાદિન કુણાં કાળજડેથી, વહેતી કરુણાની ધાર,
શાતા પામે સઘળાં પ્રાણી, એવી પ્રભુ વીરની વાણી .
- ૩) પ્રભુ કહે સાથ ગમે છે .
- જઃ ૩) પ્રભુ કહે છે સંકલ્પ કરી લે, સાધુ જીવનમાં મરવું,
કોલ આપે પ્રભુ એવા સાધકને સિદ્ધક્ષેત્રમાં ભળશુ (૨)
ધર્મજીવોને આવો (૨) સાથ ગમે છે .
- ૪) જરૂરી પ્રતીતિ ઓ ચેતન .
- જઃ ૪) જરૂરી પ્રતીતિ એ ભિથ્યા દર્શન છે, ચેતન પ્રતીતિ એ સભ્યકદર્શન છે,
જરૂરી પ્રતીતિ તજી, ચેતનની પ્રતીતિમાં સદા હું મસ્ત બની જાઉં,
ઓ ચેતન

ક) માગાધી લખો :

(૪)

જવાબ

૧) ન્યાયુક્ત છે	-	નેઆઉં
૨) સ્થિત રહેલાં	-	ઠિએ
૩) પરિભુતં	-	ભોગવેલી હોય (વાપરી હોય)
૪) વેરમણાં	-	નિવર્તું છું.

ખ) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો :

(૨)

જવાબ

૧) સંકાભિયા	-	સંકમણ કર્યું હોય, રાખ્યા હોય.
૨) મહિયા	-	ધૂંદ્રાદિથી વિશેષ રીતે પૂજાએલા
૩) વિરય	-	પાપથી નિવૃત્ત છું.
૪) ઓદણ વિહિં	-	ચોખા વગેરેની ધાન્યની જાત અને ભાપની મર્યાદા

ગ) નીચે આપેલ પાઠપૂર્તિ કરો :

(૬)

- ૧) મણુંન ભંડ કરંડગ સમાણાં
- જઃ ૧) મણુંન મણાંમ ધિજજ વિસાસિયં સમયં અણુમયં બહુમયં ભંડ કરંડગ સમાણાં
- ૨) પાણ ભોયણાએ રય સંસહુ - હડાએ.
- જઃ ૨) પાણ ભોયણાએ બીય ભોયણાએ હરિય ભોયણાએ પરછા કમ્બિયાએ પુરે કમ્બિયાએ અદિટ્ટહડાએ દગ સંસટ્રહડાએ રય સંસહુ - હડાએ.

ઘ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : (કોઈ પણ ત્રણા)

(૩)

- ૧) મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ વંદના કયા પાઠથી થાય છે ? ઉત્કૃષ્ટ વંદના પ્રતિક્રમણાં કેટલી વાર આવે છે ?
- જઃ ૧) મધ્યમ વંદના - તિખ્ખુતોના પાઠ થી, ઉત્કૃષ્ટ વંદના - છચ્છાભિ ખમાસમણાના પાઠથી થાય છે. પ્રતિક્રમણાં ત્રણા વખત બોલવામાં આવે છે.
- ૨) પંચેન્દ્રિયની જીવાયોનિ કેટલી ? કઈ કઈ ?
- જઃ ૨) પંચેન્દ્રિયની જીવાયોનિ ૨૬ લાખ છે. ૪ લાખ નારકી, ૪ લાખ દેવતા, ૪ લાખ તિર્યચ પંચેન્દ્રિય અને ૧૪ લાખ મનુષ્ણની જાતિ.
- ૩) સંખ્યા અને સ્થાનના આધારે અરિહંત અને સિદ્ધનો તફાવત લખો .

જઃ ૩)

અરિહંત

સિદ્ધ

સંખ્યા :	૪. ૨૦ અને ૩. ૧૬૦/૧૭૦	અનંતા
સ્થાન :	હાલ મહાવિદેશ ક્ષેત્ર	લોકના અગ્રભાગે સિદ્ધ ક્ષેત્રમાં
૪)	ખંડિયં અને વિરાહિયં એટલે શું ? આ શાબ્દ કયા પાઠમાં આવે છે ?	
જઃ ૪)	વ્રતનો એકાંશો ભંગ એટલે ખંડિયં અને સંપૂર્ણ ભંગ વિરાહિયં કહેવાય છે. પ્રતિક્રમણાના બીજા પાઠમાં આવે છે.	

પ્ર.: ૧ દર્શાવેકાલિક સૂત્રના આધારે લખો : ૨૫

ક) સવાલના જવાબ લખો : (૧૦)

૧) જે પોતાની છન્દ્રિયો અને મનનું દમન કરે છે તે જ સાધુ કહેવાય કે ફક્ત ગાથા લખો.

જ: ૧) મહુગાર સમા બુધ્ધા જે ભવંતિ અણાસ્થિયા ।

એ॥ણ॥પિંડરયા દંતા તેણા વુચ્યંતિ સાહુણો ॥ તિખેમિ ॥

૨) આપણો ગંધન સર્પ સમાન ન થઈએ તે ગાથા લખો.

જ: ૨) અહું ચ ભોગરાયસ્સ, તંચ સિ અંધગાવ ણિાહણો

માકુલે ગંધણ॥ હોમો, સંજન ણિાહુઓ ચર ॥

૩) ત્રીજા અધ્યયનનું નામ શું છે ? તેમાં કેટલા અનાચાર બતાવ્યા છે ?

જ: ૩) ત્રીજા અધ્યયનનું નામ કુલ્લકાચાર (ખુદ્દિયાચારજા) અધ્યયન છે. તેમાં પર અનાચાર બતાવ્યા છે. તેમાં સચેતને લગતા ઉર્થી ૪૪ એટલે ૧૩ છે.

૪) ખરેખર ત્યાગ કોને કહેવાય ?

જ: ૪) જે કમનીય અને પ્રિય ભોગો મળવા છતાં પણ સ્વાધીનપણો પોતાની મરજીથી તે ભોગો તરફથી નજર વાળી લઈ તેનો ત્યાગ કરે છે. તેજ ખરેખર ત્યાગી કહેવાય.

૫) ઉત્કૃષ્ટ મંગલ કર્યું છે ? અને દેવો કોને નમસ્કાર કરે છે ?

જ: ૫) અહિસા, સંયમ અને તપ્રુપી ધર્મજ સર્વ મંગલોમાં ઉત્કૃષ્ટ મંગલ છે. જેનું મન સદા ધર્મમાં લીન રહેછે. તેને દેવોપણા નમસ્કાર કરે છે.

ખ) ગાથા પૂર્ણ કરો. ભાવાર્થ લખો. (કોઈ પણ ત્રણ) (૧૨)

૧) આયાવયાહિ

જ: ૧) આયાવયાહિ ચય સોગમલ્લં કામે કમાહિ કમિયં ખુ દુક્ખં ।
છિંદાહિ દોસં વિણાઈજજ રાગં એવં સુદી હોહિસિ સંપરાએ ॥
મનને વશ કરવા હે શિષ્ય । તું આતાપના લે સુકુમારપણાને છોડ.
એમ કામવાસનાને ઓળંગી જા અર્થાત દાબી દે નહીંતર તો ખરોખર આ લોક - પરલોક માં
દુઃખી થઈશ. દ્વેષને છેદ, રાગને દૂર કર એમ સંસારમાં સુખી થઈશ.

૨) ઉદ્દેસ્યિં

જ: ૨) ઉદ્દેસ્યિં કીયગંડ ણિાયાગમબિહૃડાણિાય ।
રાઈભતે સિણ॥ણો ય, ગંધમલ્લે ય વીયણો ॥
ઉદ્દેસ્યિં - સાધુને ઉદ્દેશીને બનાવેલ આહારાદિ ૨) કીયગંડ - સાધુ નિભિતે વેચાતું લાવીને કોઈ આપે ૩) ણિાયાગં આભંત્રણા આપનારના આહાર લે ૪) અભિહૃડાણિા - સાધુ નિભિતે ઘરે થી કે ગામથી સામેથી લાવીને આપે. ૫) રાઈભતે - રાત્રિ ભોજન દ્વારા સિણ॥ણો - સ્નાન વિ. ૭) ગંધ - સુગંધી ચીજો વાપરવી ૮) મલ્લં - ફૂલની માળા વગેરે પહેરવા ૯) વીયણો - વીંજણો પંખા આદિથી પવન ખાવો.

૩) એમે એ
 જઃ ૩) એમે એ સમણા મુતા જે લોએ સંતિ સાહુણો ।
 વિહંગમા વ પુજેસુ દાણાભતેસણો રથા ॥
 તે જ પ્રકારે લોકમાં જે મુક્ત શ્રમણો સાધુ છે તે દાતા પાસેથી એખાંના (૪૨ દોષ રહિત)
 આહારપાણી શોધવામાં રક્ત (લીન) રહે છે. જેમ ભમરો પુષ્પોના રસમાં રક્ત (લીન) રહે
 છે.

૪) હુક્કરાઈ
 જઃ ૪) હુક્કરાઈ કરિતાણાં હુસ્સહાંછ સહિતુય ।
 કેઈથ દેવલોએસુ કેઈ સિજાંતિ ણીરથા ॥
 આમ આ હુજ્જર ક્રિયા કરીને હુઃસ્થ કષ્ટો સહન કરીને કેટલાક મહાત્માઓ દેવલોકમાં
 ઉપજે છે તો કેટલાક સાધુઓ સર્વકર્મ ક્ષય કરી સિદ્ધ થાય છે.

૧) શાબ્દોના અર્થ લખો : (૩)

જવાબ

૧) પરિણિયુડા -	નિવાર્ણ ને પાખ્યા
૨) દિશ્ચસિ -	દેખીશ
૩) પીણોઈ -	તૃપ્ત કરે છે.
૪) તાઈણો -	ઇકાયના રક્ષક મુનિવર
૫) સિંગાબેરે -	આદુ
૬) ઉવહુભુઈ -	હિંસા, વિરાધના

૨) સામાચિક અને પ્રતિક્રમણાના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

- ૧) પૂર્વ અર્ધપુજ્જરના મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં કઈ કઈ વિજયમાં કયા કયા વિહરમાન તીર્થકર બિરાજે
 છે ? વિજયના નંબર અને તીર્થકરના નામ લખો .
- જઃ ૧) પૂર્વ અર્ધપુજ્જરના મહાવિદેહ ક્ષેત્રની ૮, ૯, ૨૪, ૨૫ મી વિજયમાં ૧૩ માં ચંદ્રાનનસ્વાભી,
 ૧૪ માં ભુજુંગદેવસ્વાભી, ૧૫ માં છશ્વરસ્વાભી અને ૧૬ માં નેમપ્રભસ્વાભી વિહરમાન રૂપે
 બિરાજે છે .
- ૨) પ્રમાદ અને આળસમાં શાં ફર્ક છે ?
- જઃ ૨) પ્રમાદ એટલે મૂર્ચા, મોહનો ભાવ, આત્માના લક્ષ સિવાયની દરેક પ્રવૃત્તિ પ્રમાદ કહેવાય
 છે . પરમા આનંદ માનવો તે પ્રમાદ છે જે સમયે જે કાર્ય કરવાનું હોય તેમાં શક્તિ / સામર્થ્ય
 હોવા છંતા વિલંબ કરવો કે વીર્ય ફોરવવું નહીં તે આળસ છે .
- ૩) ૧૮ પાપના ભંગ (ભેદ) કેટલા ? કેવી રીતે ?
- જઃ ૩) ૧૮ પાપને કરવું, કરાવવું, અનુમોદવું એ ત્રણાથી ગુણતા 18×3 એમ ૫૪ થાય તે ૫૪ ને
 મન, વચન થી અને કાયાથી એમ ત વડે ગુણતા 54×3 એમ ૧૬૨ ભેદ થાય .
- ૪) અર્થ લખો : ૧) ઉંઘાડણાએ ૨) પરમાહિન્માએહિં ૩) સંતાણ ॥ ૪) મક્ખય
- જઃ ૪) ૧) પુરા ખોલીન ૨) પરમાધાભીઓથી ૩) કરોળિયાના જાળા ૪) ક્ષયરહિત - અક્ષય
 ૫) માગધી લખો : ૧) સુતિ કરાયેલા ૨) મિથ્યાભાવે કરેલી ૩) નિદાન રહિત છું ૪)
 ધૈર્યરૂપ .
- જઃ ૫) ૧) અભિથુઆ ૨) મિશ્છાએ ૩) અનિયાણો ૪) વિજજં

જ: ક) નીચેનામાં કોઈ પણ બે દ્વાર લખો : (૫)

કાયે ૧) કષાય દ્વાર : પ્રથમ ઉ નિયંઠામાં સંજીવલન કષાય હોવાથી સક્ષાયી, કષાયકુશીલમાં સંજીવલન કષાય ૪-૩- ૨ -૧ નિર્ણથ અક્ષાયી (ઉપશાંત કે ક્ષીણ), સ્નાતક ક્ષીણ અક્ષાયી.

૨) સંયમસ્થાન દ્વાર : પ્રથમ ચાર નિયંઠામાં અસંખ્યાતા સંયમસ્થાન છે. નિગ્રથ અને સ્નાતકમાં સંયમસ્થાન એક જ છે.

અલ્યબહુત્વ : સૌથી થોડા નિર્ણથ અને સ્નાતકના સંયમસ્થાન તેથી પુલાકના સંયમસ્થાન અસંખ્યાતગણાણા. તેથી બફુશાના સંયમસ્થાન અસંખ્યાતગણા. તેથી પડિસેવણાના સંયમસ્થાન અસં. ગણા. તેથી કષાય કુશીલના સંયમસ્થાન અસંખ્યાત ગણા.

૩) ઉપસંપજ્જાણાં દ્વાર : પુલાક પુલાકપણાને છોડીને કષાયકુશીલ માં કે અસંયમમાં જાય. બફુશવાળો પડિસેવણા, કષાયકુશીલમાં, અસંયમમાં કે સંયમાસંયમમાં જાય. પડિસેવણાવાળો બફુશા, કષાયકુશીલમાં, અસંયમમાં કે સંયમાસંયમ માં એ ૪ માં જાય. કષાયકુશીલવાળો પુલાક, બફુશા, પડિસેવણા, અસંયમ, સંયમાસંયમ કે નિર્ણથ માં જાય નિર્ણથ કષાયકુશીલ, સ્નાતક કે અસંયમમાં જાય. સ્નાતક મોક્ષમાં જાય.

ખ) નીચેના સવાલના જવાબ લખો :

(૧૦)

૧) પ્રથમ ત્રણા નિયંઠા શા માટે અવેદી નથી ? તેના ગુણાસ્થાનક કયા કયા ?

જ: ૧) પ્રથમ ત્રણા નિયંઠામાં શ્રેણી નથી ભાટે અવેદી નથી. શ્રેણી ૮ માં ગુણા થી મંડાય ને જીવ ૮ ગુણાના અંતમાં અવેદી બને છે. પુલાકનું ગુણા દર્દું બફુશા અને પડિસેવણાનું ગુણા. ૬ - ૭ છે.

૨) દેવતામાં પદવી કેટલી ? નામ લખો.

જ: ૨) દેવતામાં પદવી પાંચ છે ૧) ઈન્દ્ર, ૨) સામાનિક ૩) ત્રામસ્થિતશક ૪) લોકપાલ ૫) અહુમેન્દ્ર.

૩) આભોગ - અણાભોગ, સંવુડા - અસંવુડાનો બેદ સમજાવો.

જ: ૩) આભોગ એટલે જાણાવા છતાં પણ છે દોષ લગાડે. (શરીર ઉપકરણ આદિને સુશોભિત કરવા સાધુને અયોગ્ય છે. એમ જાણાવા છતાં સુશોભિત કરે.

આભોગ - જાણાવા છતાં દોષ લગાડે.

અનાભોગ-અજાણાતા દોષ લગાડે

સંવુડા-છાના દોષ લગાડે

અસંવુડા-મગાટ દોષ લગાડે

૪) નિયંઠા કયા સૂત્રનો અધિકાર છે ? અને તેની બીજી ગાથા લખો.

જ: ૪) નિયંઠા શ્રી ભગવતી સૂત્ર શાર્ય, ઉં. ૬ નો અધિકાર છે. તેની બીજી ગાથા જોગુવઓગ કસાએ લેસ્સા પરિણામ બંધ વેદેય |

કભોડીરણ ઉપસંપજ્જણા સત્ત્રા ય આહારે ॥૨॥

૫) કયા નિયંઠા તીર્થમાં હોય ? અને કયા નિયંઠા અતીર્થમાં હોય ?

જ: ૫) તીર્થમાં ૬ એ નિયંઠા હોય. અતીર્થમાં કષાયકુશીલ-નિગ્રથ અને સ્નાતક ત્રણા જ નિયંઠા હોય.

ગી) વ્યાખ્યા લખો :

(૪)

જ :

- ૧) લભ્ય પુલાક : કોઈ ચકવર્તિ આદિ જૈન શાસનની અશાતના કરે તો તેની સેના આદિને સજી કરવા માટે અથવા સંધ આદિના વિશેષ કાર્યના નિભિતથી લભ્યનો પ્રયોગ કરે.
- ૨) અપરિસ્સવી : કર્મ બંધના પ્રવાહથી રહિત એવા અબંધક
- ૩) જિન કલ્પ : જે સંધ કે સમૂહમાં ઉપાશ્રયમાં રહેલા નથી શિષ્યા આદિ બનાવતા નથી પર્વત-ગુફા આદિમાં રહે છે. જધન્ય-૨ અને ઉત્કૃષ્ટ ૧૨ ઉપકરણ રાખે.
- ૪) ભાવલિંગ : જ્ઞાન-દર્શન ચારિત્રણ અરિહંત પ્રરૂપિત ધર્મનું પાલન કરવાવાળામાં જ હોય છે.
- ૫) પડિસેવણ॥ કુશીલ : ખળાની ઉપણાલી શાળ જેવા પ્રતિસેવના કુશીલ છે. પરિસ્થિતિ વશ મૂળગુણ અને ઉત્તરગુણોની વિરાધનાથી જેનું ચારિત્ર દૂષિત થયું હોય તેને પડિસેવના કુશીલ કરે છે.

ઘ) ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૪)

જ :

- ૧) નિગ્રંથમાં લેશ્યા અને કર્મ બાંધે.
- ૨) નિગ્રંથમાં શુક્લ લેશ્યા અને શાતાવેદનીય કર્મ બાંધે.
- ૩) સ્નાતક અને કર્મની ઉદ્દીરણ॥ કરે.
- ૪) સ્નાતક નામ અને ગોત્ર કર્મની ઉદ્દીરણ॥ કરે.
- ૫) બંધુશ અને પડિસેવણાના જ. ચારિત્ર પર્યવ પરસ્પર અને
- ૬) બંધુશ અને પડિસેવણાના જ. ચારિત્ર પર્યવ પરસ્પર તુલ્ય અને અનંતગુણ॥ .
- ૭) સ્નાતક , , ચોખા જેવા ચારિત્રવાળા.
- ૮) સ્નાતક શુદ્ધ, અખંડ, સુગંધિત ચોખા જેવા ચારિત્રવાળા.
- ૯) કષાયકુશીલને શુતક્ષાન આશ્રી જધ અને ઉ..... નું જ્ઞાન હોય છે.
- ૧૦) કષાયકુશીલને શુતક્ષાન આશ્રી જધ અભ્રપ્રવચનમાતા અને ઉ. ૧૪ પૂર્વ નું જ્ઞાન હોય છે.

પ્ર. : ૪ સંજ્યાના આધારે :

૨૫

જ) સંજ્યાનાકોઈ પણ બે દ્વાર લખો.

(૪)

સાથે

- ૧) અંતર દ્વાર : એક જીવ અપેક્ષા પાંચ સંયતિનું અંતર જધ અંત-ઉત્ત-દેશઊણ॥ અર્ધપુદ્ગલ પરાવર્તન કાળ.
- ધણ॥ જીવ અપેક્ષા સામાયિક યથાખ્યાત ચારિત્રનું અંતર ન પડે. કારણા કે બંને ચારિત્ર શાશ્વતા છે. ધણ॥ જીવ અપેક્ષા છેદો નું જધ અંતર ૬૩૦૦૦ વર્ષ પરિહારવિશુદ્ધ નું જ. અંતર ૮૪૦૦૦ વર્ષનું અને બંનેનું ઉત્કૃષ્ટ અંતર દેશઊણ॥ ૧૮ કોડાકોડ સાગરોપમનું ઉ. ધણ॥ જીવ અપેક્ષા સૂક્ષ્મસંપરાયમાં જધ. ૧ સમયનું ઉત્ત. ૬ માસ નું અંતર પડે.
- ૨) ભવ દ્વાર : સામાયિક અને છેદો ના જ. ૧૩૮ ભવ કરે. પરિત્થા સૂક્ષ્મ ના જ. ૧૩. ૩ ભવ કરે યથા. જ. ૧ ભવ ઉ ત ભવ કરીને કે તે જ ભવે મોક્ષ જાય.

૩) અલ્યબહુત્વ દ્વાર : સૌથી થોડા સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્રવાળા તેથી પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રવાળા સંખ્યાતગુણ॥ તેથા યથાભ્યાત ચારિત્રવાળા સંખ્યાતગુણ॥ તેથી છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રવાળા સંખ્યાતગુણ॥ તેથી સામાયિક ચારિત્રવાળા સંખ્યાતગુણ॥

ખ) નીચેનાના અર્થ લખો :

(૨)

જવાબ

૧) ઇત્વરિક	-	સ્વલ્યકાળના
૨) નિર્વિશકાયિક	-	વૈયાવચ્ચ કરવાવાળા
૩) યાવલ્કથિક	-	જીવજીવના
૪) પજજવા	-	પર્યવ

ગ) ફક્ત આંકડામાં જવાબ આપો :

(૩ $\frac{1}{2}$)

- ૧) યથાભ્યાત ચારિત્રના ગુણાસ્થાનક .
- જ: ૧) ૧૧ થી ૧૪ - ૪ ગુણાસ્થાનક
- ૨) સામાયિક ચારિત્રમાં લેશ્યા .
- જ: ૨) (૬) લેશ્યા
- ૩) ઘણ॥ ભવ આશ્રી સૂક્ષ્મ સંપરાય કેટલી વાર આવે ? જ. ઉ. બંને લખો .
- જ: ૩) જ. ૨ વાર ઉ. ૮ વાર
- ૪) છેદોપસ્થાનીય ચારિત્રની ઘણ॥ જીવ આશ્રી જધન્ય ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ .
- જ: ૪) જ. ૨૫૦ વર્ષ, ઉ. ૫૦ લાખ કોડ સાગર વર્ષ
- ૫) ઇત્વરિક સામાયિક ચારિત્રનો ઉત્કૃષ્ટ સમય .
- જ: ૫) ૬ માસ
- ૬) પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્રમાં કલ્ય.
- જ: ૬) ઉ કલ્ય
- ૭) છન્દસ્થ વીતરાગના ગુણાસ્થાનક કેટલા ?
- જ: ૭) ૧૧, ૧૨ મું

ઘ) સમજાવો :

(૧૨)

- ૧) કયારે જીવ સામાયિક ચારિત્ર છોડીને છેદોપસ્થાપનીયમાં જાય ને કયારે જીવ છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર છોડીને સામાયિક ચારિત્રમાં જાય ?
- જ: ૧) પાર્શ્વનાથના શાસનના સાધુ મહાવીર સ્વામિના શાસનમાં દીક્ષા લે ત્યારે . સામાયિક ચારિત્ર છોડીને છેદોપસ્થાપનીયમાં જાય .
- ૨) યથાભ્યાત ચારિત્ર ઘણ॥ ભવ આશ્રી ૨(બે) વાર ને ૫ (પાંચ) વાર કઈ રીતે આવે ?
- જ: ૨) એક ભવમાં ઉપશામ શ્રેષ્ઠી ભાંડે ને બીજા ભવમાં ક્ષપક શ્રેષ્ઠી ભાંડે તો જ. ૨ વાર આવે તેથી ઘણ॥ ભવ અપેક્ષાએ જ ૨ વાર યથાભ્યાત ચારિત્ર આવે . તે જ રીતે યથાભ્યાત ચારિત્ર ના ઉત્કૃષ્ટ ઉ ભવ હોવાથી એક ભવમાં બે વાર ઉપશામ શ્રેષ્ઠી, અન્ય ભવમાં બે વાર ઉપશામ શ્રેષ્ઠી અને અન્ય ત્રીજા ભવમાં ૧ વાર ક્ષપક શ્રેષ્ઠી એમ ઘણ॥ ભવ આ શ્રી ૨ + ૨ + ૧ = ૫ વાર ઉત્કૃષ્ટ યથાભ્યાત ચારિત્ર આવે .

- ૩) સૂક્ષ્મસંપરાય ચારિત્રમાં કયા વેદ ન હોય ? શા માટે ?
- જઃ ૩) સૂક્ષ્મસંપરાય ભાં સ્ત્રીવેદ પુરુષ વેદ કે ન પુંસક વેદ ન હોય . કારણ કે સૂક્ષ્મસંપરાયનું ૧૦ મું ગુણસ્થાનક છે જીવ ૮ માં ગુણ ના અંતમાં અવેદી બની જાય છે તેથી.
- ૪) છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્રનું જધન્ય અંતર ૬૩૦૦૦ વર્ષ કઈ રીતે થાય ?
- જઃ ૪) અવસર્પિણી કાળના પાંચમાં આરાના છેડા સુધી છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર હોય પણી છઢા આરામાં તેમજ ઉત્સર્પિણી કાળના પ્રથમ અને બીજી આરામાં છેદો . ચારિત્ર ન હોય એ ત્રણે ૨૧,૦૦૦ વર્ષ ના આરા છે . માટે જધ . અંતરનો કાળ ૨૧૦૦૦ × ૩ = ૬૩૦૦૦ વર્ષનો થાય .
- ૫) સંકલેશ અને વિશુદ્ધ પરિણામ એટલે શું ?
- જઃ ૫) સંકલેશ પરિણામ તે ઉપશમ શ્રેષ્ઠિથી પડનારા અને વિશુદ્ધ પરિણામ તે ઉપશમ અને ક્ષપક શ્રેષ્ઠિ પર ચડનારા .
- ૬) સંજ્યાનો બંધ દ્વાર લખો .
- જઃ ૬) સંજ્યાનો બંધ દ્વાર : પ્રથમ ત્રણા સંયતિ ૭-૮ કર્મનો બંધ કરે . સૂક્ષ્મ . ૬ કર્મનો બાંધે (માટે આયુ વર્જને) યથા . કર્મ બાંધે તો શાતાવેદનીય અથવા અબંધ અને ઋષભદેવ શાસનના સાધુ અજીતનાથ પ્રભુના શાસનમાં દીક્ષા લે ત્યારે છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર છોડીને સામાયિક ચારિત્રમાં જાય .

ચ) જોડકાં જોડો :

(૨૧/૨)

જવાબ			
૧) પરિહાર વિશુદ્ધ ચારિત્ર	૧) તીર્થમાં	પુરુષ વેદી	
૨) સામાયિક ચારિત્ર	૨) સાકાર ઉપયોગ	તીર્થમા	
૩) છેદોપસ્થાપનીય ચારિત્ર	૩) અણાહારક	૫ કલ્ય આપે	
૪) સૂક્ષ્મ સંપરાય ચારિત્ર	૪) પ કલ્ય આપે	સાકાર ઉપયોગ	
૫) યથાભ્યાત ચારિત્ર	૫) પુરુષ વેદી	અણાહારક	

પ્ર.: ૫ ભક્તામરના આધારે :

૧૫

ક) કોઈ પણ બે ગાથા લખો (ભાવાર્થ સાથે)

(૮)

- ૧) યઃ સંસ્તુત
 જઃ ૧) યઃ સંસ્તુત : સકલ વાડમય તત્વ બોધા
 દુદ્ભૂત બુદ્ધિ પટુભિ સુરલોક નાથૈ : |
 સોત્રૈ જીગાત્રિતય ચિત હરૈ : રૂદારૈ :
 સોષે કિલાહમપિ તં પ્રથમં જિનેન્દ્રમ् ॥
 સમસ્ત શાસ્ત્રોના તત્વ જ્ઞાનથી ઉત્પન્ન થયેલી નિપુણ બુદ્ધિ વડે ત્રણ લોકના ચિતનુ હરણા
 કરનારા અને મહાન અર્થવાળા એવા સોત્રો વડે ચ્યતુર એવા દેવોના છન્દોએ પણ જેમની
 સારી રીતે સ્તુતિ, સ્તવના કરેલી છે . એવા પહેલા તીર્થકર શ્રી ઋષભદેવ ભગવાનની હું પણ
 સ્તુતિ - સ્તવના કરીશ .

૨) આસ્તાં
જ: ૨) આસ્તાં તવ સ્તવનમસ્ત સમસ્ત દોષમું
 ત્વસંકથાડપિ જગતાં દુરિતાનિ હંતિ ।
 દૂરૈ: સહસ્ત્ર કિરણ કુરુતે પ્રભૈવ
 પદ્માકરેષુ જલજાનિ વિકાસ ભાંજિ ॥
 સમસ્ત પાપોના નાથ કરનારુ તમારુ સ્તવન તો દૂર રહો પણ આપના ચારિત્રની રૂડી કથા
 માત્ર ત્રણો જગતના જીવોના પાપોને હણી નાખે છે. તે જેમ સૂર્ય તો દૂર હોય છે. ઇતાં માત્ર
 તેની પ્રભાજ સરોવરમાં રહેલા પદ્મકમળોને વિકસાવે છે તેમ.

૩) દ્રષ્ટવા
જ: ૩) દ્રષ્ટવા ભવન્તભનિમેષ વિલોકનીયં
 નાન્યત્ર તોષમુપયાતિ જનસ્ય ચક્ષુઃ ।
 પીત્વા પયઃ શશિકર દુતિદુંધ સિન્ધો :
 ક્ષારં જલં જલ નિધેરસિતું ક છચેત ? ॥
 અનિમેષ દાઢ્યો વડે અવલોકવારુપ આપના સ્વરૂપને એકવાર જોયા પછી મનુષ્યના ચક્ષુઓ
 બીજે સંતોષ પામતા નથી. ચંદ્રની ચાંદની સમાન ઉજજવળ અને મધુર ક્ષીર સમુદ્રનું દુધ પીધા
 પછી લવણ સમુદ્રનું ખારું પાણી પીવાની છચ્છા કોણ કરે ? (કોઈ જન કરે)

ખ) નીચેની ગાથાઓ લખો : (૪)

૧) દેવોએ પણ જેનું પાદપીઠ પૂજયું છે.
જ: ૧) બુદ્ધયા વિનાડપિ વિબુધાર્થિત પાદપીઠ
 સ્તોતું સમુદ્ધત ભતર્વિંગતત્રપોડહમું ।
 બાલં વિહાય જલ - સંસ્થિત ભિન્દુબિભ
 મન્ય કદુચ્છતિ જન : સહસા ગ્રહીતુમ ॥

 ૨) કમળપત્ર ઉપર પડેલું જળબિંદુ મોતી જેવી શોભાને ધારણ કરે.
જ: ૨) મત્વેતિનાથ ! તવ સંસ્તવનં મયેદ,
 મારબ્યતે તત્તુદ્વિયાડપિ તવ પ્રભાવાત् ।
 યેતો હરિષ્યતિ સતાં નલિની દલેષુ
 મુક્તાફલ દુતિમુપૈતિ નનૂદ બિન્દુઃ ॥

ગ) અર્થ લખો : (૩)

જવાબ

૧)	દલિત	-	નાશ કરનાર
૨)	ઇન્દ્રુ	-	ચંદ્રના
૩)	ક્ષમઃ	-	સમર્થ
૪)	પ્રીત્વા	-	પ્રીતીને વશ થઈને
૫)	કલિકા	-	મંજરી
૬)	ભુવિ	-	જગતમાં

પ્ર.: ૫

વાર્તાના આધારે નીચેના જવાબ લખો :

૧૫

૧) જ્યદોષ મુનિએ વેદ, યજ્ઞ, નક્ષત્ર અને ધર્મમાં કોને મુખ્ય ગણાવ્યા ? અને છન્દ તથા દેવો ભગવાનને વંદન કોની જેમ કેવી રીતે કરે છે ?

જ: ૧) જ્યદોષ મુનિએ વેદોમાં મુખ્ય અભિન હોતને, યજ્ઞમાં યજ્ઞાર્થને નક્ષત્રોમાં ચંદ્રને, અને ધર્મમાં કાશ્યપ ગોત્રીય ભગવાન મહાવીર સ્વામિને મુખ્ય ગણાવ્યા છે. જેમ ઉત્તમ અને મનોહર ચંદ્રને ગ્રહ, નક્ષત્ર વગેરે હાથ જોડીને વંદન નમસ્કાર કરે છે. તે જ રીતે છન્દ આદિ દેવો ભગવાનને વિનયવંત થઈને વંદના કરે છે.

૨) બ્રાહ્મણાના લક્ષણો કેટલાં છે ? કોઈ પણ ત્રણ લખો.

જ: ૨) બ્રાહ્મણાના લક્ષણો ૧૦ છે.
૧૦ લક્ષણો બુકમાં લખેલા છે.

૩) વિજ્યદોષને સત્યનું યથાર્થ સ્વરૂપ સમજાઈ જતાં તેણો જ્યદોષ મુનિને શું કરીને બિક્ષા ગ્રહણ કરવા કહ્યું ?

જ: ૩) વિજ્યદોષ ને સત્યનું યથાર્થ સ્વરૂપ સમજાઈ જતા તેણો જ્યદોષ મુનિને કહ્યું હે મુનિવરા તમે બ્રાહ્મણાત્મનું સત્ય સ્વરૂપ મને સારી રીતે સમજાવ્યુ છે. જે યજ્ઞમાં કર્મની આહૃતિ દેવાય છે તેવા યથાર્થ ભાવયજ્ઞના કર્તા આપ છો જેના દ્વારા આત્મશુદ્ધિનું જ્ઞાન થાય તેવી સાચી વેદવિદ્યા ના જ્ઞાતા આપ છો જ્યોતિષી દેવોની ગતિના કારણો બ્યાવહારિક કાળગણાના થાય અને તેના આધારે સ્વાધ્યાય કાળ - અકાળનો નિર્ણય થાય તેવા જ્યોતિષ અંગના જાણકાર આપ છો સંયમ અને તપદૂપી ધર્મના આપ પારાગામી છો આવા ગુણોના ધારક હોવાથી સ્વ અને પરનો ઉદ્ઘાર કરવામાં આપ સમર્થ છો. આપ નિરાસકતભાવે, નાના મોટાના ભેદભાવ વિના અજ્ઞાત કુળમાંથી બિક્ષા ગ્રહણ કરનાર હોવાથી શ્રેષ્ઠ બિક્ષુ છો માટે આપ અમારી પાસેથી બિક્ષા ગ્રહણ કરી અમારા ઉપર ફૂપા કરો.

૪) ભીનો અને સૂકો માટીનો ગોળો આપણાને શું બોધ આપે છે ?

જ: ૪) જે ભીનો ગોળો માટીનો છે તે ભીતપર ચોટી જાય છે. અને સૂકો ગોળો ચોટતો નથી. આ જ રીતે દુર્ભૂષ્ણિવાળા અને કાભભોગમાં આસકત મનુષ્ય વિષયોમાં ચોટી જાય છે અને કર્મોથી લેપાય છે. જ્યારે વિસ્કૃત સાધક સૂકા ગોળાન જેમ કર્મોથી લેપાતા નથી.

૫) શું કરવાથી શ્રમણા, બ્રાહ્મણા, મુનિ અને તપસ્વી નથી બનાતું ? અને શું કરવાથી શ્રમણા, બ્રાહ્મણા, મુનિ અને તપસ્વી બનાય છે ? સમજાવો.

જ: ૫) માત્ર માથું મુંડાવાથી કોઈ શ્રમણા નથી થઈ જવું. ઊં કારનો ધનિ કરવાથી બ્રાહ્મણા નથી થઈ જતું. જંગલમાં રહેવાથી મુનિ બની જતું નથી અને વલ્લકરના જાડની છાલના કપડાં પહેરવાથી કોઈ તપસ્વી બની જતું નથી. પરંતુ સમભાવ ધારણા કરવાથી શ્રમણા, બ્રહ્મચર્યના પાલનથી બ્રાહ્મણા, જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવાથી મુનિ અને તપ કરવાથી તપસ બનાય છે.

પ્ર.: ૧ સામાચિક પ્રતિક્રમણાના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

૧) પચ્ચક્રખાણામાં કયા કયા આગાર રાખવામાં આવે છે તે અર્થ સાથે લખો. (૪)

જ: ૧) પચ્ચક્રખાણામાં નીચેના આગાર રાખવામાં આવે છે.

૧) અણાત્થાણ॥ ભોગેણાં : છથ્થા કે ઉપયોગ વિના કોઈ વસ્તુ મોઢામાં આવી જાય કે ખવાઈ જાય. ૨) સહસ્રાગારેણાં : ધ્યાન ન રહે અને અચાનક કોઈ વસ્તુ મોઢામાં આવી જાય કે મુકાઈ જાય. ૩) મહત્તરાગારેણાં : વડીલ કે ગુરુની આજ્ઞાથી સમય પહેલાં આહાર કરવો પડે ૪) સંબંધિત વત્તિયા ગારેણાં : શારીરની સમાધિ રહે ત્યાં સુધી. જો શારીરની અસમાધિ થાય કે કોઈ રોગ આવે તો આગાર.

૨) નિર્ણય પ્રવચન કોને કહે છે ? નિર્ણય પ્રવચન કેવું છે તે બતાવતા કોઈ પણ ત શાબ્દ લખો. (૨)

જ: ૨) જેમણે રાગ અને દ્વેષની ગ્રંથી તોડી નાંખી છે તેવા તીર્થકર ભગવાનની વાણીને, જિનવાણીને, તેમના આગમસૂત્રોને નિર્ણય પ્રવચન કહે છે. આ શાબ્દોમાંથી કોઈ પણ ત્રણા: સંચય, અણુતરં, પડિપુનં, નેઆઉં, સંસુ દ્વં, સલ્લકત્તણાં, સિંધિ મ૱ં, મુત્તિમ૱ં, નિજજજણા મ૱ં.

૩) છફ્ફા અને દસમાં વ્રતમાં શું ફરક છે ? (૨)

જ: ૩) છફ્ફા વ્રતમાં દિશાની ભર્યાદાના જાવજજીવના પચ્ચક્રખાણ કરવામાં આવે છે. જ્યારે દશમા વ્રતમાં દિશા અને ભોગ ઉપલોગની ભર્યાદા એક દિવસ અને એક રાત માટે કરવામાં આવે છે.

૪) પ્રતિલેખન અને પ્રમાર્જન કોનું કોનું કરવાનું છે તે જણાવો. (૨)

જ: ૪) સાધક પાસે રહેલાં મુહૂરતિ, પાથરણુ, ગુચ્છો, રજોહરણા, વસ્ત્રો આદિનું પ્રતિલેખન કરવાનું છે. પાત્રાં, પાટ, પાટલાં, બાજોઠ આદિ કડક વસ્તનું પ્રતિલેખન અને પ્રમાર્જન કરવાનું છે.

પ્ર.: ૨ પુણીસુણાંના આધારે જવાબ લખો : ૩૦

અ) નીચેની ગાથાઓ ભાવાર્થ સાથે લખો : (કોઈ પણ પાંચ) (૨૦)

૧) જેયનેસે

જ: ૧) જેયનેસે કુસલે મહેસી, અનંતનાણી ય અનંત દંસી ।

જસંસિણો યક્ખુ પહે ઠિયસ્સ, જાણ॥હિ ધ્યમં ય વિંં ય પેહિ ॥
તે ભગવાન મહાવીર સ્વામી સંસારી જીવોના દુઃખોને જાણતા હતા. કર્મના છેદનમાં કુશણ, મહાનાનાનિ અનંતજ્ઞાની અને અનંતદર્શી હતા. તેઓ ઉત્કૃષ્ટ યશવાળા હતા.
મોક્ષમાર્ગ પર તેઓનાં ચક્ષુ સ્થિર હતાં. તેમના શ્રુત ચારિત્ર રૂપ ધર્મને જાણો તથા દૂઢ વૈર્યતાને જુઓ.

૨) અણુતરં ધ્યમભિણાં

જ: ૨) અણુતરં ધ્યમભિણાં જિણાણાં, શોયા મુણિણા કાસવ આસુપણાં ।

દુંદે વ દેવાણ મહાણુભાવે, સહસ્રાણોયા દિવિણાં વિસિટ્રણે ॥

દેવલોકને વિશે જેમ છન્દ દેવોમાં મહાપ્રભાવક, હજારો દેવોના નાયક અને સર્વોત્તમ છે તેમ સર્વ તીર્થકરોએ પ્રરૂપેલો આ જે સર્વોત્તમ ધર્મ છે તેને પ્રકાશ કરનાર કાશ્યપગોત્રી, આસુપ્રક્ષ અને કેવળજ્ઞાની શ્રી મહાવીરદેવ સર્વથી ઉત્તમ હતા,

- ૩) મહિએ
- જ્ઞ: ૩) મહિએ મજાંભિ ઠિએ ઇાગિંદે, પણણાયતે સૂરિએ સુધ્યલેસે ।
એવં સિરિએ ઉસ ભૂરિવણે, મણોરમે જોયઈ અરિયમાલી ॥
પૃથ્વીના મધ્ય ભાગમાં સ્થિત સર્વ પર્વતોનો ઇન્દ્ર, મેરુપર્વત-સૂર્યની જેમ શુદ્ધ કાંતિવાળો
પ્રતીત થાય છે. એ જ રીતે પોતાની શોભાથી અનેક પ્રકારના રત્નોના વર્ણોએ કરી મનને
આનંદ આપે છે. અને સૂર્યની જેમ સર્વ દિશાઓને પ્રકાશિત કરે છે.
- ૪) ગિરીવરે
- જ્ઞ: ૪) ગિરીવરે વા નિસહાયયાણાં, રુયએ વ સેટ્ટે વલયાયતાણાં ।
તાઓવમે સે જગાભૂઈપણે, મણીણા મજાઝે તમુંઢું પણે ॥
જેમ લાંબા પર્વતોમાં નિષધ પર્વત, ગોળ પર્વતોમાં રુચક પર્વત શ્રેષ્ઠ છે. તેવી ઉપમાએ પ્રાણ
શ્રી મહાવીરદૈવ મુનિઓ વચ્ચે જગતમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ હતા.
- ૫) હત્થીસુ
- જ્ઞ: ૫) હત્થીસુ એરાવણામાં હાણાએ, સીહો મિયાણાં સલિલાણાં ગંગા ॥
પક્ખીસુ વા ગરુલે વેણુ દેવે, નિષ્વાણાવાદીણાં હાયપુતે ॥
જેમ હાથીઓમાં એરાવત હાથી, પશુઓમાં સિંહ, નદીઓમાં ગંગા,
પક્ષીઓમાં ગરુડ શ્રેષ્ઠ છે. તેમ મોક્ષવાદીઓમાં જ્ઞાતપુત્ર મહાવીર શ્રેષ્ઠ હતા.
- ૬) કિરિયા
- જ્ઞ: ૬) કિરિયા કિરિયે વેણુઈયાણુવાયં, અણેણાંણિયાણાં પડિયચ્ય ઢાણાં ।
સે સંવ્યવાયં ઈઈ વેયછતા, ઉવટિંઘે સંજમ દીહરાયં ॥
કિયાવાદી, અકિયાવાદી, વિનયવાદી તથા અજ્ઞાનવાદી રૂપ પાંદીના સ્થાનને જાણીને,
સર્વ વાદને (દુર્જીતિમાં જવાનું કારણ) સભ્યકરૂપે જાણીને ભગવાન મહાવીર, યાવત જીવન
સંયમધર્મમાં સ્થિત થયા.

બ) માગધી શાબ્દોના અર્થ લખો : (૫)

જવાબ		
આસુપણે	-	પ્રજ્ઞાવાન
અપડિણેણામાં	-	આકંક્ષારહિત છે
અણેણાંણિયાણાં	-	અજ્ઞાનવાદી
અણુતરં	-	સર્વોત્તમ
અભયંકરે	-	અભયપ્રદાન
એગંતવદાત સુક્કં	-	એકાંત શુક્લ
અણાવજજં	-	અણાવધ
અચ્યિમાલી	-	સૂર્ય
ઇસીણાં	-	ત્રણિઓમાં
અકસાઈ	-	કષાયરહિત

- ક) ૧) ભગવાનનું જ્ઞાન કેવું હતું ? (૧)
- જ્ઞ: ૧) ભગવાનનું જ્ઞાન કર્મમળ રહિત, નિર્મળ, કષાયરહિત તથા ધાતીકર્મના બંધનથી મુક્ત હતું.
૨) લાંબા પર્વતોમાં કયો પર્વત અને ગોળ પર્વતોમાં કયો પર્વત શ્રેષ્ઠ છે ? (૧)
- જ્ઞ: ૨) લાંબા પર્વતોમાં નિષધ પર્વત અને ગોળ પર્વતોમાં રુચક પર્વત શ્રેષ્ઠ છે.

- ૩) કયું વૃક્ષ જગપરિસિદ્ધ છે અને તે કયાં આવ્યું છે ? (૧)
- જા: ૩) શાલ્મલી વૃક્ષ જગપરિસિદ્ધ છે જે દેવકુરુક્ષેત્રમાં આવ્યું છે
- ૪) ભગવાન મહાવીર સ્વામીનું ધ્યાન કેવું હતું તે જણાવતી માત્ર ગાથા લખો. (૨)
- જા: ૪) અણુતરં ધ્યમુદ્ધરણતા, અણુતરં ઝાણવરં જિયાઈ,
સુસુક્ષુક્ષ અઘંડસુક્ષ સંભિદુ એગંતવદાત સુક્ષં

પ્ર. : ૩ કાયસ્થિતિના થોકડાના આધારે જવાબ લખો : ૩૦

- ૧) નીચેના બોલની જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ લખો : (૧૦)

	<u>બોલનું નામ</u>	<u>જધન્ય કાયસ્થિતિ</u>	<u>ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ</u>
સાથે	૧) ઘૌરેન્દ્રિય	અંત: મુહૂર્ત	સંખ્યાતો કાળ
	૨) ત્રસકાય	અંત: મુહૂર્ત	૨૦૦૦ સાગર અને સંખ્યાતવર્ષ અધિક
	૩) સમુચ્ચય બાદર	અંત: મુહૂર્ત	અસંખ્યાતો કાળ (બાદરકાળ)
	૪) સમુચ્ચય સૂક્ષ્મ	અંત: મુહૂર્ત	અસંખ્યાતો કાળ (પુઢવી કાળ)
	૫) સૂક્ષ્મ નિગોદ પર્યાપ્તા	અંત: મુહૂર્ત	અંત: મુહૂર્ત
	૬) પુરુષ વેદ	અંત: મુહૂર્ત	પ્રત્યેક સો સાગર સાધિક
	૭) પદ્મ લેશ્યા	અંત: મુહૂર્ત	૧૦ સાગરોપમ ને અંત: મુહૂર્ત અધિક
	૮) સાસ્વાદન સમકિત	૧ સમય	૭ આવલિકા
	૯) સામાયિક યારિત્ર	૧ સમય	દેશે ઉણુ પૂર્વ કોડ વર્ષ
	૧૦) અનાકાર ઉપયોગ	અંત: મુહૂર્ત	અંત: મુહૂર્ત
૨)	૧) પુઢવીકાળની વ્યાખ્યા લખો :		(૨)
જા:	૧) પુઢવી કાળ : ક્ષેત્રથી અસંખ્યાતા લોકના જેટલા આકાશ પ્રદેશ છે તેને દરેક સમયે એક એક ખાલી કરતાં જેટલો કાળ લાગે, તેટલા સમયમાં જેટલી અસંખ્યાતી ઉત્સર્પણી અને અવસર્પણી પસાર થાય તેટલો કાળ. ભાવથી આંગુલના અસંખ્યાતમાં ભાગમાં જેટલા આકાશપ્રદેશ છે તેટલી સંખ્યાના અસંખ્યાતા લોક ખાલી કરવામાં જેટલો કાળ પસાર થાય તેટલો કાળ.		
૨)	૨) જેની જધન્ય ભવસ્થિતિ ઉ સાગર છે તે નારકીની કાયસ્થિતિ કેટલી ? શા માટે ? (૨)		
જા:	૨) જેની જધન્ય ભવસ્થિતિ ઉ સાગર છે તે નારકીની કાયસ્થિતિ પણ ઉ સાગર છે કારણ કે નારકી મરીને બીજા ભવમાં તરતજ નારકી થતાં નથી. નારકીની ભવસ્થિતિ અને કાયસ્થિતિ સરખાં જ હોય છે.		
૩)	૩) અકાયની કાયસ્થિતિ કેટલી ? કારણ આપો . (૨)		
જા:	૩) અકાયને જધન્ય કાયસ્થિતિ નથી અને ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ આદિ અનંત છે. અકાય એટલે સિદ્ધ ભગવાન, એકવાર સિદ્ધ બનેલો જીવ ફરીથી સંસારમાં આવતો નથી તેથી જધન્ય કાયસ્થિતિ નથી. સિદ્ધ પર્યાયની આદિ છે પણ અંત નથી તેથી આદિ અનંત.		
૪)	૪) જોડકાં જોડો : (૩)		

જવાબ

કાયપરિત્ત	-	૧૦૦૦ સાગર અધિક	અસંખ્યાતો કાળ (પુઢવીકાળ)
સંક્ષી	-	અસંખ્યાતો કાળ (પુઢવીકાળ)	પ્રત્યેક ૧૦૦ સાગર અધિક
ચરમ	-	સાદિ અનંત	અનાદિ સાંત
ક્રેવળ દર્શન	-	અનાદિ સાંત	સાદિ અનંત
ચક્ષુ દર્શન	-	પ્રત્યેક ૧૦૦ સાગર અધિક	૧૦૦૦ સાગર અધિક
ત્રસકાય	-	૨૦૦૦ સાગર અધિક	૨૦૦૦ સાગર અધિક

- ૫) સ્ત્રીવેદની જધન્ય, ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ લખો . (૧)
 જ્ઞ: ૫) સ્ત્રીવેદની જધન્ય કાયસ્થિતિ-૧ સમય . ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ-૧૧૦ પદ્યને પૂવકોડ વર્ષ અધિક
- ૩) નીચેના બોલની સમજણ સહિત કાયસ્થિતિ લખો : (કોઈ પણ પાંચ) (૧૦)
 ૧) અચ્યકુદર્શન
 જ્ઞ: ૧) જધન્ય કાયસ્થિતિ - — ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ - અનાદિ અનંત, અનાદિ સાંત અચ્યકુદર્શન કેવળદર્શન પ્રાપ્ત થાય તો જ દૂર થાય છે . નહિ તો સર્વ જીવોને હંમેશા હોય છે . તેથી જધન્ય કાયસ્થિતિ નથી . અભવીનું અચ્યકુદર્શન અનાદિ અનંત અને ભવીનું અનાદિ સાંત .
- ૨) નપુંસકવેદ
 જ્ઞ: ૨) જધન્ય કાયસ્થિતિ -૧ સમય ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ -અનંતકાળ (વનસ્પતિકાળ)
 કોઈ નપુંસક વેદનો ઉપશામ કરીને શ્રેષ્ઠીથી પાછાં પડતાં નપુંસકવેદનો ૧ સમય માટે અનુભવ કરી કાળ કરે અને દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થાય ત્યાં તે પુરુષવેદી થશે તેથી જધન્ય ૧ સમયની સ્થિતિ થઈ . નપુંસકવેદમાં જીવ એકેન્દ્રિય થી ચૌદેન્દ્રિય તથા અસંજી પંચેન્દ્રિય, ગર્ભજ તિર્યુચ, ગર્ભજ મનુષ્ય, સંમુચ્છી મનુષ્યમાં દરેકમાં નપુંસક તરીકે જ રહે તો વનસ્પતિની અપેક્ષાએ ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ અનંતોકાળ થઈ શકે છે .
- ૩) અલેશી
 જ્ઞ: ૩) જધન્ય કાયસ્થિતિ -— ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ -આદિઅનંત
 જીવ ૧૪ ગુણાસ્થાનકે અને સિધ્ય પર્યાયમાં જ અલેશી હોય છે . એક વાર અલેશી બનેલો જીવ ફરી સલેશી બનતો નથી તેથી જધન્ય કાયસ્થિતિ નથી . અલેશી અવસ્થાનો કયારેય અંત આવશે નહિ માટે ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ આદિ અનંત .
- ૪) સાકાર ઉપયોગ
 જ્ઞ: ૪) જધન્ય કાયસ્થિતિ -અંતર્મુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ -અંતર્મુહૂર્ત
 છબસ્થ જીવનો ઉપયોગ અંતર્મુહૂર્તમાં જ નિયમથી જ બદલાઈ જાય છે માટે સાકાર ઉપયોગની જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ અંતર્મુહૂર્ત છે .
- ૫) કાયયોગ
 જ્ઞ: ૫) જધન્ય કાયસ્થિતિ -અંતર્મુહૂર્ત ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ - અનંતકાળ (વનસ્પતિકાળ)
 સંસારી જીવમાં કોઈપણ યોગ અંતર્મુહૂર્તથી વધારે ટકતો નથી . તેથી કાયયોગ જધન્ય અંતર્મુહૂર્ત સુધી હોય . જીવ કાળ કરે તો વાટે વહેતા કાર્મણાકાયયોગી બની જાય છે . એકેન્દ્રિયપણામાં વનસ્પતિની અપેક્ષાએ ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ અનંતકાળ કહી છે .
- ૬) ભવસ્થ સયોગી કેવળ આણાહારક
 જ્ઞ: ૬) જધન્ય કાયસ્થિતિ -— ઉત્કૃષ્ટ કાયસ્થિતિ -અજધન્ય અનુત્કૃષ્ટ ઉ સમય
 કેવળ સમુદ્ધાત કરે તો ત્યારે સમુદ્ધાતના ત્રીજા, ચોથા અને પાંચમાં એમ ઉ સમય કેવળી કાર્મણા કાયયોગી હોય છે તેથી આણાહારક હોય છે . તેથી સ્થિતિ ઉ સમય કહી છે .

પ્ર.: ૪	<p>તપના થોકડાના આધારે જવાબ લખો :</p> <p>૧) તપનો થોકડો કયા કયા સૂત્રના આધારે છે ? (૧)</p> <p>જ: ૧) તપનો થોકડો શ્રી ઉવવાણ સૂત્ર તથા આચારાંગ સૂત્રના આધારે છે.</p> <p>૨) ઉણોદરીથી થતા ફાયદા લખો. (૧)</p> <p>જ: ૨) ઉણોદરીથી રસેન્દ્રિય જીતાય, કામ જીતાય, નિરોગી થવાય.</p> <p>૩) ધ્વાન કેટલા પ્રકારના છે ? કયા કયા ? (૨)</p> <p>જ: ૩) ધ્વાનના ૪ પ્રકારના છે ૧) આર્તધ્વાન ૨) રૌદ્રધ્વાન ૩) ધર્મધ્વાન ૪) શુક્લધ્વાન</p> <p>૪) કષાય પ્રતિસંલીનતાના ભેદ : તે ૧) કોધ ૨) માન ૩) માયા ૪) લોભના ઉદ્યને નિષ્ફળ બનાવવો. કોધને ક્ષમાથી, માન ને વિનીતતાથી, માયા ને સરળતાથી અને લોભને સંતોષથી જીતવો.</p> <p>૫) નીચેના આંકડા કયા તપના ભેદ છે તે જણાવો. (૪)</p> <p>૧૦૦, ૪૫, ૧૪, ૧૩૪, ૧૦, ૨૦, ૪, ૩૫૪</p> <p>જ: ૫) ૧૦૦ - બાણ્ય તપના ભેદ ૪૫ - અનાશાતના વિનયના ભેદ ૧૪ - કાય વિનયના ભેદ, ઇત્વરિક અનશત તપ ૧૩૪ - વિનય તપના ભેદ ૧૦ - વૈયાવય તપના ભેદ અથવા શુશ્વ્રા વિનયના, પ્રાયશ્વિત તપ ૨૦ - અનશન તપ ૪ - ધર્મકથાના ભેદ ૩૫૪ - ૧૨ પ્રકારના તપના કુલ ભેદ ૬) ભાવ કાયોત્સર્ગ એટલે શું ? તેના પ્રકાર સમજણા સહિત લખો. (૪)</p> <p>જ: ૬) ભાવ કાયોત્સર્ગ એટલે આત્મભાવોથી ભિન્ન ભાવોનો ત્યાગ કરવો તેના ત ભેદ છે.</p> <p>૧) કષાય કાયોત્સર્ગ-તે ૪ કષાયનો ત્યાગ કરવો. ૨) સંસાર કાયોત્સર્ગ-તે ચાર ગતિમાં જવાના કારણો બંધ કરવા. ૩) કર્મ કાયોત્સર્ગ-તે આઠ કર્મબંધના કારણો જાણી તેનો ત્યાગ કરવો.</p>	૧૫
પ્ર.: ૫ નીચેની ગાથા ભાવાર્થ સાથે લખો : (કોઈ પણ ગ્રંથ)	<p>૧) ૧) ચિત્રં કિમત્ર</p> <p>જ: ૧) ચિત્રં કિમત્ર યદિ તે ત્રિદ્શાંગનાભિ, નીર્ત ભનાગપિ ભનો ન વિકાર ભાર્ગમ્ ! કલ્પાન્ત કાલ ભરુતા ચલિતાચલેન, કિં ભન્દરાદ્રિશિખરં ચલિત કદાચિત્ ? હે નિર્વિકારી પ્રભુ ! દેવાંગનાઓ તમારા ભનને જરાપણ વિકારમય ભનાવી ના શકી તો તેમાં આશ્ર્ય શું છે ? કારણ કે બીજાં બધા પર્વતોને ચલાયમાન કરનાર પ્રલયકાળનો ગ્રચંડ પવન પણ શું કદાપિ મેરુ પર્વતના શિખરેને કંપાવી શકે ખરો ?</p>	૧૫

- ૨) નિત્યોદય
 જ્ઞ: ૨) નિત્યોદય દલિતમોહ મહાંધ કારં,
 ગાંધ્યં ન રાહુ વદનસ્ય ન વારિદાનામ્ભુ,
 વિબ્રાજ્ઞતે તવ મુખાજ્જ મનલ્પકાન્તિ,
 વિદ્યોતયજ્જ જગાદ્પૂર્વ શશાષાક બિભ્યમ્ભુ ॥
 જે નિત્ય ઉદ્યમાન છે. જેણો મોહરૂપી મહાંધકારને દૂર કર્યો છે. જેને રાહુ કદાપિ ગ્રસી શકતો નથી. કે કાળાં ધોર વાદળાં જેને આવરી શકતા નથી, એવું અતિશાય કાંતિવાળું અને જગતને વિશેષપણે પ્રકાશ આપનારું, અનેરા ચંદ્રબિંબ સરખું આપનું મુખકમળ શોભી રહ્યું છે.
 ૩) જ્ઞાનં યથા
 જ્ઞ: ૩) જ્ઞાનં યથા તથિ વિભાતિ ફૃતાવકાશં,
 નૈવં તથા હરિહરાદિષુ નાયકેષુ ।
 તેજઃ ઝુરન્ભણિષુયાતિ યથા મહત્વમ્ભુ,
 નૈવં તુ કાચ શકલે કિરણા ફુલેડપિ ॥
 આપને વિશે અવકાશ કરીને રહેલું જ્ઞાન જેવું શોભી રહ્યું છે, તેવું હરિહરાદિ મુખ્ય દેવોમાં શોભતું નથી. કારણ કે પ્રકાશમાન મહિઓમાં તેજ જેવી પ્રબળતાને પામે છે તેવી તેજમાં પ્રબળતા સૂર્યકિરણોને વેરતા કાચના કટકા નથી પામતા.
 ૪) ત્વામવ્યં
 જ્ઞ: ૪) ત્વામવ્યં - વિભૂતિચિન્ત્ય-મસંખ્યમાદં,
 બ્રહ્માણા - મીશ્વર - મનન્તમનંગ કેતુમ ।
 યોગીશ્વરં વિદિત યોગમને ક્રમેકં,
 જ્ઞાનસ્વરૂપ ભમલં પ્રવદન્તિ સન્ત : ॥
 સંતપુરુષો આપને જૂદાં જૂદાં નામે સંબોધે છે. જેમ કે અવિનાશી, ઐશ્વર્યશાળી, અચિંત્ય,
 અસંખ્ય ગુણોના ધારક, ધર્મની આદિ કરનારા બ્રહ્મ, ઇશ્વર, અનંત, અનંગકેતુ, યોગીશ્વર,
 વિદિતયોગ, એક, અનેક, કેવળજ્ઞાની, અમલ.
 ૨) ભગવાન પવનથી પણ ના બુઝાનારા અનેરા દીપક છે તે ભાવ દર્શાવતી ગાથા લખો. (૩)
 જ્ઞ: ૨) ભગવાન પવનથી પણ ના બુઝાનારા અનેરા દીપક છે તે ભાવ દર્શાવતી ગાથા
 નિર્ધૂતવર્તિ રપવર્જિત તૈલપૂરઃ,
 ફૃતસં જગાલ્ય મિં પ્રકટી કરોષિ ।
 ગાંધો ન જાતુ મરૃતાં ચલિતાચલાનામ્ભુ
 દીપોપરસ્ત્વમસિ નાથ ! જગત્પકાશ : ॥

અથવા

- પ્ર.: ૫ ધર્મકથાના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)
 ૧) કેશીગૌતમ સંવાદ - એ કયા સૂત્રનો અધિકાર છે ? કેટલામું અધ્યયન છે ? (૩)
 કેશી એન ગૌતમ સ્વામી કોના શિષ્ય હતા અને તેઓ કયાં ભખ્યા ?
 જ્ઞ: ૧) કેશીગૌતમ સંવાદ - ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રનો અધિકાર છે. ૨૮મું અધ્યયન છે. કેશીસ્વામી
 પાર્શ્વનાથ ભગવાનના શિષ્ય હતા. ગૌતમ સ્વામી ભગવાન મહાવીરના શિષ્ય હતા. તેઓ
 શ્રાવસ્તી નગરીના તિંદુક નામના ઉધાનમાં ભખ્યા.

૨) શા માટે ભગવાન પાર્શ્વનાથે ચાતુર્યામ અને ભગવાન મહાવીરે પાંચ મહાવતૃપી ધર્મનું પ્રતિપાદન કર્યું હતું ? (3)

જ: ૨) ભરત અને છરવત ક્ષેત્રમાં પ્રથમ તીર્થકરના સાધુ ઋજુ અને જડ (મંદ બુણ્ણિવાળા) હોય છે. અંતિમ તીર્થકરના સાધુ વક અને જડ હોય છે. જ્યારે ભધના ર૨ તીર્થકરના સાધુઓ ઋજુ અને બુણ્ણિમાન હોય છે. પ્રથમ તીર્થકરના સાધુઓને સાધુ આચારનું પાલન કરવું કઠિન હોય છે, અને અંતિમ તીર્થકરના સાધુઓને સાધુ આચાર સમજવો કઠિન હોય છે. પરંતુ ભધના ર૨ તીર્થકરના સાધુઓને સાધુ આચાર સમજવો અને તેનું પાલન કરવું બંને સરળ હોય છે. તેથી ભગવાન પાર્શ્વનાથે ચાતુર્યામ અને ભગવાન મહાવીરે પાંચ મહાવતૃપી ધર્મ બતાવ્યો છે.

૩) ગૌતમ સ્વામી કેવી રીતે સન્ભાર્ગમાં જરહી શકે છે ? (3)

જ: ૩) ગૌતમ સ્વામીએ ઉન્ભાર્ગ અને સન્ભાર્ગ બંને જાણી લીધા હતા, તેમણે જાણી લીધું કે જિનેન્દ્ર ભગવાન દ્વારા પ્રરૂપિત ભાર્ગજ સન્ભાર્ગ છે. તે ભાર્ગ કેવળીઓનો છે. અનેકાંતથી પરિપૂર્ણ છે. અને તે ભાર્ગ જનારા પૂર્ણતાને પ્રાપ્ત કરે છે. ગૌતમ સ્વામી કુભાર્ગ અને ઉન્ભાર્ગના હિતાહિતને સમજીને સન્ભાર્ગ ચાલતા હતા તેથી સન્ભાર્ગમાં જરહી શકતા હતા.

૪) શારીરિક અને ભાનસિક પીડાથી પીડાતા જીવો માટે કલ્યાણાકારી, ક્ષેમકારી સ્થાન ગૌતમ સ્વામી કોને માને છે ? ત્યાં કોણ જઈ શકે છે ? કયા સ્થાને પહોંચવું જીવો માટે અધરું છે ? તે સ્થાન કેવું છે ? (3)

જ: ૪) શારીરિક અને ભાનસિક પીડાથી પીડાતા જીવો માટે કલ્યાણાકારી, ક્ષેમકારી સ્થાન ગૌતમ સ્વામી સિદ્ધક્ષેત્રને, લોકાત્મને માને છે. આ એક એવું ધ્રુવસ્થાન છે જ્યાં વૃદ્ધાવસ્થા, મૃત્યુ, વ્યાધિ, વેદનાઓ હોતી નથી. ભવ પરંપરાનો અંત કરનારા મહામુનિજ તેને પ્રાપ્ત કરી શકે છે. લોકના અગ્રભાગે પહોંચવું કઠિન છે. તે સ્થાન નિર્વાણ સ્વરૂપ વિદ્ધ રહિત છે.

૫) ખાલી જગ્યા પૂરો : (3)

- ૧) ની ગતિ વાયુની ગતિથી પણ અધિક હોય છે.
- ૨) જ એવો દ્વીપ છે જેનો આશ્રય લઈ પ્રાણીઓ સંસાર પાર ઉત્તરે છે.
- ૩) છિદ્રવાળી નૌકા સમાન છે.
- ૪) આત્માને જીતીને શત્રુઓને જીતી શકાય છે.
- ૫) સાંસારિક પદાર્થોની અને ની લતા ભયંકર છે.

જ: ૫)

- ૧) મનની ગતિ વાયુની ગતિથી પણ અધિક હોય છે.
- ૨) ધર્મ જ એવો દ્વીપ છે જેનો આશ્રય લઈ પ્રાણીઓ સંસાર પાર ઉત્તરે છે.
- ૩) દોષયુક્ત સંયમ છિદ્રવાળી નૌકા સમાન છે.
- ૪) આત્માને જીતીને ૧૦ શત્રુઓને જીતી શકાય છે.
- ૫) સાંસારિક પદાર્થોની છથા અને લાલસા ની લતા ભયંકર છે.

પ્ર. : ૧ પ્રાસ્તાવિક ગાથા અને શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રોના આધારે નીચેની ગાથાઓ
ભાવાર્થ સાથે લખો : (કોઈ પણ છ)

૪૦

ક) ૧) જાંદ પાવં

જ: ૧) જાંદ ચ વુહુંચ ઇહજજસ પાસ, ભૂતેહિ જાણો પડિલેહ સાયં ।
તમ્હાતિવિજજે પરમં જિણાયા, સમ્મતદંસી ન કરેઈ પાવં ॥

ભાવાર્થ : હે આર્થ ! તું આ સંસારમાં જન્મ અને વૃદ્ધિ અર્થાત જન્મ મરણાના દુઃખો જો જો તું
પ્રાણીઓના કર્મબંધ અને તેના વિપાક રૂપ દુઃખને જાણી તેની સાથે પોતાના સુખદુઃખનો
સમન્વય કર તેનાથી અત્યંત વિદ્વાન બનેલો સાધક ભોક્ષને જાણી સમ્યકત્વદર્શી થઈ જાય છે.
સમ્યકત્વદર્શી ભિદ્ધાત્વના પાપનું આચરણ કરતો નથી.

૨) વિતેણ દહુભેવ

જ: ૨) વિતેણ તાણં ણા લબે પમતે, ઇમખી લોએ અદ્દુવા પરત્થા ।
દીવઘણાહેવ વઅણાંતમોહે, નેયાઉંયં દહુમુદહુભેવ ॥

ભાવાર્થ : અધર્મી જીવોને ધન આ લોકમાં છે પરલોકમાં શરણારૂપ થતું નથી. દીવો બુજાઈ
જતાં અજવાળામાં જોયેલો માર્ગ પણ દેખાતો નથી તે જ રીતે અનંત મોહના કારણો સ. જ્ઞાન,
દર્શનરૂપ દીપક બુજાઈ જતાં મોક્ષ માર્ગ દેખાતો નથી.

૩) એગો સાસઈ

જ: ૩) એગોડહં નાથી મે કોઈ, નાહમનસ્ કસ્સઈ ।

અનુભાવ : એવાં અદીણા મણાસા, અઘાણા-મણુ-સાસઈ ॥
ભાવાર્થ : હું એકલો છું મારું કોઈ નથી તેમજ હું પણ કોઈ બીજાનો નથી એમ મનમાં દીનતા
લાયા વિના સમાધિસ્થ, શાંતચિત્ત, નિર્ભમત્વ ભાવે પોતે પોતાના આત્માનું અનુશાસન કરે.

૪) દેવ કરંતિતે

જ: ૪) દેવ દાણાવ ગંધવા, જક્કખ રક્કખસ્ કિન્નરા ।

અનુભાવ : હું દુષ્ટ તથા ધોર બ્રહ્મચર્ય વ્રતનું પાલન કરે છે એવા સાધક આત્માઓ ના

ચરણામા વૈમાનિક, જ્યોતિષ, ભવનપતિ તથા ગંધર્વ, યજ્ઞ, રાક્ષસ, કિન્નર આદિ વંતર
દેવો એમ ચારે જાતિના દેવો પોતાનું મહ્સ્તક નમાવી નમજ્જાર કરે છે.

૫) બિધં અઘમતો.

જ: ૫) બિધં ન સક્કેઈ વિવેગમેઉ, તમ્હા સમુદ્ધાય પહાય કામે ।

અનુભાવ : સમિદ્ધ લોગં સમયા મહેસી, આયાણુ રક્કખી ચરેકઘ્યમતો ॥

ભાવાર્થ : શીત્રતાથી વિવેક (કણાય ત્યાગ) પ્રાપ્ત થવો શક્ય નથી. માટે દુર્ગતિથી પોતાના
આત્માની રક્ષા કરવાવાળા મોક્ષાર્થી મુનિ કામભોગને ત્યાગી, લોકના સ્વરૂપને સમભાવ
પૂર્વક જાણી, અપ્રમાણી થી સાવધાની પૂર્વક વિચયરે.

૬) ન વિ વીતરાગી

જ: ૬) ન વિ સુહી દેવતા દેવલોએ, ન વિ સુહી પુઢવીપઈ - રાયા ।

અનુભાવ : સુહી સેઠ-સેણાવઈ થ, એગાંત સુહી મુણી વીયરાગી ॥

ભાવાર્થ : અધિક પ્રાપ્તિની આકાંક્ષાવાળા દેવલોકના દેવો, પૃથ્વીપતિ ચક્રવર્તી આદિ
રાજાઓ, શ્રીમંત શેઠો અને મહાસત્તાશાળી સેનાપતિઓ પણ કર્મ સંયોગે સુખનો અનુભવ
કરી શકતા નથી પરંતુ આકાંક્ષા રહિત, નિઃસ્પૃહ, વીતરાગી મુનિઓ એકાંત સુખી છે.

- જ) ચૌદ જાણીએ.
 જ: જ) ચૌદ પૂરવધાર કહીએ, જ્ઞાન ચાર વખાણીએ |
 જિન નહીં પણ જિન સરીખા, સુધર્મા સ્વામીને જાણીએ ।।
 ભાવાર્થ : પંચમ ગણાધર સુધર્મા સ્વામી ચાર જ્ઞાન (મતિ, શ્રુત, અવધિ મન:પર્યવ જ્ઞાન)
 સહિત તથા ૧૪ પૂર્વધર હતા. તેઓ જીને શ્રૂતભગવાન ન હોવા છતાં પણ જિન સમાન હતા.

- ખ) નીચેના પ્રશ્નોમાં માગ્યાપ્રમાણો જવાબ આપો : (૧૪)
- ૧) વિશુદ્ધ બ્રહ્મચારી કેવા છે ? તે બતાવો અને તે ગાથામાં કયા વ્રતનો મહિમા બતાવો છે ?
 જ: ૧) વિશુદ્ધ બ્રહ્મચારી કોઈ થી પણ અપરાજિત તથા સર્વ સદગુણોમાં એક અદ્વિતીય નાયક સમાન છે. મોક્ષમાર્ગ માટે મસ્તકના મુગુટભણિ સમાન છે. આ ગાથામાં શીલવ્રતનો મહિમા બતાવો છે.
 ૨) તીર્થકર નામ કર્મ બાંધવાના છથો, ૮મો, ૧૨મો અને ૧૫મો બોલ લખો.
 જ: ૨) ૪ થો બોલ : ગુણાવંત ગુરુના ગુણાકૃતન કરવાથી, ૮ મો બોલ : ભણોલા જ્ઞાનમાં ઉપયોગ મુક્વાથી, ૧૨ મો બોલ : લીધેલ વ્રત પચ્યક્રખાણ નિરતિચાર પાળવાથી, ૧૫ મો બોલ : અભયદાન સુપાત્રદાન દેવાથી
 ૩) “પ્રમાદ અનર્થકારી છે“ તે બતાવતી ભાત્ર ગાથા લખો.
 જ: ૩) મજજ વિસયક સાચા, નિદા વિકાય પંચમી ભણિયા |
 એ એ પંચઘ્રમાયા, જીવા પાડંતિ સંસારે ।।
 ૪) નગરી શોનાથી શોભે છે ? સાધુ શોનાથી શોભે છે ?
 જ: ૪) જળાશયો તેમજ સરોવરોથી, છાયા પ્રધાન વટવૃક્ષોથી તથા લતા મંડપોવાળા બાગોથી નગરી શોભે છે. નિર્વધ, નિર્દોષ વાણીથી સાધુજન શોભે છે.
 ૫) સાધકને કયા પક્ષી સાથે સરખાવો છે ? તે પક્ષી કેવું છે ?
 આ વાત જે ગાથામાં આવે છે તે કયા આગમના કયા અધ્યયનની છે ?
 જ: ૫) સાધકને ભારંડ પક્ષી સાથે સરખાવો છે. ભારંડ પક્ષી અપ્રમાણી (પ્રમાદ રહિત) છે આ વાત શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર-૪ થા અવિકારની છે.
 ૬) પ્રતિહાર્ય એટલે શું ? રજુ (બીજું) અને પમું (પાંચમું) પ્રતિહાર્યનાં નામ લખો.
 જ: ૬) પ્રતિહાર્ય એટલે વિશિષ્ટ ઉદ્યે મળેલી ઋષિ. બીજું દિવ્ય પુષ્પોની વૃદ્ધી પાંચમું મહિજારિત ઝટિકનું સિંહાસન.
 ૭) સ્વચ્છં ત્યાગથી મુનિ શીધતાથી મોક્ષને પ્રાપ્ત કરે છે તે બતાવતી ફક્ત ગાથા લખો.
 જ: ૭) છંદ નિરોહેણ ઉવેઈ મોક્ખં, આસે જરા સિકિખય વભ્રધારી |
 પુષ્પાઈ વસાઈ ચરેઘ્યભતો, તુમ્હા મુણી બિષ્પભુવેઈ મોક્ખં ||

જ.	ગ) નીચેના શાલ્લોના અર્થ લખો :	(૪)
સાથે	૧) ફાસા	- સ્પર્શ
	૨) ભેઅ	- નાશ
	૩) વિહિસા	- હિસ્ક
	૪) તિરિય	- તિર્યંગતિ
	૫) અસંકિલિટ્ઠા	- રાગાદિ કલેશ રહિત
	૬) નિષ્યે	- નિત્ય
	૭) એગં	- એક અદ્વિતીય
	૮) સંસિદ્ધભાણા॥	- સંગ્રહ કરવાથી

ઘ) નીચેના શબ્દોનું માગાધી લખો : (કોઇ પણ ચાર) (૪)

જવાબ

૧) ઈન્દ્રિય દમનાર	-	દંતે
૨) વારંવાર	-	અભિકખ પુણા
૩) માનતો થકો	-	મણણામાણો
૪) મોક્ષફળ	-	સિદ્ધિ
૫) અનુરક્ત	-	રાખે આણુગયા
૬) વિનયથી	-	વિણાએજજ

પ્ર.: ૨ લેશ્યાના આધારે જવાબ આપો :

૧૫

ક) ૧) લેશ્યાનો બીજા, પાંચમાં, ૭મા, ૮મા દ્વારનું નામ લખો :	(૨)
જઃ ૧) દ્વારના નામ ૨) - વર્ણી ૫) - સ્વર્ણ ૭) - લક્ષ્ણ ૮) સ્થિતિ દ્વાર	
૨) રૂપી લેશ્યાની વ્યાખ્યા લખો.	(૧)
જઃ ૨) રૂપી લેશ્યા - પરિણામ (અધ્યવસાય)ના કારણો આત્માતત્ત્વ પ્રકારના પુદ્ગાલોને ગ્રહે છે તે દ્રવ્ય લેશ્યા છે તે રૂપી લેશ્યા છે.	
૩) લેશ્યાના ૮મા દ્વારનું નામ લખો, તે દ્વાર સમજવો.	(૧૧/૨)
જઃ ૩) ૮મો સ્થાનક દ્વાર છે	
સ્થાનક દ્વાર - અસંખ્યાત ઉત્સર્પણી - અવસર્પણીના જેટલા સમય થાય તથા અસંખ્યાતા લોકના જેટલા આકાશ પ્રદેશ થાય. એટલા લેશ્યાના સ્થાનક જાણવા	
૪) અચન્દન દ્વાર - સંપૂર્ણ દ્વાર લખવો.	(૩)
જઃ ૪) અચન્દન દ્વાર :- કોઈપણ લેશ્યાના પ્રથમ પરિણામન સમયે કોઈ જીવનું ઉત્પન્ન કે અચન્દન થતું નથી ૨) લેશ્યાના છેલ્લા સમયે પણ કોઈ જીવનું ઉત્પન્ન કે અચન્દન થતું નથી. પરભવને વિષે કેમ અવે - જ્યારે જીવનું અંતિમ અંતમુહૂર્ત પ્રમાણ આયુષ્ય બાકી રહે ત્યારે આવતા ભવમાં પ્રાપ્ત થવા વાળો લેશ્યાના પરિણામ તે જીવમાં અવશ્ય આવી જાય છે. પછી તે જ લેશ્યાની સાથે જીવ પરભવમાં ઉત્પન્ન થાય છે. ઉત્પન્ન થવાના પ્રથમ અંત:મુહૂર્ત સુધી તે જ લેશ્યાના પરિણામ રહે છે.	
૫) સુભાષુ સ્વામીને અને સુવિધિનાથ સ્વામીને જે લેશ્યા હોય તેની જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો.	(૧૧/૨)
જઃ ૫) સુભાષુ સ્વામી ને પરમ શુક્લ લેશ્યા હોય તેની જધ. અંતમુહૂર્ત, ઉત્કૃષ્ટ - દેશો ઉણી કોડ પૂર્વ વર્ષની સ્થિતિ છે.	
સુવિધિનાથ સ્વામી મોક્ષમાં બિરાજે છે. તેઓ સિદ્ધ છે તેથી અલેશી છે.	
૬) પાંચે સ્થાવરની લેશ્યા કઈ છે ? તેઓની ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ લખો.	(૨)
જઃ ૬) પૃથ્વી, અપ અને વનસ્પતિ કાયના અપર્યાપ્તામાં ૪ લેશ્યા - કુણ્ણા, નીલ, કાપોત, તેજો આ ત્રણાના પર્યાપ્તામાં - પ્રથમની ત્રણા લેશ્યા	
તેઉ - વાયુના પર્યાપ્તા, અપર્યાપ્તામાં - પ્રથમની ત્રણા લેશ્યા	
સર્વમાં ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ - અંતમુહૂર્ત	

ખ) મને ઓળખો, હું કઈ લેશ્યા છું ?

(૪)

જવાબ	
૧) હું માયાવી છું	- નીલ લેશ્યા
૨) હું સ્વાધ્યાય આદિમાં રત રહેનાર છું .	- તેજો લેશ્યા
૩) હું માયા રહિત છું .	- તેજો લેશ્યા
૪) મારો રસ રોહિણી વનસ્પતિના રસ જેવો છે .
હું કઈ લેશ્યા છું ?	- ફૂષા લેશ્યા
૫) હું પાપથી ડરનારો છું .	- તેજો લેશ્યા
૬) હું માયાનો ગવેષક છું .	- નીલ લેશ્યા
૭) મારી ઉત્કૃષ્ટ સ્થિતિ પદ્ધ્યની છે . હું કઈ લેશ્યા છું ?
અને કયા મારી આટલી સ્થિતિ છે ?	- તેજો લેશ્યા - બંતર દેવમાં
૮) હું માયા કરીને હરખાઉ છું .	- કાપોત લેશ્યા

પ્ર.: ૩ અષ્ટ પ્રવચન માતાના આધારે લખો :

૧૫

- ૧) ગુપ્તિ એટલે શું ? (૨)

જઃ ૧) ગુપ્તિ એટલે ગોપવવું . બુધ્યિ અને શ્રદ્ધાપૂર્વક મન, વચન, કાયાને ઉન્માર્ગથી રોકવા તથા આભ્યાસનોની રક્ષા કરવી તે .

- ૨) ઇરિયા સમિતિના રૂપાં બેદનું નામ લખો . સંપૂર્ણ બેદ સમજાવો . (૪)

જઃ ૨) ઇરિયા સમિતિના ચોથા બેદનું નામ યત્ના (જયણા-સાવધાની) તેના રૂપ બેદ તે

- ૧) દ્રવ્યથી - ઈ કાય જીવોને ચક્ષુથી જોઈને ચાલે

- ૨) ક્ષેત્રથી - ધૂંસરી (૩ ॥/૪ હાથ) પ્રમાણા જમીન આગળ જોતાં ચાલે

- ૩) કાળથી - દિવસે ચાલે

૪) ભાવથી - રસ્તે ચાલતાં ૧૦ બોલ વર્જને ઉપયોગ પૂર્વક ચાલે તે વાંચન . પૂછવું, પર્યણણા, અનુપેક્ષા, ધર્મકથા આદિ ન કરે તેમજ શાષ્ટ્ર રૂપ, ગંધ, રસ, સ્પર્શ આદિ વિષયમાં ધ્યાન ન દે .

- ૩) સાધુ પડિલેહણ કયારે કરે ? તે કઈ સમિતિનો કેટલાભો બેદ છે ? (૨)

જઃ ૩) પહેલા પ્રહરના પહેલા ચોથા ભાગે અને ચોથા પ્રહરના છેલ્લા ચોથા ભાગે કરે આ રૂપ થી સમિતિ આદાન ભંડ ભત્ત નિકખેવણિયા સમિતિનો ત્રીજો બેદ કાળથી છે

- ૪) વચન ગુપ્તિ દ્રવ્યથી અને કાય ગુપ્તિ ભાવથી સમજાવો . (૧)

જઃ ૪) વચન ગુપ્તિ દ્રવ્યથી - ચાર વિકથા ન કરે

- કાય ગુપ્તિ ભાવથી-સાવધાન યોગ ન પ્રવર્તાવે

- ૫) એષણા કેટલા પ્રકારની છે તે સમજાવો . (૩)

જઃ ૫) એષણા પ્રકારની છે .

- ૧) ગવેષણોષણા - આહારાદિ ગ્રહણ કરતાં પહેલા શુદ્ધિ અશુદ્ધિ જોવી તે

- ૨) ગ્રહણોષણા - આહારાદિ ગ્રહણ કરતાં વખતે શુદ્ધિ અશુદ્ધિની સાવધાન રાખવી તે

- ૩) પરિભોગોષણા - આહારાદિ ભોગવતી વખતે શુદ્ધિ અશુદ્ધિનું ધ્યાન રાખે તે .

- ૬) પાંચમી સમિતિનો બીજો બેદ અને બીજી સમિતિનો ત્રીજો બેદ સમજાવો (૨)

જઃ ૬) પાંચમી સમિતિનો બીજો બેદ

- ક્ષેત્ર થી - વસ્તીને દુર્ગણા થાય ત્યાં કે જાહેર રસ્તા પર ન પરડે

- બીજી સમિતિ - ભાષા સમિતિનો ત્રીજો બેદ

- કાળથી રાત્રે ૧ ગ્રહરવીસા બાદ જોરથી ન બોલે

- જ) ત્રણ ગુપ્તિ એ કયા આગમનું કેટલામું અધ્યયન છે ? (૧)
 જઃ જ) શ્રી ઉત્તરઅધ્યયન સૂત્ર, અધ્યયન - ૨૪ નો અવિકાર છે.

પ્ર.: ૪ સામાયિક પ્રતિક્રમણના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

- ૧) નીચેનાની પાઠપૂર્તિ કરો :
 ખામેભિ પડિક્કમાભિ.
 જઃ ૧) ખામેભિ ખમાસમણો દેવસિયં વઈક્કમં આવસ્થિયાએ પડિક્કમાભિ.

- ૨) નીચેના શાબ્દોના ગુજરાતી અર્થ લખો : (૨)

જવાબ

૧) અવિતહં	-	મિથ્યાત્વ રહિત છે, સત્ય છે, યથાર્થ છે
૨) સૂપવિહિં	-	કઠોળની જાત અને ભાપની મર્યાદા
૩) દંસણો	-	સભ્યગ્રદર્શનને વિષે
૪) આઉલ ભાઉલાએ	-	આકુળ વ્યાકુળતાથી

- ૩) નીચેના શાબ્દોનું અર્ધમાગધી લખો : (૨)

જવાબ

૧) નિર્દોષ	-	એસણિાજજેણાં
૨) રોકી દીઘા છે	-	પડિહય
૩) ચાડી-ચુગાલી કરવી	-	પૈશુન્ય
૪) કરેલ હોય.	-	કરણાયા

- ૪) અટૂઠાવીસાએ આચારઘક્યેહિં નો અર્થ લખો . (૨)

- જઃ ૪) અટૂઠાવીસાએ આચારઘક્યેહિ - ૨૮ આચાર પ્રકલ્ય = આચારાંગ તથા નિશિથ સૂત્રના ૨૮ અધ્યયનોથી તદનુસાર આચરણ ન કરવાથી

- ૫) નીચેના અંકો કોને લાગુ પડે છે તે સમજાવો, તેમાં ચોથા શ્રમણ સૂત્રના એક પણ શાબ્દ લેવા નહીં. દા. ત. : ૨૪ - દેવ નહીં પણ. ૨૪ - તીર્થકરતેમ લેવું. (૨)

જવાબ

૧) ૩	-	મનોરથ
૨) ૪	-	ગતિ અથવા મંગાલ
૩) ૬	-	આવશ્યક
૪) ૭	-	નરક

પ્ર.: ૫ માંગાલિકના આધારે જવાબ લખો :

૫

- ૧) આપણો ઉપયોગ ગુરુના ગુણોમાં પ્રવર્તન કરવાથી શું થાય ? (૧)
 જઃ ૧) અમારો ઉપયોગ આપશ્રીના ગુણોમાં પ્રવર્તન કરવાથી આપના જેવા ઉજજવળ, નિર્મળ, નિર્માહી, નિર્દોષ અને નિર્વિહારી બનીશું
 ૨) આપણા ત્રણોય યોગોને ગુરુના ચરણાકમળમાં સમર્પિત કરવાથી શું થશે ? (૧)
 જઃ ૨) ત્રણોય યોગોને આપના ચરણા કમળમાં સમર્પિત કરવાથી અમારામાં રહેલી અનાદિ કાળની કુબુષ્ણિ, કુટેવ અને કુસંસ્કાર સર્વ ક્ષય થાય છે.

- ૩) રાગ-દ્વેષને હણવા કોનું શરણું લઈશું ? પ્રભુના ગુણ કેવી રીતે ગવાય ? (૧)
- જ: ૩) રાગ-દ્વેષને હણવા સિદ્ધ ભ. નું શરણું લઈશું, પ્રભુના ગુણ ભાવથી ગવાય.
- ૪) પ્રભુ મહાવીરના પ્રથમ ગણાધરનું નામ શું ? તેમની કઈ વિશેષતાઓ આ મોટા માંગલિકમાં બતાવી છે ? (૨)
- જ: ૪) ગૌતમ સ્વામી, અનેક લઘ્યિના ભંડાર, અંગુઠામાં અમૃત વસ્તુ હતું અને મનવાંછિત ફળના દાતાર છે.

પ્ર.: ૬ ભક્તામરના આધારે જવાબ લખો : ૧૫

- ક) નીચેની ગાથા લખો – ભાવાર્થ લખો :
- ૧) કુન્દાવદાત્ કૌમભ્ર (૪)
- જ: ૧) કુન્દાવદાત્ યલ ચામર ચારુ શોભં,
વિભ્રાજે તવ વપુ : કલઘૌત કાન્તમ્ |
ઉદ્યશ્શાંક-શુચિ-નિર્જર-વારિધાર,
મુચ્યૈસ્તં સુરગિરેરિવ શાંતકૌમભ્ર ||
ભાવાર્થ - જેવી રીતે ઉદ્ય પામેલા ચંદ્રની ચાંદની જેવા નિર્ભળ જરણાનાં પાણીની ધારાઓથી સુવર્ણભય મેરુપર્વતનું ઊંચુ શિખર શોભી ઉઠે છે, તેવી રીતે મોગરાના પુષ્ય જેવા શેત વિજાંતા ચામરો વડે સુંદર શોભાને ધારણ કરનારું અને સુવર્ણ જેવી કાંતિવાળું તમારું શારીર અત્યંત શોભી રહ્યું છે.
- ૨) ગાભીર પ્રવાદી (૪)
- જ: ૨) ગાભીર તાર રવપુરિત-દિગ્નિબાગ,
સ્ત્રૈલોક્ય લોક શુભ સંગામ ભુતિદશ |
સદ્ધભરાજ-જયધોષણ ધોષક સન
બે હુંદુલિર્ધનતિ તે યશસ : પ્રવાદી ||
ભાવાર્થ - ગાંભીર અને મોટા અવાજ વડે જેના નાદે દિશાઓ ગજવી મુકી છે, ત્રણો લોકના લોકોને પ્રભુનો શુભ સમાગમ આપવામાં કુશળ અને સદ્ધભરના રાજા એવા તીર્થકર ભ. નો “જય હો” એવા શાબ્દોની ધોષણા કરતો આકાશમાં થતો હુંદુભીનો નાદ આપના વિમળ યશને પ્રગટ કરે છે.
- ૩) શુભ્ર સૌભ્યામ . (૪)
- જ: ૩) શુભ્ર ત્રયભાવલય - ભૂરિ - વિભા વિભોસે,
લોકત્રય દ્વુતિમતાં દ્વુતિમાક્ષિપત્તી |
પ્રોધ્દ-દિવાકર-નિરન્તર-ભૂરિસંઘ્યા,
દીપત્યા જયત્પિ નિશામપિ સોમ - સૌભ્યામ્ |
ભાવાર્થ - જેમ ચંદ્ર પોતાની શીતલ પ્રભા હોવા છતાં પણ પોતાના તેજ વડે રાત્રિના અંધકારને જીતે છે તેમ પ્રકૃષ્ટ રૂપથી એક સાથે પાસે પાસે ઉદ્ય પામતા અનેક સંઘ્યાવાળા સૂર્યો જેવા હે પ્રભુ ! તમારા નિતાન્ત શોભાયમાન ભામંડળની અતિશાય તેજસ્વિતા ત્રણો લોકના તેજસ્વી પદાર્થોના તેજ ને પરાજિત કરે છે. જાંખા પાડી રહે છે.
- ખ) ૧) પ્રભુ કેવા બોધના દેનારા છે ? પ્રભુ કયારે બોધ આપે છે ? (૧)
- જ: ૧) પ્રભુ જ્ઞાન રૂપી બોધથી બુધ્ય થયા બાદ બુધ્યિગમ્ય બોધના દેનારા છે.
- ૨) પ્રભુનું શારીર કોની જેમ શોભી રહ્યું છે ? (૧)
- જ: ૨) ઊંઘણ વિવિધ રંગના કિરણો વેરતા મણિભય સિંહાસનને વિષે પ્રભુનું સુવર્ણ સમાન દેદીઘ્યમાન શારીર શોભી રહ્યું છે.

- ૩) દેવો કેવા કમળોની રચના કયાં કરે છે ? (૧)
 જા: ૩) સુવર્ણ કમળોની રચના કરે છે. પ્રભુ જ્યાં જ્યાં પગ મુકે છે ત્યાં

અથવા

પ્ર.: ૬ વાર્તાના આધારે જવાબ લખો :

- ૧) નારકી શા માટે મનુષ્ય લોકમાં આવી શકતા નથી તેનાં કારણ લખો. (૪)
 જા: ૧) ચાર કારણો નારકી મનુષ્ય લોકમાં આવી શકતા નથી તે
 ૧) તીવ્ર વેદના અનુભવે છે તેમાંથી મુક્તિ ન મળે માટે
 ૨) પરમાધાભી રૂપ નરકપાલકો વડે વારંવાર દંડાય છે પીટાય છે માટે
 ૩) અશાતા વેદનીયનો ઉદ્ય હોય છે માટે
 ૪) નરકના આયુષ્યનો ઉદ્ય હોય છે માટે
 ૨) છિંઘસ્થ જીવ કેટલી વસ્તુ જોઈ શકતા નથી ? તેમાંથી છેલ્લા ૪ ના નામ લખો. (૨)
 જા: ૨) છિંઘસ્થ જીવ ૧૦ વસ્તુ જોઈ શકતા નથી. તેમાંથી છેલ્લા ચાર તે
 ૧) ગંધ ૨) વાયુ ૩) આ જીવ જિન થશે કે નહીં ૪) આ જીવ સમસ્ત કર્મોનો અંત કરશે કે
 નહીં
 ૩) ચિત્ત કોણ હતો ? કેવો હતો ? ને કયા દેશની કઈ નગરીમાં રહેતો હતો ? (૨)
 જા: ૩) ચિત્ત પરદેશી રાજાનો મિત્ર સમાન સારથી હતો તે ધણો ઋષિ સંપત્ત હતો તે દેહયાર્ધ દેશની
 શેતવિકા નગરીમાં રહેતો હતો.
 ૪) જ્યારે કેશીકુમાર શ્રમણ શેતવિકા નગરીમાં પધાર્યા ત્યારે ચિત્ત કેશીકુમારને વિનંતી કરતાં
 શું કહ્યું ?
 જા: ૪) કેશીકુમાર શ્રમણને વિનંતિ કરતા ચિત્ત સારથી કહ્યું કે “હે ભગવાન ! અમારો રાજ
 અધાર્મિક છે, તે રાજ્ય વ્યવસ્થા બરાબર સંભાળતા નથી તથા લોકોના હિતનું રક્ષણ કે
 પ્રજાપાલન યોગ્ય રીતે કરતા નથી માટે આપ રાજાને ધર્મનો ઉપદેશ આપો.
 ૫) કેશીસ્વાભીએ બેરીના દૃષ્ટાંત દ્વારા પરદેશી રાજાને જીવનો કયો ગુણ સમજાવ્યો ? (૨૭/૨)
 જા: ૫) જીવ અરૂપી છે તેમજ અપ્રતિહત ગતિના ગુણવાળો છે તે સમજાવતા બેરીનું દૃષ્ટાંત આપતા
 પરદેશી રાજે કહ્યું કે કુટાગાર શાળામાં કોઈ બેરી અને દંડ લઈને જાય પછી સંપૂર્ણ બંધ
 કરી શાળાની મધ્યમાં જઈ જોરથી બેરી વગાડે તો તે અવાજ કુટાગાર શાળાની બહાર
 સંભાય છે ? રાજાએ હા પાડતા કહ્યું કે બેરીનો અવાજ સંભળાય છે ત્યારે કેશી સ્વાભીએ કહ્યું
 કે જો પુદ્ગાલ રૂપી જડ શાબ્દો બહાર નીકળી શકતા હોય તો પછી જીવ તો અપ્રતિહત ગતિના
 ગુણવાળો હોવાથી અર્થાત પૃથ્વી, શીલા વગેરે માંથી સરળતાથી નીકળી શકે છે પણ અરૂપી
 હોવાથી દેખાતો નથી માટે જીવ અને શરીર અલગ છે.
 ૬) હાથી કરતાં કંથવાનો જીવ કઈ કર્ય બાબતમાં અલ્ય છે ?
 અને કઈ બાબતમાં સમાન છે ? (૧૧/૨)
 જા: ૬) હાથી કરતાં કુંથવાનો જીવ કર્મ, આશ્રવ, આહાર-નિહાર, ઉચ્છવાસ નિશ્ચાસમાં અલ્ય છે.
 પરંતુ જીવના પ્રદેશ સમાન હોવાથી સમાન પરિણામ વાળો છે.
 ૭) કેશી સ્વાભીએ પરદેશી રાજાને અને નો ઉપદેશ આપ્યો (૧)
 જા: ૭) કેશી સ્વાભીએ પરદેશી રાજાને મુનિધર્મ અને ગૃહસ્થધર્મનો ઉપદેશ આપ્યો.

પ્ર.: ૧ ઉત્તરાધ્યયન સૂત્ર, દસ વેકાલિક સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : ૪૦

ક) નીચેના વાક્યો જે ગાથામાંથી લેવાયા છોય તે માત્ર ગાથા લખો. (૧૦)

૧) પૂંજ્યા વિના પડખું ફેરવવાથી જીવ કેવાં પરિણામ ભોગવે છે ?

જ: ૧) અજયં સયમાણો ય, પાણ ભૂયાઈ હિંસાઈ ।

બંધાઈ પાવયં કખ્મં, તં સે હોઈ કહુયં ફલં ॥

૨) જ્ઞાનનો મહિમા બતાવતી ગાથા લખો.

જ: ૨) પદમં નાણાં તથો દયા, અવં ચિટ્ઠાઈ સંબ સંજાએ ।

અત્રાણી કિં કાહી, કિ વા નાહી સેયપાવાં ॥

૩) “અમે કયારેય અવશું નથી” એમ માને છે.

જ: ૩) વિસાલિસેહિ સીલેહિ, જંક્ખા ઉતર ઉતરા ।

મહાસુક્કા વ દિઘ્ના, મણાંતા અપુણાચ્યવં

૪) પૂર્વભવમાં વિશુદ્ધ આરાધના કરેલ જીવ નિર્મળ બોધિને પ્રાપ્ત કરે છે.

જ: ૪) ભોચા માણુસ્સાએ ભોએ, અઘિરું વે અહાઉંય ।

પુલિ વિસુદ્ધ સધ્યમે, કેવલ બોહિ બુજીજાયા ॥

૫) સરળ ભતિવાળા, ૨૨ પરિષહને સહન કરનાર સુગતિ પ્રાપ્ત કરે છે.

જ: ૫) તવોગુણાપહાણાસ્સ, ઉજુભઈ ખંતિ સંજમ રયસ્સ ।

પરિસહે જિણાંતરસ, સુલહા સુગઈ તારિસગસ્સ ॥

ખ) નીચેની ગાથા પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (કોઇ પણ સાત) (૨૧)

૧) ચાઉરંગ દુલ્લાહં સાસાએ

જ: ૧) ચાઉરંગ દુલ્લાહં નચ્યા, સંજમં પડિવજિજ્યા ।

તવસા ધુય કખ્મંસે, સિંધે હવઈ સાસાએ ॥

ભાવાર્થ : દુર્લભ એવા ચાર અંગોને પ્રાપ્ત કરી સંયમને સ્વીકારી તપસ્યા દ્વારા, પૂર્વ કર્મનો નાશ કરી અંતમાં કર્મરહિત થઈ તે જીવ શાશ્વત સિંધિ મોક્ષને પ્રાપ્ત કરે છે તે હું કહું છુ.

૨) જો જીવેવિ સંજમં

જ: ૨) જો જીવેવિ વિયાણોઈ, અજીવે વિ વિયાણોઈ ।

જીવાજીવે વિયાણાંતો, સો હું નાહીઈ સંજમં ॥

ભાવાર્થ : જે જીવને વિશેષપણે જાણો છે, જે અજીવના સ્વરૂપને વિશેષપણ જાણો છે, આમ જીવ - અજીવ બનેના સ્વરૂપને જાણાવાણો તે સાધક જ નિશ્ચયથી સંયમના સ્વરૂપને જાણી શકે છે.

૩) તત્થ ઠિચ્યા અભિજાયઈ

જ: ૩) તત્થ ઠિચ્યા જહાઠાણાં, જંક્ખા આઉક્ખઅચુયા ।

ઉવેંતિ માણુસં જોણાં, સેદસંગો અભિજાયઈ ॥

ભાવાર્થ : તે દેવ ત્યાં દેવલોકમાં પોતપોતાના સ્થાને રહીને આયુષ્યનો ક્ષય થવાથી ત્યાંથી અવીને મનુષ્યોનિને પ્રાપ્ત કરે છે ત્યાં તેને દશ અંગોની પ્રાપ્તિ થાય છે.

- ૪) સુઈચ પડિવજજઈ
 જ: ૪) સુઈચ લણું સદ્ગંચ, વીરિયં પુણા હુલ્લાં |
 બહવે રોયમાણ॥ વિ, નો યણાં પડિવજજઈ ||
 ભાવાર્થ : મનુષ્ય જન્મ, ધર્મશ્રવણાની પ્રાપ્તિ અને ધર્મની શ્રદ્ધા થયા પણી પણ સંયમમાં
 પરાક્રમ ફોરવવું ધણું હુર્લ્લબ છે. કારણા કે ધણા જીવો ધર્મરૂપિ થવા છતાં તે પ્રમાણે
 આચરણ કરી શકતા નથી .
- ૫) જ્યા સંવર કડં
 જ: ૫) જ્યા સંવર મુક્કિટ્કં, ધમ્મં ફાસે અણુતરં |
 તથા ધુણાઈ કભરયં, અબોહિકલુસં કડં ||
 ભાવાર્થ : જ્યારે આત્મા ઉત્કૃષ્ટ અને સર્વશ્રેષ્ઠ સંવર ધર્મને પ્રાપ્ત કરે છે ત્યારે ભિથ્યાત્મ આદિ
 પાપો દ્વારા ઉપાર્જિત કર્મરૂપી રજનો નાશ કરે છે .
- ૬) જો જીવે વિન સંજમં
 જ: ૬) જો જીવે વિન યાણોઈ, અજીવે વિન યાણોઈ |
 જીવાજીવે અયાણાતો, કહં સો નીહીઈ સંજમં ||
 ભાવાર્થ : જે જીવને પણ નથી જાણાતો, જે અજીવને પણ નથી જાણાતો તે જીવ અજીવ બંને ને
 નથી જાણાતો, આ પ્રકારે જીવ - અજીવના સ્વરૂપને ન જાણાવાવાળો સંયમને કેવી રીતે
 જાણાશે ? અર્થાત નહીં જાણી શકે .
- ૭) પચ્છા વિ તે બંબચેરં ય
 જ: ૭) પચ્છા વિ તે પયાયા, જિખં ગચ્છતિ અમરભવણાઈ |
 જેસિં પિઓ તપો સંજમો ય, ખંતી ય બંબચેરં ય ||
 ભાવાર્થ : જેઓને તપ સંયમ, ક્ષમા અને બ્રહ્મચર્ય પ્રિય છે તેઓ પાછલી વયમાં પણ ચડતાં
 પરિણામે દિક્ષા અંગીકાર કરે તો પણ તે શીદ્ધ સ્વર્ગ અથવા મોક્ષને પ્રાપ્ત કરે છે .
- ૮) કર્મ સંગોહિ પાણિણો.
 જ: ૮) કર્મ સંગોહિ સભૂઢા, હુક્કિખ્યા બહુ - વેયણા |
 આમાણુસાસુ જોણીસુ, વિણિહભ્નિ પાણિણો ||
 ભાવાર્થ : કર્મના સંયોગો કરી મૂઢ બનેલો હુઃખી જીવ, મનુષ્યોની સિવાય અન્ય નરક,
 તિર્યંચ આદિ યોનિઓમાં અતિશય દારુણ વેદના અને અનેક પ્રકારના હુઃખોને ભોગવે છે .

ગા) નીચેના શાબ્દોના માગાધી લખો. (કોઈ પણ પાંચ)

(૫)

જવાબ

૧) પણી	-	તાં
૨) ભમવા છતાં	-	આવર્ત
૩) ઝુંધિને	-	નિઝુંભિતા
૪) બેસે	-	આસે
૫) દીક્ષાલે	-	પયાયા
૬) ત્યાગ કરી	-	હિંયા

ઘ) નીચેના શાબ્દોના અર્થ લખો (કોઈ પણ આછ)

(૪)

જવાબ

૧) રોયમાણ	-	રૂચિ થવી
૨) કિંબીસા	-	કલુષિત, મહિન
૩) વિંગાહં	-	શરીર
૪) છચ્યેયં	-	આ પ્રમાણો
૫) પયા	-	જીવો
૬) બુક્કસો	-	વાર્ષિસંકર
૭) ઉજ્જુમઈ	-	સરળ ભતિ
૮) કષેસુ	-	કલ્પ ના દેવલોકમાં
૯) હોઈ	-	થાય છે

પ્ર.: ૨ ૬૮ બોલના અલ્પબહુત્વને આધારે લખો.

૩૦

ક) ફક્ત અલ્પબહુત્વ લખો.

(૧૨)

- ૧) પહેલા દેવલોકના દેવ, પહેલા દેવલોકની દેવી, ભવનપતિ દેવ, ભવનપતિ દેવી.
- જ: ૧) સર્વથી થોડા પહેલા દેવલોકના દેવ
તેથી પહેલા દેવલોકની દેવી સંખ્યાત ગુણ॥
તેથી ભવનપતિ દેવ અસંખ્યાત ગુણ॥
તેથી ભવનપતિ દેવી સંખ્યાત ગુણી
- ૨) બાદર નિગોદ અપર્યાપ્તા (શરીર), સૂક્ષ્મ નિગોદ અપર્યાપ્તા (શરીર), સૂક્ષ્મ નિગોદ પર્યાપ્તા (શરીર), અભવ્ય જીવ.
- જ: ૨) સર્વથી થોડા બાદર નિગોદ અપર્યાપ્તા (શરીર)
તેથી સૂક્ષ્મ નિગોદ અપર્યાપ્તા (શરીર) અસંખ્યાત ગુણ॥
તેથી સૂક્ષ્મ નિગોદ પર્યાપ્તા (શરીર) સંખ્યાત ગુણ॥
તેથી અભવ્ય જીવ અનંતગુણ॥
- ૩) બાદર જીવ પર્યાપ્તા, બાદર જીવ અપર્યાપ્તા, સૂક્ષ્મ વનસ્પતિ અપર્યાપ્તા, સૂક્ષ્મ જીવ અપર્યાપ્તા.
- જ: ૩) સર્વથી થોડા બાદર જીવ પર્યાપ્તા
તેથી બાદર જીવ અપર્યાપ્તા વિશેખાધિક
તેથી સૂક્ષ્મ વનસ્પતિ અપર્યાપ્તા અસંખ્યાત ગુણ॥
તેથી સૂક્ષ્મ જીવ અપર્યાપ્તા વિશેખાધિક
- ૪) મનુષ્યાણી, બાદર તેઉકાય પર્યાપ્તા, બારમા દેવલોકના દેવ, સાતમી નરકના નારકી
- જ: ૪) સર્વથી થોડી મનુષ્યાણી
તેથી બાદર તેઉકાયના પર્યાપ્તા અસંખ્યાત ગુણ॥
તેથી બારમા દેવલોકના દેવ સંખ્યાત ગુણ॥
તેથી સાતમી નરકના નારકી અસંખ્યાત ગુણ॥.

જીવના બોલનો બાંસછિયો કોઠો બનાવીને લખો. (માત્ર સંખ્યા) (૧૦)

સાચે જીવના ભેદ ગુણાસ્થાન યોગ ઉપયોગ લેશ્યા

૧)	સક્ષાયી	૧૪	૧૦	૧૫	૧૦	૬
૨)	પંચેન્દ્રિય પર્યાપ્તા	૨	૧૨	૧૪	૧૦	૬
૩)	વાણાબ્યંતર દેવ	૩	૪	૧૧	૮	૪
૪)	તમઃતમઃ પ્રભાના નારકી	૨	૪	૧૧	૮	૧
૫)	સ્ત્રીવેદી ભાઇલી	૨	૫	૧૩	૮	૬
૬)	અપર્યાપ્ત કીડી	૧	૨	૩	૫	૩
૭)	બાદર તેઉકાય પર્યાપ્તા	૧	૧	૧	૩	૩
૮)	અભવ્ય જીવ	૧૪	૧	૧૩	૬	૬
૯)	સમુચ્ચય સૂક્ષ્મ જીવ	૨	૧	૩	૩	૩
૧૦)	તિર્યચ યોનિના જીવ	૧૪	૫	૧૩	૮	૬

૧) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લવો : (૮)

૧) ભવનપતિ દેવમાં જીવના ભેદ કેટલા ? કયા કયા ?

જીવના ભેદ-૩ સંક્ષી પંચેન્દ્રિયનો અપર્યાપ્તો, સંક્ષી પંચેન્દ્રિયનો પર્યાપ્તો, અસંક્ષી તિ. પંચેન્દ્રિયનો અપર્યાપ્તા

૨) યોગ કેટલા ? ખેચર પુરુષ તિર્યચ યોનિમાં કયા યોગ ન હોય ?

જીવ: ૨) યોગ-૧૫ તેમાંથી આહારકના બે યોગ ખેચર તિ ને ન હોય.

૩) પાંચ સ્થાવર જીવોમાં સૌથી ઓછા કયા જીવો હોય ? શા માટે ?

જીવ: ૩) બાદર તેઉકાયના પર્યાપ્તા કારણાકે તેઓ માત્ર મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં જ છે અને તેમનું આયુષ્ય પણ ઓછું છે.

૪) અભવી જીવો અને સિધ્ધના જીવોમાં જીવોમાં કોની સંખ્યા વધુ ? કેટલી વધુ ?

જીવ: ૪) સિધ્ધના જીવો અભવી કરતા અનંતગુણા વધુ છે.

૫) બાદર જીવ પર્યાપ્તામાં જીવના ભેદ કયા કયા ?

જીવ: ૫) જીવના ભેદ-૫ બાદર એકેન્દ્રિયથી પંચેન્દ્રિયના પર્યાપ્તા

૬) સંમૂર્ચ્છિભ મનુષ્યમાં ઉપયોગ કેટલા ? કયા કયા ?

જીવ: ૬) ઉપયોગ-૪ બે અજ્ઞાન + ૨ દર્શન (અચ્કુદર્શન, ચક્કુદર્શન)

૭) ધુમ્રપ્રભા નરકમાં લેશ્યા કઈ ?

જીવ: ૭) કૃષ્ણા અને નીલ લેશ્યા.

૮) પંચેન્દ્રિયના અપર્યાપ્તામાં ગુણાસ્થાનક કેટલા ? કયા કયા ?

જીવ: ૮) ત ગુણાસ્થાનક, ૧, ૨, ૪ ગુણાસ્થાનક

પ્ર.: ૩ સામાયિક અને પ્રતિક્રમણાના આધારે જવાબ લવો :

૧૫

ક) ૧) દુઃશાલાકા પુરુષમાં કોણ દીક્ષા લે અને કોણ ન લે ? (૨)

જીવ: ૧) તીર્થકર અને બળદેવ નિયમા દીક્ષા લે. વાસુદેવ નિયમા દીક્ષા ન લે. ચક્કવર્તીમા દીક્ષાની ભજના.

૨) ગણાધર કોને કહેવાય ? તેને કેટલા જ્ઞાન હોય ? કેટલા ગુણ હોય ? તેઓ હાલ કયાં બિરાજે છે ? (૨)

જીવ: ૨) તીર્થકરના મુખ્ય, દ્વાદશાંગી સૂત્રની રચના કરનાર શિષ્યને ગણાધર કહે છે. તેને ૧૪ પૂર્વનું જ્ઞાન હોય. પર ગુણ હોય, હાલ તેઓ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં બિરાજે છે.

- ૩) સાધુની ઉમર કેટલી ? અવગાહના કેટલી ? (૨)
- જ: ૩) ઉમર જધ-૮ વર્ષ જધ-૨ હાથ અવગાહ ઉત્કૃષ્ટ-કોડ પૂર્વ ઉત્કૃષ્ટ-૫૦૦ ધનુષ અવગાહ
- ૪) નીચેના શાબ્દના અર્થ લખો : (૨)

જવાબ

- ૧) અન્તથણાભોગેણાં - ઇછા કે ઉપયોગ વિના મુખમાં કોઈ વસ્તુ આવી જાય .
- ૨) સહસ્રાગારેણાં - અચાનક કોઈ જીવ મુખમાં આવી જાય
- ૩) મહતરાગારેણાં - વડિલ કે ગુરુની આજ્ઞાથી સમય પહેલાં આહાર કરે
- ૪) સવ્ય સમાહિવતિયાગારેણાં - શરીરની સમાધિ રહેત્યાં સુધી
- ૫) પાઠ પૂર્તિ કરો : (૩)

મહાવીર કેવલીં .

- જ: મહાવીર પજજવસાણાણાં, ઇણોવ, નિંગાં, પાવયણાં, સંચં અણુતરં કેવલીં
- ૬) પહેલા શ્રમણ સૂત્રનું નામ શું છે ? તે કયારે કરાય ? (૧)
- જ: ૬) શાચ્ચા સૂત્ર. નિદ્રામાંથી જાગીને (૧૦ મું વ્રત, પોષધ કરીએ તારે)
- ૭) નીચેના આંકડા કોના ભાટે બંધબેસતા છે તે લખો . (૩)

જવાબ

- ૧) ૨૦ - અસમાધિના સ્થાન, અથવા જધ તીર્થકર વિહરમાન
- ૨) ૩૧૮ - ૮ ગ્રેવેયદના વિમાનની કુલ સંખ્યા
- ૩) ૮૨ - બોલનું પ્રતિકમણા
- ૪) ૨૬ લાખ - પંચેન્દ્રિયની જીવાયોની
- ૫) ૧૧૦ - જ્યાતિષીના વિમાન આટલા ક્ષેત્રમાં વિસ્તરેલા છે
- ૬) ૧૭૦ - ઉત્કૃષ્ટ તીર્થકર

પ્ર.: ૪ ભક્તામરના આધારે જવાબ લખો :

૧૫

- ક) નીચેની ગાથા પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો . (૧૨)

૧) શ્વોતન્ મદાવિલ ભવદાશ્રિતાનામ

જ: ૧)

૨) આપાદ કંઠ ભવન્તિ

જ: ૨)

૩) વળાતુરંગ બિદામુપૈતિ.

જ: ૩)

(જવાબ પાઠાવલીમાં જોઈ લેવા)

ખ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો :

(૩)

- ૧) શ્રી માનતુંગસૂરીએ આ સ્તોત્રમાં કેટલા ભયની વાત કરી છે ?
તેમાંથી ૨, ૪, ૬ હો ભય લખો .

જ: ૧) ભય-૭ છે . સિંહ, સાપ, સમુદ્ર.

૨) લક્ષ્મી વિવશ થઈને કોની સમીપે જાય છે ?

જ: ૨) જે મનુષ આ સ્તોત્ર રૂપી માળાને નિરંતર કંઠમાં ધારણ કરે છે તેની પાસે .

૩) સિંહ કોના પર આકમણ કરતો નથી ?

જ: ૩) પ્રભુના યરણ-કમળ રૂપી પર્વતનો આશ્રય લેનાર પર આકમણ કરતો નથી .

- પ્ર.: ૪ વાર્તાને આધારે જવાબ લખો :** ૧૫
- ક) ૧) સોમદાત પુરોહિતે દેખને કારણે મુનિને શું કહ્યું ? (૨)
 સોમદાત મુનિએ દીક્ષા પછી શું ભૂલ કરી ?
- જ: ૧) સોમદાત બ્રાહ્મણે મુનિ પ્રત્યેના દેખને કારણ ગરભ રસ્તો દેખાડ્યો, સોમદાત મુનિએ દીક્ષા લીધા પછી પણ જાતિ અને દુખનો અહંકાર કર્યો
 ૨) તપસ્વી મુનિએ આહાર વહોર્યો ત્યારે દેવે શું કર્યું ? (૨)
- જ: ૨) પંચવૃષ્ટિ કરી ૧) જળ, ૨) પુષ્પ, ૩) દિવ્ય ધનનો વરસાદ કર્યો, ૪) દુંદુભિઓ વગાડી, ૫) અહોદાનની ધ્વનિકરી.
 ૩) વક્તિત્વની ઉચ્ચતા અને નીચતાનો આધાર કોના પર છે ? કોના પર નથી ? (૨)
- જ: ૩) જાતિ અને કૂળ પર નહીં. પરંતુ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ અને સંયમ પર છે.
 ૪) સોમદાત મુનિના જીવે દેવભવ પૂર્ણ કરી કયાં જન્મ લીધો ? (૨)
 ત્યાં તેનું તથા તેની ભાતાનું નામ શું હતું ?
- જ: ૪) સોમદાત મુનિના જીવે દેવભવ પૂર્ણ કરી મૃતગંગાને કિનારે બલકોહૃણી ચાડાલ પલિ ગૌરીના ગર્ભમાં જન્મ લીધો. ભાતાનું નામ ગૌરી અને તેનું નામ બલ હતું.
 ૫) કોઘિત થયેલા યક્ષે બ્રાહ્મણ કુમારની દશા કેવી કરી ? (૨)
- જ: ૫) બ્રાહ્મણ કુમારોના ભાથા પીઠ તરફ નમી ગયા. હાથ પહોળા થઈ ગયા, તેઓ બેભાન થઈ ગયા, આંખ ફાટી ગઈ. લોહીની ઉલટી થવા લાગી, મોઢા ઉપર થઈ ગયા, જીભ અને આંખો બહાર આવી ગઈ.
- ખ) કોણ બોલે છે. કોને કહે છે ?** (૩)
- ૧) આપની પુત્રી સાથે ભારે કંઈ સંબંધ નથી ?
- જ: ૧) હરિકેશી મુનિ રાજાને કહે છે.
 ૨) ચલ હટી જા અહીંથી, અહીંકેમ ઊભો છે ?
- જ: ૨) બ્રાહ્મણ કુમારો મુનિને કહે છે.
 ૩) હે યક્ષપૂર્જિત સંજય ! શ્રેષ્ઠ યજ્ઞ કેવી રીતે કરવો જોઈએ ?
- જ: ૩ રૂદ્રદેવે મુનિને કહ્યું
- ગ) ખાલી જગ્યા પૂરો :** (૨)
- ના મેલ રહિત, પ્રશાસ્ત પ્રાપ્ત કરાવનાર ધર્મ મારું
 છે. બ્રહ્મચર્ય છે.
- જ: મિથ્યાત્વના મેલ રહિત, પ્રશાસ્ત લેશ્યાઓ પ્રાપ્ત કરાવનાર ધર્મ મારું જળાશય છે. બ્રહ્મચર્ય
 શાંતિતીર્થ છે.

પ્ર.: ૧	સામાચિક-પ્રતિક્રમણાના આધારે જવાબ લખો :	૧૫
૧)	મનના છેલ્લા બે અને વચનનો પાંચભો, દુષ્ટો દોષ લખો.	(૨)
જ: ૧)	મનના છેલ્લા બે દોષ :- અવિનય, અબહુમાન વચનનો પાંચભો દોષ :- કલહ અને દુષ્ટો દોષ - વિકથા છે.	
૨)	શક્સતવ અને પ્રણિયાત સૂત્ર એટલે શું તે જણાવો. આ શાબ્દો કયા પાઠ માટે વપરાયા છે ?	(૨)
જ: ૨)	શક્સતવ - સામાચિકના ૭ મા પાઠ માટે વપરાય છે. શક્સતવ આદિ જિને શરૂ દેવની સુતિ કરે ત્યારે આ પાઠ બોલે છે તેથી તેને શક્સતવ કહે છે. આ જ પાઠને એટલે કે નમોદ્યુણાંના પાઠને પ્રણિયાત સૂત્ર પણ કહે છે. પ્રણિયાત એટલે વિશેષ નમજ્જાર.	
૩)	દ્વાદશાંગી એટલે શું ? દ્વાદશાંગી મોટી કે ૧૪ પૂર્વનું જ્ઞાન મોટું તે કારણ સહિત સમજાવો.	(૨)
જ: ૩)	દ્વાદશાંગી એટલે ૧૨ સૂત્રોનું સંકલન. દ્વાદશાંગી મોટી કારણ કે ૧૪ પૂર્વ એ ૧૨માં દૃષ્ટિવાદ સૂત્રનો એક ભાગ છે, ફક્ત ૧૨માં સૂત્રનો જ એક ભાગ છે.	
૪)	નિરયાવલિકા સૂત્રમાં શેનું વર્ણિન છે ?	(૨)
જ: ૪)	નિરયાવલિકા સૂત્રમાં કુણિક રાજાનો પોતાના ભાઈ હલવિહલ તથા ચેડારાજા સાથે થયેલા રથમુસલ સંત્રામ તથા યુધ્ઘના પરિણામે જીવ નરક આદિ દુર્ગતિમાં ઉપજ્યા તેનું વર્ણિન છે.	
૫)	કંઈ કંઈ અસજ્જાય જ્યોતિષી દેવોને લગતી છે ? તે દરેકનો સમય લખો.	(૪)
જ: ૫)	જ્યોતિષી દેવોને લગતી ૪ અસજ્જાય છે. ૧) ઉદ્કાપાત - તારો આકાશથી ખરે તે; તેનો સમય - ૧ પ્રહર સુધી ૨) યુપક - બાલચંદ્રની - શુક્લપક્ષ રાત્રિની - પ્રથમ પ્રહરની ૩) ચંદ્રોપરાગ - ચંદ્રગ્રહણાની - ખંડ ગ્રહણા ૮ પ્રહર, પૂર્ણગ્રહણા ૧૨ પ્રહરની ૪) સૂર્યોપરાગ - સૂર્યગ્રહણાની - ખંડ ગ્રહણા ૧૨ પ્રહર, પૂર્ણગ્રહણા ૧૬ પ્રહરની ૬) કાલિક સૂત્રો કોન કહેવાય ? તે કેટલા છે ?	(૨)
જ: ૬)	જે સૂત્રોનો સ્વાધ્યાય રાત્રિના અને દિવસના પ્રથમ અને યોથા પ્રહરે એમ ચાર પ્રહર તર અસજ્જાય ટાળીને કરી શકાય છે તે કાલિક સૂત્ર છે. કાલિક સૂત્ર એટલે જે માં તીર્થીકર ભગવાનની વાણી સીધી તે જ રૂપે ગુંથવામાં આવી હોય તેવા સૂત્ર. કલિક સૂત્ર ૨૭ છે.	
૭)	પાહુડ અને વક્ષસ્કાર આગમ શૈલી કયા આગમની છે ?	(૧)
જ: ૭)	ચંદ્ર પ્રજ્ઞાસિ - સૂર્યપ્રજ્ઞાસિ અને ભગવતી સૂત્ર	
પ્ર.: ૨	શ્રી આચારાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :	૫
૧)	ભગવાન શીત પરિષહને કેવી રીતે સહન કરતા હતા ?	(૨)
જ: ૧)	ભગવાન ઠંડીથી બચવાનો કયારે ય પ્રયત્ન કરતા ન હોતા. કયારેય ઠંડીથી બચવા વાયુરહિત સ્થાનની શોધ કે વળત્ર પહેરવા, ઓઢવાનો કે આગ જલાવવાની છચ્છા પણ કરતાં ન હોતા. તેને બદલે જે મકાનમાં રહ્યા હોય ત્યાંથી બહાર નીકળી ઠંડીમાં જ સમભાવપૂર્વક ધ્યાનમાં ઊભા રહી કાયોત્સર્વ કરતા હતા. મૂહૂર્ત પછી પાછાં મકાનમાં ચાલ્યા જતા.	

- ૨) ભગવાને ગૃહસ્થાવાસમાં કેવી ત્યાગસાધના કરી હતી ? (૧૦/૨)
- જ: ૨) ગૃહસ્થાવાસમાં ભગવાને સચેત પાણીનો ઉપયોગ કર્યો નહિ તથા એકત્વભાવમાં ઓતપ્રોત થઈ કોધકખાયને શાંત કરી, શાંત છન્દ્રિયવાળા બની ગયા હતા. અર્થાતું છન્દ્રિયોને જીતીને ભગવાને સાવધ (હિંસક) પ્રવૃત્તિઓનો ત્યાગ કરી દીધો હતો.
- ૩) ભગવાન મહાવીર સ્વામી અર્થાતું તિર્થક્ષેત્રમાં દૃષ્ટિ રાખીને પૂર્વક ચાલતા હતા. (૧૦/૨)
- જ: ૩) ભગવાન મહાવીર સ્વામી પુરુષ પરિમાણ અર્થાત ધૂંસરી પરિમાણ તિર્થક્ષેત્રમાં દૃષ્ટિ રાખીને છરિયાસમિતી પૂર્વક ચાલતા હતા.

પ્ર.: ૩ શ્રી શાણાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

- ૧) સનતકુમાર દેવલોકના દેવની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના હાથ, પ્રાણાતના દેવની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના હાથ, વિજય વિમાનના દેવની હાથ અને સુમાણાસે દેવલોકના દેવની હાથ હોય છે. (૨)
- જ: ૧) સનતકુમાર દેવલોકના દેવની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના ૬ હાથ, પ્રાણાતના દેવની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના ૩ હાથ, વિજય વિમાનના દેવની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના ૧ હાથ અને સુમાણાસેના દેવની ઉત્કૃષ્ટ અવગાહના ૨ હાથની હોય છે.
- ૨) સ્થિતિ કેટલા પ્રકારની છે તે સમજણ સાથે લખો : (૨)
- જ: ૨) સ્થિતિ બે પ્રકારની કહી છે. ૧) કાયસ્થિતિ - એક જ કાયમાં નિરંતર જન્મ લેવાની સ્થિતિ. ૨) ભવસ્થિતિ - એક જ ભવની કાળમર્યાદા.
- બે પ્રકારના જીવોની કાયસ્થિતિ કહી છે - મનુષ અને તિર્થચની બે પ્રકારના જીવોની ભવસ્થિતિ કહી છે - દેવ અને નારકીની
- ૩) ભરતક્ષેત્રના વૈતાઢ્ય ક્ષેત્રમાં કઈ કઈ ગુફાઓ આવેલી છે અને તેમાં કયા કયા દેવો રહે છે ? અનાદત દેવ કેવા છે અને તેની સ્થિતિ લખો. (૨)
- જ: ૩) ભરતક્ષેત્રના વૈતાઢ્ય પર્વતમાં બે ગુફા કહી છે. તમિસ્ત્રા અને ખંડપ્રપાત અને અનુક્રમે તેમાં કૃતમાલક દેવ અને નૃતમાલક દેવ રહે છે.
- ૪) કેવળી આરાધનાની વ્યાખ્યા લખો, તેના પ્રકાર લખો. (૨)
- જ: ૪) કેવળી આરાધના બે પ્રકારની કહી છે ૧) અંતક્ષિયારૂપ ૨) કલ્ય - વિમાનોમાં ઉત્પન્ન થવાવાળાની. શ્રુત, અવધિ, મન: પર્યત - તે કેવળીની આરાધના।
- ૫) કયા જીવોમાં ઉપપાત જન્મ થાય છે ? કયા જીવોમાં ઉદ્વર્તન થાય છે ? બંને પ્રકારના જન્મ વ્યાખ્યા સહિત સમજાવો. (૨)
- જ: ૫) દેવો અને નારકીમાં ઉપપાત જન્મ થાય છે. નારકી અને ભવનપતિનું ઉદ્વર્તન થાય છે.

પ્ર.: ૪ શ્રી જ્ઞાતાર્થ્મ કથા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

- ૧) “રોહિણી જ્ઞાત” કયા સૂત્રની વાત છે ? તે કાલિક છે ? અંગ છે કે ઉપાંગ છે ? કેટલામું ? (૨)
- જ: ૧) “રોહિણી જ્ઞાત” એ જ્ઞાતાર્થ્મકથા સૂત્રની વાત છે. તે કાલિક છે. અંગ છે અને તે છહું અંગસૂત્ર છે.
- ૨) કોણ કોને કહે છે તે લખો : (૪)
- ૧) “હે પુત્રી ! શું આ જ તે શાલિના દાણા છે કે બીજા છે ?”
- જ: ૧) ધન્ય સાર્થવાહ તેની પુત્રવધુ ઉજિંકા ને કહે છે.

- ૨) “આ દાણ॥ તે દાણ॥ નથી, પણ બીજા છે.”
- જઃ ૨) ઉજ્જીવાને સસરા ધન્ય સાર્થવાહને કહે છે.
- ૩) “તે દાણ॥ ને શુદ્ધ વસ્ત્રમાં બાંધીને, રત્નની ડબ્બીમાં રાખીને તેની દરરોજ સાર-સંભાળ કરું છું.”
- જઃ ૩) રક્ષિકાએ તેના સસરા ધન્ય સાર્થવાહને કહ્યું
- ૪) “આપ મને ધણાં ગાડાં-ગાડી આપો જેથી હું પાંચ દાણ॥ કમોદના લઈ આવું.”
- જઃ ૪) રોહિણીએ તેના સસરા ધન્ય સાર્થવાહને કહ્યું.
- ૩) ધન્નાએ ભાગવતીને શું કામ સોંઘ્યું ? કેમ ? (૨)
- જઃ ૩) ધન્નાએ ભાગવતીને ખાંડવાનું, કૂટવાનું, દળવાનું, ધાન્યના ફોતરાં દૂર કરવાનું, કઠોળની દાળ બનાવવાનું, રાંધવાનું, પીરસવાનું, દાસીનું અને રસોયાણીનું કામ સોંઘ્યું. કારણ કે ધન્નાએ આપેલા પાંચ ઓખાના દાણ॥ તે ખાઈ ગઈ હતી.
- ૪) ક્ષમા આદિ ગુણોની વૃદ્ધિ કેવી રીતે થાય છે ? (૨)
- જઃ ૪) જે સાધુ સાધી ક્ષમાથી યાવત્ બ્રહ્મચર્ય સુધીના ૧૦ યત્નિધર્મોથી અધિક થાય છે, ક્રમશાઃ તે ગુણોની જ આરાધનાથી અધિકતર થાય છે તેમના ક્ષમા આદિ ગુણોની વૃદ્ધિ થાય છે.

પ્ર. : ૫ શ્રી ઉપાસક દર્શાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : ૨૦

- ક) ૧) જિતશાનુ રાજાએ ભગવાનની કાચિક, વાચિક અને માનસિક પર્યુપાસના કઈ રીતે કરી ? (૩)
- જઃ ૧) જિતશાનુ રાજાએ ભગવાનની સન્મુખ આવી, તેમને ત્રણ આદક્ષિણ॥ પ્રદક્ષિણ॥ કરી, વંદન નમસ્કાર કર્યા. પછી કાચિક પર્યુપાસનારૂપે હાથ પગાને સંકુચિત કર્યા. વાચિક પર્યુપાસનરૂપે ભગવાન જે બોલતાં તેને “આ જ તથ્ય છે. સત્ય છે, સંદેહરહિત છે, આ જ છચ્છિત છે, આ જ સ્વીકૃત છે એવું બોલતા રહ્યા. માનસિક પર્યુપાસનારૂપે પોતાનામાં અત્યંત સંવેગ, મુમુક્ષુણાવ ઉત્પન્ન કરી તીવ્ર ધર્મ અનુરૂપાથી અનુરક્ત બન્યા.
- ૨) ઉપભોગ-પરિભોગ વ્રતમાં આનંદ શ્રાવકે પાણી, શાક અને મુખવાસની મર્યાદા શું કરી ? (૩)
- જઃ ૨) ઉપભોગ-પરિભોગ વ્રતમાં આનંદ શ્રાવકે ૧) પાણીમાં એક વરસાદના પાણી સિવાય બાકીના બધાં પાણીનો ત્યાગ કર્યો. ૨) શાકમાં બથવાની ભાજી, સુવા, પાલખ, ભીંડો અને દૂધી સિવાય બીજાં શાકનો ત્યાગ કર્યો. ૩) મુખવાસમાં એલચી, લવિંગ, કપૂર, કંકોળ અને જાયફણ સિવાય બાકીના બધાં પ્રકારના મુખવાસનો ત્યાગ કર્યો.
- ૩) ઔદ્ધ્રિક એટલે શું ? (૧)
- જઃ ૩) ઔદ્ધ્રિક એટલે ગોટ આકારનો ઘડો જેનું મુખ ગોટ જેવું સાંકડુ, ડોક લાંબી અને આકાર મોટો હોય.
- ૪) આનંદ શ્રાવકને કેટલું અવધિજ્ઞાન થયું હતું ? (૩)
- જઃ ૪) આનંદ શ્રાવક પૂર્વ - દક્ષિણ - પશ્ચિમ દિશામાં લવણસમુદ્રમાં ૫૦૦ યોજન સુધીના ક્ષેત્રને, ઉત્તરદિશામાં ચુલ્લાહિમવંત પર્વત સુધીના ક્ષેત્રને, ઉર્ધ્વદિશામાં સૌર્ધર્મ દેવલોક સુધી અને નીચી દિશામાં રત્નપ્રભા પૃથ્વીના ૮૪ હજારવર્ષની સ્થિતિવાળા લોલુપાચ્યુત નરકાવાસ સુધી જાણી અને જોઈ શકે તેટલું અવધિજ્ઞાન થયું હતું.

અ) શ્રી અંતગાડદશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

- ૧) દ્વારિકા નગરીમાં દશાઈ, મહાવીર, કુમારો અને શૂરવીર હતા, તથા ઉગ્રસેન આદિ રાજા હતા. રૂક્ષિમણી આદિ રાણીઓ હતી. (૩)
- જ: ૧) દ્વારિકા નગરીમાં ૧૦ દશાઈ, ૫ મહાવીર, સાડાત્રણ કરોડ કુમારો અને ૬૦ હજાર શૂરવીર હતા, તથા ઉગ્રસેન આદિ ૧૬ હજાર રાજા હતા. રૂક્ષિમણી આદિ ૧૬ હજાર રાણીઓ હતી.
- ૨) ગૌતમ અણાગારે કેટલી બિક્ષુ પ્રતિમા પૂર્ણ કરી ? પછી કયા તપની કેટલી પરિપાઠી કરી ? ગૌતમકુમાર આ તપ દરભ્યાન દિવસે અને રાત્રે કઈ આરાધના કરતા હતા ? (૨)
- જ: ૨) ગૌતમ કુમારે ૧ મહિનાની બિક્ષુ પ્રતિમાથી માંડીને ૧૨ બિક્ષુની પડિમા વારાફરતી ગ્રહણ કરીને પૂરી કરી. તથા ગુણારલ સંવત્સર તપની એક પરિપાઠી કરી. તપ દરભ્યાન દિવસે ઉકું આસને સૂર્યની આતાપના લેતા અને રાત્રે વીરાસને સ્થિર રહેતા.

બ) શ્રી અનુતરોવાઈ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

- ૧) જાલિકુમાર એ અધિકાર કયા સૂત્રનો છે ? તે અંગ છે કે ઉપાંગ ? તેમાં વર્ગ કેટલા છે ? પહેલા વર્ગમાં કેટલા અધ્યયન છે ? જાલિકુમારએ અધ્યયન કેટલામું છે ? (૩)
- જ: ૧) જાલિકુમાર એ અનુતરોપપાતિક સૂત્રનો અધિકાર છે અને તે નવમું અંગ છે. તેમાં ત વર્ગ છે. ૧૬ વર્ગમાં ૧૦ અધ્યયન છે. જાલિકુમારનું અધ્યયન ૧૬૦ જ છે.
- ૨) જાલિકુમારના ભાતા-પિતા કોણ હતાં ? તેઓ કઈ નગરીમાં રહેતાં હતાં ? તેમના કયા ભાઈએ દીક્ષા લીધી ? (૨)
- જ: ૨) જાલિકુમારના પિતા શ્રેષ્ઠિક રાજા અને ભાતા ધારિણી હતાં. તેઓ રાજગૃહ નગરીમાં રહેતા હતા. તેમના ભાઈ મેઘકુમારે દીક્ષા લીધી હતી.

પ્ર. : ૬ શ્રી દશવૈકાલિક સૂત્ર અને પુચ્છિંસ્સુણાંના આધારે જવાબ લખો :

(કોઈ પણ પાંચ) ભાવાર્થ સાથે ગાથા લખો.

૧૫

- ૧) વયં ચ વિતીં
 જ: ૧) વયં ચ વિતીં લભ્યામો, નય કોઈ ઉવહભ્રદ્ય ।
 અહાગઢેસુ રીયંતે, પુષેસુ ભમરા જહા ॥
 જેમ ભમરો વૃક્ષોનાં કુલોમાંથી તેને પીડા પહોંચાડયા વગર રસ પીએ છે. તેમ અમે સાધુપણ ગૃહસ્થોએ પોતાના માટે બનાવેલા આહારમાંથી એવી રીતે બિક્ષા લેશુ કે જેથી કોઈ પણ જીવની વિરાધના ન થાય અને દેનાર ગૃહસ્થને પણ દુઃખ ન થાય.
 ૨) આયાવયાહિ
 જ: ૨) આયાવયાહિ ચય સોગમલ્લં, કામે કમાહિ કમિયં ઝુ દુક્ખં ।
 છિંદાહિ દોસં વિષાશેજજ રાગં, એવં સુહી હોહિસી સંપરાએ ॥
 મનને વશ કરવા હે શિષ્ય ! ‘તું આતાપના લે, સુકુમારપણાને છોડ, એમ કામવાસનાને ઓળંગી જા. અર્થાત્ ઉપશમાવી દે. નહિતર તો ખરેખર આ લોક અને પરલોકમાં દુઃખી થઈશ. દ્વેષને છેદ. રાગને દૂર કર, એમ કરવાથી સંસારમાં સુખી થઈશ.
 ૩) આયાવયંતિ
 જ: ૩) આયાવયંતિ ગિઝેસુ, હેમતેસુ અવાઉડા ।
 વાસાસુ પડિસંલીણા, સંજ્યા સુસમાહિયા ॥
 તે સંયમી સાધુઓ ઉનાળાના પ્રખર તાપમાં સૂર્યની આતાપના લે છે. શિયાળામાં નિર્વસ્ત્ર રહી ઠંડી સહન કરે છે. યોમાસામાં એક સ્થળે (જ્ઞાનધ્યાનમાં) સમાધિથી રહે છે.

- જ) ૪) સે વીરિઅણાં
 જ: ૪) સે વીરિઅણાં પડિપુન વીરિએ, સુદુંસણો વા ઇાસવ્યસેહે ।
 સુરાલએ વાસિ મુધગરે સે, વિરાયએ ષોગગુણોવવેએ ॥
 તે ભગવાન બળે કરી પ્રતિપૂર્ણ બળવાન હતા . પર્વતોમાં સર્વશ્રેષ્ઠ મેરુ સમાન સર્વોત્તમ હતા .
 દેવલોકમાં રહેનારા દેવોને મેરુપર્વત હર્ષ ઉત્પન્ન કરાવનાર છે . તેમ ભગવાન પણ અનેક
 ગુણોથી યુક્ત હોવાથી તેમની પાસે આવનારા માટે હર્ષ ઉત્પન્ન કરાવનાર હતા .

૫) મહિએ
 જ: ૫) મહિએ મજઝંભિ ઠિએ નગિંદે, પણણાયતે સુરીએ સુઘ્યલેસે ।
 એવં સિરિએ ઉસ ભૂરિવણ્ણો, મણોરમે જોયઈ અચ્યામાલી ॥
 પૃથ્વીના મધ્ય ભાગમાં સ્થિત સર્વ પર્વતોનો છન્દ, મેરુપર્વત સૂર્યની જેમ શુદ્ધ કાંતિવાળો
 પ્રતીત થાય છે . એ જ રીતે પોતાની શોભાથી અનેક પ્રકારનાં રત્નોના વર્ણોએ કરી મનને
 આનંદ આપે છે અને સૂર્યની જેમ સર્વ દિશાઓને પ્રકાશિત કરે છે .

૬) થણ્ણાં
 જ: ૬) થણ્ણાં વ સદ્વાણ અણુતરે ઉ, ચંદ્રો વ તારણ મહાણુભાવે ।
 ગંધેસુ વા ચંદ્રાભાહુ સેટ્રં એવં મુણીણાં અપડિણાભાહુ ॥
 જેમ શાબ્દમાં મેધગાર્જના, તારાઓમાં ચંદ્ર અને સુગંધમાં ચંદ્રન શ્રેષ્ઠ છે તેમ મુનિઓમાં લોક-
 પરલોકની આકંક્ષારહિત શ્રમણ ભગવાન મહાવીર શ્રેષ્ઠ હતા .

પ્ર. : ૭ શ્રી ભગવતી સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

qo

- જીવના સંયમ પાળે તો કોણું સુખ ઉલ્લંધી જાય ? (૨)

જીવના સંયમ પાળે તો જરૂરી છે ?

જે સાધુ દિવસ શુદ્ધ સંયમ પાળે તો નવનિકાય (નાગકુમાર આદિ ભવનપતિ) ના દેવનું સુખ ઉલ્લંધી જાય .

સનત્કુમારના દેવનું સુખ ઉલ્લંધવા તું માસનો સંયમ પાળવો જરૂરી છે .

૨) ભગવાને સાધુભાઈને દેવના સુખની સાથે કેમ સરખાવ્યા છે ? (૨)

જીવને ચારે ય ગતિમાં સામાન્ય રીતે ભૌતિક સુખની અપેક્ષાએ દેવો સૌથી વધુ સુખી ગણાય છે .
પરંતુ સાધુના સુખ તો મોહનીયના વિજયથી મળતાં આત્મિક સુખ છે . તે દેવોના સુખો કરતાં પણ વધુ અનુત્તર, અનુપમ છે તે દર્શાવવા સાધુના સુખને દેવોના સુખ સાથે સરખાવ્યા છે .

૩) ગર્ભમાં ઉત્પન્ન થતો જીવ છન્દ્રિયરહિત ઉત્પન્ન થાય છે છન્દ્રિય સહિત તે સમજાવીને લખો . (૨)

જીવના સંયમ પાળે તો જરૂરી છે . કારણ કે દ્વાર્યાની શારીર સાથે સંબંધ રાખે છે અને ભાવન્દ્રિયોની અપેક્ષા છન્દ્રિયો સહિત ઉત્પન્ન થાય છે .

૪) ગર્ભમાં રહેલો જીવ કયા કારણાથી દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થાય છે ? (૨)

જીવના સંયમ પાળે તો જરૂરી છે . કારણ - આર્થિક સંભળીને પરમ સંવેગાની શ્રદ્ધા અને ધર્મ પર તીવ્ર પ્રેરણ હોવાથી ધર્મ, પુણ્ય, સ્વર્ગ, મોક્ષનો અભિલાષી, શુદ્ધ ચિત્ત, મન, લેશયા અધ્યવસાયમાં કાળ કરે તો તે ગર્ભસ્થ જીવ મરીને દેવલોકમાં ઉત્પન્ન થાય છે .

- પ) પ્રથમ સમયે લીધેલો ઓજ આહાર સંતાનના શરીરમાં કયાં સુધી રહે છે ? (૨)
- જ: પ) પ્રથમ સમયે લી ધેલો ઓજ આહાર જ્યાં સુધી જીવનું ભવધારિણીય શરીર રહે છે ત્યાં સુધી રહે છે. સમય પસાર થતાં તે ક્ષીણ થતું જાય છે. પરંતુ આયુષ્ય સમાપ્ત થવા સુધી ઓજ આહારનો એટલે કે માતાપિતાનો કોઈ ને કોઈ અંશ તો રહે જ છે.

પ્ર.: ૮ શ્રી પ્રજ્ઞાપના સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

- ૧) જગન્ય ર૪ પક્ષે તથા ઉત્કૃષ્ટ ૧૮ પક્ષે કયા કયા જીવો શાસ લે છે ? (૧)
- જ: ૧) જગન્ય ર૪ પક્ષે ત્રીજી ગ્રૈવેયકના દેવો શાસ લે છે.
ઉત્કૃષ્ટ ૧૮ પક્ષે આઠમા દેવલોકના દેવો શાસ લે છે.
- ૨) લોભ સંજ્ઞા કેટલા અને કયા કારણાથી ઉપજે છે તે સમજાવો. (૨)
- જ: ૨) લોભ સંજ્ઞા ચાર કારણાથી ઉપજે છે. ૧) ક્ષેત્ર :- ખુલ્લી જમીન દા. ત. વાડી, ખેતર, બળીયા, વાડા વગેરે ભાટે ૨) વત્થુ :- ઢાંકેલા મકાન આદિ દા. ત. ધર, દુકાન, વખાર, ગોદામ વગેરે ભાટે ૩) શરીર ભાટે તથા ૪) ઉપધિ :- ધનધાન્ય, ઔષધિ વગેરેના કારણાથી લોભ સંજ્ઞા ઉપજે છે.
- ૩) નારકીમાં આહાર વગેરે ચારેય સંજ્ઞાનો અલ્યુબહુત્વ લખો. (૨)
- જ: ૩) નારકીમાં સૌથી થોડી મૈથુનસંજ્ઞા, તેથી આહારસંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી, તેથી પરિશ્રહસંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી, તેથી ભયસંજ્ઞા સંખ્યાતગુણી.
- યાદ રાખવા માટે (૩, ૧, ૪, ૨) (૫૩૬)
- ૪) મનુષ્યમાં કોઇ વગેરે ચારેય સંજ્ઞાનો અલ્યુબહુત્વ લખો. (૨)
- જ: ૪) મનુષ્યમાં સૌથી થોડી ભાયા. તેથી લોભ વિશોષાધિક, તેથી કોઇ વિશોષાધિક, તેથી ભાય વિશોષાધિક. યાદ રાખવા માટે (૩, ૧, ૪, ૨)
- ૫) જીવ કેટલા અને કયા કયા પ્રકારની વેદના વેદે છે ? (૩)
- જ: ૫) વેદના કેટલાં દંડકના જીવોને હોય ? અનિદાવેદના એટલે શું ?
- જ: ૫) જીવ ઉ પ્રકારની વેદના વેદે છે. શીત, દ્રવ્ય, શરીર, શાતા, દુઃખ, અભૂગમિયા અને નિદાવેદના. તેમાંથી શાતાવેદના યોવિસેય દંડકના જીવોને હોય છે. ચિત્તના ઉપયોગ રહિત વેદાતી અબ્યક્ત વેદના - મિથ્યાદાષ્ટિ દ્વાર વેદાતી વેદના.

પ્ર.: ૯ આગામ પરંપરાના આધારે જવાબ લખો : ૫

- ૧) વીર નિર્વાણ પછી કયા કયા આચાર્ય શ્રુતકેવલીપણો વિચર્યા ? (૨)
- જ: ૧) વીર નિર્વાણ પછી આચાર્ય પ્રભવસ્વામી, આચાર્ય શાંભવ સ્વામી, આચાર્ય યશોભદ્ર સ્વામી, આચાર્ય સંભૂતિ વિજય સ્વામી, આચાર્ય ભદ્રબાહુ સ્વામી શ્રુતકેવલીપણો વિચર્યા.
- ૨) ૧૪ પૂર્વના કર્તા કોણા છે ? પ્રથમ ૪ પૂર્વના નામ લખો. (૩)
- જ: ૨) ૧૪ પૂર્વના કર્તા છે પાંચમા ગણાધર શ્રી સુધર્મા સ્વામી.
- પ્રથમ ૪ પૂર્વના નામ : ઉત્પાદ પૂર્વ, અગ્રણીય પૂર્વ, વીર પૂર્વ, અસ્તિનાસિ પૂર્વ
૧ પૂર્વ લખવા અંબાડી સહિતના હાથી જેટલી કોરી શાહીનો દેગલો જોઈએ. ત્રીજા પૂર્વના ૭૦ લાખ પદ છે.

પ્ર.: ૧ સામાચિક-પ્રતિક્રમણાના આધારે જવાબ લખો : ૧૫

- ક) આત્મા ચાર પ્રકારે અર્થ વિના દંડાય છે, તે ચાર પ્રકાર ક્યા? (૪)
 તે પ્રતિક્રમણમાં કયાં આવે છે? (અર્થ સહિત લખો).
 જ: ૧) અવજ્ઞાણાયરિયં - માટું ધ્યાન (આર્ત ધ્યાન અને રૌદ્ર ધ્યાન) ધરવાથી,
 ૨) પમાયાચરિયં - પ્રમાદ કરવાથી ૩) હિંસઘયાણં - હિંસા થાય તેવાં શાસ્ત્રો આપવાથી
 (ચાકુ - છરી, તલવાર, રિવોલ્વર, ભાલાં વગેરે) ૪) પાવકભોવાસં :- પાપકર્મનો
 ઉપદેશ આપવાથી - તે આઠમા અનર્થ દડ વિરમણ મૃતમાં આવે છે.

ખ) નીચેના શાખાના મૂળ પાઠ લખો : (૫)

જવાબ	
૧)	કીર્તન કર્યું નહોય
૨)	વિશેષ નિર્ભળ
૩)	જમીન સંબંધી જૂઢ
૪)	મિષાનની જાત અને મર્યાદા
૫)	જ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રને પાભીને ભ્રષ્ટ થયા હોય

ગ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો : (૬)

- ૧) અતિચાર અને અનાચારમાં શું ફરક છે?
 જ: ૧) મૃતનો એકાંશો ભંગ અતિચાર અને સર્વાંશો ભંગ અનાચાર કહેવાય છે. એટલે કે
 પચ્ચક્ખાણ ભૂલી જવાથી કે તેમાં શંકા ઉત્પન્ન થવાથી મૃતમાં જે દોષ લાગે છે તે અતિચાર છે
 અને મૃતને તોડવું તે અનાચાર છે.
 ૨) ઉપભોગ અને પરિભોગમાં શું ફરક છે?
 જ: ૨) જે પદાર્થ ફક્ત એક જવખત વાપરી શકાય છે તે ઉપભોગ કહેવાય જેમ કે અનાજ, પાણી,
 હવા વગેરે. જે વારંવાર વાપરી શકાય તેવા પદાર્થને પરિભોગ કહેવાય, જેમ કે વસ્ત્ર,
 આભૂષણ, શાચ્ચા વગેરે.
 ૩) મોટી ચોરી અને નાની ચોરીમાં શું ફરક છે?
 જ: ૩) પૂછ્યા વિના કોઈની એવી ચીજ લેવી કે જેનાથી તેને દુઃખ થાય, લોકનિંદા થાય, રાજદંડ
 મળે, તેને મોટી ચોરી કહે છે. ચોરીની ભાવના વગર પોતાના ઉપયોગ માટે આજ્ઞા વિના
 કાળજી, પેન્સિલ જેવી સામાન્ય કે તુચ્છ વસ્તુ લેવી તે નાની ચોરી કહે છે.
 ૪) દેવસિય, રાઈસી, પક્કખી અને ચૌમાસીપક્કખી પ્રતિક્રમણાની સંખ્યા લખો.
 જ: ૪) ૩૩૫, ૩૬૦, ૨૧, ૩

પ્ર.: ૨ આચારાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : ૫

- ૧) ભગવાન મહાવીર શેનાથી ભય પામતા નહોતા ? કોની જેમ ? (૨)
 જ: ૧) ભગવાન ઉપસર્ગો - પરિષહોથી ભય પામતા નહોતા. જેમ યુધ્યમાં આગળ રહીને યુધ્ય
 કરનાર વીરયોધો (ઢાલરૂપી કવચધારી) શાત્રુઓથી કે તેમના દ્વારા ફેંકાતાં શાસ્ત્રો આદિથી
 ભય પામતો નથી તેમ ભગવાન ઉપસર્ગ પરીષહીથી ભય પામતા નહોતા.

- ૨) ભગવાન કયા દોષો રહિત આહારની ગવેષણા કરતા હતા ? (૧)
- જઃ ૨) ઉદ્ગમ, ઉત્પાદન અને એષણાના દોષ રહિત
૩) ભગવાન અક્ષાયી હતા તેમ શા પરથી કહેવાય ? (૨)
- જઃ ૩) ભગવાન શબ્દ, રૂપ આદિ છન્દ્રિયોના અનુકૂળ વિષયોમાં રાગ અને પ્રતિકૂળ વિષયોમાં દેખ ન કરતાં ધ્વાનમાં મળ્ણ રહેતા હતા, તે સૂચિત કરે છે કે ભગવાન અક્ષાયી હતા.

- પ્ર. : ૩ શ્રી ઠાણાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : (છમાંથી કોઈ પણ પાંચ)** ૧૦
- ૧) સાધુના ત્રણ મનોરથ લખો. તેનાથી શું લાભ થાય ?
- જઃ ૧) સાધુના ત મનોરથ : ૧) કયારે હું અલ્ય અથવા અધિક શુતક્ષાનનો અભ્યાસ કરીશ ? ૨) કયારે હું એકલવિહારી પ્રતિમાનો સ્વીકાર કરીશ ? ૩) કયારે હું જીવનના અંતે આહાર અને ક્ષાયના ત્યાગરૂપ સંલેખનાની આરાધના કરી, આહાર - પાણીનો ત્યાગ કરી, પાદપોપગમન સંથારો કરી, મૃત્યુની છચ્છા કર્યા વિના વિચરીશ ? તેનાથી નિર્ગ્રથ મહાનિર્જરા અને મહાપર્યવસાનવાળા થાય છે.
- ૨) શ્રમણ ભગવાન મહાવીરના કેટલા શિષ્યો ચૌદ્ધર્યધર હતા ? તે કેવા હતા ?
- જઃ ૨) ત૩૦ શિષ્યો - તે જીન નહિ પણ. જીન સરીખા અર્થાત અસરવજ્ઞ હોવા છતાં સંપૂર્ણ સંશ્યોનું છેદન કરવાવાળા તીર્થકર સમાન, સર્વ અક્ષર સત્ત્વપાતિ, જીન ભગવાન સમાન અવિતથ વ્યાખ્યાન (યથાતથ વચનનો ગ્રયોગ કરવાવાળા) આપનાર હતા.
- ૩) કઈ વયમાં કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકાય ?
- જઃ ૩) ૧) પ્રથમ વય : બાલ્યાવસ્થા (૮ થ ૩૦ વર્ષ) ૨) મધ્યમ વય : યુવાવસ્થા (૩૦ થી ૬૦ વર્ષ), ૩) અંતિમ વય : ૬૦ પછીની - આ ત્રણે વયમાં કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી શકાય છે.
- ૪) દેવ કયા સ્થાનની છચ્છા કરે છે ?
- જઃ ૪) ૧) મનુષ્યભવ ૨) આર્યક્ષેત્રમાં જન્મ ૩) શ્રેષ્ઠ (ઉત્તમ) કૂળની પ્રાપ્તિ
- ૫) કયા ત્રણ પ્રકારે દેવ પશ્વાતાપ કરે છે ?
- જઃ ૫) ૧) અહો ! મેં શારીરિક બળ, વીર્ય, પુરુષાકાર પરાક્રમ અથવા ઉપદ્રવરહિત સુકાળમાં આચાર્ય અને ઉપાધ્યાનનો સંયોગ મળવા છતાં તથા નિરોગી શારીર હોવા છતાં પણ ધણાં સૂત્રોનું અધિક અધ્યયન કર્યું નહિ. ૨) અહો ! મેં આ લોકસંબંધી વિષયભોગોની તૃણાથી, પરલોકથી વિમુખ થઈને, દીર્ઘકાળ સુધી શ્રમણાર્થમનું પાલન કર્યું નહિ. ૩) અહો ! લાંબા કાળ સુધી મેં ઋષિ, રસ અને શાતા ગૌરવથી યુક્ત થઈ, કામભોગોમાં ગૃહ્ય થઈને વિશુદ્ધ ચારિત્ર પાલન કર્યું નહિ.
- ૬) ગોળ પર્વત કેટલા ? કયા કયા ?
- જઃ ૬) ૧) માનુષોત્તર પર્વત ૨) કુંડલવર પર્વત ૩) રુચકવર પર્વત

- પ્ર. : ૪ શ્રી જ્ઞાતા ધર્મકથા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :** ૧૦
- ક) ખાલી જગ્યા પૂરો :** (૩)
- ૧) ધન્ય સાર્થવાહ પોતાના કુટુંબમાં ધણાં કાર્યોમાં સમાન માર્ગદર્શક હતા.
- જઃ ૧) ધન્ય સાર્થવાહ પોતાના કુટુંબમાં ધણાં કાર્યોમાં ચક્ષુ સમાન માર્ગદર્શક હતા.
- ૨) વિજય ચોર ની સમાન માંસભક્તિ હતો.
- જઃ ૨) વિજય ચોર ગીધ ની સમાન માંસભક્તિ હતો.
- ૩) તને આ વિપુલ આહારમાંથી કંઈ નહિ આપું.
- જઃ ૩) તને આ વિપુલ આહારમાંથી સંવિભાગ કંઈ નહિ આપું.

૪) ભદ્રાએ થી અને પ્રતિમાનું પ્રમાર્જન કર્યું.
 જ: ૪) ભદ્રાએ મોરપીંછ થી નાગ અને વૈશ્રમણ પ્રતિમાનું પ્રમાર્જન કર્યું.

- ખ) ૧) કેવા સાધુની દશા વિજય ચોર જેવી થાય છે ? (૨)
 જ: ૧) જે સાધુ દીક્ષા અંગીકાર કરીને વિપુલ ધન, મહિના, મોતી, સોનું અને રત્નો આદિ વિપુલ વૈભવમાં લુબ્ધ થાય તેની દશા વિજયચોર જેવી થાય છે.
 ૨) જિનવાણીથી સંતુષ્ટ થઈને જિતશાનુ રાજાએ શેનો સ્વીકાર કર્યો ? (૨)
 જ: ૨) જિનવાણીથી સંતુષ્ટ થઈને જિતશાનુ રાજાએ સુભુદ્ધિ પ્રધાનને કહ્યું, “હું જિનવાણી પર શ્રદ્ધા કરું છું યાવત્તુ તમે જેમ કરો છો તેમ જ છે. માટે હું પણ પાંચ અણુત્ત્રત શિક્ષાવત્તરૂપ ૧૨ વરતનો શ્રાવકધર્મ સ્વીકાર કરું છું” આમ કહી ૧૨ વરતરૂપ શ્રાવકધર્મનો સ્વીકાર કર્યો.
 ૩) જિતશાનુરાજાએ અને સુભુદ્ધિ પ્રધાને દીક્ષા લઈને શું કર્યું ? (૨)
 જ: ૩) બનેએ ૧૧ અંગસૂત્રોનું અધ્યયન કર્યું. ઘણાં વર્ષો સુધી સંયમનું પાલન કરી, ૧ માસનો સંથારો સંલેખના સહિત, સમાધિપૂર્વક સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી લીધી.
 ૪) સુભુદ્ધિ પ્રધાન કેવા હતા ? તેઓ કેવું જીવન જીવવા લાગ્યા ? (૧)
 જ: ૪) શ્રમણોપાસક બની ગયા, જીવ અજીવ તત્વોનું જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી લીધું શ્રમણ નિર્થથોને પ્રાસુકએષણિક દાન દેતા, ધાર્મિકજીવન જીવવા લાગ્યા.

પ્ર.: ૫ ક) શ્રી ઉપાસક દશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

૧૫

૧) (૬)

જવાબ

૧) “તે કાળે તે સમયે” એટલે શું ?	-	અવસર્પિણી કાળન ચોથા આરે
૨) એક વરજ એટલે શું ?	-	૧૦ હજાર ગાય
૩) હાથીનાં સાત અંગ કયાં છે ?	-	૪ પગ, સૂંઢ, પૂંછડી અને લિંગ
૪) શકેન્દ્ર કેટલાભા દેવલોકના અધિપતિ છે ?	-	પહેલા સુધર્મા દેવલોકના
૫) શકેન્દ્ર મહારાજને કેટલા સામાનિક દેવો અને કેટલા લોકપાલો છે ?	-	૮૪૦૦૦ સામાનિક દેવો અને ચાર લોકપાલો.
૬) દેવનાં આભૂષણો અને શારીરની કાંતિ કેવી હતી ?	-	દશો દિશાઓને પ્રકાશિત કરી રહી હતી.
- ૨) હાથીરૂપે આવી દેવે કામદેવ શ્રાવકને કેવી રીતે ધમકાવ્યા ? (૨)
- જ: ૨) “હે કામદેવ ! જો તું તારા શ્રાવકવતોનો ભંગ કરશો નહિ તો હું તને સૂંઢથી ઉપાડીને પૌષ્ઠશાળાની બહાર લઈ જઈશ અને આકાશમાં ઊંચેથી ફેંકી દઈશ. જ્યારે તું આકાશોથી નીચે પડીશ ત્યારે ભારા તીક્ષ્ણ હાથી દાંત પર જીલી અને ભૂમિ પર પછાડી દઈશ. ભારા ભારે પગ નીચે નણ વાર કચડી નાંખીશ, જેથી તું આર્ત્થાન કરતો અકાળે જ મૃત્યુ પાભીશ.”
- ૩) દેવ કામદેવ શ્રાવકની ક્ષમા કેવી રીતે માંગી ? (૨)
- જ: ૩) દેવે ક્ષમા માંગતા કહ્યું, “હે દેવાનુંપ્રિય ! મેં આપને જે ઉપસગો આખ્યા તે અપરાધ માટે ક્ષમા કરો. આપ ક્ષમાવાન છો, હું ક્ષમાની ભાવના રાખું છું.” આવાં અનેક વચનો બોલતા બોલતાં તે દેવ કામદેવને હાથ જોડીને પગમાં પડી ગયો અને વારંવાર ક્ષમાયાચના કરી.

અ) શ્રી અંતગાડ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

- ૧) સારણાકુમારનો અધિકાર અંતગાડ સૂત્રમાં ક્યાં આવે છે ? (૧)
- જઃ ૧) વર્ગ - ઉ, અધ્યયન - ૭
- ૨) અનીકસેનની કેટલી પત્ની હતી ? કેવી હતી ? (૨)
- જઃ ૨) ઉર્પ પત્ની, સમાન વથ, સમાન તચા, સમાન લાવણ્ય, રૂપ, ઘૌવન, તેમજ સુશીલતા આદિ ગુણોથી યુક્ત હતી.
- ૩) અનીકસેનનું પાલન કેટલી ધાવમાતાએ કોની જેમ કર્યું ? કઈ કઈ ? (૨)
- જઃ ૩) પાંચ ધાવમાતા ૧) ક્ષીરધાત્રી, ૨) સજજન ધાત્રી, ૩) મંડનધાત્રી, ૪) કીડાધાત્રી, ૫) અંકધાત્રી
- દૃઢપ્રતિક્ષણી જેમ પાલન કરતી.

પ્ર.: ૬ શ્રી અનુતતરોવવાઈ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

૫

- ૧) ધના અણાગાર કેવી રીતે આહાર કરતા હતા ? (૨)
- જઃ ૧) મૂર્ખા રહિત, રાગદ્વેષથી રહિત, જેવી રીતે સાપ બીલમાં પ્રવેશ કરે તે પ્રમાણે ભયત્વ રહિત આહાર કરતા હતા.
- ૨) ધના અણાગારની પગની આંગણીઓ તપના પ્રભાવે કેવી થઈ ગઈ હતી ? (૨)
- જઃ ૨) તુવેરની શીંગા, મગની શીંગા, અડદની શીંગા કોમળ હોય ત્યારે જ તોડીને તડકામાં રાખવામાં આવી હોય અને કરમાઈ ગઈ હોય તેવી સુકાઈને લોહી માંસરહિત બની ગઈ હતી.
- ૩) ધના અણાગારના હાડકાંઓ કોની જેમ કેવો અવાજ કરતા હતા ? (૧)
- જઃ ૩) કોલસાથી ભરેલી ગાડીની જેમ ચાલતી વખતે તેમના હાડકાંઓ ખડખડ અવાજ કરતા હતા.

પ્ર.: ૭ દશવેકાલિક સૂત્રની કડી પર્ણ કરો :

(૮) ૧૫

- અ) ૧) સે દિવ્ય જાવજજીવાએ
- જઃ ૧) સે દિવ્ય વા માણુસં વા તિરિક્ખજોણિયાં વા, નેવ સયં મેહુણાં સેવિજજા, નેવનેહિ મેહુણાં સેવાવિજજા, મેહુણાં સેવંતિ વિ અને ન સમણુદાણિજજા, જાવજજીવાએ
- ૨) જેસિં જાય.
- જઃ ૨) જેસિં કેસિં ચ પાણાણાં અભિકંદંત, પડિકંત, સંકુચિયં, પસારિયં રુંય ભેતં તસિયં પલાઈયં આગાઈ ગઈ વિનાયા જેય કીડપયંગા જાય.

બ) નીચેના શાબ્દોના અર્થ લખો :

(૩)

જવાબ

૧) ન આવીલાવિજજા	-	નિયોવડાવે નહિ
૨) ન આલિહિજજા	-	સચેત પૃથ્વી પર લખે નહિ
૩) ન તુયટિજજા	-	ન સ્વૂવે
૪) ચેબરનેણા વા	-	કપડાંના પાલવથી
૫) બંધબીયા	-	જેના બીજ ઝ્ઞંધમાં હોય છે - જેમકે વડ, પીપળા વગેરે
૬) પીઢગંસિવા	-	બાજોઠ પર

ક) અર્થ પરથી મૂળ પાઠ લખો : (કોઈ પણ ચાર)

(૪)

જવાબ

૧)	છિન્નભિન્ન કરાવે નહિ	-	ન લિંદાવિજઝ
૨)	પાણીથી ભીનાં વસ્ત્રો	-	ઉદૃતુલં વા થત્થં
૩)	સભ્યકું પ્રકારે પ્રરૂપણા કરી	-	પવેષયા
૪)	દીવાની જ્યોતથી અગ્નિને	-	અચ્યિંવા
૫)	પાંડડા આવવાની અવસ્થાવાળી વનસ્પતિ પર	-	જાએસુ વા
૬)	પોતાના શરીરને	-	અઘ્યણો કાયં

પ્ર.: ૮ ભગવતી સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

- ૧) ચાર પ્રકારના સંસાર સંસ્થાનકાળ ક્યા ? અલ્યબહુત્વ લખો. **(૩)**

જ: ૧) ચાર પ્રકારે સંસાર સંસ્થાનકાળ : ૧) નૈરયિક સંસાર સંસ્થાનકાળ ૨) તિર્યંચ સંસાર સંસ્થાનકાળ ૩) મનુષ્ય સંસાર સંસ્થાનકાળ ૪) દેવ સંસાર સંસ્થાનકાળ સર્વથી થોડો મનુષ્ય સંસાર સંસ્થાનકાળ, તેથી નારકી સંસાર સંસ્થાનકાળ અસં . ગુણો, તેથી દેવ સંસાર સંસ્થાનકાળ અસં . ગુણો તેથી તિર્યંચ સંસાર સંસ્થાનકાળ અનંતગુણો.

- ૨) મિશ્રકાળ લખો. **(૩)**

જ: ૨) મિશ્રકાળ :- તે વિવક્ષિત જીવોના ભૂતકાળના અનંત નરક આદિ ભવોમાંથી એક જીવ પણ તેને બેગો થાય તો અનંત ભવોનો તે કાળ તે જીવની દાખિથી તે ગતિનો મિશ્રકાળ છે. ઉદાહરણ : ધારો કે કોઈ જીવ નરકમાં જે સમયે હતો તારે નરકમાં તેની સાથે ૧૦૦ જીવો હતા. તે જીવ મરીને તિર્યંચ કે મનુષ્ય થઈને ફરી પાછો નરકમાં તે જ સ્થાને ઉત્પન્ન થયો ત્યારે તે નરકમાં પૂર્વેના ૧૦૦ નારકીમાંથી ઓછામાં ઓછો ૧ કે તેથી વધુ (પણ બધાં નહિ) નારકી હોય તે મિશ્રકાળ

- ૩) સંયમ ઇહભવિક છે ? શા માટે ? **(૩)**

જ: ૩) સંયમ ઇહભવિક છે પણ પરભવિક કે તદુભય ભવિક નથી. જીવે આ ભવમાં સંયમ લીધો હોય તે જ સંયમ લઈને બીજા ભવમાં જતો નથી કારણ કે ગ્રહણ કરેલો સંયમ જીવતાં સુધી જ હોય છે. વળી અહીં અલ્ય અંશે ચારિત્ર પાળવાથી દેવલોકમાં ઉત્પત્તિ થાય, ત્યારે ત્યાં વિરતિનો તદ્દન અભાવ હોવાથી સંયમનો પણ અભાવ છે. તેમ જ સંપૂર્ણ સંયમ પાળવાથી મોક્ષગતિ જ થઈ હોય, ત્યારે તે ગતિમાં સંયમ અસંભવ છે. કારણ કે સંયમ અંગીકાર કર્મના ક્ષય માટે છે. મોક્ષમાં સંયમનું કોઈ પ્રયોજન નથી.

- ૪) મનુષ્યમાં કયો કાળ થોડો અને કયો કાળ વધારે છે ? **(૧)**

જ: ૪) મનુષ્યમાં સર્વથી થોડો અશૂન્યકાળ, તેથી મિશ્રકાળ અનંતગુણો, તેથી શૂન્યકાળ અનંતગુણો છે.

પ્ર.: ૯ પ્રજ્ઞાપના સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

અ) નીચેના બોલમાંથી એક સમયમાં ઉત્કૃષ્ટ કેટલા જીવ સિદ્ધ થાય તે લખો. **(૩)**

જવાબ

૧)	નદી	-	૩
૨)	ઉત્સર્પિણીનો ત્રીજો આરો	-	૧૦૮
૩)	સ્વયંબુદ્ધ	-	૪
૪)	ગ્રહની દેવી	-	૨૦
૫)	સ્વલિંગો	-	૧૦૮
૬)	અપદિવાઈ	-	૪

બ) નીચેના બોલમાંથી એક સમયમાં જધન્ય કેટલા જીવ સિદ્ધ થાય તે લખો. (૨)

જવાબ

૧) સ્ત્રી તીર્થકર	-	૨
૨) એક સમય સુધી પ્રતિસમય નિરંતર સિદ્ધ થાય તો	-	૧૦૩
૩) પંડગવન	-	૧
૪) ચોથી નરક	-	૧

ક) અવગાહના દ્વાર લખો.

(૨)

જઃ

જધન્ય ઉત્કૃષ્ટ

અવગાહના દ્વાર :- ૧) જધન્ય અવગાહનાવાળા (૨હાથ)	૧	૪
૨) મધ્યમ અવગાહનાવાળા (૭ હાથ)	૧	૧૦૮
૩) ઉત્કૃષ્ટ અવગાહનાવાળા (૫૦૦ ધનુષ્ય)	૧	૨

દ) રૂપ્દ રાશિના સાત ટગાલામાંથી ચોથો બોલ અને તેનો અલ્યુબહુત્વ લખો. (૨)

જઃ ચોથો બોલ : સમુદ્ધાત કરવાવાળા - ૮ દેગલા - સમુદ્ધાત ન કરવાવાળાના ૨૪૮ દેગલા
સર્વથી થોડા : સમુદ્ધાત કરવાવાળા - ૮ , તેથી સમુદ્ધાત ન કરવાવાળાના (૨૪૪)
સંખ્યાતગુણા (૩૧ ગુણા)

ઇ) સંપૂર્ણ જીવરાશિ કેટલી ? રૂપ્દ રાશિનો અધિકાર કયાં આવે છે ? (૧)

જઃ અનંતાનંત, પત્રવણા || સૂત્ર પદ - ૩

પ્ર.: ૧૦ ૧) સમવાયાંગ સૂત્રના ગ્રથમ સમવાયના પહેલા બે સૂત્રોમાં શેનું વર્ણિંછે. (૧) ૫

જઃ ૧) ભગવાન ભહાવીર સ્વાભી દ્વારા રચિત દ્વાદશાંગિની પ્રજ્ઞાપના કરી છે અને પછી ૧૨ આગામો ના નામ છે.

૨) પરદેશી રાજાને શેની તાલાવેલી હતી ? પ્રશ્નોત્તર બાદ રાજા કેવો બની ગયો ? (૧)

જઃ ૨) આત્મશોધની તાલાવેલી, અરમણીય માંથી રમણીય, અધાર્મિકમાંથી ધાર્મિક, નાસ્તિકમાંથી આસ્તિક

૩) સંતસભાગમથી શું લાભ થાય ? (૧)

જઃ ૩) ખૂનીને પણ સમભાવી બનાવી દેવલોક અપાવી શકે છે, એક જ ભવમાં પરમાત્મા બનાવી શકે છે.

૪) રાયપસેણીય સૂત્રની ગાથા કેટલી છે ? રાયપસેણીય કયા અંગાનું ઉપાંગ છે ? (૧)

જઃ ૪) ૨૦૭૮ ગાથા . સૂયગાડાંગ સૂત્રનું

૫) ચિત્તસારથીએ રાજા અને શ્રમણાનું ભિલન કેવી રીતે કરાવ્યું ? (૧)

જઃ ૫) ભક્તિ અને ચાલાકીથી

|| જ્ય જિનેન્દ્ર ||

પ્ર.: ૧ સામાયિક-પ્રતિક્રમણ અને કર્મગ્રંથ - ૨ના આધારે જવાબ લખો : ૨૦

જ: અ) ૧) નીચેના શબ્દો સામાયિક કે પ્રતિક્રમણના કયા પાઠમાં આવે છે? પાઠનું નામ લખો. (૪)

સાથે	જડી	-	પ્રતિક્રમણામાં	- બીજા ખામણામાં
	છોડી	-	પ્રતિક્રમણામાં	- ત્રીજા અદત્તાદાન વતમાં
	આમોસે	-	પ્રતિક્રમણામાં	- પહેલા શ્રમણ સૂત્રમાં
	૪૭	-	પ્રતિક્રમણામાં	- ૪ને ૫ માં ખામણામાં
	ઇશ્વર	-	પ્રતિક્રમણામાં	- પહેલા ખામણામાં
	તલાગ	-	પ્રતિક્રમણામાં	- સાતમા (ઉપયોગ પરિભોગ) વતમાં
	૮૦	-	પ્રતિક્રમણામાં	- બીજા ખામણામાં
	નામધેય	-	સામાયિકના સાતમા	- નભોત્થ્યાં ના પાઠમાં

૨) ઉપભોગ - પરિભોગની વ્યાખ્યા લખો તેની મર્યાદાના રૂદુ બોલમાંથી ઉવભોગ - પરિભોગના બે બે મૂળ શબ્દો અર્થ સાથે લખો. (૪)

જ: ૨) ઉપભોગ એટલે એક વાર ભોગવાય એવી વસ્તુ. પરિભોગ વારંવાર ભોગવી શકાય એવી વસ્તુ. ઉવભોગની વસ્તુ - જમણાવિહિં, પાણીયવિહિં, મુહવાસવિહિં આદિ. પરિભોગની વસ્તુ - વત્થવિહિં, આભરણાવિહિં, વાહણાવિહિં આદિ

૩) કયા વ્રતનો કંચો અતિચાર લાગો ? (૨)

૧) પદ્મભાવતી રાણીને અઢાર સરા હાર પ્રત્યે અતિ આસક્ત ભાવ હતો.

જ: ૧) અછરતે - આઠમાં વ્રતનો અતિચાર

૨) છંકમટેક્ષ બચાવવા બે નંબરના ચોપડા રાખ્યા હોય.

જ: ૨) કુડલેહકરણો - બીજા વ્રતનો અતિચાર

બ) કર્મગ્રંથ :

૧) ત્રણ વેદનો બંધ કયાં સુધી થાય? બંધવિચ્છેદ કયાં થાય? (૨)

જ: ૧) પુરુષ વેદ - ૧) નવમા ગુણાસ્થાનકના પહેલા ભાગ સુધી બંધ ૨) નવમા ગુણાસ્થાનકના પહેલાના છેદે બંધ વિરછેદ

સ્રીવેદ-૧) પેહલા અને બીજા ગુણાસ્થાનક સુધી બંધ ૨) બીજા ગુણાસ્થાનક છેદે બંધ વિરછેદ નપુંસક વેદ - ૧) પહેલા ગુણાસ્થાનકે બંધ ૨) પહેલા ગુણાસ્થાનકના છેદે બંધ વિરછેદ

૨) તીર્થકર નામ કર્મ બંધાવાનું કયા ગુણાસ્થાનકે શરૂ થાય? શા માટે? (૧)

જ: ૨) તીર્થકર નામ કર્મ બંધાવાનું ૪ થા ગુણાસ્થાનકથી શરૂ થાય છે. કારણ તીર્થકર નામ કર્મ બંધનું કારણ સભ્યક્તવ છે. જે ચોથે ગુણાસ્થાનકે મ્રાપ થાય છે.

૩) આહારક શારીર બંધાવાનું કયા ગુણાસ્થાનકે શરૂ થાય? શા માટે? (૧)

જ: ૩) આહારક શારીર બંધાવાનું સાતમે ગુણાસ્થાનકે શરૂ થાય છે. તેનું કારણ અપ્રમત્ત સંયમ છે.

૪) પાંચમા ગુણાસ્થાનકે કઈ કઈ ૧૦ પ્રકૃતિનો બંધ ન થાય? શા માટે? (૨)

જ: ૪) પાંચમે ગુણાસ્થાનકે ૧૦ પ્રકૃતિનો બંધ ન થાય. તે ૧૦ પ્રકૃતિને ઓથા ગુણાસ્થાનકને છેદે જ બંધ વિરછેદ થઈ ગયો છે. કારણ પાચમું ગુણાસ્થાનક દેશવિરતિ શ્રાવકનું છે. ત્યાં રહેલા મનુષ્ય કે તિર્થચની ગતિ નિશ્ચય દેવની જ હોય - વળી અપ્રત્યાખ્યાની કષાયનો ઉદ્ય નથી. ૧૦ પ્રવૃત્તિઓ મનુષ્ય ત્રિક - ૩, ઔદારિક દ્વિક - ૨, વજાર્ઘષભ નારાય સંધયણ - ૧, અપ્રત્યાખ્યાની - ચાર કષાય કુલ ૧૦

- ૫) અયોગી કેવળી કેટલી પ્રકૃતિ બાંધે ? શા માટે ? (૧)
- જ: ૫) અયોગી કેવળી એક પણ પ્રકૃતિ ન બાંધે કારણ ત્યાં લેશ્યા અને યોગ બસેનો અભાવ હોય છે. ૧૩ માના છેડા સુધી બધી પ્રકૃતિનો બંધવિચ્છેદ થઈ ગયો હોય છે.
- ૬) માનના ચાર પ્રકાર ક્યા ? તેનો બંધ વિચ્છેદ ક્યા ગુણાસ્થાનકે થાય ? (૨)
- જ: ૬) માનના ચાર પ્રકાર :- ૧) અનંતાનું બંધી માન - બીજા ગુણાસ્થાનકનો છેડે બંધવિચ્છેદ,
૨) અપ્રત્યાખ્યાની માન - ૪ થા ગુણાસ્થાનકનો છેડે બંધવિચ્છેદ
૩) પ્રત્યાખ્યાની માન - પાંચમા ગુણાસ્થાનકનો છેડે બંધવિચ્છેદ
૪) સંજવલન માન - નવમા ગુણાસ્થાનકના ઉજા ભાગને છેડે બંધવિચ્છેદ
- ૭) મિથ્યાત્વની પ્રત્યાખ્યાની પ્રકૃતિ એટલે શું ? (૧)
- જ: ૭) મિથ્યાત્વની પ્રત્યાખ્યાની પ્રકૃતિ એટલે મિથ્યાત્વની હાજરીમા જ બંધાતી પ્રકૃતિ .

- પ્ર.: ૨ આચારાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :** ૫
- ૧) સંસારી પ્રાણીઓ સાવદ્રિક્યા શા માટે કરે છે ? (૨)
- જ: ૧) જીવનને માટે, પ્રશંસા માટે, માન-સન્માન તથા પૂજા પ્રતિષ્ઠા માટે જન્મ ભરણાથી મુક્ત થવાના હેતુથી અને દુઃખથી મુક્તિ મેળવવા .
- ૨) આ સંસારમાં નિષ્ઠામદર્શી કોણા છે ? (૧)
- જ: ૨) જે બાધ અને અંતરંગ કર્મ આવવાના કારણોનું છેદન કરે છે .
- ૩) સૂત્ર સમજાવો :
ક) જે આસવા તે પરિસવા, જે પરિસ્સવા તે આસવ્યા ! (૧)
- જ: જે આશ્રવ કર્મબંધનું સ્થાન છે, તે જ કર્મનિર્જરાનું સ્થાન છે, જે કર્મબંધ નિર્જરાનું સ્થાન છે. તે જ કર્મબંધનું સ્થાન છે.
ખ) જાઈ સદ્ગાએ નિક્ખંબનો, તમેવ અણુપાલિયા વિયાહિતુ વિસોચિંયં. (૧)
- જ: જે શ્રદ્ધા-નિષ્ઠાથી વૈરાગ્ય ભાવથી દીક્ષા લીધી છે તે જ શ્રદ્ધા સાથે સંયમનું પાલન કરે.

- પ્ર.: ૩ શ્રી ટાણાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :** ૧૦
- ૧) ખાલી જગ્યા પૂરો :
પહેલી નરકનો નામે નરકાવાસ લાખ યોજનનો છે, જ્યારે સાતમી નરકનો નામે નરકાવાસ લાખ યોજનનો છે .
- જ: ૧) પહેલી નરકનો સીમંતર નામે નરકાવાસ ૪૫ લાખ યોજનનો છે, જ્યારે સાતમી નરકનો અપ્રતિષ્ઠાન નામે નરકાવાસ ૧ લાખ યોજનનો છે .
- ૨) શ્રમણોપાસક શ્રાવકનો ચોથો વિસામો લખો .
- જ: ૨) મૃત્યુના અવસરે સંલેખના અંગીકાર કરીને આહાર પાણીનો ત્યાગ કરીને ભક્ત-પ્રત્યાખ્યાન કે પાદપોપગમન સંથારો કરીને મૃત્યુની છછા કરીને રહેતે ચોથો વિસામો .
- ૩) નિર્વેદની કથા કોને કહેવાય ? નિર્યાણ કથાની વ્યાખ્યા સમજાવો .
- જ: ૩) નિર્વેદની કથા : આ લોક પરલોકમાં પુણ્ય-પાપના ફળ બતાવીને સંસારથી વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન કરવાવાળી કથા . નિર્યાણ કથા : રાજાના સામંત સેના આદિ ઐશ્વર્યની કથા
- ૪) ત્રીજી અને ચોથી અંતક્રિયા માટે કોના કોના ઉદાહરણ આપી શકાય ? આ બંને અંતક્રિયા કેવા જીવો માટે કહેવાય ?
- જ: ૪) ત્રીજી અંતક્રિયા :- સનત્કુમાર ચક્રવર્તી - ભારેકર્મી જીવો
ચોથી અંતક્રિયા :- મરુદેવી માતા - હળુકર્મી જીવો

૫) ચાતુર્યામ ધર્મ કોને કહેવાય ? તે કોણો ફરમાવેલ છે ? આ ધર્મ કયા ક્ષેત્રમાં અને કયા તીર્થકરોના સમયે હોય છે ?

જઃ ૫) ચાતુર્યામ ધર્મ :- ચાર મહાવત રૂપ ધર્મ
સર્વ પ્રકારના પ્રાણાત્મિકાની, મૂખાવાદ, અદત્તા દાન, તથા બાધ્ય વસ્તુ લેવાથી નિવૃત્ત થયું.
ભરત છરવત ક્ષેત્ર - રૂતીર્થકરના સમયે હોય છે.

પ્ર.: ૪ જ્ઞાતા ધર્મકથા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)

૧) મહ્લીકુંવરીની જન્મનગરીનું નામ અને ભાતા-પિતાનાં નામ લખો. તેમની ભાતાને કેટલાં સ્વખ આવ્યાં હતાં ?

જઃ ૧) મિથિલા, કુંભરાજા, પ્રભાવતી દેવી, ૧૪ સ્વખ
૨) મહ્લીકુંવરીના આગલા ત્રીજા ભવનું નામ અને ભાતા-પિતાનાં નામ લખો. એ ભાતાને કેટલાં સ્વખ આવ્યાં ? તેમાં શું થયું ?

જઃ ૨) મહાબલ, બલરાજા, ધારિણીદેવી, ૧ સ્વખ - સિંહ
૩) પિશાચ શાથી થાકી ગયો ? થાકીને એણો શું કર્યું ?

જઃ ૩) અર્હસક શ્રાવકને ત્રણ વાર પ્રયત્ન કરવા છતાં નિર્ણય પ્રવયનથી વિચલિત ન કરી શક્યો.
પછી ધન્યવાદ, ક્ષમાયાચના - બે દિવ્યકુંડળની બે જોડ બેટ

૪) મહ્લીકુંવરીએ કયારે, શાને કારણો સ્ત્રીનામ ગોત્ર કર્મનું ઉપાર્જન કર્યું હતું ?

જઃ ૪) કપટના ફળસ્વરૂપે - સ્ત્રીનામગોત્ર
૫) મહ્લીકુંવરીએ કયા ભવમાં તીર્થકરનામ કર્મનો બંધ કર્દી રીતે કર્યો હતો ?

જઃ ૫) ૨૦ સ્થાનકની આરાધના કરવાથી - તીર્થકર નામ કર્મ
૬) મહ્લીકુંવરીના મિત્ર રાજા શાથી દીક્ષા લેવા તૈયાર થયા ?

જઃ ૬) મહ્લીકુંવરી પાસેથી પૂર્વભવનો વૃતાંત સાંભળીને વૈરાગી બની દીક્ષા લેવા તૈયાર થયા.

અથવા

પ્ર.: ૪ નિરયાવલિકા સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

અ) કોઈ પણ બેના જવાબ લખો.

૧) ચેલણા રાણીએ નવજાત કોણિકાને ઉકરડે શા ભાટે નખાવ્યો ? (૪)

જઃ ૧) આ બાળકે ગર્ભમાં આવતા પિતાના કલેજાનું માંસ ખાંધું છે, તો મોટો થતાં કુળનો અંત કરવાવાળો થાય.

૨) કોણિક અને વેહલ્લ કોના પુત્રો હતા ? બનેનાં નાના કોણો હતાં ? શાને કારણો રથમુસલ સંગ્રામ થયો ? (૪)

જઃ ૨) શ્રેણિક અને ચેલણાના - ચેડારાજા - હાર અને હાથીને કારણો

૩) કોણિકના પક્ષે કુલ કેટલા રાજા હતા ? ચેડા રાજાના પક્ષે કુલ કેટલા રાજા હતા ? (૪)
બનેની સેનામાં પાયદલ સૈનિકો કેટલા હતા ?

જઃ ૩) કોણિક + ૮ રાજા - ઉત્ત કરોડ, ચેડારાજા + ૧૮ રાજા - ૫૭ કરોડ સૈનિક

બ) શ્રેણિક રાજા નિષ્ઠાણ કર્દી રીતે થઈ ગયા ? તેમણો સ્વયં પ્રાણ શા ભાટે ત્યાયા ? (૨)

જઃ શ્રેણિક મને કુહાડી લઈને આવી રહ્યો છે, ન જાણો કયા મોતથી મારશે ? આ વિચારથી તાલપુર વિષ મોઢામાં મૂકીને પ્રાણ ત્યાયા.

પ્ર.: ૫ ક) ઉપાસક દશાંગ તથા અંતકૃત દશાંગના આધારે જવાબ લખો :

૨૦

- અ) ૧) ચૂલણી પિતા એ કયા સૂત્રનું કેટલામું અધ્યયન છે ? ચૂલણી પિતાની માતાનું નામ અને પત્નીનું નામ લખો. (૨)
- જઃ ૧) ઉપાસક દશાંગનું ત્રીજુ અધ્યયન માતા ભદ્રા સાર્થવાહી - પત્ની શામા
૨) ચૂલણી પિતા પાસે કુલ કેટલી સંપત્તિ હતી ? તેની વિગત જાણાવો. (૨)
- જઃ ૨) ૨૪ કરોડની સંપત્તિ - ૮ કરોડનું ધન નિધાનનાં રૂપમાં
૮ વજ, ૮૦ હજાર ગાયો, ૮ કરોડ વેપારમાં ધરવખરીમાં
૩) ચૂલણી પિતા દેવને પકડવા શાથી દોડયા ? (૨)
- જઃ ૩) દેવે માતાનો વધ કરવાની ઘમકી આપી ત્યારે તેને પકડવા દોડયા.

ખ) કોઈ પણ સાત પ્રક્ષોના જવાબ લખો :

- ૧) કોણા બોલે છે ? કોને કહે છે ?
૧) હું ધન્ય છું કે મારા ધરે મુનિ પધાર્યા. (૧)
- જઃ દેવકી મુનિઓને કહે છે.
૨) ગજસુકુમાલ અણાગારે કર્દી રીતે પોતાનું પ્રયોજન સિદ્ધ કર્યું છે ? (૧)
- જઃ શ્રીકૃષ્ણા વાસુદેવ - નેમનાથ ભગવાનને
૨) ખાલી જગ્યા પૂરો : નગરના મુનિએ મને કહ્યું હતું કે તું પુત્રને જન્મ આપીશ, જેઓ રૂપમાં સમાન હશે.
- જઃ ૨) પોલાસપુર નગરના અતિમુક્ત મુનિએ મને કહ્યું હતું કે તું આઠ પુત્રને જન્મ આપીશ, જેઓ રૂપમાં નળકુબેર સમાન હશે.
૩) દેવકીના આર્તધાનનું કારણ શું હતું ? (૨)
- જઃ ૩) સાત પુત્રોને જન્મ આપવા છતાં કોઈની બાળકીડાના આનંદનો અનુભવ નથી.
૪) છાએ અણાગાર પોતાના જ પુત્ર છે, એ જાણી અત્યંત પ્રસન્ન થયેલી દેવકી માતાનું વર્ણન કરો. (૨)
- જઃ ૪) આંખમાં હર્ષના આંસુ, શારીર ફૂલાવાથી કંચુકીનો બંધ તૂટી ગયો. હાથની ચૂડી તંગ થઈ ગઈ, શારીરના બધા રોમ પુલકિત થઈ ગયા.
૫) સુલસા હરિણાગમૈધી દેવની ભક્તિ કર્દી રીતે કરતી ? (૨)
- જઃ ૫) ભીની સાડી પહેરી હરિણાગમૈધી દેવની પ્રતિમાની પુષ્પ પૂજા - નમસ્કાર - ત્યાર બાદ જ આહાર નિહાર કાર્ય.
૬) સોમિલે કર્દી રીતે ગજસુકુમાલ મુનિને મોક્ષ મેળવવામાં સહાય કરી કહેવાય ? (૨)
- જઃ ૬) સોમિલે ગજસુકુમાલના લાખો ભવના સંચિત કરેલાં કર્મોની ઉદ્દીરણાં કરી તેને સંપૂર્ણ ક્ષય કરવામાં સહાયતા કરી છે.
- ૭) સોમિલનું મૃત્યુ કેવી રીતે થયું ? (૨)
- જઃ ૭) નેમપ્રભુ પાસેથી ગજસુકુમાલના મૃત્યુની વાત જાણી અને કયા પ્રકારે મોતને ધાર ઉતારશે - આમ ભયથી તે ગલીના રસ્તે દોડયો. પણ ત્યાં સામે કૃષ્ણાને જોઈ ભયભીત બની - આયુષ્ય પૂર્ણ થવાથી પડ્યો અને મૃત્યુને પ્રાપ્ત થયો.
૮) ગજસુકુમાલ મુનિએ સમભાવપૂર્વક વેદના સહન કરી,
તેના પરિણામે શું પ્રાપ્ત કર્યું ? કુમશ : વર્ણિવો. (૨)
- જઃ ૮) સમભાવ પૂર્વક વેદનાના સહેવા - સોમિલ પ્રત્યે દ્વેષભાવ ન આવ્યો, શુભ પરિણામ - શુભ અધ્યવસાયથી કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી, મુક્ત થયો

પ્ર.: ૬ શ્રી દશવૈકાલિક સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

૧૫

અ) ગાથા પૂર્ણ કરો : (૬)

- જ: ૧) જાઈ મરણાઓ મહિદ્ધિએ ।
 જ: ૧) જાઈ મરણાઓ મુચ્યાઈ, છત્યંથં ચ ચેરે સવસો ।
 સિદ્ધે વા હવર્દ સાસએ, દેવે વા અપરએ મહિદ્ધિએ ॥
 જ: ૨) સિયા હુસે પાવય હીલણાએ ।
 જ: ૨) સિયા હુસે પાવય નો ડહિજજા, આસીવિસો વા કુવિઓ ન ભકબે ।
 સિયા વિસં હાલહલં ન ભારે, ન યાવિ મુકખો ગુરુ હીલણાએ ॥
 જ: ૩) જહા હિ અગ્ગી સંતો ।
 જ: ૩) જહા હિ અગ્ગી જલણાં નમંસે, નાણાં હુદ્ધ મંત પયબિસિતં ।
 એવાયરિયં ઉવચિકૃતજજા, અણાંતણાણો વગાઓ વિ સંતો ॥

બ) નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે જવાબ લખો : (૧+૨+૨+૨+૨)

- જ: ૧) વિનય અને અવિનયના ગુણાદોષ કર્દ કર્દ ગતિના જીવોના બતાવ્યા છે ?
 જ: ૧) તિર્યચ, મનુષ્ય અને દેવગતિના
 જ: ૨) આહાર ન મળે ત્યારે છચ્છિત આહાર મળે ત્યારે શું કરે તો સાધુ પૂજ્ય બને ?
 જ: ૨) બેદ ન કરે, પ્રશંસા ન કરે
 જ: ૩) કટુવચને મહાભયાનક શા માટે કહ્યા છે ?
 જ: ૩) કટુવચન કાઢવા દુષ્કર, હૃદય વીધી નાખે, વે રની પરંપરા વધારે નરકાદિ નીચગતિમાં લઈ
 જવ ભારે.
 જ: ૪) ત્રીજા ઉદ્દેશાની પંદરમી ગાથામાં સિદ્ધ ગતિ કેવા સાધુ પ્રાપ્ત કરે છે ?
 તે બતાવ્યું છે ? તેમજ સિદ્ધ ગતિને કેવી કહી છે ?
 જ: ૪) જે નિર્થથ પ્રવચનમાં નિપુણા હોય, જ્ઞાનમાં કુશળ હોય વિનીત હોય, સાધુનો વિનય કરે,
 વૈચારચ્ય કરે તે. સિદ્ધગતિ અનંતજ્ઞાન જ્યોતિથી દેદીઘમાન, અતુલ છે.
 જ: ૫) તપ સમાધિ અને આચાર સમાધિ કયા હેતુથી કરવી જોઈએ ? બનેના હેતુ લખો.
 જ: ૫) તપ સમાધિ :- એકાંત કર્મનિજરાનો હેતુ
 આચાર સમાધિ - આશ્રવ રોકવા માટે જ - પૂર્વસંચિત પાપનો ક્ષય કરવા માટે

પ્ર.: ૭ ભગવતી સૂત્રના આધારે લખો :

૧૦

- અ) ૧) સુકખુ જગરિકા શ્રાવકને હોય એમ શાથી બતાવ્યું છે ? (૨)**
 જ: ૧) કારણા શ્રાવક જ્ઞાનદર્શન સહિત હોય. ધન કુટુંબ આદિ તથા વિષય કષાયને ખોટા જાણી
 દેશાથી નિવર્યા હોય. ઉદ્યભાવથી ઉદાસીન હોય તથા ત્રણ મનોરથ ચિંતવે છે.
 જ: ૨) ખાલી જગ્યા પૂરો : (૩)
 ૧) સિદ્ધપણું એ જીવનો છે. વિષય કષાય એ જીવનો છે.
 જ: ૧) સિદ્ધપણું એ જીવનો સ્વભાવ છે. વિષય કષાય એ જીવનો વિભાવ છે.
 ૨) ધરના કામ કરતાં જતના રાખવી તે દયા છે.
 જ: ૨) ધરના કામ કરતાં જતના રાખવી તે વ્યવહાર દયા છે.
 ૩) અષ્ટ પ્રવચન માતા એ આચાર ધર્મના બેદમાં આવે છે.
 જ્યારે ૧૨ પ્રકારના તપ એ આચાર ધર્મના બેદમાં આવે છે.
 જ: ૩) અષ્ટ પ્રવચન માતા એ આચાર ધર્મના ચારિત્રાચાર બેદમાં આવે છે.
 જ્યારે ૧૨ પ્રકારના તપ એ આચાર ધર્મના તપાચાર બેદમાં આવે છે.

૪) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના સાતમા અધ્યયનમાં બોકડાના દષ્ટાંતે દયા બતાવી છે .
 જ્ઞ : ૪) ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના સાતમા અધ્યયનમાં બોકડાના દષ્ટાંતે સ્વરૂપ દયા બતાવી છે .

- ખ) ૧) આત્મા કેવા હોય - તે બતાવતી કોઈ પણ બે બાબત લખો . (૨)
 જ્ઞ : ૧) જેના પ્રદેશો પ્રદેશો જ્ઞાન-દર્શન ગુણા રહેલા હોય
 જે ચૈતન્ય લક્ષણા યુક્ત હોય આદિ
 ૨) કષાય અને યોગ આત્મા એ બેમાંથી વધુ કયા આત્મા ?
 બનેના ગુણાસ્થાનક કયા ? (૨)
 જ્ઞ : ૨) યોગ આત્મા વધુ - કષાય આત્મા ૧ થી ૧૦ ગુણાસ્થાનક, યોગ આત્મા ૧ થી ૧૩ ગુણાસ્થાનક
 ૩) ચારે ગતિના જીવોને કેટલા આત્મા હોય ? (૧)
 જ્ઞ : ૩) મનુષ્ય ગતિમાં ૮ આત્મા. બાકીની ત્રણ ગતિમાં ૭ આત્મા, ચારિત્ર આત્મા છોડીને

પ્ર.: ૮ પ્રફાપના સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : ૧૦

- ખ) ૧) શીત આદિ ત્રણ યોનિ કઈ કઈ નરકમાં હોય ? ત્યાં વેદના કઈ હોય ? (૩)
 જ્ઞ : ૧) ૧ થી ૩ નરકમાં શીતયોનિયા . ૪ થી નરકે શીત યોનિવાળા ધણા, ઉણા યોનિવાળા થોડા
 ૫ મી નરકે ઉણાયોનિયા ધણા, ૬-૭ નરકે ઉણા - મહા ઉણા
 યોનિયા . જે દરેકમાં જે યોનિ છે તેથી વિરુદ્ધ વેદના
 ૨) ૧) સંવૃદ્ધા યોનિ એટલે શું ? તે કોને હોય ? (૧)
 જ્ઞ : ૧) સંવૃદ્ધા યોનિ - સંવૃત્ત ઢાંકેલી - પાંચ સ્થાવર, દેવતા - નારકીમાં
 ૨) શંખાવર્ત યોનિ એટલે શું ? તે કોને હોય ? (૧)
 જ્ઞ : ૨) શંખાવર્ત યોનિ - શંખના આવર્તની જેમ વળેલી યોનિ - ચક્રવર્તીના સ્ત્રીરત્નને હોય .

- ખ) ૧) કયા જીવોના અપર્યાપ્તા અને પર્યાપ્તાના ઉપપાત્ત, સમુદ્ધાત અને સ્વસ્થાન સંપૂર્ણ લોકમાં હોય ?
 જ્ઞ : ૧) પાંચે સૂક્ષ્મ સ્થાવર જીવોના .
 ૨) ઉપપાત્ત કોને કહેવાય ? સ્વસ્થાન કોને કહેવાય ? (૧)
 જ્ઞ : ૨) ઉપપાત્ત - વાટે વહેતા જીવ . સ્વસ્થાન - શારીરસ્થ રહેવું તે જ્યારે ઉપપાત્ત, સમુદ્ધાત આદિ
 અવસ્થાન હોય તે .
 ૩) પર્યાપ્તા બાદર તે ઉકાયના - ઉપપાત્ત, સમુદ્ધાત, સ્વસ્થાન લખો . (૧)
 જ્ઞ : ૩) લોકનો અસંખ્યાતમો ભાગ, લોકનો અસંખ્યાતમો ભાગ, મનુષ્ય લોક .
 ૪) મનુષ્ય સંપૂર્ણ લોકમાં કયારે હોય ? (૧)
 જ્ઞ : ૪) કેવળ સમુદ્ધાત કરે ત્યારે .
 ૫) પર્યાપ્તા - અપર્યાપ્તા બાદર વનસ્પતિ કાયનું સ્વસ્થાન લખો . (૧)
 જ્ઞ : ૫) લોકના અસંખ્યાતમાં ભાગમાં .

પ્ર. : ૧ સામાચિક-પ્રતિક્રમણ - કર્મગ્રંથ - રના આધારે જવાબ લખો : ૨૦

અ) સામાચિક - પ્રતિક્રમણના આધારે જવાબ લખો.

૧) કોટિ કોને કહેછે ? તે કેટલી છે ? કઈ કઈ ? (૩)

જ: ૧) કોટિ એટલે પ્રકાર કે મર્યાદા કે છેડો. કરણ અને યોગના ગુણાકારથી કોટિની સંખ્યા મળે છે.

કરણ ત્રણ છે - કરવું, કરાવવું અને અનુમોદવું

યોગ ત્રણ છે - મન, વચન અને કાયા

મનથી ૧) કરવું ૨) કરાવવું ૩) અનુમોદવું

વચનથી ૪) કરવું ૫) કરાવવું ૬) અનુમોદવું

કાયાથી ૭) કરવું ૮) કરાવવું ૯) અનુમોદવું એમ નવ કોટિ થાય.

૨) પરિભોગો એટલે શું ? ઉમા વતમાં રદ્દમાંથી પરિભોગના બોલ કેટલા છે ? (૩)

જ: ૨) પરિભોગ - જે વારંવાર વાપરી શકાય તેવા પદાર્થનો પરિભોગ કહેવાય છે. સાતમા વતમાં છ પરિભોગ છે.

૧) ઉલ્લષ્ણાયાવિહિં ૨) વત્થવિહિં ૩) આભરણાવિહિં ૪) વાહણાવિહિં ૫) ઉવાહણાવિહિં અને ૬) સયણાવિહિં.

૩) યાદ હોય કે ન હોય તેવા સર્વ અતિચારોનું પ્રતિક્રમણ કયાં બતાવેલું છે ? તે બતાવતા મૂળ શબ્દો લખો. આ શબ્દો જ પાઠમાં આવે છે તેનું નામ લખો. (૨)

જ: ૩) પાંચમાં શ્રમણસૂત્રમાં “જ સંભરામિ, જ ચ ન સંભરામિ, જ પડિક્કમામિ જ ચ ન પડિક્કમામિ, તસ્સ સંબંધ, દેવસિયસ્સ, અછયારસ્સ પડિક્કમામિ” શબ્દ દ્વારા સર્વ અતિચારોનું પ્રતિક્રમણ બતાવ્યું છે.

જ ૪) નીચેનાભાં જીવોની વિરાધનાનો કયો પ્રકાર લાગે ? (૨)

સાથે ૧) સામેથી વાધને આવતો જોઈ ગોળીએ ઢીઘો હોય. - અભિદ્યા

૨) કીડ ઉપર રાખનો ઢગલો કર્યો હોય. - વત્તિયા

૩) ઘઉને એરંડિયુ દીધું હોય. - સંધાઈયા

૪) ગુવારની સુકવણી કરી હોય. - જીવિયાઓ વવરોવિયા

બ) કર્મગ્રંથના આધારે નીચેના જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ) (૧૦)

૧) ઉદ્ય વિચ્છેદ અને અનુદ્યમાં શું તફાવત છે ? સ્પષ્ટ કરો.

જ: ૧) ઉદ્ય વિચ્છેદ - જે ગુણાસ્થાનથી આગળના કોઈ પણ ગુણાસ્થાને જે કર્મપ્રકૃતિનો ઉદ્ય ન હોય તો તે ગુણાસ્થાને તે પ્રકૃતિનો ઉદ્ય વિચ્છેદ કહેવાય.

અનુદ્ય - જે ગુણાસ્થાને જે કર્મપ્રકૃતિનો ઉદ્ય ન હોય પણ ત્યાર પછીના કોઈ પણ ગુણાસ્થાને એ પ્રકૃતિનો ઉદ્ય થઈ શકે તેને અનુદ્ય કહેવાય છે. દા. ત. મિથ્યાત્વ ગુણાસ્થાને જિનનામનો ઉદ્ય નથી પણ ૧૩મા ગુણાસ્થાને ઉદ્ય થાય છે માટે ૧થી ૧૨ સુધી જિનનામનો અનુદ્ય કહેવાય છે. અને મિથ્યાત્વ ગુણાસ્થાને મિથ્યાત્વ મોહનીયનો ઉદ્ય હોય છે પણ ત્યાર પછીના કોઈ પણ ગુણાસ્થાને ઉદ્ય થતો જ નથી તેને ઉદ્ય વિચ્છેદ કહેવાય છે.

૨) બીજા ગુણાસ્થાનને છેડે કયા કર્મની કેટલી પ્રકૃતિનો ઉદ્ય વિચ્છેદ થાય છે ?

જ: ૨) બીજા ગુણાસ્થાનના છેડે મોહનીય અને નામ કર્મની ઈ પ્રકૃતિનો ઉદ્ય વિચ્છેદ થાય છે. અનંતાનુંબંધી ચોક (કોધ, માન, માયા, લોબ) જાતિ ચોક - એકે., બે., તેછ. અને ચૌરેન્દ્રિય તથા સ્થાવર નામ એ નવનો ઉદ્ય વિચ્છેદ થાય છે.

- ૩) ચારે પ્રકારની ભાયાનો ઉદ્યક્યાં સુધી હોય ? ઉદ્યવિચ્છેદ ક્યાં થાય ?
- જ: ૩) અનંતાનું બંધી ભાયા ૧થી ૨ ગુણા. સુધી ઉદ્ય બીજાને છેડે ઉદ્યવિચ્છેદ અપ્રત્યાખ્યાની ભાયા ૧થી ૪ ગુણા. સુધી ઉદ્ય ચોથાના છેડે ઉદ્યવિચ્છેદ પ્રત્યાખ્યાની ભાયા ૧થી ૫ ગુણા. સુધી ઉદ્ય પાંચમના છેડે ઉદ્યવિચ્છેદ સંજવલનની ભાયા ૧થી ૬ ગુણા. સુધી ઉદ્ય નવમાના છેડે ઉદ્યવિચ્છેદ
- ૪) ચરમ શારીરીને દફ્ફા અને ૧૧મા ગુણાસ્થાને કયા કયા સંધયણાનો ઉદ્ય હોય ?
- જ: ૪) ચરમ શારીરીને દફ્ફા અને ૧૧મે એક જવજગ્ઘષભનારાચ નો ઉદ્ય હોય.
- ૫) હેમવયના મનુષ્યને પાંચ શારીર, ત અંગોપાંગ, દ સંધયણ, દ સંસ્થાનમાંથી શું શું ઉદ્યમાં હોય ?
- જ: ૫) હેમવયના મનુષ્યને - ઔદારિક, તૈજસ, કાર્ભણા શારીર, ઔદારિક અંગોપાંગ, વજગ્ઘષભનારાચ સંધયણ અને સમચોરસ સંસ્થાનનો ઉદ્ય હોય.
- ૬) અપર્યાપ્તા, એકેન્દ્રિય જાતિ, આહારકશારીર અને અશાતા વેદનીયનો ઉદ્ય કેટલા ગુણાસ્થાનક સુધી હોય ?
- જ: ૬) અપર્યાપ્તાનો ઉદ્ય ૧ લા ગુણાસ્થાન સુધી જ હોય.
એકેન્દ્રિય જાતિનો ઉદ્ય બીજા ગુણાસ્થાન સુધી જ હોય.
આહારક શારીરનો ઉદ્ય માત્ર દફ્ફા ગુણાસ્થાને જ હોય.
અશાતા વેદનીયનો ઉદ્ય ૧થી ૧૪ ગુણાસ્થાન સુધી હોય.

પ્ર.: ૨ આચારાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

૫

- ૧) કોઈ પણ જીવની હિંસા કરવાની ઇચ્છા શા માટે ન કરવી જોઈએ ?
- જ: ૧) કરેલા કર્મના ફળ ભોગવવા જ પડે છે માટે કોઈ પણ જીવની હિંસા કરવાની ઇચ્છા કરવી જોઈએ નહિ.
- ૨) શેમાં જરા પણ સંદેહ કરવો યોગ્ય નથી.
- જ: ૨) જિનેશ્વર ભગવંતોએ જે ભાર્ગ બતાવ્યો છે, જે તત્ત્વ અને આચાર કહ્યા છે. તે જ સત્ય છે તેમાં જરા પણ સંદેહ કરવો યોગ્ય નથી.
- ૩) યુદ્ધ કોની સાથે કરવું જોઈએ ? શા માટે ?
- જ: ૩) પોતાના આત્મામાં રહેલા કર્મશાત્રુઓ સાથે યુદ્ધ કરવું જોઈએ.
- ૪) ‘આણાએ મામાં ધર્મં ।’ સમજાવો.
- જ: ૪) પ્રભુની આજ્ઞાનું પાલન કરવું એ જ મારો ધર્મ છે.
- ૫) જીવવા અને ભરવામાં અનાસકત કેવી રીતે રહેવું જોઈએ ?
- જ: ૫) જીવવાની આકાંક્ષા નહિ અને ભરવાની અભિલાષા નહિ એ રીતે જીવવા અને ભરવામાં અનાસકત રહેવું જોઈએ

પ્ર.: ૩ શ્રી ઠાણાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :

૧૦

- ૧) દુર્ગતિનું બીજું કારણા, પાંચમું દુર્ગમસ્થાન, ચોથો દંડ, પહેલો વાયુ અને ત્રીજી સેના લખો.
- જ: ૧) દુર્ગતિનું બીજું કારણા - અસત્ય ભાષણા, પાંચમું દુર્ગમસ્થાન - સંયમનું પાલન અને ધર્મનું આચારણ કરવું, ચોથો દંડ - અકસ્માત દંડ, પહેલો વાયુ - આકાંત વાયુ જોર જોરતી ભૂમિ પર પગ પછાડવાથી ઉત્પન્ન વાયુ, અને ત્રીજી સેના - હસ્તિ સેના
- ૨) શારીરમાંથી જીવને નીકળવાના ભાર્ગ કયા કયા છે ? કયાંથી નીકળેલો કયાં જાય ?
- જ: ૨) શારીરમાંથી જીવને નીકળવાના પાંચ ભાર્ગ છે.

- ૧) પગથી નિર્યાણ કરનારો (નિકળેલો) જીવ નરકગામી થાય.
- ૨) સાથળથી નિકળેલો જીવ તિર્યંગામી થાય.
- ૩) હૃદયથી નિકળેલો જીવ મનુષ્યગામી થાય.
- ૪) ભસ્તકથી નિકળેલો જીવ દેવગામી થાય.
- ૫) સર્વાંગથી નિકળેલો જીવ સિદ્ધ ગતિમાં પર્યવસિત થાય.

જ ૩) પાંચ સભા અને પાંચ આચાર કયા છે ?

કાયે	પાંચ સભા	પાંચ આચાર
૧)	સુધર્મા સભા -	મળવાનું સ્થાન જ્ઞાનાચાર
૨)	ઉપપાત સભા -	ઉત્પત્તિ સ્થાન દર્શનાચાર
૩)	અભિષેક સભા -	અભિષેકનું સ્થાન ચારિત્રાચાર
૪)	અલંકારિક સભા -	શરીર સજાવટનું સ્થાન તપાચાર
૫)	વ્યવસાય સભા -	અધ્યયનગૃહ વીર્યાચાર

જ : ૪) વ્યાખ્યા લખો

- કાયે ૧. જીત વ્યવહાર :-** જ્યાં ધારણાદિ ન હોય ત્યાં દ્રવ્ય - ક્ષેત્ર - કાળ - ભાવ આદિ અનુસાર પરંપરા પ્રમાણો જે પ્રાયશ્ચિત અપાય તે - જે અનેક ગીતાર્થ દ્વારા આચરિત હોય, અસાવધ અને આગમથી અભાવિત હોય તે.
૨. ધારણા વ્યવહાર :- કોઈ ગીતાર્થ સાધુ કે ગાઢના ઉપકારી વડીલ સાધુ પાસેથી મહત્વના પ્રાયશ્ચિત પદોની ધારણા અનુસાર જે વ્યવહાર થાય તે.
૩. હિંસાદંડ :- આ વ્યક્તિએ મને ભાર્યું હતું, મારે છે કે મારશે તેવા ભયથી હિંસાદિ કરવા.
૪. શરીરાનુગત વાયુ :- ઉચ્છવાસ, અપાન અન ઓડકાર આદિ દ્વારા શરીરમાંથી નીકળતો વાયુ.
૫. પીડિત વાયુ :- ભીનાં વસ્ત્રાદિને ઝાટકવાથી ઉત્પન્ન થતો વાયુ.

પ્ર.: ૪ જ્ઞાતાધર્મકથાંગાના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)

૧૦

- ૧) નંદીફળના અધ્યયનમાં કઈ કઈ નગરીના કયા કયા રાજાની વાત આવે છે ?
- જ : ૧)** ચંપાનગરી - જીતશત્રુ રાજા અને અહિછત્રાનગરી - કનકકેતુ રાજાની
- ૨) ક્ય વિક્ષયની વસ્તુઓ કઈ કઈ છે ?
- જ : ૨)** ગણિમ - (ગણી શકાય એવા) નારિયેળ વગેરે, ધરિમ - (ત્રાજવે તોળાય એવા) ગોળ, ધાન્ય વગેરે, પેય - પ્રવાહી ધી, તેલ વગેરે અને પરિચ્છેદ - સોનું રત્નાદિ વગેરે ક્ય વિક્ષયના પદાર્થો છે.
- ૩) ધન્ય સાર્થવાહે પોતાની સાથે આવવા માટે કોને કોને કહ્યું ?
- જ : ૩)** ધન્ય સાર્થવાહે પોતાની સાથે આવવા માટે ચરક, વૃદ્ધ શ્રાવકો, ગૃહસ્થો, બિક્ષુકો, નિર્ગ્રથ સાધુઓ, બ્રાહ્મણો, પરિવાજકો આદિને કહ્યું.
- ૪) આ અધ્યયનનું નામ નંદીફળ શા માટે છે ?
- જ : ૪)** આ અધ્યયનમાં નંદીફળના માધ્યમથી બોધ આપવામાં આવ્યો છે કે મોક્ષમાર્ગના સાધક માટે ઇન્દ્રિયોના વિષય વિષભય નંદીફળની સમાન છે જેમ નંદીફળનાં લક્ષ્ણાથી ભરણ થાય છે તેમ ઇન્દ્રિય વિષયોના સેવનથી સંસારમાં જન્મ - ભરણ થાય છે. માટે આ અધ્યયનનું નામ નંદીફળ છે.

- ૫) પાંચે છન્દ્રિયોના વિષય કેટલા છે ? કયા કયા ?
- જીવની ૫) પાંચે છન્દ્રિયોના વિષય રૂપ છે .
 શ્રોતેન્દ્રિયના - ૩ વિષય - જીવ શાબુદુ, અજીવ શાબુદુ, ભિશ્ર શાબુદુ
 ચક્ષુછન્દ્રિયના - ૫ વિષય - વર્ણી - કાળો, લાલ, પીળો, ભૂરો, સફેદ
 ધ્રાણોન્દ્રિયના - ૨ વિષય - સુરાભિ ગંધ દુરાભિ ગંધ
 રસેન્દ્રિયના - ૫ વિષય - રસ - ખાટો, મીઠો, તૂરો, તીખો, કડવો
 સ્વર્ણેન્દ્રિયના - ૮ વિષય - સ્વર્ણ - ટાઢો, ઊનો, રૂષ, સ્લિંગ, હળવો, ભારે, ખરખરો, લીસો .
- ૬) ધન્ના અણાગારે સંયમનું પાલન કેવી રીતે કર્યું ? કાળ કરીને કયાં ગયા ?
 પછીના ભવે શું કરશે ?
- જીવની ૬) ધન્ના અણાગારે દીક્ષા લઈને સામાચિકથી લઈને અગિયાર અંગોનું અધ્યયન કર્યું, ઘણાં વર્ષ સુધી સંયમનું પાલન કર્યું. અંત સમયે એક માસની સંલેખના કરીને સાઠ ભક્તના અનશન દ્વારા ત્યાગ કરી દેવલોકમાં દેવરૂપે ઉત્પન્ન થયા. ત્યાંથી અચીને મહાવિદેહક્ષેત્રમાં મનુષ્ય થઈને મોક્ષમાં જશે - જન્મ-મરણનો અંત કરશે .

અથવા

પ્ર.: ૪	સુંસુમા આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)	૧૦
	૧) આ અધ્યયનનું નામ સુંસુમા શા માટે છે ?	
જીવની ૧)	આ અધ્યયનમાં સુંસુમાના અધિકારથી સાધુ - સાધીને બોધ આપવામાં આવ્યો છે માટે એનું નામ સુંસુમા છે . જે રીતે ધન્ય સાર્થવાહે વર્ણી, રૂપ, બળ માટે નહિ પણ રાજગૃહી નગરીમાં પહોંચવા માટે પોતાની મૃત પુત્રી સુંસુમાના માંસ અને રૂધિરનો ઉપયોગ કર્યો એ જ રીતે સાધુ - સાધી ગુરુની આજ્ઞાથી સંસારને પાર કરવા મોક્ષ નગરે પહોંચવા ઓદારિક શરીરને ટકાવવા માટે આહાર કરે.	
	૨) ચિલાત દાસપુત્ર સંસુમાને લઈને રમવા જતો ત્યારે શું કરતો હતો ?	
જીવની ૨)	ચિલાત દાસપુત્ર રમવા જતો ત્યારે કોઈની કોડીઓ, લખોટીઓ, રમકડાંઓ, ઢીંગાલીઓ, માળાઓ, અલંકારો વગેરે રમતાં-રમતાં અન્ય બાળકોની વસ્તુઓ ચોરી લેતો હતો . કોઈને મારતો, કોઈને ગાળો બોલતો, કોઈને ઠગતો વગેરે નિંદનીય કાર્ય કરતો હતો .	
	૩) સિંહગુફામાં શું હતું ? તેનું વર્ણિન કરો .	
જીવની ૩)	સિંહગુફા નામની ચોરપલ્લીમાં અત્યંત અધર્મી, ઝૂર, દફ્ફેપ્રહારી, કુખ્યાત એવો વિજય નામનો ચોર સેનાપતિ ૫૦૦ ચોર સાથે રહેતો હતો .	
	૪) ધન્ય સાર્થવાહના મોટા પુત્રએ પોતાનો વધ કરવાનું શા માટે કહ્યું ?	
જીવની ૪)	ધન્ય સાર્થવાહના મોટા પુત્રએ રાજગૃહી નગરી સુખરૂપ પહોંચવા માટે પોતાનો વધ કરવા માટે કહ્યું . પિતાએ પોતાનો વધ કરી માંસ રૂધિરનો આહાર કરી પાંચે પુત્રને સુખરૂપ રાજગૃહી પહોંચવા માટે કહ્યું એ સાંભળી મોટા પુત્રએ કહ્યું કે હે પિતાજી ! તમે અમારા માત-તાત-જનક-ગુરુ છો . દેવતા સ્વરૂપ છો . અમારા ઉપર આપના ઘણાં ઉપકાર છે માટે આપનો નહિ પણ મારો વધ કરીને મારા માંસ રૂધિરનો આહાર કરો .	
	૫) ચિલાત ચોરે દરવાજા કેવી રીતે ઉધાડ્યા અને શું બોલ્યો ?	
જીવની ૫)	ચિલાત ચોરે ભધ્યરાત્રિએ બધું સુમસામ થઈ ગયું પછી પાણીથી સ્વચ્છ થઈ, તાળા ખોલલાની વિધાનું સ્મરણ કરી રાજગૃહીના દરવાજાનાં કમાડો પર પાણી છાંટયું . દરવાજા ઉઘડી જતાં બોલ્યો કે 'જેને નવી માતાનું દૂધ પીવું હોય અર્થાત ભરવા છાચ્છતો હોય તે મારી સામે આવે .'	

પ્ર. : ૫ અંતગાડ સૂઅના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ પાંચ)

પ્ર.: ૫	શ્રી નિરચાવલિકા આધારે જવાબ લખો : ૧) ચક્રવાત તપસ્યામાં શું કરવાનું હોય ? જ: ૧) ચક્રવાત તપસ્યામાં છદ્ર ને પારણો છદ્ર કરીને સૂર્યની સામે બે હાથ ઊંચા રાખીને આતાપના લેવાની હોય છે. ૨) શુક્રદેવ પૂર્વભવમાં કોણા હતા ? કયાં રહેતા હતા ? શોભાં નિપુણા હતા ? જ: ૨) શુક્રદેવ પૂર્વભવમાં સોમિલ નામના બ્રાહ્મણા હતા. વારાણસી નામની નગરીમાં રહેતા હતા. ચાર વેદ, ઇતિહાસ, નિંદ્રા (કોશ), ઇ અંગ અને બીજા અનેક શાસ્ત્રમાં નિપુણા હતા. ૩) શુક્રદેવના પૂર્વભવ ઉપરથી શું બોધ લેવાનો છે ? જ: ૩) વ્રતભંગ અને તાપસી દીક્ષા સ્વીકારીને આલોચના - પ્રતિક્રમણ ન કરીએ તો વિરાધક થવાય છે. માટે શ્રાવકધર્મ સ્વીકાર્ય પછી સમ્યક્દર્શનની શુદ્ધિ - પૂર્વક આરાધક કરવાથી શ્રાવકધર્મ - ચારિત્રપાલન સફળ થાય છે. ૪) કોણા કોને કહે છે ? ૧) મૃત્યુ માટે મહાપ્રસ્થાન કરું જ: ૧) સોમિલ બ્રાહ્મણ વિચાર કરતાં સ્વગત કહે છે. ૨) સ્વયંભેવ સ્વીકારીને વિચારો. જ: ૨) દેવ સોમિલ બ્રાહ્મણને કહે છે. ૫) સોમિલ બ્રાહ્મણ શ્રાવકધર્મથી ચ્યુત થયા પછી નગરીની બહાર શું બનાવડાવું ? જ: ૫) સોમિલ બ્રાહ્મણ શ્રાવકધર્મથી ચ્યુત થઈને વારાણસી નગરીની બહાર આંબાના વૃક્ષોના બગીચા, બીજોરા, આમલી વગેરેની વાડી, પુષ્પવાડી વગેર બનાવરાવાં.	૧૦
પ્ર.: ૬	શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : અ) નીચેનામાંથી કોઈ પણ ત્રણ ગાથા પૂર્ણ કરી ભાવાર્થ લખો. (૬)	૧૫
	૧) કુસગે પમાયએ ૨) આઉકકાય પમાયએ ૩) પંચિંદિય પમાયએ ૪) વૃાચ્છિંદ પમાયએ જ: ૧) ગાથા નં. - ૨, ૨) ગાથા નં. - ૬, ૩) ગાથા નં. ૧૩, ૪) ગાથા નં. ૨૮ પુસ્તક પ્રમાણે લખવી	
	બ) નીચેના સવાલોના જવાબ લખો : (૬)	
	૧) મનુષ્યજીવન કોની જેમ પડવાનું છે ? જ: ૧) મનુષ્ય જીવન રાત-દિવસનો કાળ વ્યતીત થતાં ઝાડનાં પીળા થઈ ગયેલાં પાંડા સુકાઈને ખરી પડે એમ પડવાનું છે. ૨) બેઠન્દ્રિયમાં કેટલો સમય પસાર થાય છે ? અને દેવગતિમાં વધારેમાં વધારે કેટલાં વર્ષ રહેવું પડે ? જ: ૨) બેઠન્દ્રિયમાં જન્મ ભરણ કરતાં ઉત્કૃષ્ટ સંખ્યાતો કાળ પસાર કરે છે અને દેવગતિમાં વધારે સંખ્યાત કે અસંખ્યાત વર્ષ રહેવું પડે છે.	
	૩) શરીરને બળહીન કોણા કરે છે ? જ: ૩) અળાઈઓ, ગૂમડાં, વિસ્તુચિકા તથા વિવિધ પ્રકારના શીધ્ઘધાતક રોગ શરીરને બળહીન કરે છે. ૪) ભારવાહકને કેમ પસ્તાવું પડે છે ? જ: ૪) વિષમભાર્ગમાં ધૈર્ય ગુમાવીને મૂલ્યવાન ભાર છોડીને દરિદ્રતાને કારણો દુઃખી થઈને પસ્તાવું પડે છે.	

- ૫) કામભોગનું ફરીથી સેવન કેમ નથી કરવાનું ?
 જઃ ૫) અણાગારધર્મ સ્વીકારીને કામભોગ વમન કર્યા છે માટે બચેલી વસ્તુનું ફરીથે સેવન ન કરાય .
 ૬) સંયમમાં સ્થિર થવાથી શું ફાયદો થાય છે ?
 જઃ ૬) સંયમમાં સ્થિર થવાથી ક્ષપક શ્રેણી ચઢીને ઉપદ્રવરહિત, કલ્યાણાકારી અને અનુત્તર એવા સિદ્ધલોક - મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય છે .

પ્ર.: ૭ ભગવતી સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : ૨ + ૨ + ૪ + ૨ ૧૦

- ૧) વનસ્પતિકાય અને વરુણાદેવમાં હિયમાનાદિ કેટલા અને કયા બંગ લાભે ? એની તાં કેટલી સ્થિતિ ?
 જઃ ૧) વનસ્પતિમાં ત્રણો બંગ લાભે . હિયમાન, વર્ધમાન અને અવસ્થિત . ત્રણોની સ્થિતિ જધન્ય ૧ સમય ઉત્કૃષ્ટ આવલિકાનો અસંખ્યાતો ભાગ, વરુણાના દેવમાં પણ ત્રણ બંગ લાભે .
 હિયમાન - વર્ધમાન રહે તો જધન્ય ૧ સમય ૩. આવલિકાનો અસંખ્યાતમો ભાગ અને અવસ્થિતનો કાળ વિરહકાળથી બમણો .
 ૨) સિદ્ધ, સુધર્માસ્વાભી, સૂર્યરલ અને સુવાની ભાજુમાં કયા કયા સંચય હોય ?
 જઃ ૨) સિદ્ધ માં ફૂત સંચય અને અવકતવ્ય સંચય
 સુધર્માસ્વાભીમાં અવકતવ્ય સંચય - વ્યક્તિગત - પોતે જ ઉત્પન્ન થયા એ અપેક્ષા થી
 સૂર્યરલમાં અકતસંચય સમયે સમયે અસંખ્યાતા જીવ ૩પજે
 સુવાની ભાજુમાં અકતસંચય સમયે સમયે અસંખ્યાતા જીવ ૩પજે .
 ૩) રલપ્રભા નારકી, નીલરલ, સમુચ્ચય જીવ અને અકાયમાં સોવચય આદિ ચાર ભાંગામાંથી
 કયા કયા લાભે ? એની સ્થિતિ કેટલી હોય ?
 જઃ ૩) રલપ્રભા નારકીમાં ચારે ભાંગા લાભે
 સોવચય, સાવચય, સોવચય - સાવચય એ ત્રણોની સ્થિતિ ૪. ૧ સમય . ૩ . આવલિકાના
 અસંખ્યાતમાં ભાગની નિરૂવચય-નિરવચયની વિરહદ્વારવત
 નીલરલમાં પણ ચાર ભાંગા હોય ચારેની સ્થિતિ ૪. ૧ સમય ૩ . આવલિકાનો
 અસંખ્યાતમો ભાગ
 સમુચ્ચય જીવમાં :- ચોથો ભાંગો નિરૂવચય-નિરવચય તે શાશ્વત છે .
 અકાયમાં - બે ભાંગા - ૧) સોવચય :- ૪. ૧ સમય ૩ . ૮ સમય . ૨) નિરૂવચય :-
 નિરવચય ૪. ૧ સમય ૩ . ૭ માસ .
 ૪) વ્યાખ્યા લખો - વર્ધમાન, સાવચય, હાનિ, અકૃત સંચય .
 જઃ ૧) વર્ધમાન :- જીવોની સંખ્યામાં વૃદ્ધિ થવી જન્મ - ભરણ બંને હોય કે એક હોય . પણ જીવોની
 વૃદ્ધિ થાય .
 ૨) સાવચય :- જીવો માત્ર ચ્યવતા હોય, માત્ર ભરણ હોય .
 ૩) હાનિ :- જન્મ - ભરણ બંને હોય કે એક હોય પણ જીવોની હાનિ થવી
 ૪) અકૃત સંચય :- ૧ સમયમાં અસંખ્યાતા કે અનંતા જીવો ઉત્પન્ન થાય .

પ્ર.: ૮ શ્રી પ્રજ્ઞાપનાના સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : (કોઈ પણ ચાર) ૧૦

- ૧) ઔદારિક અને તૈજસ શરીરની વ્યાખ્યા લખો .
 જઃ ૧) ઔદારિક શરીર :- સડી જાય, પડી જાય, વિષાસી જાય, કોહી જાય, બગડી જાય, મૃત્યુ
 પછી મૃતદેહ પડી રહે તે . ઉદાર તે પ્રધાન જે તીર્થકર ગણાધર આદિ પુરુષોને પ્રધાન એવી
 મોક્ષ ગતિ મેળવવામાં સહાય કરે . તૈજસ શરીર :- જેના કારણે શરીરમાં ઉષ્ણાતા રહે અને
 આહારને પચાવે તે તૈજસ શરીર . તેજો લેશ્યા છોડવામાં કારણે ભૂત શરીર

- ૨) અવગાહના દ્વાર લખો .
- જ : ૨) અવગાહના દ્વાર :- ઔદા . શારીરની અવ . જ . અંગુલનો અસં . ભાગ ઉ . ૧૦૦૦ જોજન ઝાઝેરી વૈક્રિય શારીરની - જ . અંગુલનો અસં . ભાગ ઉ . ૫૦૦ ધનુષ્ય વાયુકાય વર્જને ઉત્તર વૈક્રિય કરે તો જ . અંગુલનો સંખ્યાતમો ભાગ ઉ . ૧ લાખ જોજન ઝાઝેરી મનુષ્ય અપેક્ષા , વાયુકાયના પર્યાપ્તાન જ . અંગુલનો અસં . ભાગ ઉ . અંગુલનો અસં . ભાગ .
આહારક શારીરની :- અવગાહના જધન્ય ૧ હાથ ન્યૂન (ઉત્કૃષ્ટ) - ૧ હાથ
તૈજસ કાર્ભણાની :- અવગાહના જધન્ય અંગુલનો અસં . ભાગ ઉ . સર્વલોક પ્રમાણે (કે . સમુ . આશ્રી)
૩) પાંચે શારીરનું પ્રયોજન શું છે ?
- જ : ૩) પાંચે શારીરનું પ્રયોજન :- ઔદારિકનું - મોકને સાધ્ય કરવાનું , વૈક્રિયનું - વિવિધ રૂપ કરવાનું , આહારકનું - સંશય ટાળવાનું , તૈજસનું - પુદ્ગલ પાચન કરવાનું અને કાર્ભણાનું - આહાર અને કર્મને આકર્ષવાનું .
- ૪) હાલ પ્રવર્તતા આરામાં કેટલા અને કયા કયા શારીર હોય ? જેટલાં શારીર હોય એની સ્થિતિ લખો .
- જ : ૪) હાલ ચાર શારીર હોઈ શકે . એની સ્થિતિ નીચે મુજબ છે .
ઔદારિકની - જધન્ય અંતર્મુહૂર્ત (ઉત્કૃષ્ટ) તેજસની
વૈક્રિયની - જધન્ય અંતર્મુહૂર્ત (ઉત્કૃષ્ટ) તેજસની
આહારકની - જધન્ય અંતર્મુહૂર્ત (ઉત્કૃષ્ટ) અંતર્મુહૂર્ત
તૈજસ - કાર્ભણાની - અભવ્ય આશ્રી અનાદિ અનંત અને ભવ્ય જીવ આશ્રી અનાદિ સાંત .
૫) નીચેનામાં કેટલા શારીર હોય ? માત્ર સંખ્યા લખો .
- જ સાથે**
૧.	ઉત્તરફુરુના મનુષ્ય	-	૩
૨.	મહાવીર સ્વામી	-	૦
૩.	લોકને છેડે રહેલો વાયરો	-	૩
૪.	અવેદી મનુષ્ય	-	૩
૫.	ક્ષાયક સમકિતી સિંહ	-	૩

પ્ર. : ૬ માર્ગણા - નીચેનામાં માત્ર જીવના બેદની સંખ્યા લખો :

૧૦

જ	માર્ગણા	નારકી	તિર્યચ	મનુષ્ય	દેવ
સાથે ૧)	તેજોલેશી એકેન્દ્રિય	૦	૩	૦	૦
૨)	એકાંત સભ્યગ્રદ્ધિ	૦	૦	૦	૧૦
૩)	વચનયોગી તિર્યચ	૦	૧૩	૦	૦
૪)	ઉર્ધ્વલોક દેવી	૦	૦	૦	૬
૫)	મિશ્રદ્ધિ ગર્ભજ	૦	૫	૧૫	૦
૬)	અધોલોક મિશ્રદ્ધિ	૭	૫	૧	૧૦
૭)	ધ્રાણોન્દ્રિય તિર્યચ	૦	૨૪	૦	૦
૮)	એકેન્દ્રિય જીવો	૦	૨૨	૦	૦
૯)	સભ્યગ્રદ્ધિ તિર્યચ	૦	૧૮	૦	૦
૧૦)	ઔદારિક શારીરમાં વૈક્રિય કરાવાવાળામાં	૦	૬	૧૫	૦

॥ જ્યે જિનેન્ડ ॥

પ્ર.: ૧ સામાચિક - પ્રતિક્રમણાના આધારે નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો : ૧૦

ક) ૧) મુનિજીવનના સેભ્યલનું વ્રત કર્યું ? તેના અતિચાર અર્થ સહિત લખો. (૩)

જ: ૧) મુનિજીવનના સેભ્યલનું દશમું દેશાવગાસિક વ્રત છે. એના અતિચાર આણવણાઘારો - મર્યાદાની બહારથી વસ્તુ મંગાવી હોય.

પેસવણાઘારો - મર્યાદાની બહારથી ચાકર દ્વારા વસ્તુ મંગાવી હોય અગાર મર્યાદા બહાર વસ્તુ મોકલી હોય.

સદાશુવાએ - સાદ (અવાજ) કરીને મર્યાદાની બહારથી કોઈને બોલાવેલ હોય.

રૂવાશુવાએ - પોતાનું રૂપ બતાવીને મર્યાદાની બહારથી કોઈને બોલાવેલ હોય અથવા વસ્તુ મંગાવેલ હોય.

બહિયા પોંગાલ પક્કાખેવે - કાંકરો આદિ નાખી મર્યાદાની બહારથી કોઈને બોલાવેલ હોય.

૨) મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં કેટલા દ્વિપ અને સમુદ્ર છે તેના નામ લખો તેનો માગધી શાબ્દ લખો. (૨)

જ: ૨) મનુષ્ય ક્ષેત્રમાં અઢી દ્વિપ અને બે સમુદ્ર છે. અછાઈજ્જેસુ દીવ સમુદેસુ જંબુદ્ધીપ, ધાતકીખંડ દ્વીપ, અર્ધપુજર દ્વીપ, લવણ સમુદ્ર, કાલોદધિ સમુદ્ર.

જ ૩) માત્ર સંખ્યા લખો : (૩)

૧) પાંચ મહાવરતમાં સ્વતંત્ર કેટલા ? - ૪

૨) ગુણવત્તા અતિચાર - ૩૦

૩) બૃહત્કલ્યના અધ્યયન - ૬

૪) લોગસ્સ કેટલી ગાથાનો છે ? - ૭

૫) બ્રહ્મયર્થના અંગરૂપ રથ કેટલા ? - ૧૮૦૦૦

૬) ઉદ્ગમના દોષ કેટલા ? - ૧૬

જ ૪) માત્ર એક શાબ્દમાં જવાબ લખો : (૨)

૧) કર્યું મિથ્યાત્વ સંસારમાં રખડાવે છે ? અજ્ઞાન

૨) હું કયારે પંચમહાવ્રતધારી બનીશ તે કોનો પ્રકાર છે ? મનોરથ (ભાવના)

૩) પ્રતિક્રમણાના કયા પાઠમાં નવ કોટિએ પ્રત્યાખ્યાન થાય છે ? સંથારાના

૪) સાચું બોલે છતાં કર્યું પાપ લાગે ? પૈશુન્ય

ખ) કર્મગ્રંથના આધારે નીચેના જવાબ લખો : ૧૦

૧) પાંચમા ગુણસ્થાને ચરમ શરીરીને કેટલી પ્રકૃતિ હોય ? (૧)

જ: ૧) પાંચમા ગુણસ્થાને ચરમ શરીરીને ૧૪૫ પ્રકૃતિ ત આયુષ્ય વર્જને હોય.

જ્ઞ: ૨)	સત્તા એટલે શું ? તેના કેટલા ભેદ છે ? કયા કયા ?	(૪)
જ્ઞ: ૩)	સત્તા :- ૧) આત્માની સાથે કર્માનું હોવું. ૨) કર્માની વિદ્યમાનતા ઊં ૩) બંધાયેલું કર્મ નિર્જરા ન થાય ત્યાં સુધી આત્માની સાથે રહે છે. તેથી કર્મબંધથી કર્મ - નિર્જરા સુધીની કર્માની અવસ્થાને સત્તા કહે છે.	
	સત્તાના મુખ્ય બે ભેદ છે ૧) સદ્ગ્રાવ સત્તા - વર્તમાને આત્મામાં જે કર્મ વિદ્યમાન હોય, તેને સદ્ગ્રાવ સત્તા કહે છે. ૨) સંભવ સત્તા - વર્તમાને આત્મામાં જે કર્મ વિદ્યમાન નથી પરંતુ ભવિષ્યમાં તે તે કર્મપ્રકૃતિઓના બંધની સંભાવના હોય. તેને સંભવસત્તા કહે છે.	
	અન્ય રીતે સત્તાના બે પ્રકાર ૧) સ્વરૂપ સત્તા- કર્મ જે સ્વરૂપે બંધાયુ હોય, તે જ સ્વરૂપે આત્મા સાથે રહે તેને સ્વરૂપસત્તા કહે છે. ૨) સંક્રમણ સત્તા - પરરૂપ સત્તા - કર્મ બંધાયા પછી તેમાં કોઈ પણ ફેરફાર થાય અને ફેરફાર થયેલું કર્મ સાથે રહે તેને સંક્રમણ સત્તા કહે છે.	
જ્ઞ: ૪)	૩) ચરમ શારીરને નીચેની પ્રકૃતિની સત્તા કયા કયા ગુણસ્થાન સુધી હોય ?	(૫)
	૧) નરકનું આયુષ્ય, ૨) બે છન્દ્રિય જાતિ, ૩) સ્ત્રીભેદ, ૪) મનુષ્ય ગતિ, ૫) નિદ્રા	
જ્ઞ: ૫)	૩) ચરમ શારીરને ૧) નરકનું આયુષ્ય સત્તામાં ન હોય. ૨) બે છન્દ્રિયની જાતિ ૧ થી ૮ મા ગુણસ્થાનકના પહેલા ભાગ સુધી હોય. ૩) સ્ત્રીભેદ ૧ થી ૮માના પાંચમાં ભાગ સુધી હોય. ૪) મનુષ્ય ગતિ ૧ થી ૧૪માના ચરમ સમય સુધી હોય. ૫) નિદ્રા - ૧ થી ૧૨માના ‘દ્વિચરમ’ સમય સુધી હોય.	
	શ્રી સૂચયગડાંગા સૂત્રના આધારે નીચેના પ્રક્ષોના જવાબ લખો :	૫
	૧) નરકનાં દુઃખો કેટલા પ્રકારનાં છે ? કયા કયા ?	(૧૦/૨)
જ્ઞ: ૬)	૧) નરકના દુઃખો ત્રણ પ્રકારના છે. ૧) ક્ષેત્રજ્ઞન્ય દુઃખ, ૨) પરમાધામી દેવકૃત દુઃખ, ૩) પરસ્પરકૃત દુઃખ.	
	૨) આ અધ્યયનનો ઉદ્દેશ લખો .	(૧૦/૨)
જ્ઞ: ૭)	નરકના દારુણ દુઃખોને, તીવ્રતમ પીડાને જાણીને, સમજીને જીવો નરકગતિના આયુષ્યબંધના કારણોથી, તેવા પ્રકારની દુષ્ખાવૃત્તિઓથી દૂર રહેતે જ આ અધ્યયનનો ઉદ્દેશ છે.	
જ્ઞ: ૮)	૩) માત્ર સંખ્યા લખો :	(૨)
સાથે ૧)	ક્ષેત્રજ્ઞન્ય દુઃખ	૧૦
	૨) પંક્રમભાના નરકાવાસ	૧૦,૦૦,૦૦૦
	૩) છણી નરકની સ્થિતિ	જ. ૧૭ સા. ઉ. ૨૨ સા.
	૪) અસિપત્રની સ્થિતિ	૧ પલ્યોપમ

પ્ર. : ૩	શ્રી ટાણાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો :
૧) વિશિષ્ટ રિષ્યિવાળા મનુષ્યો કોણા કોણા છે ?	(૨ + ૨ + ૩ + ૩)	૧૦
જ્ઞ. :	૧) વિશિષ્ટ રિષ્યિવાળા મનુષ્યો છ પ્રકારના છે. ૧) તીર્થકર, ૨) ચક્રવર્તી, ૩) બલદેવ,
૪) વાસુદેવ, ૫) ચારણા લભ્યધર મુનિરાજ, ૬) વિદ્યાધર
૨) વર્ષધર પર્વત કયા કયા છે ?		
જ્ઞ. :	૨) વર્ષધર પર્વત - ૧) ચૂલછિમવંત ૨) મહાછિમવંત ૩) નિષધ ૪) નીલવંત ૫) રુક્ષિમ
૬) શિખરી છે .		
જ્ઞ. :	૩) આહાર કરવાના કારણો કયા કયા છે ?		
જ્ઞ. :	૩) આહાર કરવાના કારણો દુઃ પ્રકારના છે .
૧) વેદના - ક્ષુધાની પીડા દૂર કરવા. ૨) ગુરુજોની વૈયાવૃત્ય કરવા, ૩) છર્યાસભિતિનું
પાલન કરવા, ૪) સંયમની રક્ષા કરવા ૫) મ્રાણ ટકાવી રાખવા અને ૬) ધર્મનું ચિંતન
કરવા .		

- ૪) પ્રશ્નોના પ્રકાર કયા છે ?
- જ: ૪) પ્રશ્નોના છ પ્રકાર નીચે મુજબ છે .
- ૧) સંશાય પ્રશ્ન - શાંકા દૂર કરવા પુછાતા પ્રશ્નો
 - ૨) વ્યુહગ્રહ પ્રશ્ન - ભિથ્યાલિનિવેશથી બીજાને પરાજિત કરવા પુછાતા પ્રશ્નો
 - ૩) અનુયોગી પ્રશ્ન - સૂત્રાદિના અર્થ વ્યાખ્યા સમજવા પુછાતા પ્રશ્નો
 - ૪) અનુલોભ પ્રશ્ન - શુભભાવથી કુશળ સમાચાર માટે પુછાતા પ્રશ્નો
 - ૫) તથાજ્ઞાન પ્રશ્ન - પોતાને જ્ઞાન હોવા છતાં અન્યની જ્ઞાનવૃદ્ધિ માટે પુછાતા પ્રશ્નો
 - ૬) અતથાજ્ઞાન પ્રશ્ન - સ્વયંની જાણકારી માટે પુછાતા પ્રશ્નો

પ્ર.: ૪ શ્રી જ્ઞાતાધર્મકથાંગાને આધારે જવાબ લખો : (૫ + ૫) ૧૦

- ૧) ખાલી જગ્યા પૂરો :
- અ) તે કાળે તે આ પૂર્વ ક્ષેત્રમાં સીતા નામની ઉત્તરી કિનારે નામની વિજય છે .
- જ: અ) તે કાળે તે સમયે આ જંબૂદ્વિપના પૂર્વ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં સીતા નામની મહાનદીના ઉત્તરી કિનારે પુષ્ટલાવતી નામની વિજય છે .
- બ) ત્યાર પછી અણાગાર નિસ્તેજ અને બની ગયા . તેઓએ બંને હાથ જોડી તથા તથા ધર્માચાર્ય નમસ્કાર કર્યા .
- જ: બ) ત્યાર પછી પુંડરીક અણાગાર નિસ્તેજ અને નિર્બળ બની ગયા . તેઓએ બંને હાથ જોડી સિદ્ધ તથા અરિહંત ભંગવંતોને તથા ધર્માચાર્ય ધર્મોપદેશકને નમસ્કાર કર્યા .
- ૨) ૧) કુંડરીક રાજ આર્તધ્વાનને વશીભૂત શા માટે થયા ?
- જ: ૧) કુંડરીક રાજ દીક્ષા ત્યાગીને રાજ્યમાં, અંત:પૂરમાં એવં કામભોગમાં અત્યંત આસક્ત થવાને કારણે ગરિષ્ઠ ભોજનને ગ્રહણ કર્યો . જે એમને પચ્યો નહિ . મધ્યરાત્રિએ એમના શરીરમાં વિપુલ કર્કશ, અસખ્ય વેદના ઉત્પન્ન થઈ . તેમનું શરીર પિત્તજ્વરથી બ્યાખ થઈ ગયું તેમને બળતરા થવા લાગી તેથી તેઓ આર્તધ્વાનને વશીભૂત બની ગયા .
- ૨) પુંડરીક રાજથી શું મેરણા મળે છે ?
- જ: ૨) સંસાર ઉદાસીન પુંડરીક રાજ દીક્ષાવેશને ભાવ સહિત ગ્રહણ કરી ત્રણ દિવસમાં જ વેદના હોવા છતાં ધર્મધ્વાનને કારણો સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનના ઉત્પન્ન થયા . એ જ રીતે જે સાધુ-સાધી દીક્ષિત થઈને મનુષ્ય સંબંધી કામભોગમાં આસક્ત થતા નથી તેઓ ચતુર્વિધ સંઘના ધણા જણા દ્વારા વંદનીય, પૂજનીય, સન્માનીય અને ઉપાસના કરવા યોગ્ય થાય છે .

અથવા

- પ્ર.: ૪ બહુપુઅનાના આધારે જવાબ લખો (કોઈ પણ પાંચ) ૧૦
- ૧) ગુણાશીલ નામનું ઉદ્યાન કયાં હતું ? ત્યાંના રાજ કોણા હતા ? ત્યાં કોણા પદાર્થું ? ધર્મદેશના સાંભળવા કોણા નીકળ્યું ?
- જ: ૧) રાજગૃહી નગરીમાં ગુણાશીલ ઉદ્યાન હતું ત્યાંના રાજ શ્રેષ્ઠિક હતા . ત્યાં ભગવાન મહાવીરસ્વામી પદાર્થ . પરિષદ ધર્મદેશના સાંભળવા નીકળી .

૨) બહુપુત્રિકા નામ શા માટે પડ્યું હતું ? તે ક્યાં રહેતી હતી ? કોની સાથે રહીને સુખ ભોગવતી હતી ? તેની સ્થિતિ કેટલી હતી ?

જ્ઞ: ૨) તે દવી જ્યારે શકેન્દ્ર મહારાજ પાસે નાટક કરતી ત્યાં ઘણાં બાલક બાળિકાઓની વિકુર્વણા। કરતી હતી માટે બહુપુત્રિકા નામ પડ્યું હતું. સૌધર્મ દેવલોકમાં રહેતી હતી. ચાર હુમ્રર સામાનિક દેવીઓ, ૪ હજાર મહત્તરિકા દેવીઓની સાથે સુખ ભોગવતી હતી. તેની સ્થિતિ ૪ પલ્યોપમની હતી.

૩) સુભદ્રા કોણ હતી ? ક્યાં રહેતી હતી ? આર્તધાન શા માટે કરતી હતી ?

જ્ઞ: ૩) સુભદ્રા ભદ્ર નામના સાર્થવાહની પત્ની હતી. વારાણસી નામની નગરીમાં રહેતી હતી. તે વંધા હતી એક પણ સંતાનને જન્મ આપ્યો ન હતો તેથી પોતાને ભાગ્યહીન, પુણ્યહીન માનીને નિરૂત્સાહી બનીને આર્તધાન કરતી હતી.

૪) સુભદ્રાએ દીક્ષા કેવી રીતે લીધી ? આરાધનામાં કેવી રીતે પ્રવૃત્ત થઈ ગઈ ?

જ્ઞ: ૪) સુભદ્રા હજાર પુરુષો વડે વહન થાય એવી શિબિકામાં બેસીને સુવતા આર્યાજી પાસે આવીને દીક્ષા અંગીકાર કરી. દીક્ષા અંગીકાર કરતા પૂર્વે સ્વયં અલંકારો ઉતાર્યા, સ્વયં પંચમુષ્ઠી લોચ કર્યો. આર્યાજી પાસે જઈને વંદન નમસ્કાર કરી દીક્ષાપાઠ સ્વીકારી આરાધનામાં પ્રવૃત્ત થઈ ગઈ.

૫) સુભદ્રા દીક્ષા લીધા પછી બાળકોમાં અનુરક્ત રહેવાને કારણો કેવી થઈ ગઈ ?

જ્ઞ: ૫) સુભદ્રા દીક્ષા લીધા પછી બાળકોમાં અનુરક્ત થવાને કારણો શિથિલાચારી વ્રતવાળી, સ્વધંદવિહારી અને કુશીલવિહારી થઈ ગઈ.

૬) બહુપુત્રિકા કાળ કરીને ક્યાં ઉત્પન્ન થશે ? ત્યાં તેનું નામ શું હશે ?

કોની સાથે પરણાશો ? કેટલા બાળકો થશે ?

જ્ઞ: ૬) બહુપુત્રિકા કાળ કરીને ભારતવર્ષના વિલેબ સંનિવેશમાં બ્રાહ્મણાકૂળમાં પુત્રી તરીકે જન્મશે ત્યાં તેનું નામ સોમા હશે. રાષ્ટ્રકૂટ સાથે પરણાશો. ઉર બાળકોની માતા બનશે.

૭) કોણ કોને કહે છે ?

૧) હું આપની પાસે ધર્મ સાંભળવા માગ્યું છું.

જ્ઞ: ૧) સોમા બ્રાહ્મણી સુવતા આર્યાજીને કહેશે (એમ ભગ. મહાવીર ગૌતમ સ્વામીને કહી રહ્યા છે.)

૨) તે સોમા યૌવાનવયમાં આવશે.

જ્ઞ: ૨) ભગવાન મહાવીર ગૌતમ સ્વામીને કહી રહ્યા છે.

પ્ર.: ૫ શ્રી અંતગાડદશાંગ સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : (એક વાક્યમાં) ૫

૧) ગૌતમ સ્વામીએ બાળસહજ જિજ્ઞાસાનું સમાધાન કેવી રીતે કર્યું ?

જ્ઞ: ૧) હે દેવાનુપ્રિય, અમે શ્રમણ નિર્ગ્રથ છીએ, છર્થા સમિતિ આદિથી ચુક્ત બ્રહ્મચારી છીએ અને અસ્યારે બિક્ષાર્થે ફરી રહ્યો છું.

૨) અતિમુક્તકુમાર ગૌતમ સ્વામીને ક્યાં કેવી રીતે લઈ ગયા ?

જ્ઞ: ૨) અતિમુક્તકુમાર ગૌતમ સ્વામીની આંગળી પકડીને પોતાના રાજભવનમાં લઈ ગયા.

- ૩) અતિમુક્તકુમારે દીક્ષાની રજા માંગતા ભાતા-પિતાએ શું કહ્યું ?
જ: ૩) ‘હે પુત્ર તું હજુ બાળક છે, અભુધ છે ધર્મની વાતોને તું શું જાણો ?’
- ૪) દીક્ષા લઈને કેટલાં અંગોનું અધ્યયન કર્યું ? ક્યા તપનું આરાધન કર્યું ?
જ: ૪) દીક્ષા લઈને ૧૧ અંગોનું અધ્યયન કર્યું. ગુણવાન સંવંત્સરાદિ તપનું આરાધન કર્યું.
- ૫) ભગવાન મહાવીર ક્યા નગરના ક્યા ઉદ્ઘાનમાં પદ્ધાર્યા ?
જ: ૫) ભગવાન મહાવીર પોલાસપુરના શ્રીવન ઉદ્ઘાનમાં પદ્ધાર્યા.

પ્ર.: ૬ જ્ઞાતાધર્મકથાના આધારે એક શાખદમાં જવાબ લખાઓ : ૫

જ ૧)	હસ્તિશીર્ષ નગરના રાજા કોણ હતા ?	કનકકેતુ
સાથે ૨)	નૌકાવણિકો ક્યા સમુદ્રમાં ગયા ?	લવણસમુદ્રમાં
૩)	વણિકો ક્યા દીપમાં ગયા હતા ?	કાલિકા દીપમાં
૪)	ધોડાને પકડીને ક્યા બંદરમાં લઈ આવ્યા ?	ગંભીર બંદરમાં
૫)	ગુદ્ધ આસકત શ્રમણા-શ્રમણીઓ ક્યાં ભ્રમણ કરે છે ?	સંસાર અટવીમાં
૬)	શાખાદિ શું છે ?	વિષય
૭)	ધોડાને પકડવા જાળ બિછાવીને કેવી રીતે છુપાઈને બેસી ગયા ?	મૌનપણે
૮)	ધોડાને પ્રશિક્ષિત કરવા કોને બોલાવ્યા ?	અશ્વપાલકોને
૯)	વીજા ભંભા વગેરે કઈ છન્દ્રિય માટે સુખપ્રદ છે ?	(શ્રવણોન્દ્રિય) શ્રોત્રોન્દ્રિય
૧૦)	ક્યા ધોડા જાળમાં ફસાય નહીં ?	અનાસક્ત

પ્ર.: ૭ શ્રી ઉત્તરાધ્યયન સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : ૧૫

- અ) ગાથા પૂરી કરીને ભાવાર્થ લખો : (કોઈ પણ ત્રણ) (૬)**
- ૧) જાઈ સરિતુ..... નમી રાયા
 - ૨) સંસય સાસય
 - ૩) ઇહંસિ નીરઓ
 - ૪) જો સહસ્રં કિંચણ

જ: ૧) ગાથા નં - ૨, ૨) ગાથા નં. - ૨૬, ૩) ગાથા નં. ૫૮, ૪) ગાથા નં. - ૪૦ એ ચાર ગાથા પુસ્તક પ્રમાણે છે.

- બ) એક વાક્યમાં જવાબ લખો : (કોઈ પણ છ) (૬)**
- ૧) નભિ રાજ્યિને કયું જ્ઞાન થયું ? શા માટે ?
 - જ:** ૧) નભિ રાજ્યિને ભોહનીયકર્મના ઉપશાંત થવાથી તથા જ્ઞાનાવરણીયના ક્ષયોપશમથી જાતિસરણ જ્ઞાન થયું
 - ૨) પક્ષીઓ શા માટે આકંદ કરી રહ્યા છે ?
 - જ:** ૨) અમનું આશ્રય સ્થાન એવું વૃક્ષ પ્રચંડ તોફાનને કારણે તૂટી પડ્યું તેથી દુઃખી અશરણ થવાથી પક્ષીઓ આકંદ કરી રહ્યા હતા.
 - ૩) મુનિના નગર, ગઢ, ધનુષ્ય, બાણ ક્યા કયા છે ?
 - જ:** ૩) મુનિના શ્રદ્ધારૂપી નગર, ક્ષમારૂપી ગઢ અને તપરૂપી બાણ છે.

- ૪) આનંદમંગળ કોને હોય ?
- જ: ૪) બાધ્ય અને આભ્યંતર સર્વ પ્રકારના સંયોગ થી મુક્ત એકત્વભાવમાં રહેનાર ગૃહત્યાગી બિક્ષાજીવી મુનિને દરેક પરિસ્થિતિમાં આનંદમંગળ હોય છે .
- ૫) મનુષ્યોને તૃપ્તિ કેમ થતી નથી ?
- જ: ૫) છચ્છાઓ આકાશની જેમ અનંત છે માટે સોના ચાંદીના કૈલાસ પર્વત જેવા અસંખ્ય પર્વત થઈ જાય તો પણ લોભી મનુષ્યને તેનાથી તૃપ્તી થતી નથી .
- ૬) સંસારના કામભોગો કેવા છે ?
- જ: ૬) સંસારના કામભોગો આશીર્વિષ સર્પ જેવા છે .
- ૭) કોને જીતવા દુષ્ટ છે ?
- જ: ૭) પાંચ ઇન્દ્રિયો, કોધ, માન, માયા, અને લોભ તથા આત્મા (મન) જીતવા દુષ્ટ છે .
- ૮) છચ્છાઓનો નિગ્રહ શા માટે કરવો જોઈએ ?
- જ: ૮) પૃથ્વી પરના તમામ પ્રદેશો, સર્વ ધાર્યો, સોનું તથા પશુઓ વગેરે સમગ્ર પદાર્થો એક મનુષ્યની છચ્છાપૂર્તિ માટે સમર્થ નથી માટે છચ્છાઓનો નિગ્રહ કરવો જોઈએ .

પ્ર.: ૮ ભગવતી સૂત્ર :

૧૦

- અ) દ્વિપસમુદ્રના આધારે જવાબ લખો :** (૫)
- ૧) દ્વિપસમુદ્ર કેટલા છે ? અંતિમ સમુદ્ર ક્યો છે ?
- જ: ૧) અસંખ્યાત છે . અંતિમ સમુદ્ર સ્વયંભૂરમણ છે .
- ૨) દ્વિપસમુદ્રના સંસ્થાન કેવા છે ?
- જ: ૨) જંબૂદ્વીપનું સંસ્થાન થાળી આકારનું છે . બાકી સર્વ દ્વિપસમુદ્રોના સંસ્થાન ચૂડીના આકારના છે .
- ૩) પુષ્ટ સમુદ્ર અને અરૂણ સમુદ્રના પાણીનો સ્વાદ કેવો છે ?
- જ: ૩) પુષ્ટ સમુદ્રનું પાણીનો સ્વાદ પાણી જેવો અરૂણ સમુદ્રનો ઈક્ષુરસ સરખો છે .
- ૪) જંબૂદ્વીપની લંબાઈ અને પરિધિ લખો .
- જ: ૪) જંબૂદ્વીપની લંબાઈ ૧ લાખ જોજન અને પરિધિ ૩, ૧૬૨૨૭ યોજન, ૩ કોસ, ૧૨૮ ધનુષ હતી । અંગુલ જાઝેરી છે .
- ૫) દ્વિપસમુદ્રોના કેટલા દેવતા માલિક છે ?
- જ: ૫) જંબૂદ્વીપ અને લવણ સમુદ્રના એક એક દેવતા માલિક છે . બાકી સર્વ દ્વીપ સમુદ્રોના બે-બે દેવતા માલિક છે .

બ) લવણ સમુદ્રના આધારે જવાબ લખો : (૫)

- ૧) લવણ સમુદ્રનો આકાર કેવો છે ? તેમાં આવેલા નાના તથા ભોટા કળશ કેટલા છે ?
- જ: ૧) લવણ સમુદ્રનો આકાર ગોતીર્થ, નાવ, શિય, અશ્વસ્કંધ, વલભીવટ અને ચૂડી જેવો છે .
- ૨) ગૌતમ દ્વીપ કયાં છે ?
- જ: ૨) ગૌતમ દ્વીપ જંબૂદ્વીપની જગતિથી પશ્ચિમ દિશામાં ૧૨૦૦૦ યોજન અંદર જઈએ ત્યાં આવે છે .
- ૩) પાતાળ કળશાના નામ શું છે ?
- જ: ૩) પાતાળ કળશાના નામ-વલયમુખ, કેતુમુખ, યુપ, ઈશ્વર
- ૪) ઉદ્કમાળાના પાણીને કેટલા દેવ દબાવે છે ?
- જ: ૪) ૧૭૪૦૦૦ દેવ ઉદ્કમાળાના પાણીને દબાવે છે

- ૫) લવણ સમુદ્રની ચારે બાજુ શું છે ? તેની ઊંચાઈ-પહોળાઆઈ કેટલી છે ?
જ: ૫) પદ્ધવરવેદિકા છે. તે ૦ ॥ યોજનની ઊંચી છે, ૫૦૦ ધનુષ્ણની પહોળી છે.

પ્ર. : ૬ પ્રફાપનાના સૂત્રના આધારે જવાબ લખો : ૧૦

- ૧) પાંચે ઇન્દ્રિયોનું સંસ્થાન કેવું છે ?
જ: ૧) શ્રોત્રેન્દ્રિયનું સંસ્થાન કંદંભવૃક્ષના કૂલ જેવું. ચક્ષુઇન્દ્રિયનું સંસ્થાન મસૂરની દાળ જેવું. ધાણેન્દ્રિયનું સંસ્થાન ધમણ જેવું. રસેન્દ્રિયનું સંસ્થાન અસ્ત્રાની ધાર જેવું. સ્પર્શેન્દ્રિયનું સંસ્થાન વિવિધ પ્રકારનું.
- ૨) પાંચ ઇન્દ્રિયના દ્વાર કેટલા છે ? તેની ભાગ સંખ્યા લખો અને પહેલા ચારના નામ લખો.
જ: ૨) પાંચ ઇન્દ્રિયના ૧૧ દ્વાર છે. ૧) સંસ્થાન ૨) બાહુલ્ય ૩) પૃથુત્વ ૪) પ્રદેશ ૫) અવગાઢ ૬) અલ્પબહુત્વ ૭) સ્પૃષ્ટ ૮) પ્રવિષ્ટ ૯) વિષય ૧૦) અનાકાર અને ૧૧) આહાર દ્વાર
- ૩) પાંચે ઇન્દ્રિયની લંબાઈ જાડાઈ કેટલી છે ?
જ: ૩) પાંચે ઇન્દ્રિયની જાડાઈ જધન્ય અને ઉત્કૃષ્ટ આંગુલના અસં. ભાગની છે. લંબાઈ - શ્રોત્ર, ચક્ષુ અને ધાણ એ ત્રણ ઇન્દ્રિયની જધન્ય ઉત્કૃષ્ટ આંગુલના અસંખ્યાતમાં ભાગની. રસેન્દ્રિયની જધન્ય આંગુલના અસંખ્યાતમાં ભાગની ઉત્કૃષ્ટ પૃથક આંગુલ (બે આંગુલથી અનેક આંગુલ સ્પર્શેન્દ્રિયની લંબાઈ ઉત્સેધ આંગુલથી સંપૂર્ણ શરીર પ્રમાણે).
- ૪) મનુષ્ય અને અસંક્ષી હાથીની ઇન્દ્રિયોનો ઉત્કૃષ્ટ વિષય કેટલો કેટલો હોય ?
જ: ૪) પાંચ ઇન્દ્રિયનો વિષય :-
શ્રોત્રેન્દ્રિય	ચક્ષુઇન્દ્રિય	ધાણેન્દ્રિય	રસેન્દ્રિય	સ્પર્શેન્દ્રિય
૧) મનુષ્ય	૧૨ યોજન	૧ લાખ યોજારી	૮ યોજન	૮ યોજન
૨) અસંક્ષી ત્રણી	૮૦૦ ધનુષ્ણ	૫૮૦૮ ધનુષ્ણ	૪૦૦ ધનુષ્ણ	૫૧૨ ધનુષ્ણ
				૬૪૦૦ ધનુષ્ણ

પ્ર. : ૧૦ નીચેનામાં માર્ગણા સમજણા સહિત લખો : ૧૦

જ માર્ગણા	નારકી	તર્યાચ	મનુષ્ણ	દેવ	કુલ
૧) ઉર્ધ્વલોક એકાંત ભિથાત્વ	૦	૨૮	૦	૬	૩૪
૨) અધોલોક ઔદારિક શરીરમાં	૦	૪૮	૩	૦	૪૧
૩) તિર્યાલોક ભિશ્રદાષ્ટિ	૦	૫	૧૫	૩૬	૫૬
૪) ઉર્ધ્વલોક તથા અધોલોક દેવોમાં ભરવાવાળા	૦	૦	૦	૬૩	૬૩
૫) અધોલોકમાં અભાષકમાં	૭	૩૫	૩	૨૫	૭૦

સમજૂતિ પુસ્તક પ્રમાણે લખવી. ૩૪, ૪૧, ૫૬, ૬૩ અને ૭૦ મા બોલની.

Q.I Complete the following (20)

- (1) Abhihayaa,,,
Sanghatiya,

Ans: Abhihayaa Vattiya, Lesiyaa, Sanghaiyaa, Sanghatiya, pariyaaviyaa.

- (2) tivihenam na karemi, manasaa

Ans: Duviham, tivihenam na karemi, Vayasaa manasaa kaayasaa.

- (3) Siv, Mayal,,,,
Mapunaaviti

Ans: Siv, Mayal Marooy, Manant Makhaya, Mavabah, Mapunraviti

- (4) Titthayaraa me, kittiya, vandiya je e

Ans: Titthayaraa me, pasiyantu, kittiya, vandiya mahiya je e logassa,
uttamasiddha.

- (5),,,,
sammaanemi,, manglam

Ans: Vandami, Namansaami, Sakkaremi, sammaanemi, Kallanam, manglam

Q.II Select the right word from the brackets. (5)

(Ossa, Gamnagamne, Vishoheekarnenam, Manglam, Namo Aayariyanam)

Ans

(1) While moving on the road	Gamnagamne
(2) You are auspicious.	Manglam
(3) I bow down to all Aachaaryas	Namo Aayariyanam
(4) Dew	Ossa
(5) For achieving further purification	Vishoheekarnenam

Q.III Match the Column. (10)**Answer**

(1) Monenam	(j)	(a) As long as
(2) Thanaothanam	(i)	(b) Layers of spiders web.
(3) Namo Siddhanam	(g)	© Thrice
(4) Cheiyam	(h)	(d) I admire you
(5) Pitta	(e)	(e) Vomiting Sensation
(6) Tikkhuto	(c)	(f) I may have killed any living being
(7) Viraahanaae	(f)	(g) I bow down to all Siddhas
(8) Vandami	(d)	(h) Having supreme knowledge
(9) Makkada	(b)	(i) From one place to another
(10) Jaav	(a)	(j) Not to utter a word

Q.IV True or False : (15)

- (1) Arihant means with body.

Ans: True

- (2) Siddha is saluted before Arihant

Ans: False

- (3) There are four tirths.

Ans: True

- (4) Upaadhyaya reads Agaams.

Ans: True

- (5) Sadhvvis can cook food.
Ans: False
- (6) Namaskar Mantra can be chanted at any time.
Ans: True
- (7) Arihant Bhagwaan sleeps everyday.
Ans: False
- (8) Siddha Bhagwaan eats food everyday.
Ans: False
- (9) Aachaaryaji can speak.
Ans: True
- (10) Guruvandan is done thrice.
Ans: True
- (11) There are 4 types of Guruvandana.
Ans: False
- (12) Shri Paarshvanath Swami is 23rd Thirthankar.
Ans: True
- (13) Utkrushta Vandana is done by standing.
Ans: False
- (14) Vasudeva gained the fruits by paying homage.
Ans: True
- (15) Namo Siddhanam has 12 virtues.
Ans: False

Q.V Circle the odd one out. (10)

- (1) Rushabhdevswami Agnibhuti Mahaavir Vimalnath.
- (2) Indrabhuti Sita Agnibhuti Vyaktji.
- (3) Brahmi Sundari Mallinath Kunti.
- (4) Prithvikaya Aayushyakarma Apkaya Teukaya
- (5) Mohaniya Karma Gotra Karma Vanaspatikaaya
Darshanaavaraniya Karma.
- (6) Soul, Arihant Lord Nirgranth Guru Religion propagated by Kevali.
- (7) Soul Matter Happiness Manditji
- (8) Prabhaavati Akampitji Padmaavati Damyanti.
- (9) Kaamdeva Kunda Kaulik Saalihipita Mauryaputra.
- (10) Rajemati Sulasaa Mrigavati Achalabhraata.

Q.VI Write the appropriate Name / Number of Tirthankar (5)

Name of Thirthankar	No. of Thirthankar
(1) Shri Padmaprabh Swami	<u>6th</u>
(2) <u>Shri Chandraprabh Swami</u>	<u>8th</u>
(3) Shri Vaasupujya Swami	<u>12th</u>
(4) <u>Shri Dharmannath Swami</u>	<u>15th</u>
(5) Shri Munisuvrat Swami	<u>20th</u>

Q.VII Write the correct one from the bracket. (5)

- (1) While eating food we should be silent (talking / silent)
- (2) We should eat Pulses (green vegetables / Pulses) on paakkhi / tithi.
- (3) We should not eat food after (before / after) sunset.
- (4) In Jain school we should take samvar (run / take samvar)
- (5) We should not see (not see / see) bad acts.

Q. VIII Circle the right answer.

(5)

- (1) Mango tree teaches us.
(a) humble (b) jealous © greedy
- (2) Every morning after getting up we should say
(a) Good morning (b) Jai Jinenedra © Hello
- (3) Before eating food we should say
(a) Jai Jinenedra (b) Poetry (c) Namaskar Mantra
- (4) We should speak
(a) Softly (b) Loudly © Harshly
- (5) Saamaayik is for
(a) 48 mins. (b) 50 mins. (c) 60 mins.

Q. IX Mention True or False. If false Correct the Correct Statement.

(15)

- (1) Father of Mahaavir was king Siddharth.

Ans: True

- (2) Mahaavir possessed 4 kinds of knowledge.

Ans: False. Mahaavir possessed 5 kinds of knowledge.

- (3) For one year Mahaavir Bhagwaan gave Varshidaan.

Ans: True

- (4) At the age of 40 yrs. Mahaavir Bhagwaan took diksha.

Ans: False. At the age of 30 yrs. Mahaavir Bhagwaan took diksha.

- (5) Bhagwaan Mahaavir was afraid of death.

Ans: False. Bhagwaan Mahaavir was not afraid of death.

- (6) Bhagwaan Mahaavir died on dark night of Diwali.

Ans: True

- (7) Amarkumar had 32 auspicious signs.

Ans: True

- (8) Amarkumar chanted Namaskar Mantra in the flames of fire.

Ans: True

- (9) Atimukta said I am young but what I know, I do not know & what I do not know, I know

Ans: True

- (10) Gautam Swami was the Guru of Mahaavir Bhagwaan.

Ans: False. Mahaavir Bhagwaan was the Guru of Gautam Swami.

- (11) Atimukta played with paper boat in river.

Ans: False. Atimukta played with vessel (patra) in river.

- (12) Shrenik Raja was father of Atimukta

Ans: False. Raja Vijaysen was father of Atimukta

- (13) Bhagwaan Mahaavir was born on Chaitra shukla poonam.

Ans: False. Bhagwaan Mahaavir was born on Chaitra shukla Teras.

- (14) We should sit on sofa while doing samaayik.

Ans: False. We should sit on Aasan while doing samaayik.

- (15) We can eat potato chips.

Ans: False. We cannot eat potato chips.

Q.X Choose the correct option. (10)

- (1) Janmya che to dharm ne mate
(a) dev amara Arihanto ne
 (b) jivavu chhe to dharmane mate
(c) dharm maate balidaan chhe
- (2) Jutthu nahee bolie
 (a) Chori nahee kariye
(b) Mahaavira naa saashanama
(c) naanaa nana bhulakaa
- (3) Dhari Chaaritra aachaarya
(a) vidaare karmanaa marane
(b) namu chhu bhaavathee tene
 (c) dharaave bhavya jeevone
- (4) Akhil loke munirajoo
 (a) jagatanaa moh marine
(b) gunthaayaa aatm sudhima
(c) namu chhu bhavathee tene
- (5) Chandanbala baniye
(a) Chori nahi kariye
 (b) Mrugaavati baniye
(c) Navkar mantra ganiye
- (6) Dev Amaraa Arihantone
(a) rang laagyo chhe ragaragamma
(b) jivu chhe to dharmane mate
 (c) guru amara nirgrantho
- (7) Arihanto jinenshwar je
(a) Varyaa chhe gnaan kevarane
(b) namu chhu bhaarthee tene
 (c) jeetene raag dweshone
- (8) Hasta ramataa rahiye
 (a) gusso nahee kariye
(b) shashan ne jhankariye
(c) jai jinendra boliye
- (9) Sakal mangal
(a) jitine raag dwesh ne
 (b) mahi mangal pratham mangal ganu jene
(c) sakal siddhant samji ne
- (10) Motaa jyaare thaiye
(a) jai jinendra boliye
(b) sitajeva thaiye
 (c) shashan ne jukaviye

... Jai Jiendra ...

Q.I Mark the correct one from the following. (10)

- (1) Pasam _____
• Padmaprabhuswami
✓ Parshvanathswami
• Sabhavnathswami
- (2) Makhaay _____
• Steady & immovable just as a mountain.
• Infinite, endless
✓ Undestructible
- (3) Magga Dayanaam _____
• Keeps everyone fearfree
✓ Showing the path of Moksha (salvation)
• Offers right conduct of religion
- (4) Payaasayra _____
✓ You are the enlightner
• Liberate souls
• The top most best.
- (5) Zanenaam _____
• In a steady meditating posture in one place.
• Not to utter a word
✓ Concentrating on auspicious meditation.
- (6) You are auspicious _____
✓ Mangalam
• Deviyam
• Cheiyam
- (7) I bow down to all Siddhas _____
• Namo Aayariyaanam
✓ Namo Siddhanam
• Namo Arihantanam
- (8) By body _____
• Mansaa
• Vaysaa
✓ Kaaysaa
- (9) If not observed as required _____
• Nafasiyam
✓ Napaliyam
• Nairriyam
- (10) More than the moon _____
• Aarugg
• Uttama
✓ Chandesu

Q.II	Write any three faults of mind	(3)
	<u>Garva</u>	<u>Bhay</u>
		<u>Sanshay</u>
Q. III	Write any three faults of speech	(3)
	<u>Kuvachan</u>	<u>Swachand</u>
		<u>Kalaha</u>
Q. IV	Write any four faults of Body	(4)
	<u>Kuaasan</u>	<u>Chalaasan</u>
		<u>Vikathaa</u>
		<u>Chaldrashti</u>
Q. V	Complete the following.	(25)
(1)	Man duppnihane,,,, Akaranya.	
A)	Man duppnihane Vay duppnihane, Kaay duppnihane, Samasuywa, Sai, Akaranya.	
(2)	Padikkamanam,,,,, taap.	
A)	Padikkamanam thhaaemi, devasiya, gnaan, darshan, charittaa charitte, taap.	
(3)	Jam,,,, payheenam.	
A)	Jam Vaaidvam, Vachchameliyan, Hinakharan, Achchakkaram, payheenam.	
(4)	Tras jeev,,,,,,, jeev.	
A)	Tras jeev, Beindiya, Teindiya, Chaurindiya, Panchendiya, jeev.	
(5)	Khet,,,,,, kuviyppamanikkame.	
A)	Khet Vatthu pamanikkame, Hirana suvarna pamanikkame, Dhan dhanya pamanikkame, Dupad Chaappad pamanikkame, kuviyppamanikkame.	
(6)	Loguttamanam,,,, abhaydayaanam.	
A)	Loguttamanam Loghahaanam, Loghiyaanam, Logpaivaanam, Logpajjoygaraanam, Abhaydayaanam.	
Q. VI	Fill in the Blanks.	(15)
(1)	Third lesson (Maxim) teaches us <u>not to hurt living</u> (not to hurt living, beings / to hurt living beings.)	
(2)	Aagar means <u>exemption</u> .(exemption / kaausagga.)	
(3)	Kaausagga is started by uttering <u>Namo Arihantaanam</u> . (Jai jinendra / Namo Arihantaanam.)	
(4)	Kaausagga is done in <u>standing position</u> . (sleeping / standing position.)	
(5)	Meaning of Kittiya is do <u>vocal prayer</u> (vocal prayer / bowing down.)	
(6)	What is renounced in Saamayik <u>Saavadhya yog</u> . (Pratikraman / Saavadhya yog.)	
(7)	Indulgence of <u>18</u> (18/28) sinful activities is called saavadhya yog	
(8)	Garihami means critical review of faults by <u>before guru</u> . (self / before guru)	
(9)	Before doing Samayik we have to take Bath <u>not compulsory</u> . (Compulsory / not compulsory.)	
(10)	Logassa is <u>poetry</u> . (poetry / prose)	
(11)	Siddha Bhagwaan has destroyed <u>8</u> Karmas. (4/8 Karmas.)	
(12)	Atichaar means, <u>to get ready to break a vow</u> . (break a vow / to get ready to break a vow)	

- (13) 2 Ghadi is 48 minutes. (48 minutes / 58 minutes)
- (14) (Religious books / Newspaper) Religious books can be read during saamaayik
- (15) The logassa maxim is eternal . (eternal / non-eternal)

Q.VII True or False

(20)

- (1) One can eat beetle in mouth while talking with sadhu.

Ans: False

- (2) Soul has weight.

Ans: False

- (3) Knowledge increases by eating pizza.

Ans: False

- (4) Health is never temporary

Ans: False

- (5) Soul has no colour.

Ans: True

- (6) You should be proud of happiness.

Ans: False

- (7) Only Arihant give true refugee.

Ans: True

- (8) The world is full of happiness.

Ans: False

- (9) Mother is mine.

Ans: False

- (10) Knowledge increases y reducing sleep.

Ans: True

- (11) We should tolerate pain like Amarkumar.

Ans: False

- (12) We should be modest like Gautam Ganadhar.

Ans: True

- (13) Knowledge increases by working less.

Ans: False

- (14) You should have respect for all sadhu/sadhvi

Ans: True

- (15) My religion is mine

Ans: True

- (16) You can't wear Shoes in upashraya

Ans: True

- (17) Soul has no taste.

Ans: True

- (18) Body is never permanent.

Ans: True

- (19) Only pure soul can see a pure soul.

Ans: True

- (20) The place where there is no birth & death is called Moksha.

Ans: True

Q. VIII Match the columns

(10)

Answer

(1) Bhagwaan Paarshvanath	(d)	(a) Queen Dharini
(2) Dharanendra	(g)	(b) Tied Vasumati
(3) King Dadhivaahan	(a)	(c) Kaushambi
(4) Merchant Dhanaavaha	(j)	(d) Saves serpent
(5) King Shataneek	(c)	(e) Middle of pyres off flames
(6) Muni Nandishen	(i)	(f) Shri Paarshvanath Bhagwan
(7) Bhagwaan Mahavir	(h)	(g) God Meghamali
(8) Mulaa	(b)	(h) Keval gyana (omniscience)
(9) Hermit Kamath	(e)	(i) Ascetic Benevolent
(10) 23rd Thirthankar	(f)	(j) Chandanbala

Q. IX Tick the right one

(10)

- (1) Prabhu taara charan kamalamaa _____
 (a) muj jeevan kurbaan chhe
 (b) sadaa tamaru dhyaan chhe
 (c) tuj hathe sukaan chhe.
- (2) Pan mujane tu saachavanaro _____
 (a) jagno taat mahaan chhe
 (b) Loko kehtaa aagarna vadhaso
 (c) saagarmaa tofaan chhe
- (3) Moksh abhilashee aa jeevado _____
 (a) taarama vishwaas chhe
 (b) vinave tujane aaj re.
 (c) tu maaru nishaan chhe.
- (4) Kevo badlo me vaadyoo _____
 (a) enna gun hu visaaru muj par
 (b) upkaar karyaa muj par
 (c) hu ej vichharu chhu.
- (5) Mane vidhyaa denaraa _____
 (a) hu hasee udaavu chu.
 (b) marra gurune me su appyu
 (c) hu maaru mo santaadu chhu
- (6) Maa baap mane khuche. _____
 (a) Mane janam didho jene
 (b) Mara palan poshanma ghano bhog lidho jene
 (c) Maru ghar hu chhodavu chu
- (7) Dukh Pahochena Koinaa dilane _____
 (a) Maitree karesu sarva jeevonee
 (b) ichhesu sahunu dil thee saaru
 (c) vartan evu rahese aamaaru
- (8) Deh madyo chhe bhav tarvaane _____
 (a) mangane koina kareesu mukhethhee
 (b) dharm kareesu enna sahare
 (c) farvaa jaisu to dwaar tamare
- (9) Panch parmeshthee chhe _____
 (a) Saar beeju badhu asaar chhe.
 (b) Arihant devo sarv jaane chhe.
 (c) raag odveshnaa jeetnar
- (10) Namaaskar ho eva prabhune _____
 (a) dharmamaa shantee apaar.
 (b) sadhu sattaveesh gunothee shobatta
 (c) temnaa vinna nahi uddhar

- Q.I** (A) Complete the following. (20)
- (i) Abhaydayaanam , sharandayaanam bohridayaanam
- Ans** Abhaydayaanam Chakkhudayaanam, Maggadayaanam sharandayaanam Jeevdayaanam, bohridayaanam
- (ii) Abambahna pachkhaan , maalavanag vilevananaa pachkhaan , pachkhaan
- Ans** Abambahna pachkhaan Manisovanana pachkhaan, maalavanag vilevananaa pachkhaan Sattha musladik saavjja jog na pachkhaan
- (iii) Kankhaa vitigichaa
- Ans** Sankaa Kankhaa vitigichaa Parpasand pasansaa, Porpasand santhavo.
- (iv) Annath , khaasienam
- Ans** Annath oosasienam., neesasienam khaasienam cheenam, jambhasienam.
- (v) padiggah , peedh
- Ans** Vattha padiggah kambal, Paaypuchhnenam, Paddhiyaru peedh Falag.
- (vi) Kao , maanasio , akappo.
- Ans** Kao Kaaio, Vaaio maanasio ussutto, Ummaggo akappo.
- (vii) pupfavihim dhoopvihim bhakkanavihim.
- Ans** Vilevanvihim, pupfavihim aabharanvihim, dhoopvihim pejjavihim, bhakkanavihim.
- (viii) Janeeprichhee sareermahelaa , aakutii.
- Ans** Janeeprichhee Sva Sumbandhee, sareermahelaa peedaakaree, Sa aparaadhee, Vigalendriya vinaa aakutii.
- (ix) Kittiya , Je E uttama
- Ans** Kittiya Vandiya, Mahiya Je E Logassa uttama siddhaa.
- (x) Tinhama , kasaayaanam
- Ans** Tinhama gutteenam, chaunaham, kasaayaanam panchanham, manuvvayaanam.

Q.II Match the column (10)

		Answer	
(i)	Uddaviya	(b)	(a) Water with living organism
(ii)	Tikkhutto	(c)	(b) Frightened someone
(iii)	Dag	(a)	(c) 3 times
(iv)	Namothunam	(g)	(d) Has passed
(v)	Abbhauhnae	(h)	(e) I am greeting
(vi)	Vaikkanto	(d)	(f) Types
(vii)	Sakkaremi	(e)	(g) Salutation
(viii)	Vihass	(f)	(h) Permission
(ix)	Kaayam	(j)	(i) Equanimity & Peace
(x)	Saamaiyam	(i)	(j) To Body

Q. III Choose the words.

(15)

Ichhami	Heenakkharam	chhavichchhe-e	taav
Aiyaaro	vandami	Annaayaaro	Saavag dhammass
tenaahade	dujzaao	Dhamma-saaraheenam	cheiyam
Niseehi	sankamane	purisuttamaanam	

(i) Stop impure activities

Ans: Niseehi

(ii) Have indulged in Aarth-Roudra Dhyan

Ans: dujzaao

(iii) I wish to

Ans: Ichhami

(iv) If i have made mistake & read less words

Ans: Heenakkharam

(v) Have hurt senses like nose / ear

Ans: chhavichchhe-e

(vi) Have taken stolen objects

Ans: tenaahade

(vii) Breaking a vow with desire

Ans: Aiyaaro

(viii) Code of conduct for layman (shravak)

Ans: Dhamma-saaraheenam

(ix) Bow down to

Ans: vandami

(x) Not fit to practice / follow

Ans: Annaayaaro

(xi) Stamped them by feet

Ans: sankamane

(xii) Charioteer of religious chariot

Ans: Saavag dhammass

(xiii) Till then

Ans: taav

(xiv) Great amongst men

Ans: purisuttamaanam

(xv) You are knowledgeable

Ans: cheiyam

Q. IV Answer in one sentence.

(10)

(i) What is another name of Pratikraman?

Ans: Aavashyak Sootra

(ii) What do you mean by knowledge?

Ans: To know deeply and perfectly

(iii) What is Mahavrat?

Ans: Mahavrat means complete renouncing of violence, lies, theft, sex & possessions.

(iv) What is meaning of "Khamasamano"?

Ans: Kshamaashraman - The ascetic who observes austirities with forgivness

(v) How many "Shikshavrat's" are there? Name them.

Ans: 4 - (1) Saamayik vrat, (2) Deshaavagaasik Vrat, (3) Pausadh Vrat (4) Atithi Samvibhag Vrat

(vi) What is Faults? (Atichaar)

Ans: The faults in observing vows are called Atichaar.

(vii) Why is "Ichami Khamasamno" lesson known as Best homage ("Utkrusht Vandana")?

Ans: Because the homage paid through this maxim is excellent both in terms of text as well as action.

(viii) Why Pratikraman is to be done?

Ans: Pratikraman is done for faults including unrighteousness not observing vows, stupor, passion & bad association.

(ix) Who observes Anuvrat & Mahavrat in their life?

Ans: Shrawaks observe Anuvrat & Mahavrat observed by Sadhus.

(x) Which is the lesson to take permission for Pratikraman?

Ans: Ichchhaminam Bhante

Q.V(A) True or False

(5)

(i) Common bodies plants (Sadharan vanaspati) has innumerable living organism in one body.

Ans: True

(ii) Gross five bodied beings (Badaar teukaay) exists only in Janbu continent.

Ans: True

(iii) Gross earth bodied beings (Badaar pruthvikaay) has uncountable "under developed" organisms in one "full developed" body.

Ans: True

(iv) Limbed reptilian animals are terrestrial (Sthalchar).

Ans: False

(v) Stone & Sculpture are examples of water bodied beings.

Ans: False

Q.VI Fill in the Blanks

(10)

(1) & are the nature of my soul.

(Attachment, Knowledge, Hatred, Perception)

(2) By giving up Kandmul (Root vegetables), we gain victory over (Chakshuindriya, Raseindriya)

(3) Name of 1st Narak (Vansha, Ghame)

(4) & are Tattva (Elements)

(Hatred, Living, Attachment, Non-living)

(5) There are types of Jeev. (563, 653)

(6) Chaturmas beings on Tithi. (Ashad Sud Poonam, Kartak Sud Poonam)

(7) I will keep & destroy greed (Lobh)

(Simplicity (Sarlata), Contentment (Santosh))

(8) Jain Dharma is Dharma (Transcendental / Worldly)

(9) Maya Means (Desire, Deceit)

(10) Aaso vad Amavasya is (Mahavir Nirvaana, Mahavir Janma Kalyank)

Q.VII Write in Numbers

(10)

(1) Maximum Life time of God 33 Sagaropam

(2) Least life time of Hell 10,000 yrs

(3) Maximum life time of water Bodied beings 7000 yrs

(4)	Maximum life time of Garbhaj (born out of womb) Tiryanch	3 Polyopam
(5)	Maximum life time of 4 sensed beings	6 Months
(6)	Maximum life time of Air bodied being	3000 yrs
(7)	Maxium life time of Common bodied plants (Sadharan Vanaspatikaay)	Anth Muharat
(8)	Total number of Earth bodied being (Prithvikaay)	12 Lakh Core
(9)	Total number of Two sensed beings (Beindriya)	7 Lakh Core
(10)	Types of Plant bodied beings (Vanaspatikaay)	6 bhed

Q. VIII (A) Fill in the blanks based on story. (10)

- (1) Anand Shravak did years of righteous conduct of Dharma, fasted for month and attained Devlok.

Ans: Anand Shravak did 20 years of righteous conduct of Shravak Dharma, fasted for 1 month and attained 1st Devlok.

- (2) Shree Krishna Vasudev king was ruling over city. His mother was & father was

Ans: Shree Krishna Vasudev king was ruling over Dwarka city. His mother was Devki & father was Vasudev

(B) Who Am I ?

- (1) I need to use my power for uplifting my soul. **Ans:** Nemnath

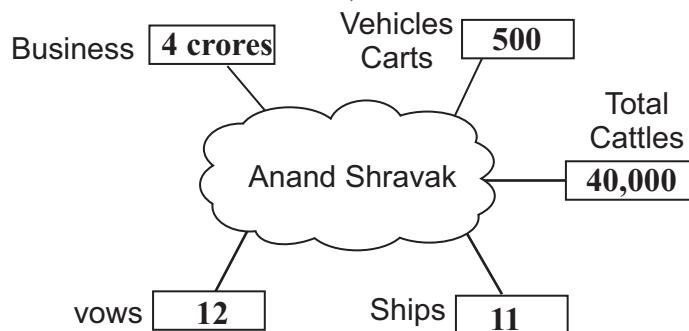
- (2) I went to Mahakaal Cremation ground & did meditation at night.

Ans: Gajasukumar

- (3) I helped Muni in staying firm in his self control (Saiyam). **Ans:** Rajulsati

Q. IX Write the proper number in Boxes.

(40,000, 500, 11, 4 crores, 12)

Q. X Complete the poem (10)

- (1) Kare kalja ne katar pida kkamanee bihaamanee e Vishayamma banee andh hu Vitambanaa pamyooghane, te pan prakaashya dad laavee laej aap tune karne, Juno Sohu tethee kahu ka maaf mara vaakne
- (2) Chandraprabh ni dhamm bhavanaa heiya sahu maanav laave, Ver Zeranaaa Paap tujeene mangal - geet e gave
- (3) Jeevda jeev nu datun karaje, ookhaje aachaat - oo hyree Veoaae Jaanaje dharm sakhayo thay
- (4) Tran jagat na aadhar ne avataar he karunaa tanna Vale Vaidhya. he ! OutVaar aa Sansaarranna, Oukhotunaa, Veeaturaag Vallabh Visvanaa, Tiy Paas arajee ucheharu, Jano Chhataa pan karhee - ane aa hruday hu khali karu

... Jai Jiendra ...

Q.I Complete the following. (20)

(1) Sirsaavattam , , ,
....., Vayaasee

Ans: Sirsaavattam Mathae, Anjalee, Kattu, Evam, Vayaasee

(2) Raag , kalah , peisunya

Ans: Raag Dwesh, kalah Abhyaakhyaan, peisunya par parivaad.

(3) , Pittesu Vaa, ,
Sukkesu vaa,

Ans: Vantesu Vaa , Pittesu Vaa, Pooesu Vaa, Solniesu Vaa, Sukkesu vaa,
Sukk puggal parisaadesu Vaa.

(4) Pagamsijjae Santhaara Uvattanaae ,
....., , Kuie

Ans: Pagamsijjae Nigaam Sijjae Santhaara Uvattanaae Pariyattanaae, Aautan
Pasaarnaae, Chhappai Sanghatthanaae, Kuie

(5) Pure Kammiyaae , , Ray
Sansathhadaa

Ans: Pure Kammiyaae Adithhadaae, Dag Sansatthhadeae , Ray Sansathhadaa
.Paarisaadaniyaae, Paari thaavniyaae.

(6) , Aikkame , aiyaare anaayaare
.....,

Ans: Duppamajjnaae, Aikkame Vaikkame, aiyaare anaayaare Jo, me.

(7) Saddenam , ,
....., Padikaami

Ans: Saddenam Roovenam, Gandhenam, Rasenam, Faasenam, Padikaami

(8) paavayanaam , annuttaram
kevliyam

Ans: Niggantham paavayanaam sachcham, annuttaram kevliyam
Padipunnam, Neaayyam, Sansuddham.

(9) Anatthaadande , , avajazanaachariyam
....., paavakammovaesam

Ans: Anatthaadande Pannate, tam jahaa, avajazanaachariyam
Pamaayaachariyam, Hinsappayaanam paavakammovaesam

(10) Viyatta , ,
tinnaanam

Ans: Viyatta Chaumanam, Jinaanam, Jaavyaanam, tinnaanam Taaryaanam,
Budhaanam, Bohiyaanam.

Q. II Write the correct meaning (10)

By one method	Having supreme knowledge
Giving wrong preaching or advice	Four types
Bed/seat etc.	Buying stolen goods
Gigantic picture	May have covered by dust
Worth knowing	kindly allow me

(1) Peyaalaa	Ans: Gigantic picture
(2) Egaviham	Ans: By one method
(3) Vattiyaa	Ans: May have covered by dust
(4) Chauvihe	Ans: Four types
(5) Mosovaese	Ans: Giving wrong preaching or advice
(6) Janiyavva	Ans: Worth knowing
(7) Anujaanah	Ans: kindly allow me
(8) Cheiyam	Ans: Having supreme knowledge
(9) Tennahade	Ans: Buying stolen goods
(10) Peedh	Ans: Bed/seat etc.

Q. III Match the Column (10)

Answer	
(i) Meals related	(a) (a) bhoyanaau
(ii) To come closer	(i) (b) khaaimam
(iii) Indulge in taste related business	(c) (c) Rasavaanijje
(iv) If I have taught sootra without attention	(g) (d) Musalaadik
(v) In order to think & critically review them	(f) (e) Takkarappoge
(vi) Free from all pains	(j) (f) chintanvanaartham
(vii) Instruments of violence	(d) (g) vachchaameliyam
(viii) Against holy scriptures	(h) (h) Ussutto
(ix) General food, dry fruits etc.	(b) (i) meuggaham
(x) Helped thief	(e) (j) mavaabaah

Q. IV Answer in one sentence. (10)

(i) What is Aagam?

Ans: The Scriptures that give right knowledge about the 6 substances propounded by Tirthankar & which of the 9 fundamentals are to be avoided known or followed in conduct are called Aagams.

(ii) What is the topic of fifth maxim of pratikraman?

Ans: Samkit is described in fifth maxim.

(iii) Who is the clan goddess of Jains?

Ans: Ahimsaa is the clan goddess of Jains.

(iv) Which is the second vow?

Ans: Truth is second vow.

(v) What virtues are gained by observing the vow of non - stealing?

Ans: One gains confidence of people, love of friends & relatives, fame & courage.

(vi) What is the meaning of parigraha?

Ans: Parigraha means obsession, fondness o desire of owning something.

(vii) What is karmadaan?

Ans: The professions & activities that attract extra bondage of karmas due to involved extra violence are called Karmadaan.

(viii) What is Pausadhvrat?

Ans: To nurture the soul with right knowledge, perception, faith & conduct.

(ix) Which is the vow without any karan & koti?

Ans: Atithi Samvibhaag Vrat.

(x) For what period the fourth vow can be taken?

Ans: Fourth vow is Anuvrat so can be taken for one year to lifelong observation or as per one's desire.

Q.V Tattva / Sanskaar

(10)

(A) Circle the Correct numbers

(i) Nikshepa	4	3	5	1
(ii) Punya	6	2	9	8
(iii) Rashi	7	2	1	3
(iv) Shravakna Gun	21	12	11	9
(v) Ras	4	5	12	9
(vi) Leshya	4	6	5	11
(vii) Upayog	12	10	21	9
(viii) Indriyanavishay	115	2	3	23
(ix) Pran	3	5	6	10
(x) Dandak	24	14	8	30

Q.VI Who am I?

(10)

(i) I destroy pride.

Ans: Modesty

(ii) I am not permanent.

Ans: Soul

(iii) I destroy wealth & civilisation

Ans: TV

(iv) If you use me, pollution increases.

Ans: Crackers

(v) Hatred increases because of me.

Ans: Anger

(vi) I cause punishment to soul.

Ans: Dand

(vii) I make soul free from karmas.

Ans: Jainism

(viii) I live forever. I am eternal.

Ans: Tattva Element

(ix) I make a group of any object.

Ans: Rashi

(x) Task is completed by combination (Samanvaythi) of me.

Ans: Samvaay

Q. VII Fill in the blanks (10)

- (i) To win over attachmenets, is the most important.
- (ii) The nature of an object is called religion (Dharma).
- (iii) Time is wasted while watching T.V.
- (iv) Two types of festivals wordly & transcendtal
- (v) Asaataavediniya, Karma occurs when pain is caused to living beings while bursting crackers.
- (vi) Jainism makes soul free from Karmas.
- (vii) Modesty removes pride.
- (viii) By loving virtues we can win over jealousy
- (ix) Attachment causes greed & deceit.
- (x) I will destroy anger with forgivness.

Q. VIII True or False (10)

- (i) Megharath & Dridharath were brothers. **Ans:** False
- (ii) Rohini had learnt stealing from his father. **Ans:** False
- (iii) Shalibhadra had married to 9 women. **Ans:** False
- (iv) Rohini was granted diksha by Abhaykumar. **Ans:** False
- (v) The story of Dharmaruchi is from Gnaataa Dharma Kathaa Sootra. **Ans:** True
- (vi) Naagshri was wife of Somabhuti **Ans:** False
- (vii) King Shrenik did not buy gem studded rugs from foreign merchant. **Ans:** True
- (viii) Sangam was waiting for the kheer to cool down. **Ans:** True
- (ix) Thief Rohini had promised his father that he will not listen to the sermon of Bhagwaan Mahavir. **Ans:** True
- (x) King Megharath killed the pigeon. **Ans:** False

Q. IX Complete the following Poem. (10)

- (i) Mrug nayani sam naari tanaa mukhachandra nirakharaavatee, muj manvise je rang laagyoalp pan guddho ati, te shrutaroop smudramaa dhoyaa, chhattaa jato nathi, tenu kahokaran tame bachu kem hu aa paapathee
- (ii) Hu kamdhenu kalpataru chinataamaninnaa pyaramaa, khotaan chhataa zankhyo ghanu, bane labdh aa sansarma, muj murkh bhaavone nibaaoee, nath kar karunaa kai
- (iii) Jin Shashan nayak dhany shree veer jinano goutaamoik ganadhare vartaaryo aanand.
- (iv) Shree Bharateshwarna huua patodhar aathh aaoity jasaoik pahochya shivpur vaat
- (v) vadi Ishukar raja gher Kamaoaaratee naam, Bhrugu ne jasaa tehnaa doy kumar

... Jai Jiendra ...